

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Doktora Tezi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DÜRTÜSELLİK VE EBEVEYNLİK
BİÇİMLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMU YORDAMASI

Mukadder BÜYÜKESKİL

Danışman
Prof. Dr.Şahin KESİCİ

Konya 2021

ÖN SÖZ

Lisans eğitimimden bugüne dek elimden tutan, her konuda yardımını ve desteğini esirgemeyerek ufuk açan, üzerimde büyük emeği olan kıymetli hocam, tez danışmanım Prof. Dr. Şahin Kesici'ye teşekkürlerimi sunarım.

Doktora tezi izleme komitesi ve tez jürisinde bulunarak görüş ve önerilerini paylaşan değerli hocalarım Prof. Dr. Zeliha TRAŞ, Prof. Dr. Cemal GÜVEN, Prof. Dr. Hasan BOZGEYİKLİ ve Doç. Dr. Çağla GİRGİN BÜYÜKBAYRAKTAR'a teşekkür ederim.

Doktora eğitimim boyunca bilgi ve yardımlarını aldığım Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı'ndaki değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Desteklerinden her zaman güç aldığım sevgili annem, babam, kardeşlerim ve eşlerine teşekkür ederim.

Mukadder BÜYÜKESKİL

KONYA- 2021

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	VI
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	VII
SİMGELER VE KISALTMALAR	VIII
ABSTRACT.....	XI
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı.....	6
1.2.1 Alt amaçlar:.....	6
1.3 Araştırmanın Önemi.....	7
1.4 Sayıtlar	10
1.5 Sınırlılıklar	10
1.6 Tanımlar	11
2 ALAN YAZIN	12
2.1 Flört Şiddeti	12
2.1.1 Flört Kavramına Genel Bakış	12
2.1.2 Flört Şiddeti Tanımları.....	14
2.1.3 Flört Şiddeti Türleri	16
2.1.4 Flört Şiddeti Yaygınlığı	18
2.1.5 Flört Şiddetinin Etkileri	20
2.1.6 Flört Şiddeti ve Cinsiyet	21
2.1.7 Flört Şiddeti İle İlgili Kuramlar	22
2.1.8 Flört Şiddeti İle İlgili Yapılan Yurt İçi Araştırmalar	27
2.1.9 Flört Şiddeti İle İlgili Yapılan Yurt Dışı Araştırmalar.....	30
2.2 DÜRTÜSELLİK.....	34
2.2.1 Dürtüselliğin Tanımı	34
2.2.2 Dürtüsellikle İlgili Sınıflandırmalar.....	36
2.2.3 Dürtüselliğin Etiyolojisi İle İlişkili Faktörler	38
2.2.3.1 Nörobiyolojik Açıdan Dürtüsellik	38
2.2.3.2 Cinsiyet Açısından Dürtüsellik	39
2.2.4 Dürtüsellik ve Psikiyatrik Bozukluklar.....	40
2.2.5 Dürtüsellik, Saldırganlık ve Şiddet.....	40
2.2.6 Dürtüsellikle İlgili Yurt İçi Araştırmalar	41
2.2.7 Dürtüsellikle İlgili Yurt Dışı Araştırmalar.....	46
2.3 Ebeveynlik Biçimleri	49

2.3.1 Ebeveynlik ve Çocuk Gelişimi	49
2.3.2 Ebeveynlik Biçimleri	52
2.3.2.1 Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik Biçimi:	53
2.3.2.2 Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik Biçimi:.....	54
2.3.2.3 Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik Biçimi:	56
2.3.2.4 Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik Biçimi:	56
2.3.2.5 Kötümser/ Endişeli Ebeveynlik Biçimi:	57
2.3.2.6 Kuralcı/ Kalıplayıcı Ebeveynlik Biçimi:	58
2.3.2.7 Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik:	58
2.3.2.8 Cezalandırıcı Ebeveynlik Biçimi:	59
2.3.2.9 Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Ebeveynlik Biçimi:.....	60
2.3.2.10 Sömürücü/ İstismar Edici Ebeveynlik Biçimi:	60
2.3.3 Ebeveynlik Biçimleri ve Şiddet	61
2.3.4 Ebeveynlik Biçimleri ve Cinsiyet	62
2.3.5 Ebeveynlik Biçimleri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	62
2.3.6 Ebeveynlik Biçimleri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	65
3 YÖNTEM	69
3.1 Araştırma Modeli	69
3.2 Çalışma Grubu	69
3.3 Verilerin Toplanması	70
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	70
3.3.2 Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri	70
3.3.2 Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu (BIS-11-KF)	71
3.3.3 Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ)	71
3.4 Verilerin Analizi	72
3.5 Verilerin Analizi İşlemi	73
4 BULGULAR.....	76
5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	98
5.1 Tartışma	98
5.1.1 Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri'nin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi.....	98
5.1.1.a Cinsiyet Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi	98
5.1.1.b Yaş Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi	99
5.1.1.c Anne ve Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi	100
5.1.2 Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri ile Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi.....	101
5.1.2.a Üniversite Öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi.....	101

5.1.2.b Üniversite Öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi.....	103
5.1.2.c Üniversite Öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi.....	106
5.1.2.d Üniversite Öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi.....	110
5.2 Sonuç.....	122
5.3 Öneriler	123
5.3.1 Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	123
5.3.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler	124
KAYNAKÇA.....	126
EKLER.....	172

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Üniversite Öğrencilerinde Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumu Yordaması başlıklı tez çalışmamın İç Kapak, Özetler, Ekler ve Ana Bölümlerden (Giriş, Alan Yazın, Yöntem, Bulgular, Tartışma, Sonuçlar ve Öneriler) oluşan toplam 125 sayfalık kısmına ilişkin, 3/08/2021 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %5 olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez kabul sayfası hariç,
2. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç,
3. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç,
4. Önsöz hariç,
5. İçindekiler hariç,
6. Simgeler ve kısaltmalar hariç,
7. Kaynakça hariç
8. Özgeçmiş hariç,
9. Alıntılar dâhil,
10. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

3/08/2021

Mukadder BÜYÜKESKİL

Prof. Dr.Şahin KESİCİ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynakça listesine eklendiğini beyan ederim.

3/08/2021

Mukadder BÜYÜKESKİL

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

$\bar{X}$: Ortalama

β : Standart regresyon katsayısı

N : Örneklem Sayısı

p : İstatistiksel Anlamlılık

r : Korelasyon Katsayısı

%: Yüzde

α :Cronbach Alpha

n : Frekans

Kısaltmalar

Akt: Aktaran

APA: American Psychological Association (Amerika Psikoloji Derneği)

CDC: Amerika Hastalıkları Önleme ve Koruma Merkezi

TDK: Türk Dil Kurumu

Vd: Ve diğerleri

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

EUPŞYT: Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum

EUŞYT: Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum

KUPŞYT: Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum

KUŞYT: Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum

BIS-11-KF: Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu

ÇK: Çarpıklık Katsayısı

BK: Basıklık Katsayısı

ÇKSH: Çarpıklık Katsayısı Standart Hata

BKSH: Basıklık Katsayısı Standart Hata

Ss: Standart Sapma

Sd: Serbestlik derecesi

ÖZET

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Doktora Tezi

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DÜRTÜSELLİK VE EBEVEYNLİK BİÇİMLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMU YORDAMASI

Mukadder BÜYÜKESKİL

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinde dürtüsellik ve ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki yordayıcı etkilerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemede amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış, ölçüt örnekleme koşulu olarak öğrencilerin aktif flört ilişkisi olması ya da geçmişte en az bir flört ilişkisi deneyimi yaşamış olması belirlenmiştir. Bu araştırma 495 kadın (% 56.5) ve 381 (% 43.5) erkek olmak üzere toplam 876 üniversite öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama araçları olarak; "Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri", "Barrat Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu", "Young Ebeveynlik Ölçeği" ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizi, SPSS Paket Programı aracılığıyla betimsel istatistikler, t-testi, tek yönlü ANOVA testi, Pearson korelasyon analizi, Spearman Rho korelasyon analizi ve hiyerarşik regresyon analizi kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmada demografik değişkenlerden elde edilen verilere göre, üniversite öğrencilerinde erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, cinsiyete göre erkekler lehine farklılaşırken; yaş, anne eğitim ve baba eğitim düzeyi açısından farklılaşmamaktadır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik, aşırı izin verici/ sınırsız anne ve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki görülmüştür. Erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, aşırı izin verici/ sınırsız baba ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir. Kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik, aşırı koruyucu/ evhamlı anne, koşullu/ başarı odaklı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, koşullu/ başarı odaklı baba, aşırı izin verici/ sınırsız baba, kötümser/ endişeli baba ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki bulunmuştur. Kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik, küçümseyici/ kusur bulucu anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, cezalandırıcı anne, küçümseyici/ kusur bulucu baba, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, aşırı izin verici/ sınırsız baba ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki görülmüştür. Araştırmada yapılan hiyerarşik regresyon sonuçlarına göre; erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, cinsiyet ve dürtüsellik değişkenleri tarafından pozitif yönde yordanmıştır. Erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, cinsiyet, dürtüsellik ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi tarafından pozitif yönde yordanmıştır. Kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, cinsiyet, dürtüsellik, aşırı koruyucu/ evhamlı baba ve koşullu/ başarı odaklı baba ebeveynlik biçimi tarafından pozitif yönde yordanırken, aşırı koruyucu/ evhamlı anne ebeveynlik biçimi tarafından negatif yönde yordanmıştır. Kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum cinsiyet, dürtüsellik ve aşırı koruyucu/ evhamlı baba ebeveynlik biçimi tarafından pozitif yönde yordanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Flört Şiddetine Yönelik Tutum, Dürtüsellik, Ebeveynlik Biçimleri.

ABSTRACT

Department of Educational Sciences
Guidance and Psychological Counseling Program
Doctoral Thesis

THE PREDICTION OF ATTITUDES TOWARDS DATING VIOLENCE BY IMPULSIVITY AND PARENTING STYLES IN UNIVERSITY STUDENTS

Mukadder BÜYÜKESKİL

The aim of this study is to reveal the predictive effects of impulsiveness and parenting styles on the university students' attitudes towards dating violence. Correlational survey model, one of the quantitative research methods, was used in the research. The criterion sampling, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group of the research, and it was determined that the student has an active dating relationship or had at least one dating experience in the past, as a criterion sampling condition. This research was conducted with a total of 876 university students, including 495 (56.5%) women and 381 (43.5%) men. As data collection tools in the research, "The Attitudes towards Dating Violence Scales", "Barrat Impulsiveness Scale-Brief Form", "Young Parenting Inventory" and Personal Information Form were used. The analysis of the data was made using the SPSS Package Program using descriptive statistics, t-test, one-way ANOVA test, Pearson correlation analysis, Spearman Rho correlation analysis and hierarchical regression analysis.

According to the data obtained from the demographic variables in the study, while the attitudes towards psychological violence perpetrated by men, attitudes towards physical violence perpetrated by men, attitudes towards psychological violence perpetrated by women and attitudes toward physical violence perpetrated by women differ in favor of men according to gender; it does not differ in terms of age, mother's education and father's education level. According to the results obtained from this research, a significant positive relationship was observed between the attitude towards psychological violence perpetrated by men and impulsiveness and permissive/unlimited mother and permissive/unlimited father parenting styles. A significant positive relationship was found between attitude towards physical violence perpetrated by men and impulsiveness and emotionally depriving mother, permissive/unlimited mother, permissive/unlimited father, and punitive father parenting styles. A significant positive relationship was found between attitude towards psychological violence perpetrated by women and impulsiveness and overprotective/anxious mother, conditional/achievement focused mother, permissive/unlimited mother, over-protective/ anxious father, conditional/ achievement focused father, permissive/ unlimited father, pessimistic/ worried father and punitive father parenting styles. There was a significant positive relationship between attitudes towards physical violence perpetrated by women and impulsiveness and belittling/criticizing mother, emotionally depriving mother, permissive/unlimited mother, punitive mother, belittling/criticizing father, overprotective/ anxious father, permissive/ limitless father, and punitive father parenting styles. According to the hierarchical regression results in the research, attitudes towards psychological violence perpetrated by men were positively predicted by gender and impulsiveness variables. Attitudes towards physical violence perpetrated by men were positively predicted by gender, impulsiveness and punitive paternal parenting style. Attitudes towards psychological violence perpetrated by women were positively predicted by gender, impulsiveness, overprotective/anxious father and conditional/achievement focused father parenting style, while it was negatively predicted by overprotective/anxious mother parenting style. Attitudes towards physical violence perpetrated by women were positively predicted by gender, impulsiveness and overprotective/anxious father parenting style.

Keywords: Attitudes Towards Dating Violence, Impulsiveness, Parenting Styles.

BÖLÜM 1

1 GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, alt problemleri, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

İnsanoğlu dünyaya gözlerini açtığı ilk günden itibaren başka insanlarla yakınlık kurma ihtiyacı hissetmektedir. Çocukluk yıllarında anne ve babaya olan yakınlık kurma ihtiyacı yetişkinlik yıllarında da devam etmekte ve bu ihtiyaç bireyleri yaşam yolculuğunu beraber sürdürmek isteyecekleri bir eş arayışına sevk etmektedir. Eş seçimi, bireyler için en önemli sosyal kararlar arasında bulunmakta, mutlu bir aile yaşamı ile neslin devamı açısından gerekli bir ön koşul olarak değerlendirilmektedir (Back vd., 2011). Bireyler eş seçimi sürecinde, görücü usulü evliliklerin yanı sıra anlaşarak evlenmeyi de tercih edebilmektedir. Anlaşarak evlenmeyi tercih eden kişiler, evlilik öncesinde uyum düzeylerini daha net bir şekilde anlamak için partnerleri ile romantik yakınlık kurarak flört ilişkisine adım atmaktadır.

Flört, arkadaşlık ilişkisinden farklı olarak daha yakın duygusal, romantik ve cinsel bir birlikteliği içerir (Akın ve Mihçioğur, 2015). Bireyler sevme ve sevilme ihtiyacını karşılamayı ister, partnerlerine sevgi ve anlayış sergiler. Karşılıklı hissedilen muhabbet ve ilgi, sevgiyi besler (Kesici vd., 2019). Flört ilişkisinin başlangıcında sevilme, onaylanma, beğenilme isteği ve duygusal bağlanmanın gerçekleşmesi için kişiler öznel duygu, düşünce ve davranışlarını olduğu gibi yansıtmayabilir. Ancak ilişkinin ilk dönemlerindeki beğeni eksenli davranışlar yerini kendiliğın sergilendiğı davranışlara bıraktığında bireyler arasında memnuniyetsizlikler gündeme gelebilmektedir. Romantik ilişkilerde bireylerin memnuniyetsizliklerinin ortak bir nedeni kişiler arası çatışmadır ve partnerlerde birbirlerine karşı fiziksel saldırganlığa ve şiddete yol açabilmektedir. Bu durum özellikle üniversite yıllarında yaygın olarak görülmekte ve üniversite öğrencilerinin çoğunun romantik partnerleri tarafından fiziksel olarak saldırıya uğradığı belirtilmektedir. Yakın partner saldırganlığının genellikle romantik ilişkideki partnerin öfkeli hissetmesiyle ortaya çıktığına inanılmaktadır (Di Blasi ve Kassinove, 2018). Flört ilişkisinde de öfke duygusunun dizginlenemediğı ve

çatışma sürecinin sağlıklı şekilde yönetilemediği durumlarda partnerler birbirlerine şiddet yöneltebilmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (1996) şiddeti; “Kendine, bir başkasına, bir gruba veya bir topluluğa karşı; yaralanma, ölüm, psikolojik hasar, gelişme bozukluğu veya yoksunlukla sonuçlanan ya da sonuçlanması olasılığı yüksek olan; fiziksel şiddet veya güç kullanımı” olarak tanımlamaktadır (akt. Krug vd., 2002). Bireylerin ruhen, bedenlen, cinsel ya da ekonomik yönden zarara uğramasıyla veya acıya maruz bırakılmasıyla sonlanan veya sonlanması öngörülen; fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik her türlü tutum ve davranış şiddet eylemleri olarak adlandırılmaktadır (Ayhan, 2020). Bir başka tanımlamada ise şiddet; bir kişi ya da grubun diğer bireylere karşı fiziksel yönden zarar vermesi, yaralama ve yok etme maksadıyla ileri boyutta saldırgan davranışlar olarak ifade edilmiştir (Abay ve Tuğlu, 2000).

Çağımızın önemli problemlerinden olan şiddet eylemleri gerek toplumsal ilişkilerde gerek aile içi ilişkilerde gerekse partnerler arası ilişkilerde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddet giderek artan bir endişe haline gelmesine rağmen, bu tür korkunç davranışların nedenleri ve gerekçeleri tam olarak anlaşılamamıştır (Cauffman vd., 2000). Şiddet riski, şiddet kullanımının sosyal norm olarak kabul edildiği toplumlarda sıklıkla görülmektedir (Jewkes, 2002). Partnerlerin birbirlerine yönelttikleri şiddet kadar şiddete yüklenen anlam da ilişkinin seyrinde kilit rol oynar. Flört etmenin sosyal bağlamının sömürü ve şiddeti teşvik etmeye açık olduğuna ve aynı zamanda partnerlerin olumsuz davranışları küçümsemelerine, affetmelerine veya gözden kaçırmalarına izin verebileceğine dikkat çekilmiştir (Lloyd, 1991). Bireyler şiddete yükledikleri anlam çerçevesinde zaman zaman karşısındaki kişiyi baskı altına alacak davranışlar sergileyerek flört şiddeti kullanmakta ya da kendisi flört şiddetine maruz kalmaktadır. Carlson (1987) evlilik içi şiddette olduğu gibi flört şiddetinin de tahmin edilenden daha yaygın olduğunu ve gerek evlilik ilişkisinde gerek flört ilişkisinde yaşanan şiddet olaylarında yaralanmalar meydana gelmesine rağmen, olayların birçoğunun nispeten daha küçük görüldüğünü ifade etmiştir. Flört ilişkilerinde hafif düzeyde başlayan şiddet eylemleri, zamanla yerini daha ağır boyutta zarar verecek şiddet eylemlerine bırakarak ciddi sorunlara yol açabilecektir.

Amerikan Hastalık Koruma ve Önleme Merkezi (CDC, 2006) flört şiddetini flört ilişkisi içindeki fiziksel, cinsel ya da psikolojik şiddet olarak tanımlamıştır. Flört

şiddetinin bireyler üzerinde sosyal, ekonomik, fiziksel, ruhsal yönden kısa veya uzun dönemli etkileri olabilmektedir. Şiddet, şiddet gören bireyin kişiliği, kendine olan güveni, gelişimi ve yaşamının devamı açısından olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Akın ve Mihçioğur, 2015). Flört şiddetinin erkekler üzerinde tıknırcasına yeme ve intihar düşüncesi ile, kızlarda esrar kullanımı ve yüksek depresif belirtilere yol açtığı; her iki cinsiyette ise sigara içme ve intihar girişimi davranışıyla ilişkili olduğu bildirilmiştir (Ackard vd.,2007). Bir başka çalışmada ise fiziksel/cinsel flört şiddetine maruz kalan kızlar, şiddete maruz kalmayanlara göre sigara içme, depresif belirtiler, aktivitelere yönelik ilginin kaybı, yeme bozuklukları, bulantı, kusma ve ilişki sıklığı bakımından artan risk altında bulunmuştur (Bonomi vd., 2013). Fiziksel flört şiddetine maruz kalan erkekler ise şiddete uğramamış erkeklerle karşılaştırıldığında sigara içme ve yeme bozuklukları bakımından daha fazla risk altında bulunmuşlardır. Stets ve Pirog-Good (1987), erkekler ve kadınların şiddet kullanım oranlarının anlamlı farklılık göstermediğini ancak kadınların erkeklere göre şiddet alma olasılığının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Golding (1999), yakın partner şiddeti nedeniyle hırpalanmış kadınlarda depresyon, intihar, travma sonrası stres bozukluğu ve madde bağımlılığı gibi sıkıntılar görüldüğünü belirtmiştir. Demokratik kültürün yeterince gelişmediği toplumlarda şiddet eylemlerinin kadınları kontrol edememekten kaynaklanan erkek kimlik krizini çözmek için sıklıkla kullanıldığı dile getirilmiştir (Jewkes, 2002).

Fiziksel flört şiddeti, flört ilişkisinde yaşanan cinsel saldırı ve istenmeyen takip gibi şiddet içeren eylemlerin üniversite kampüslerinde endişe verici derecede yüksek oranlarda görüldüğü belirtilmiştir (Edwards vd., 2015). Straus (2004), Asya ve Orta Doğu'da 5, Avustralya-Yeni Zelanda'da 2, Avrupa'da 6, Latin Amerika'da 2, Kuzey Amerika'da 16 farklı üniversitede öğrenim gören öğrenciler üzerine yaptığı çalışmada hem erkek hem de kadın öğrencilerin yüksek oranda flört şiddetine başvurduğunu, öğrencilerin %29'unun partnerine fiziksel olarak saldırdığını ve %7'sinin fiziksel olarak yaralandığını ortaya koymuştur. Bir başka çalışmada üniversite öğrencileri arasında mevcut veya eski bir partnere doğru yöneltilen itme, tokatlama, tekme atma ve silah kullanma gibi davranışları içeren fiziksel flört şiddeti görülme oranlarının %19 ile %27 arasında değişmekte olduğu bildirilmiştir (Smith vd., 2003). Flört şiddetinin birçok topografyada yaşandığı ve ergenlerle genç yetişkinlerin önemli bir bölümünü etkilediği açık olarak görülmekte (Shorey vd., 2008); flört şiddetinde yaygınlık arttıkça şiddet

eylemlerinin normalleştirildiği ve flörtte şiddet uygulamanın da arttığına dikkat çekilmektedir (Çakaloz vd., 2020).

Flört şiddetinin kişilerin ruh ve beden sağlığı üzerinde bir çok soruna yol açtığı görülmekte olup, partnerler arasında sağlıklı bir ilişkiden söz edilememektedir. Partnere yöneltilen şiddet yaralamalardan ölümle sonuçlanmaya kadar birçok riskli davranış içermektedir. Dürtüsellik düzeyi yüksek kişilerde de riskli davranışlarda bulunma eğilimi artmaktadır (Tuna, 2015). Barrat, dürtüsel kişileri düşünmeden harekete geçen, herhangi bir hazırlığı olmaksızın olaylara anında yanıt veren, hareketsiz kalması gereken durumlarda huzursuz olan, risk almayı seven, şansına güvenen, dikkat ve yoğunlaşma sorunları olan kişiler olarak tanımlamaktadır (Patton vd.,1995). Dalley vd. (2011), dürtüsel davranışı öngörü olmaksızın erkenden harekete geçmek olarak belirtmiştir. Dürtüsellik kötü tasarlanmış, erken ifade edilmiş, aşırı derecede riskli veya duruma uygun olmayan ve genellikle istenmeyen şekilde sonuçlanan çok çeşitli eylemleri kapsamaktadır (Evenden, 1999). Dürtüsel davranışların cinayet, tecavüz, soygun saldırı gibi şiddetli suçların yanı sıra kaza ve yaralanmaları içerdiği ve bu davranışların uzun süreli sosyal, mesleki ve ailede işlevsel bozukluğa yol açabileceği dile getirilmiştir (Hollander ve Berlin, 2008).

Dürtüsellik eğiliminin yanı sıra ebeveynlerin çocuk yetiştirirken sergilediği davranışlar da bireylerin diğer bireylerle kurulan iletişimi etkileyen önemli bir faktördür. Çocukların yaşamın erken dönemlerinde deneyimledikleri ebeveynlik kalitesi, onların genel başarılarını belirleyen bilişsel potansiyellerine, sosyal becerilerine ve davranışsal işleyişlerine etki etmektedir (Mahapatra ve Batul, 2016). Yeni- Freudcu yaklaşım, yetişkinlerin romantik ilişkilerdeki davranışlarını anlamak için, kişilerin çocukluk deneyimlerine bakmak gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu yaklaşım bireylerin romantik partnerlerine yönelttikleri tutum ve davranışların çocukluk yıllarında ebeveynleri ile yaşadıkları ilişkilerin bir yansıması olduğunu vurgulamaktadır (Burger, 2006). Çocuklar ilerleyen yıllarda yakın ilişkide bulundukları kişilere yönelik davranışlarında, genellikle çocuklukta ebeveynleriyle yaşadıkları sahnenin bir benzerini tekrarlamaktadır (Soygüt ve Çakır, 2009). İnsanlar ve primatlar üzerine yapılan araştırmalarda da erken çocukluk dönemlerinde oluşan güvenli bağlanmanın yaşamın ilerleyen yıllarında uyumlu ilişkilere zemin hazırladığı görülmüş ve güvenli bağlanan bireylerin kendini yatıştırma, özkontrol ve yakın duygusal bağlar kurma

becerileri edinebildikleri bildirilmiştir (Rafaeli vd., 2012). Kendisiyle sağlıklı ve mutlu bir ilişki kuran anneleri olan çocuklar; yaşama dair olumlu bakış açısı geliştirerek, iletişim kurabilme, edinme ve sürdürme, başkalarının duygularına ve ihtiyaçlarına duyarlı bireyler olmayı öğrenme şansına sahip olmaktadır (Solmuş, 2012). Benzer şekilde Eker (2011) ebeveyn tutumları ile duyarlı sevgi arasındaki ilişkilere dikkat çekmiş ve duyarlı sevgi düzeyinin ebeveyn tutumlarına göre değişim gösterdiğini belirtmiştir. Duyarlı sevgi, bireyin yakın olduğu insanlara veya tüm insanlığa karşı hissettiği önemseme, ilgi, duyarlılık gibi özelliklerin yanı sıra diğer bireyler acı duyduğu zaman ya da yardıma ihtiyaç hissettiğinde destek verme, yardım elini uzatma gibi insanları anlamaya odaklanmış duyguları, düşünceleri ve davranışları kapsamaktadır (Akın ve Eker, 2012). Ebeveyn bakım kalitesi ve olumsuz çocukluk deneyimlerinin, ruh hali bozukluklarına, erişkin kadınlarda dürtüsellik ve saldırganlık üzerine etkileri olduğu ifade edilmiştir (Kinnally vd., 2009). Ebeveyn-çocuk bağlanması arasındaki ilişkiyi ve bunun romantik ilişkiler üzerindeki etkisini anlamak, ebeveynlerin çocuklarının gelecekteki ilişki kalitesi üzerindeki etkisini açıklamak açısından önemlidir. Ebeveynler, çocuklarıyla ilişkilerinin önemini ve bu ilişkilerin çocuklarını nasıl etkilediğinin farkına varabilirler. Böylece çocuklarıyla aralarındaki ilişkinin kalitesini iyileştirmek için aktif çaba sarf edebilir ve çocuklarının gelecekte sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlayabilirler (Del Toro, 2012).

Kişiler arası ilişkilerin arttığı ve yoğunlaştığı günümüz dünyasında, diğer bireylerle güçlü iletişim kanallarına sahip olmak, sağlıklı ve sürdürülebilir ilişkiler yürütmek için önemlidir. Cinsiyet ve fizyolojik farklılıklara atanan sosyal roller, bireylerin başka insanların duygu ve düşüncelerini anlamalarını belirlemektedir (Demir vd.,2016). Freud erkek ve kadınların farklı kişiliklerle dünyaya geldiğini savunurken, Horney cinsiyetler arasındaki gözle görülür farklılıkların biyolojiden çok kültürel ve toplumsal etkilerden kaynaklandığını vurgulamaktadır (Burger, 2006). Kültürel ve sosyal cinsiyet normları, belirli bir kültürel veya sosyal grup içinde kadın ve erkeklerin rollerini ve ilişkilerini düzenleyen kurallar veya davranış beklentileridir. Genellikle söylenmeyen bu normlar, neyin uygun davranış olarak kabul edildiğini tanımlar, neyin kabul edilebilir olup ne olmadığını yönetir ve erkekler ve kadınlar arasındaki etkileşimleri şekillendirir (Dünya Sağlık Örgütü-WHO, 2010). Kadınlarla erkekler arasındaki farklılıkların çoğunlukla uygun davranışlara atfedilen toplumsal rollerin sonucunda oluştuğu ve bu rollerine ilişkin etiketleme ve beklentilerin iki cinsiyet

arasındaki saldırganlık meyilinin başlıca belirleyicisi olduğu ifade edilmiştir (Demirtaş-Madran, 2020). Erkeklerin flört şiddeti mağduriyeti yaygınlık oranlarının önemli olduğunu gösteren artan sayıdaki çalışmalara rağmen, çok az sayıda çalışmada erkek ve kadınlar için flört şiddeti mağduriyeti arasındaki farklılıkların doğrudan incelendiği belirtilmiştir. (Kaura ve Lohman, 2007). Yakın ilişkilerde şiddet üzerine yapılan güncel araştırmalar hem kadınların hem de erkeklerin, eşit derecede şiddet mağduru ya da failleri olabileceğinin altını çizerek şiddetin çift yönlü doğasına odaklanmaktadır (Kahya, 2018). Kadın-erkek ilişkileri karşılıklı etkileşim içeren çift yönlü bir iletişimidir. İlişkinin karşılıklılığa dayalı yapısı, partnerlerin birbirlerine yönelttiği şiddetle ilgili dinamiklerini kritize etme ve çözüm üretmede, hem kadına hem de erkeğe yönelik şiddeti incelemeyi önemli kılmaktadır (Adak, 2013).

Tüm bu bilgiler göz önüne alındığında, dürtüsellik ve ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutum üzerinde önemli etkileri olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma bireylerin romantik yaşamlarındaki şiddete yönelik tutumları üzerinde dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri etkilerinin portresini görebilmeye imkân sunacaktır. Bu çalışma, dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri değişkenleri ile erkeğin ve kadının uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumun birlikte ele alınacağı ilk araştırma olması ve literatüre özgün katkılar sağlaması açısından önem taşımaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumun dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri tarafından yordanıp yordanmadığını ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmanın bağımlı değişkeni flört şiddetine yönelik tutum, bağımsız değişkenleri ise dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleridir.

Araştırma amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1.2.1 Alt amaçlar:

1. Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumlar ölçekleri puan ortalamaları;
 - a. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
 - b. Yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
 - c. Anne eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
 - d. Baba eğitim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Üniversite öğrencilerinde erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinde erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinde kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Üniversite öğrencilerinde kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Üniversite öğrencilerinde erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri tarafından yordanmakta mıdır?
7. Üniversite öğrencilerinde erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri tarafından yordanmakta mıdır?
8. Üniversite öğrencilerinde kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri tarafından yordanmakta mıdır?
9. Üniversite öğrencilerinde kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri tarafından yordanmakta mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Romantik ilişkiler, üniversite öğrencilerinin en önemli etkileşim ağlarından birini oluşturmaktadır. Hem mesleğe hem de evlilik yaşamına ilişkin hazırlığın son basamağı olan genç yetişkinlikte öğrencilerin yüzde 75'inin en az bir romantik ilişki deneyimlediği, gençlerin bir kısmının romantik ilişkilerinden memnuniyet duyarken, birçoğunun ise memnuniyetsizlik yaşayıp ilişki sorunlarından dolayı danışmanlık hizmeti talep ettiği (Di Blasi ve Kassinove, 2018) belirtilmektedir. Love ve Holder (2016), her iki cinsiyet açısından romantik ilişki kalitesinin öznel iyi oluş ile pozitif yönde, kötü hissetmekle negatif yönde ilişki gösterdiğini ve romantik ilişki kalitesinin psikopati ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkilere aracılık ettiğini bildirmiştir. Gustavson vd. (2016) yaptıkları üç yıllık boylamsal çalışmada, romantik ilişki kalitesi ile yaşam doyumu arasında karşılıklı pozitif ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur.

Braithwaite vd. (2010), romantik ilişkiler içinde olan üniversite öğrencilerinin diğer öğrencilere göre daha az sağlık sorunu yaşadıklarını ve daha az riskli davranış sergilediklerini belirtmiştir. Ancak bireylerin ruh sağlığına olumlu katkılar sağlayan yakın ilişkilerde tamamen sorunsuz ve problemlerden yalıtılmış bir süreçten bahsetmek

mümkün değildir. Romantik ilişkileri de kapsayan kişilerarası ilişkilerde kaçınılmaz biçimde bir takım sorunlar, çatışmalar ya da doyumsuzluklar ortaya çıkar (Çırakoğlu ve Tezer, 2010). Romantik ilişkilerde gündeme gelen sorunlardan bir tanesi de flört şiddetine yönelik tutumlardır. Erkekler ve kadınların birbirlerine yönelttiği şiddet ve bu şiddete yönelik tutumlara ilişkin dinamikler gittikçe dikkat çeken bir eğilime sahiptir.

Bireylerin sahip olduğu dürtüsel yatkinlikler yakın ilişkilerde şiddete ilişkin davranışları etkileyebilmektedir (Stanford vd., 2008). Dürtüsellik, kendine veya başkalarına zarar verebilecek yönelimde bir dürtüye direnememe olarak tanımlanmıştır. Dürtüsel davranış acelecidir ve düşünmeden yoksundur. Bir dürtü başlangıçta ani ve geçici olabileceği gibi gerginlik esnasında kademeli bir artışa yol açarak patlama noktasına ulaşabilmektedir. Dürtünün artan yoğunluğu da bireyin kendine veya başkalarına yönelik şiddet davranışlarına neden olabilmektedir (Hollander ve Berlin, 2008). Dürtüsellik özelliğine sahip bireyler ilişkilerinde dürtüsel davranışlar sergilerken partnerleri ile sağlıklı iletişim kurmada sorun yaşayabilmektedir. Çiftler arasında yaşanan sağlıklı iletişim, bireylerin hem kendi iç ahenklerini hem de partnerlerinin ahengini sarsmakta ve flört ilişkilerinde sorun yaşanmasına sebebiyet verebilmektedir. Literatürde yer alan faktörler göz önünde bulundurulduğunda, flört şiddetine yönelik tutumun dürtüsellikle ilişkisinin açığa çıkarılması açısından bu araştırmanın yapılması önemlidir.

Yakın ilişkilerdeki temel özelliklerin pek çoğu, ebeveyn çocuk ilişkilerinden beslenir. Ebeveyn-çocuk ilişkilerinin kalıcı etkileri vardır, genellikle güçlü duygusal katılımın yanı sıra bağlılık unsurlarına sahiptirler ve karşılıklı etki ebeveyn çocuk ilişkisinin güçlü bir bileşenini oluşturur (Smith ve Hart, 2002). Çocuğun içinde yetiştiği aileye ilişkin temsilleri, çocuğun diğer bireylerle ilişkilerinin temelini oluşturduğundan, erken dönem çocukluk yaşantılarında ebeveynlerle deneyimlenen etkileşimler mühim bir dinamizm kaynağını oluşturur (Soygüt vd, 2008). Aile, kimliğin geliştiği ve bireyin başkalarıyla ilişki kurduğu ilk ortam ve aynı zamanda birey ile içinde yaşadığı toplum arasındaki ilk bağlantı noktası olması nedeniyle kişinin hayatındaki en önemli sosyalleştirici unsurdur (Muñiz-Rivas vd., 2019). Ebeveynlik stilleri çocuğa yönelik iletilen ve ebeveynin davranışlarının ifade edildiği duygusal bir iklim yaratan bir dizi tutum olarak tanımlanmıştır (Darling ve Steinberg, 1993). Bireylerin gerek sosyal yaşamda başka insanlarla kurdukları temaslarda gerekse karşı cinsle iletişime yönelik

algı ve davranış repertuarlarının oluşumunda, ana babaların çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri ebeveynlik biçimleri kilit role sahiptir. Birey anne babasının kendisine yönelik tutum ve davranışlarıyla birlikte anne-babanın birbirlerine yönelik tutum ve davranışlarını da gözlemleyerek kendine özgü bir anlam dünyası inşa eder. Ebeveyn davranışları sosyal öğrenme yoluyla modellenerek, partnerlere yönelik tutumu şekillendirmekte ve bu tutumlar daha sonra flört ilişkisi içerisinde partnerler tarafından birbirlerine yansıtılmaktadır. Bu araştırma ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutuma ilişkin yansımalarının ortaya konması açısından önem arz etmektedir.

İnsan bilişindeki cinsiyet farklılıkları birçok bilim dalında popüler bir araştırma konusu olmuştur. Kadın ve erkek arasındaki farklılıklar günlük hayatımızın birçok alanında görülmektedir. Kişilerin cinsiyet rollerine ilişkin sahip olduğu kalıp yargıları, içinde yaşadıkları toplumun kadın ve erkek davranışlarına ilişkin tutumlarına etki etmektedir (Yumuşak, 2013). Romantik ilişkilerde cinsiyet farklılıklarına ilişkin hususlar da ilişki dengesine etki edebilmektedir. Carroll vd. (1985) romantik ilişkilerde erkeksi güdülerin zevk, eğlence ve bedensel sebepler içerirken, kadınsı güdülerin sevgi, bağlılık ve duygusal sebepleri içerdiğini ifade etmiştir. Dürtüsel davranışları kontrol etme potansiyeli de cinsiyete göre farklılık göstermekte, genelde erkeklerde dürtüsellik daha yüksek olduğu birçok çalışmada bildirilmektedir (Chapple ve Johnson, 2007; Stoltenberg vd., 2008; Waldeck ve Miller, 1997). Ayrıca erkeklerin dürtüsellikle bağlantılı olan agresif davranışları ve suç işleme gibi sosyal açıdan sorunlu davranışları daha yüksek seviyede sergiledikleri (Cross vd., 2011) ve davranışlarını kontrol etmekte daha çok zorluk yaşadıkları belirtilmektedir (Yuan vd., 2008). Bunların yanı sıra pek çok çalışmada anne babalarla çocukları arasındaki ilişkileri etkileyen önemli bir faktör olarak cinsiyet farklılıklarının ayrıca ele alınması gerekliliğine dikkat çekilmektedir (Chapple ve Johnson, 2007; Cowan vd., 1993; McHale vd., 2003). Ebeveyn-çocuk ilişkilerinin hem çocuğun cinsiyeti hem de ebeveynin cinsiyeti ile farklılaşması ihtimali (Cankardaş, 2019) söz konusu olup anne-oğul, anne-kız, baba-oğul ve baba-kız çiftinin birbirinden farklı ilişkiler içerebileceğinden, bu ilişkilere cinsiyet odağında bakmanın önemine vurgu yapılmıştır (Russell ve Saebel, 1997). Anne-baba-çocuk eksenindeki ilişkilerin cinsiyet bazlı kritize edilmesi yakın ilişkilerde kadınlara ve erkeklere yönelik davranışların anlaşılmasını sağlamakta ve bireylerin yetişkin olarak arayabilecekleri aile rolleri hakkındaki sosyal karşılaştırmalara ilişkin etkilerin açığa çıkarılmasında da önemli olabilmektedir (McHale vd., 2003). Belirtilen

bu açıklamalar doğrultusunda cinsiyet faktörünün önemli farklılıklar oluşturacağı öngörüldüğünden bu çalışmanın kadın ve erkeklerin uyguladığı fiziksel ve psikolojik flört şiddetine yönelik tutumlara ilişkin yeni bilgiler sunması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde flört şiddetine yönelik tutumla ilgili az sayıda çalışmanın mevcut olduğu görülmektedir. Türkiye’deki araştırmalara bakıldığında; flört şiddetine yönelik tutumlar ile toplumsal cinsiyetçilik ve narsistik kişilik özellikleri (Yumuşak, 2013), anksiyete ve depresyon (Cinal, 2018), erkeklik rollerini kabullenme ve erkeklığe yönelik tehdit algısı (Doğan, 2018), yaratıcı drama etkisi (Palabıyık, 2019), sosyal onay ihtiyacı ve olumsuz değerlendirilme korkusu (Süzer, 2019), toplumsal cinsiyet algısı ve çelişik duygulu cinsiyetçilik (Karadayı, 2020), güvenli bağlanma ve ana babaya benzerlik (Ayhan, 2020) başlığında az sayıda konunun ele alındığı görülmektedir. Ayrıca dürtüsellikle ebeveyn biçimlerinin kadın ve erkeğin uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutum bazında yordayıcı ilişkisine dair herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bu çalışma hem dürtüsellik hem de ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutumları yordama gücünün inceleneceği ilk çalışma olması ve alan yazına flört şiddetine yönelik tutumlara ilişkin ışık tutucu yeni bilgiler sunması açısından önem arz etmektedir. Bu değişkenler arasındaki ilişkilerin kadının ve erkeğin uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddete yönelik tutum bazında ayrı şekilde açığa çıkarılması, genellikle evlilikle sonuçlanan romantik ilişkilerde ileriye yönelik şiddet eğilimlerine ilişkin farkındalık geliştirici ve önleyici çalışmalara yönelik yapılacak planlamalarda alan uzmanlarına yeni bir perspektif sağlayacaktır.

1.4 Sayıtlar

1. Çalışmada kullanılan kişisel bilgi formu, Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği, Barrat Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu ve Young Ebeveynlik Biçimleri Anne ve Baba Formu’nda yer alan sorulara katılımcıların samimi cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5 Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2019-2020 eğitim-öğretim yılında araştırmaya katılan bireylerden toplanan veriler ile sınırlıdır.

2. Araştırma bulguları, kullanılan ölçme araçlarından elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Flört: İki birey arasında birlikte yaşama veya evlilik kararı alınana kadar devam eden ya da bu bireylerden birinin ya da her ikisinin de istemesiyle sonlanan, sosyal etkileşime dayalı ve ortak paylaşımaya yönelik eylemler içeren görüşme süreci(Straus, 2004)

Şiddet: Fiziksel güç yoluyla insanlara veya mülke zarar verme ya da zarar verme niyetiyle düşmanlık ve öfke ifadesi (APA Psikoloji Sözlüğü, 2015).

Flört Şiddeti: Bir partner tarafından diğerini hedef alan herhangi fiziksel, cinsel ya da sözlü taciz (Cohall vd., 1999).

Dürtüsellik: Bir kişiye veya başkalarına karşı zararlı bir eylemi gerçekleştirmeye yönelik dürtü, güdü veya cezbedici isteğe direnememe (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2000).

Ebeveynlik Biçimi: Anne baba tarafından çocuğa iletilen ve anne baba davranışlarının ifade edildiği duygusal iklim yaratan tutumlar kümesi (Darling ve Steinberg, 1993)

BÖLÜM 2

2 ALAN YAZIN

Bu bölümde sırasıyla flört şiddeti, dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri ile ilgili kuramsal açıklamalara ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Flört Şiddeti

2.1.1 Flört Kavramına Genel Bakış

Flört kelimesi TDK (2019) tarafından “Kadınla erkek arasındaki duygusal ilişki” olarak tanımlanmıştır. Straus (2004), flörtü, iki birey arasında birlikte yaşama veya evlilik kararı alınana kadar devam eden ya da bu bireylerden birinin ya da her ikisinin de istemesiyle sonlanan, sosyal etkileşime dayalı ve ortak paylaşımaya yönelik eylemler içeren görüşme süreci olarak tanımlamıştır. Flört, iki birey arasında deneyimlenen duygusal, fiziksel ve cinsel çekimi kapsayan yakınlık kurma şeklidir (Ayhan, 2020). Bu tanımlar göz önünde bulundurulduğunda flört, evli olmayan bireyler arasında duygusal, bedensel ya da cinsel yakınlığı içeren karşılıklı görüşme sürecine dayalı romantik ilişki olarak anlaşılabilmektedir.

Flört ilişkileri çoğunlukla ergenlik dönemi ve yirmili yaşların sonlarındaki bireylerde yaygın olarak görülmekte ve birçok araştırmacı bu yaş gruplarına odaklanmaktadır (Moore, 1995). Gelişim psikolojisi açısından flört; toplumsal gelişime hazırlanma, kendini açığa vurma, yakınlık ve ilişki becerileri kazanma olarak ele alınmaktadır. Flört ilişkisinin sağlıklı bir şekilde deneyimlenmesi sosyal statünün artması, yaşamın anlamı, bireyin eğitim düzeyi, yaş ve sosyo-ekonomik düzey bakımından benzer denklikte eş bulması ve kendisini olumlu değerlendirmesi ile ilişkilidir (Diyarbakirli, 2007).

Flört motivasyonuna ilişkin yapılan çalışmalar kadın ve erkeklerin flörte ilişkin farklı yüklemeler sahip olduğunu ve farklı davranışlar ortaya koyduğunu bildirmektedir (Henningesen vd, 2008; Moore, 1995). Genç kızlar üzerinde yapılan bir araştırmada, evlenmeyi düşündükleri bireylerde aradıkları özellikler arasında inançlılık, güvenilir ve anlayışlı olma, fiziksel görünüm, saygı sunma, kariyer sahibi olma ve sadakat gösterme gibi özellikler dile getirilmiştir (Kozan vd., 2019b). Kadın ve erkek üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada katılımcıların birlikte zaman geçirme, sevmeye ve beğenme, yalnız kalmama ve evliliğe hazırlık gibi nedenlerden dolayı flört ettikleri

belirtilmiştir (Fidan ve Yeşil, 2018). Ayrıca bireylerin flört ederken 6 farklı motivasyona sahip oldukları bildirilmekte ve bu motivasyonlar aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır (Henningesen vd, 2008):

1. *Cinsel motivasyon:* Flört etme motivasyonunun cinselyakınlık arzusuyla ilgili yönünü belirtmektedir.

2. *Saygı motivasyonu:* Erkeklerin ve kadınların, kendi özgüvenlerini inşa etme arzusundan dolayı flört etme davranışlarına girmeleri mümkündür. İnsanlar başkalarıyla flört ettiklerinde olumlu geri bildirim alırlarsa, flört etmeye başlayabilirler çünkü bu tür geribildirimler ödüllendiricidir ve özsaygıyı geliştirir. Bu nedenle, benlik saygısı oluşturma arzusu, bireylerin flört etkileşimine girme seçimlerinin altında yatan sebep olabilir.

3. *İlişkisel motivasyon:* Flört etme davranışları, cinsel ilgiyi ifade etmenin yanı sıra, bireyler arasında artan ilişkisel yakınlık arzusunu ifade etmek için de kullanılabilir.

4. *Eğlence motivasyonu:* İnsanların aynı zamanda eğlenceli, çapkınetkileşimlere girmeleri de muhtemeldir. Başka bir deyişle, insanlar dikkati dağıttığı, zaman geçirdiği veya zevkli olduğu için sosyal-cinsel iletişime girmeye motive olabilir.

5. *Keşif motivasyonu:* Flört, yukarıda belirtildiği gibi devam eden romantik ilişkilerde kullanılabilse de, birbaşkasının bu tür ilişkileri başlatmakla ilgilenip ilgilenmediğini test etmek için de kullanılabilir.

6. *Araçsal motivasyon:* Flört, bir kişinin diğerini mal, hizmet veya diğer yardım biçimlerini sağlamaya ikna etmesinin bir yolu olarak da kullanılabilir.

Romantik ilişkilere yönelimlerdeki cinsiyet farklılıkları, kadın ve erkeklerin yakınlık ve cinselliğe verdikleri önemdeki farklılıklarla ilişkilendirilebilir. Kadınların yakınlığa erkeklerden daha fazla önem verdiklerinde, yakınlık sağlandığında daha fazla coşku yaşamaları ve yakınlık tehlikeye girdiğinde daha fazla hayal kırıklığı hissi yaşamaları beklenir. Alternatif olarak, erkekler cinselliğe kadınlardan daha fazla önem veriyorsa, erkeklerin cinsel tatmin ve hayal kırıklığına tepki olarak daha fazla hayal kırıklığı yaşayabileceği ifade edilmiştir (Sedikides, 1994). Erkekler için flört ilişkisinde partneri kontrol etmeye yönelik temalar çoğunlukla ağırlık kazanırken, kadınlar için partnere bağımlılık odaklı temaların ağırlık kazandığı vurgulanmaktadır (Lloyd, 1991).

2.1.2 Flört Şiddeti Tanımları

Flört ilişkilerinde yaşanan örseleyici çatışma ve yaşantılar, yeni bir kavram olan "Flört Şiddeti" olgusunu ortaya çıkarmaktadır. Romantik ilişkilerde yaşanan flört şiddeti aile içi şiddetten birçok yönü ile farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmalara örnek olarak ergenler arasındaki sosyal normların aile içi ilişkilerdeki normlardan daha farklı ve etkili olması, partneri olmayan gençler üzerinde akran baskısının oluşturduğu utanç duygusu, arkadaş çoğunluğuna uymama kaygısı gibi dinamikler verilebilmektedir. Ayrıca bu normlara yönelik geliştirilen bağlılık sebebiyle genellikle kızların istismar edici ilişkiyi sürdürmesine sebep olduğu da (Smith ve Donnelly, 2000) belirtilmiştir. Bunun yanı sıra günümüz dünyasında flört ilişkisi yaşayan bireyler, daha önceki yıllarda flört ya da evlilik ilişkisi yaşayanlara oranla geleneksel cinsiyet rolleri inançlarına daha az bağlılık nedeniyle daha esnek ve eşitlikçi bir tutum sergileyebilmektedir. Ayrıca flört ilişkisinde evlilik ilişkilerinin doğasında yer alan ebeveynlik, ev iş bölümü, ev ya da araba satın alma vb. planlar, mali işler, tatiller, çiftlerin aileleri ile ilişkiler ve dini faaliyetlere ilişkin karar verme gibi durumlar bulunmamaktadır. Bu farklılıklara rağmen, karar verme süreçlerinde son söz hakkına kimin sahip olacağı flört ilişkilerinde sorun teşkil etmekte ve özellikle güç ve şiddet arasındaki ilişki göz önüne alındığında bu husus flört ilişkilerinde araştırılması gereken kritik bir konu haline gelmektedir (Toplu Demirtaş ve Fincham, 2020).

Flört şiddeti, partnerlerin flört ilişkisinde birbirlerine yönelik sözel, cinsel, duygusal ve fiziksel şiddet içeren davranışlar yöneltmesi ve sosyal kısıtlamalarda bulunmasıdır (Polat, 2016). Farklı bir tanımlamaya göre flört şiddeti evli olmayan ve romantik ilişki yaşayan bireyler arasında fiili sonuçlarına bakılmaksızın birinin diğerine yönelik zarar vermeyi amaçlayan ve yasal anlamda saldırı olarak kabul edilebilen davranışlar olarak ifade edilmiştir (Carlson, 1987). Flört şiddetine ilişkin bir başka tanım, flört sürecinde partnere acı veren veya yaralayıcı özellikte bedensel ya da psikolojik güç ve tehdit yöneltme gibi faaliyetleri kapsayan söz, mimik ve eylemler şeklindedir (Sugarman ve Hotaling, 1989). Ahonen ve Loeber (2016) flört şiddetini romantik bir ilişkide zamanın büyük çoğunluğunu birlikte geçiren partnerler arasında meydana gelen şiddet olarak ifade etmektedir. Flört şiddeti, partnerlerden birinin diğerine yönelttiği fiziksel, cinsel, psikolojik, sosyal ve dijital şiddet eylemleri içeren davranışlar olarak görülmektedir (Fidan ve Yeşil, 2008). Bu tanımlamalar ele

alındığında flört şiddeti, romantik ilişki sürecinde partnerler arasında yaşanan incitici özellikte olan her türlü eylem olarak ifade edilebilir.

Flört şiddetine ilişkin net ve belirgin tanımlamaların olmayışı, şiddet eylemlerinin normalleştirilmesine ve bireylerin maruz kaldıkları şiddeti paylaşımlarında güçlük çekmelerine yol açmaktadır (Ayhan, 2020). Flört şiddeti tanımlarına bakıldığında hem duygusal hem fiziksel hem de cinsel şiddet içeren davranışlara yer verildiği göze çarpmaktadır. Bu sebeple fiziksel şiddet içeren davranışların yanı sıra duygusal, psikolojik ve cinsel şiddet içeren davranışlara da flört şiddeti kapsayıcılığı açısından odaklanmak gerekmektedir (Yumuşak, 2013). Flört sürecinde her iki birey de zaman zaman karşısındaki kişiyi baskı altına alacak davranışlar sergileyerek flört şiddeti kullanabilmekte ya da flört şiddetine kendisi maruz kalmaktadır.

Johnson ve Ferraro (2000), flört ilişkilerinde de evlilik ilişkisinde olduğu kadar şiddet eylemlerinin meydana geldiğine, yakın partner şiddetinin bu bakımdan tahmin edilenden çok daha yüksek oranda yaşanabileceğine dikkat çekmiştir. Kadınların hem flört hem de evlilik şiddeti mağduriyetini daha baskın yaşadıkları ancak flört şiddetinde yaşanan istismar ve mağduriyetin bireyler tarafından ne düzeyde algılandığını bilmenin zor olduğu bildirilmiştir. Bunun yanı sıra erkekleri saldırgan cinsiyet olarak tasvir eden cinsiyet rolü klişelerine rağmen, kadınlar da şiddet içeren davranışların failleri ve alıcıları olmakta, bireyin cinsiyeti ne olursa olsun, şiddetin büyük bir kısmına karşılık verilmektedir (Carlson, 1987). Partner şiddeti tipik olarak tırmanan bir çatışmanın sonucudur, başlangıçta çatışan taraflar çatışmayı çözmek için açıklama, müzakere yapma ve uzlaşma gibi şiddet içermeyen normatif eylemler kullanma eğilimindedir. Bununla birlikte, bu eylemler çatışmayı çözmede başarısız olduğunda ve en az bir taraf çözümde ısrar ettiğinde, eylemler giderek daha incitici ve kavgacı hale gelebilir (Winstok ve Sowan-Basheer, 2015). Anlaşmazlıklar genellikle geleneksel cinsiyet rolleri, gelir, eğitim veya yaş gibi statü eşitsizlikleri, cinsel eylemler veya retler konusunda ortaya çıkar. Şiddet, çatışmayı çözmenin veya anlaşmazlığı çözmenin bir yolu olarak bir partnere karşı işlenir. Ek olarak, bir kadının mağduriyet riski, kadınların bir tartışma başlattığı durumlarda veya karşılık verdiklerinde artabilir (WHO, 2010). Şiddetin normal bir olgu olarak kabullenip benimsenmesinin flört ilişkisinde mağdur olma riskini arttıracığı, flört ilişkilerinde şiddete maruz kalan bireylerin bilişsel açıdan

da şiddetin kabul edilebilir bir durum olarak görme ve şiddete yönelik daha olumlu bir tutum sergileme olasılıklarının olduğu da düşünülmektedir (Ayhan, 2020).

2.1.3 Flört Şiddeti Türleri

Flört şiddeti türleri üzerine yapılan genel sınıflamalara bakıldığında fiziksel şiddet, psikolojik şiddet ve cinsel şiddet olmak üzere 3 temel alana yoğunlaştığı görülmektedir (CDC, 2006). Bunun yanı sıra ekonomik şiddet, siber şiddet ve ısrarlı takip olmak üzere flört şiddeti ile ilgili 3 farklı alana da yer verilmiştir (Diette vd., 2014; Kutin vd., 2017; Polat, 2016; Theriot, 2008; Zweig vd., 2014).

2.1.3.1 Fiziksel Şiddet

Fiziksel flört şiddeti geniş bir davranış yelpazesi içermektedir (Offenhauer ve Buchalter, 2011). Bu davranışlara bakıldığında tırmalamak, tokatlamak, itmek, çarpmak veya birini duvara dayamak, ısırarak, boğmak, yakmak, birini dövme ve silahla saldırmak (Foshee vd., 2007) gibi fiziksel teması içeren eylemler olduğu belirtilmektedir. Fiziksel flört şiddetine yönelik eylemlere bakıldığında hafif şiddette yaralanmaların yanı sıra ağır şiddette yaralanmalara hatta can kayıplarına sebep olabileceği de anlaşılmaktadır.

Yalnızca fiziksel şiddete odaklanmanın bir sonucu olarak şiddet oranları muhtemelen düşük oranda ortaya çıkabilmekte ve yeterince önemsenmemesi sorunu ile karşı karşıya kalınmaktadır. Flört ilişkilerindeki şiddetin kapsamının daha eksiksiz bir resmini anlamak için flörtte yaşanan psikolojik ve cinsel şiddet gibi diğer şiddet türlerinin durumunun da göz önüne alınması gerekliliği vurgulanmaktadır (Jackson, 1999).

2.1.3.2 Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet uzun süredir var olan, önemli ve merkezi bir kategori olmasına rağmen, fiziksel şiddette olduğu gibi net ve kabul gören bir çerçevede içinde kavramsallaştırılamamıştır (Winstok ve Sowen-Basheer, 2015). Literatür incelendiğinde psikolojik şiddet kavramının yanı sıra olarak duygusal şiddet, sözel şiddet ve ilişkisel saldırganlık gibi kavramların da yer aldığı görülmektedir (Yumuşak, 2013).

Psikolojik şiddet, bir partnerin diğerleriyle olan etkileşimlerini gözetlemek veya bir partnerin her zaman nerede olduğuna ilişkin hesap vermesi konusunda ısrar etmek gibi çeşitli takip ve aşırı izleme faaliyetlerini (Offenhauer ve Buchalter, 2011); fiziksel

ve psikolojik sağığına yönelik tehditleri, bireyin izolasyonunu ve aşağılamaya yönelik girişimleri (Pico-Alfonso, 2005); bağırma, küfretme ve yaptırım uygulamayı (Winstok ve Sowen-Basheer, 2015); arkadaşlarının önünde eleştirme, aşağılama ve hakaret etme (Kirtani vd., 2019) ve kıskançlık, şantaj, partneri ceza olarak görmezden gelme, takdir eksikliği, reddetme ve aldatma (Pérez-Marco vd., 2020) gibi davranışları kapsamaktadır. Duygusal şiddet ise bir kimsenin kasıtlı olarak başka birini, duygusal ve zihinsel iyiliğine yönelik zarar verici özellikte fiziksel olmayan eylemlere maruz bırakması olarak tanımlanmıştır (VandenBos, 2015). Duygusal şiddetin bir kişiye ağır sözler sarfetme, lakap takma, tehdit etme, küçümseyicilik, küfür kullanma, dayakla veya öldürmekle korkutma, sesini yükseltme, kıskançlıkla ilgili sorun çıkarma, bireyin tanıdıkları ile görüşmesine mani olma ve diğer insanların önünde bireyin aşağılanması gibi davranışlarla ilişkili olduğu ifade edilmiştir (Sağkal vd.,2014). Bir başka çalışmada da bireyi diğer insanların önünde küçük düşürme, bireye hakaret etme, kasıtlı olarak korkutma ve ilgili olduğu bir başka bireye zarar vermeyi içeren tehditlerde bulunma gibi eylemlerin duygusal şiddet içerdiği bildirilmiştir (Tho Tran vd., 2018).

2.1.3.3 Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, bir partneri rıza göstermediği zamanlarda cinsel eylemde bulunmaya zorlama olarak ifade edilmektedir. Cinsel şiddet eylemlerinin cinsel taciz, gözetleme ve çıplak fotoğraf çekmeyi de içerebildiği (CDC, 2006) belirtilmiştir. Cinsel flört şiddeti, partnere tecavüz girişiminde bulunma, partnerin hazır olmadan cinsel birliktelik yaşaması için ya da istediğinden daha fazla cinsel birliktelik yapması için baskı kurmayı içermektedir (Smith ve Donnelly, 2000).

2.1.3.4 Ekonomik Şiddet

Bir partnerin diğeri üzerinde kontrol kurmasını ve ona bağımlı hale gelmesini sağlamak için, o partnerin finansmanına, varlıklarına ve mali karar alma mekanizmasına erişimine yönelik manipülatif amaçlı eylemler, ekonomik şiddet kapsamında yer almaktadır (Kutin vd., 2017). Bu bilgi ışığında ekonomik şiddetin bireyin partnerine maddi açıdan zarar vermeye yönelik eylemleri ifade ettiği anlaşılmaktadır.

2.1.3.5 Siber Şiddet

Zweig vd. (2014)' e göre flörtte siber şiddet, partnerin teknoloji ve sosyal medya aracılığıyla kontrolü, taciz edilmesi, takip edilmesi ve kötüye kullanılmasıdır. Siber flört şiddetinde partnerler birbirlerine elektronik ortamda saldırgan davranışlar

sergilemektedir. Elektronik saldırganlık, ilişkisel ve psikolojik saldırganlıkta da görülen özel bilgileri ifşa etme, aşağılayıcı dil kullanma, takıntılı izleme ve tehdit yöneltme gibi unsurları kapsamaktadır (Bennett vd., 2011). Siber şiddetin elektronik araçlar kullanılarak çevirim içi ortamlarda partnere yöneltilen rahatsız edici eylemler içerdiği görülmektedir.

2.1.3.6 Israrlı Takip

Israrlı takip, genellikle hedeflenen kişinin korku ve güvenliklerine yönelik bir tehdit yaşamasına neden olan tekrarlayan taciz eylemleri olarak tanımlanır (Diette vd., 2014). Bir kişinin isteği olmaksızın, onu bilinçli ve sürekli olarak istismar etme niyetiyle sergilenen şiddet türüdür. Bir kimseye takıntılı biçimde, yoğun hayranlık hissiyle ya da platonik bir aşk büyüterek, o kişi ile iletişim kurmada inatçı şekilde çaba sarf etmek ısrarlı takip olarak adlandırılmaktadır. Israrlı takip davranışlarına örnek olarak; bir kişiyi onayı olmamasına ve reddetmesine rağmen telefonla arama, sms gönderme, mektup veya e-posta yoluyla temas kurmaya zorlama, gizli bir şekilde takip etme, yolunu kesme, malikânesini gözetleme, kişiye istemediği halde hediye yollama gibi davranışlar verilebilir (Özdemir, 2019). Bu bilgilerden hareketle, ısrarlı takibin partnere yöneltilen bunaltıcı şekilde izleme faaliyetlerini ve partnerin yaşantısını markaja almaya dayalı eylemleri kapsadığı anlaşılmaktadır.

2.1.4 Flört Şiddeti Yaygınlığı

Alan yazındaki araştırmalar incelendiğinde, flört şiddeti yaygınlığı ile ilgili farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Flört şiddeti yaygınlığına ilişkin yapılan çalışmalarda partner şiddetine maruz kalma ve partnere şiddet uygulama durumunun incelenmesinin yanı sıra, kadınların yaşadığı şiddet üzerine daha çok yoğunlaşıldığı görülmektedir.

Kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada kadınların % 28,5'i yaşamları boyunca fiziksel, cinsel veya duygusal şiddet deneyimlediği; % 5,5'inin son bir yıl içinde partnerinin elinden ciddi fiziksel istismara maruz kaldığı ve % 11,8'inin 16 yaşları arasında tecavüze veya tecavüz girişimine uğradığı (Mazza vd., 2001) ortaya çıkmıştır. Brownridge (2006)'nın yaptığı araştırmada kadın üniversite öğrencileri arasında flört şiddet mağduriyetinin yaygın olarak görüldüğü ve kadınların % 26,9'u fiziksel saldırıya uğradığı, % 41'inin ise yaralandığı, % 36,4'ünün cinsel baskıya maruz kaldığı bildirilmiştir. Kadın üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada psikolojik, fiziksel

ve cinsel flört şiddetine maruz kalma oranları sırasıyla % 34.8, % 0.4 ve % 0.8 olarak bulunurken (Dodaj vd., 2020), farklı bir çalışmada kadın öğrencilerin % 21'inin fiziksel yaralanma içermeyen en az bir fiziksel flört şiddeti yaşarken % 5'inin fiziksel yaralanma içeren flört şiddeti yaşadıkları belirtilmiştir (Lehrer vd., 2010).

Flört şiddeti yaygınlığına ilişkin en kapsamlı çalışmanın Straus (2008) tarafından, 32 farklı ülkeden toplam 13.601 üniversite öğrencisi ile yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, flört ilişkilerinde hafif düzeyde saldırı oranının kadın öğrencilerde % 31.6, erkek öğrencilerde ise % 24.4 şeklinde görüldüğü, ağır düzeyde saldırı oranının ise kadın öğrencilerde % 10.6, erkek öğrencilerde ise % 7.6 şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bilgiden hareketle, ciddi düzeyde olmayan flört şiddetinin dahi öğrencilerin en az dörtte birini etkilediği anlaşılmaktadır.

Selçuk vd. (2018)'nin yaptıkları çalışmada; öğrencilerin % 75,4'ü geçmişte flört ilişkisi yaşadığını, %19,9'u geçmişteki flört ilişkisinde şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Güncel flört ilişkisi yaşayanlarda ise psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet türlerinden en az birine maruz kalan öğrencilerin oranı % 45,8 iken, psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan öğrencilerin oranı sırasıyla % 39,5, % 8,5 ve % 3,9'dur. Siber şiddet üzerine yapılan bir çalışmada kızların % 35,8'inin aynı anda hem bir mağdur hem de siber flört şiddetinin faili olduğu; bir başka çalışmada ise erkeklerin % 26,5'inin siber flört tacizinin kurbanı ve faili olduğu belirtilmiştir (Villora vd., 2019a; Villora vd., 2019b). Forke vd. (2008), % 57.1'si kadın olan 910 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada üniversite yıllarında yaşanan şiddetin yarısından fazlasının partnerler arasında yaşandığını, partner şiddetine maruz kalan öğrencilerin fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalma olasılıklarının daha yüksek, cinsel şiddete maruz kalma olasılıklarının ise daha düşük olduğunu bildirmiştir.

605 üniversite öğrencisi ile flört şiddeti üzerine yapılan bir başka çalışmada flört ilişkisinde; şiddet ve taciz sonucu yaralanma ve tıbbi yardım alma durumları incelendiğinde; öğrencilerin %3.2'sinin yaralandığı; yaralananların %35.8'inin vücudunda morlukların olduğu, %14.3'ünde sıyrıkların, ısırık izlerinin, çıkık, kırık ve çatlak olduğu; %78.5'inin şiddet sonucunda tıbbi yardım almadığı, %21.4'ünün tıbbi yardım aldığı belirtilmiştir. Ayrıca şiddete maruz kalanların %14.3'ünün hastanede

yattığı; %27.3'ünün baygınlık geçirdiği; %7.2'sinin ise cinsel yolla bulaşan hastalığa yakalandığı saptanmıştır (Polat vd., 2016).

Portekizli genç yetişkinler üzerinde yakın ilişkilerde istismara ilişkin yapılan bir araştırmada psikolojik saldırganlığın en yaygın istismar türü (%53,8) olduğu, bunu cinsel zorlama (%18,9), hasar bırakıcı fiziksel istismarın (%16,7) izlediği, ayrıca hasar bırakmayan fiziksel istismarın daha az sıklıkta (%3.8) görüldüğü ortaya çıkmıştır (Paiva ve Figueiredo, 2004). Flört şiddeti türlerinin cinsiyete ilişkin farklılaşması üzerine yapılan bir araştırmada kadınların % 11.1'inin fiziksel şiddet, %1.2'sinin cinsel şiddet uyguladığı, erkeklerin ise % 4.2'sinin fiziksel şiddet, % 4.5'inin cinsel şiddet uyguladıkları görülmüştür (Foshee, 1996). Dodaj vd. (2020) yaptığı çalışmada kadın üniversite öğrencilerinde partnere psikolojik, fiziksel ve cinsel flört şiddeti uygulama oranlarını sırasıyla % 23, % 2.1 ve % 0.8 olarak belirtilmiştir. Üniversite öğrencileri ile flört şiddeti üzerine yapılan başka bir araştırmada öğrencilerin % 7.1'i şiddete başvurdukları bildirilmiştir (Yumuşak, 2013). Flört şiddetine yönelik yapılan araştırmalara bakıldığında, flört ilişkisinde bireylerin şiddete maruz kalma oranlarının şiddet uygulama oranlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Jackson (1999), bireylerdeki kendini ifşa etmeye yönelik çekinmelerin, şiddet oranlarının doğruluğu üzerinde etkide bulunduğunu belirtmiştir. Şiddete maruz kalma oranlarına kıyasla şiddet uygulama oranlarındaki düşüklüğünün sebebi, bireylerin şiddet uyguladıklarını içtenlikle ifade etmeye yönelik çekingen davranmalarından kaynaklanabilmektedir.

2.1.5 Flört Şiddetinin Etkileri

Flört şiddeti, bireylerin romantik ilişkilerden duydukları memnuniyet ve ruh sağlığı açısından olumsuz etkilere sebep olan sosyal bir sorun olarak ele alınmakta, hem erkek hem de kadınlar üzerinde çok ciddi problemler oluşturmaktadır (Kaura ve Lohman, 2007). Psikolojik iyi oluş ve flört şiddeti üzerine yapılan bir araştırmada flört şiddetine maruz kalmanın bireylerde düşük psikolojik iyi oluş düzeyi ile ilişkili olduğu, ayrıca kızların daha çok travma sonrası stres bozukluğu yaşadıkları, erkeklerin ise travma sonrası stres bozukluğunun yanı sıra depresyon ve kaygı sorunu da yaşadıkları ortaya konmuştur (Callahan vd., 2003). Partnerleri tarafından şiddete uğrayan bireylerde cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler ve düşükler, kendine güven duygusunda düşüş, utanç ve suçluluk hissi, öfke kontrolünde güçlükler, intihar düşüncesi veya teşebbüsü durumlarında da artış olduğu belirtilmiştir (Türk vd., 2020).

Flört şiddeti üzerine yapılan boylamsal bir çalışmada, şiddet mağduru olan ve olmayan bireylerin sağlık durumları incelenmiştir. Flört şiddeti yaşamadığını bildiren katılımcılarla karşılaştırıldığında, şiddet yaşayan kadın katılımcılarda epizodik içki kullanımı, depresif semptomlar, intihar düşüncesi, sigara kullanımı ve yakın partner şiddeti mağduriyetinde artış olduğu görülürken, şiddet mağduriyeti yaşayan erkek katılımcılarda ise antisosyal davranışlarda artış olduğu bildirilmiştir (Exner-Cortens vd., 2012). Bu bilgiler göz önüne alındığında flört şiddetine maruz kalmanın bireylerde hem ruh sağlığı hem de beden sağlığını açısından küçümsenemeyecek boyutta zararlı etkilerinin olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.6 Flört Şiddeti ve Cinsiyet

Kadınlar ve erkekler arasında birçok farklılık bulunmakta ve bu farklılıkların neden kaynaklandığı konusunda net bir sonuç ortaya koymada güçlük çekilmektedir. Evrimsel psikoloji kadın ve erkek arasındaki farklılığın temelini biyolojik cinsiyete bağlamaktadır. Kadın ve erkeklerin fiziksel özelliklerinin yanı sıra hamilelik, emzirme, çocuk bakımı gibi durumlarda üstlendikleri farklı roller, onları farklı psikolojik eğilimlere sevk etmekte, kadın ve erkekler düşünme, hissetme ve eylemlerde bulunma yönünden farklı beyin işleyişine sahip oldukları düşünülmektedir. Kadın ve erkekler arasında biyolojik açıdan olduğu kadar sosyal açıdan da farklılıklar bulunmaktadır. Kadınlar ve erkekler kendilerine aynı eşitlikte davranmayan çevre şartlarında yetişmektedir. Bu durum cinsiyet farklılıklarının biyolojik nedenlerden kaynaklanmaktan daha çok toplumsal yapıdan kaynaklandığı düşüncesini kuvvetlendirmektedir (Atak, 2016). Ataerkil toplumsal yapıyla beraber kültürel öğelerden de beslenen “Hegemonik Erkeklik” kavramı, erkekliğin kuruluşu ve sürdürülmesine ilişkin önemli bir perspektif sunmaktadır. Erkek bireyler, bebeklik yıllarından yetişkin oluncaya dek ataerkil kurgular ve öğretiler doğrultusunda şiddet eğilimi sergileyen rol modelleri içselleştirebilmekte ve şiddet uygulayan bir “fail” haline gelebilmektedir (Duman, 2020).

Yapılan bir araştırmada erkeklerin kadına saygı göstermedikleri için kadına şiddet uyguladıkları, uyuşturucu ve alkol kullanımı ile mali sorunların da şiddete katkıda bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca erkeklerin geç olgunlaşmasının da şiddet uygulamaya yol açtığı ve erkeklerin yaşları ilerledikçe daha az şiddete başvuracakları ifade edilmiştir. Ayrıca kadınların flört ilişkisinde bazen şiddeti görmezden geldikleri,

ilişkiyi sürdürmek ve mükemmel bir ilişki içinde oldukları imajını korumak için şiddeti küçümseyici tutum sergiledikleri belirtilmiştir (Haglund vd., 2012). İlişkilerde şiddete genellikle göz yumulmasa da, kadınların uyguladığı şiddet eylemleri kasıtlı olmadığında veya sadakatsizliğe misilleme yapıldığında kabul edilebilir olarak algılanmaktadır (Bowen vd., 2013).

Latin ergenlerle flört şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada yaygınlık oranı kızlarda % 14,4 ve erkeklerde % 12,9 olarak bildirilmiştir. Kızlar arasında aşırı içki içmek, son 12 ayda fiziksel flört şiddeti mağduriyeti riskinin on katından fazla artmasıyla ilişkilendirilirken, erkek çocuklar arasında silah taşımak ve intihar etmeyi düşünmek, ayrıca alkol tüketimi flört şiddetinin fiziksel mağduriyeti ile ilişkilendirilmiştir (Yan vd., 2010).

Flört şiddetinin yaygınlığı ve bunun zararlı bağıntıları ışığında, şiddet içeren ilişkilerin nasıl işlediğinin tam olarak anlaşılmasına acil bir ihtiyaç vardır. Şiddet içeren flört ilişkilerini etkileyen işleyen mekanizmaları ve ilişkileri bilmek, bu anormal ilişki süreçlerini iyileştirmeye yönelik etkili önleme programlarının geliştirilmesine yardımcı olabilir (Shorey vd., 2008). Yakın partner şiddetinin tutumsal olarak kabul edilmesi, yakın partner şiddetine maruz kalma için bir risk faktörüdür. Yakın partner şiddeti ile ilişkili statik faktörlerle karşılaştırıldığında, dinamik faktörler üzerine araştırma eksikliği vardır. Yakın partner şiddetine yönelik tutumların dinamik ilişkilerini hedeflemek, riskin azaltılması için gerekli görülmektedir (Smith vd., 2020).

2.1.7 Flört Şiddeti İle İlgili Kuramlar

Alan yazında flört şiddetini açıklamak için ele alınan kuramlara aşağıdaki şekilde yer verildiği görülmektedir (Jackson, 1999; Riggs ve O'Leary, 1996; Sagrestano vd., 1999; Yumuşak, 2013):

- a. Feminist kuram,
- b. Bağlanma kuramı,
- c. Sosyal öğrenme kuramı,
- d. Güç kuramı,
- e. Toplumsal cinsiyet kuramı,

2.1.7.1 Feminist Kuram

Feminist akım, kadının erkek karşısındaki konumunu daha sağlıklı bir şekilde yeniden yapılandırmak ve iki cinsiyet arasındaki eşitsizliği sonlandırmak amacıyla gündeme gelmiştir. Bu amaçla 18. ve 19. yüzyıldan itibaren kadın hareketi olarak pek çok alana etki ederek kadının özel- kamusal alandaki statüsünü kritize etmiş ve dönüşümünü sağlamıştır (Nalbantve Korkmaz, 2019).

Partner şiddeti üzerine yapılan araştırmalar açısından feminist teori, en sık kullanılan ve eleştirilen teorilerden biridir (Rothman, 2018). Feminist perspektif açısından yakın ilişkilerdeki şiddet eylemlerinin, kadın-erkek ilişkilerindeki güç farklılıkları bağlamında yorumlanması gerektiği belirtilmektedir. Yakın partner şiddetinden kaynaklanan fiziksel ve psikolojik yaralanmalarda kadınlar erkeklerden daha yıkıcı zarara uğramakta ve bu sebeple şiddette mağduriyet, erkekler ve kadınlar için eş değer bir fenomen olmamaktadır (O'keefe ve Treister, 1998).

Feminist kuram, kadın şiddetinin var olduğunu kabul etmekte ancak kadının uyguladığı şiddetin çoğunlukla bir nefsi müdafaa bağlamında gerçekleştiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca kadınların şiddet eylemlerinin erkeklerinkinden niteliksel olarak farklı olduğunu, korku uyandırmadığı ve bedensel yaralanmalara neden olmadığını savunmaktadır. Erkek partnerler tarafından gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin ise kadına yönelik baskı eylemi olarak görüldüğü belirtilmektedir. Feminist teori, flört şiddetini erkek egemenliği ve kadın itaatinin baskın geleneksel güç yapıları arasına yerleştirmekte, kadın-erkek arasındaki güç eşitsizliği ve kadınlara daha az değer verilmesi temalarını vurgulamaktadır (Wekerle ve Wolfe, 1999). Flört şiddetine yönelik olarak erkek egemenliği teorisini savunan makaleler, genellikle, kadınlar şiddet uyguladığında, bunun esas olarak nefsi müdafaa ya da yıllarca süren acımasız şiddet ve boyun eğdirmeye yanıt olarak olduğunu iddia etmektedir. Bu teoriye göre flört şiddetini gerçekleştirenin erkekler olduğu ve erkeklerin egemenlik ve kontrol elde etmek için saldırıya geçtiği inancından kaynaklandığı ifade edilmektedir. Bu inançlardan hiçbiri doğru değilse, belki de kadın şiddetinin öncelikle bir meşru müdafaa eylemi olduğu fikri de doğru değildir. Bu durum flört şiddetinin açıklığa kavuşturulması gereken önemli bir yönüdür ve ayrıca çift yönlü şiddetin baskınlığını açıklayabileceği için sunulacak çift yönlü veriler için de önemli görülmektedir (Straus, 2008).

2.1.7.2 Bağlanma Kuramı

Bağlanma, kişilerin romantik ilişkilerine etki eden önemli faktörlerden biridir (Özteke, 2015). Sağlıklı ilişkiler, tutarlı ve duyarlı çocuk yetiştirmeden elde edilen güvenli bağlanma modellerinden kaynaklanır. İşlevsiz ilişkiler, tutarsız, caydırıcı, müdahaleci veya tepkisiz bakımın sebep olduğu güvensiz bağlanma modellerinden kaynaklanır (Wekerle ve Wolfe, 1999). Çocuğa bakım veren kişinin duygusal duyarlılığı ve katılımı, bebeğin dış dünyadaki bireylere bağlanmasının niteliğine yön verir ve böylelikle diğer bireylere yönelik içsel ilişki dinamiklerinin temelleri oluşur. Örneğin bakım verenle kurulan güvenli bağlanma, bireyin kendini değerli ve yetkin olarak algılamasına ve diğer insanlarında duygusal olarak ulaşılabilir ve duyarlı olarak algılanmasına yol açarken, güvensiz bağlanma kendisini değersiz ve yetersiz olarak algılayıp başkalarını güvenilmeyen reddedici bireyler olarak algılanmasına sebebiyet verebilir. Bağlanma teorisi, bu algıların kişinin gelecekteki ilişkilerine yönelik yorumlarına, tahminlerine ve davranışlarına yön vererek yetişkin psikopatolojisini etkilediğini ileri sürmektedir (Sheffield vd., 2005).

Bağlanma davranışının klinik olarak en kritik önemi, bağlanan birey ile bağlanma figürü arasındaki ilişkinin nasıl yürütüldüğüne bağlı olarak uyanan duygu ve bu duygunun yoğunluğudur. Eğer ilişki iyi giderse, neşe ve güvenlik duygusu oluşur. İlişki tehdit edici olursa kıskançlık, kaygı ve öfke oluşur. İlişkide kırılma olursa keder ve depresyon oluşur. Bağlanma davranışının bir birey içinde organize edilme şekline dair güçlü kanıtlar, yüksek derecede aile kökeninde sahip olduğu deneyimlere göre gelişmektedir (Bowlby, 2005).

Bowlby'ye göre, kişilerarası öfke hayal kırıklığına uğramış bağlanma ihtiyaçlarından kaynaklanabilmekte ve öfkenin bir bağlanma figürü ile yeniden teması kazanmaya yönelik bir "protesto davranışı" biçimi olarak işlev görebileceği belirtilmektedir. Buna karşılık bağlanma ihtiyaçlarının, kronik çocukluk çağı hayal kırıklığı ile ilgili olduğunda, yetişkinlerin aşırı öfkeyle tepki verme eğilimine yol açabildiği dile getirilmiştir. Bu nedenle bağlanma teorisi, saldırgan bir erkeğin şiddetli patlamalarının, yetişkinlikte bağlanma figürü olan partnere yönelik bir tür işlevsiz protesto davranışı olabileceğini ve algılanan ayrılma veya terk edilme tehditleriyle hızlandırılabilceğini öne sürmektedir (Dutton, 1995). Kaygılı bağlanma ve bunu izleyen duygusal tepkiler ve zihinsel şemaların, kişilerarası ilişkiler ve etkileşimlerle ilgili öfkeli bir mizacın potansiyel gelişimini açıklayabileceği dile getirilmiştir

(Follingstad vd., 2002). Genç yetişkinlerde bir partnere güvenli bağlanmanın ise öznel iyi oluşu güçlendirdiği, güvenli bağlanan bireylerin romantik bakımdan daha nitelikli ilişkiler kurarak başarılı sosyal destek sunabildikleri belirtilmiştir (Moore ve Leung, 2002).

2.1.7.3 Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme teorisi flört şiddetinin kökenleri hakkında bir takım açıklamalar sunmaktadır (Jackson, 1999). Sosyal öğrenme kuramına göre bireyler, deneyim yoluyla, çevrelerindeki bireyleri gözlemleyerek veya başkalarında ödüllendirilen ya da cezalandırılan davranışları modelleyerek öğrenirler (Bandura ve McClelland, 1977). Yetişkinlik dönemine gelinceye kadar bireylerde, ebeveynlerin ve çevredeki bireylerin yakın ilişkilerde nasıl davrandıklarına ilişkin gözlemler, bu ilişkiler için "uygun" olan davranışsal alternatifleri öğrenmenin kaynağını oluşturmaktadır. Aile kökeninde stres ve hayal kırıklıklarının öfke ve saldırganlıkla idare edildiği bir ortamda büyüyen kişiler, bir yetişkin olarak aynı davranışları sergileme konusunda daha büyük risk altındadır (Mihalic ve Elliott, 1997).

Riggs ve O'Leary, sosyal öğrenme ve çatışma teorisine dayanan bağlamsal ve durumsal değişkenlerden oluşan bir model geliştirmiştir. Bu modellemede flört şiddetine sebep olacak yaşantılara işaret eden değişkenlerden; ebeveynler arası saldırganlık, çocuk istismarı, flört ilişkisi dışındaki ilişkilerde şiddete başvurma gibi bir bireyin saldırgan davranış biçimini oluşturan arka plan faktörlerinin bağlamsal değişkenlerle ilgili olduğu belirtilirken, madde kullanımı ve alkol kullanımı gibi ilişki içinde çatışma ve belirli agresif olayları arttıran faktörlerin ise durumsal değişkenlere örnek olarak verilebileceği belirtilmiştir. Arka plan faktörleri ile ilgili olarak, ailede içinde yaşanan şiddetin, çatışmaya, saldırgan/dürtüsel kişilik özelliklerine, psikopatolojiye ve azaltılmış duygu düzenlemesine bir yanıt olarak saldırganlığın daha fazla kabul edilmesine katkıda bulunduğu ve ilgili faktörlerin özellikle romantik ilişkilerde artan bir saldırganlık kullanımına yol açtığı ifade edilmiştir. Durumsal faktörler arasında, memnuniyet, iletişim becerileri, problemler, yakınlık düzeyi gibi ilişki özelliklerinin, stres ve alkol kullanımının ilişki içinde artan çatışmaya katkıda bulunduğu bildirilmiştir. Ayrıca, artan çatışma, stres ve alkol kullanımının yanı sıra eşin saldırgan davranışı ve saldırgan davranış için olumlu sonuç beklentilerinin tümünün saldırgan davranışta bulunma olasılığının artmasına zemin hazırladığına da dikkat çekilmektedir (Riggs ve O'Leary, 1996).

2.1.7.4 Güç Kuramı

Flört şiddetinde partnerlerden birinin diğerine şiddet uygulayarak egemenlik elde etmeye çalışması, partneri kontrol etme ve gücünü ispatlama isteği gibi durumlar yer almaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018).Güç kuramcıları, kadın-erkek arasındaki güç dengesizliklerinin çiftler arasında gerginliği arttırabileceğini ve bu durumun yakın ilişkilerde saldırganlık riskini de arttırabileceğini belirtmiştir (Sagrestano vd., 1999). Güç ve şiddet arasındaki ilişkiye dair çalışmalar, gücün birkaç boyutunu içermektedir. Bu boyutlar; erkek ve kadın rolleri, kadın-erkek ilişkileri ile ilgili değerler ve inançlar, sosyoekonomik kaynaklar, sosyal etkileşimler ve karar verme gibi süreçlerden oluşmaktadır. Bu teoride, partnerlerin sahip olduğu mutlak güç miktarına veya partnerler arasında mutlak gücün dağılımına odaklanılmaktadır. İlişki şiddeti bir ilişkide güç kazanma işlevi gördüğü ölçüde, bir ilişkideki güçten duyulan memnuniyetsizlik, çatışma ve saldırgan davranışla daha güçlü bir şekilde ilişkilendirilebilir. Gerçek güçten ziyade hükmetmekle ilgili tatminin, çatışma ve şiddetin önemli bir göstergesi olduğu görülmektedir (Ronfeldt vd., 1998).

İlişkilerinde sorun yaşayan 53 çift üzerinde yapılan bir çalışmada eşitlikçi, erkek baskın, kadın baskın veya düzensiz güç ilişkisi olan çiftlerle evlilik uyumları ve davranışsal evlilik terapisine yanıt üzerine yürütülen bir çalışmada şu sonuçlar elde edilmiştir: Tedavi öncesinde eşitlikçi çiftler en iyi genel evlilik uyumunu gösterirken, düzensiz güç ilişkisi olan çiftler en kötü uyumu göstermiştir. Tedavi sonrası eşitlikçi ve eş tarafından yönetilen çiftler en yüksek evlilik memnuniyeti bildirirken, düzensiz güç ilişkisi olan çiftler ise en düşük evlilik memnuniyeti bildirmiştir. İlişkide kadının baskın olduğu çiftler tedavide en çok gelişme göstermiş, bu çiftlerde evlilik memnuniyeti artmış ve iletişimin iyileştiği ortaya çıkmıştır (Gray-Little vd., 1996). Yakın partner şiddeti ve partner baskınlığı üzerine 32 farklı ülkeden bireylerin katılımıyla yürütülen bir araştırmada, hem erkek hem de kadın partnerin egemenliğinin artan şiddet olasılığıyla ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda yakın partner şiddetinin öncelikle bir erkek suçu olduğu konusunun ve kadınlar şiddet uygulamasının nefsi müdafaa olduğu varsayımının sorgulanması gerektiğine dikkat çekmiştir (Straus, 2008).

2.1.7.5 Toplumsal Cinsiyet Kuramı

Temel anlamda bakıldığında, cinsiyet biyolojik olarak doğuştan getirilir ve bireyin kadın ya da erkek olarak genleri aracılığıyla fizyolojik ve biyolojik yönden

sahip olduğu özellikleri ifade etmektedir. Cinsiyet doğuştan var olan bir durumken, toplumsal cinsiyet ise cinsiyet kavramını da içine alan çok daha geniş bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumda yaşayan bireylerin kadın- erkek rollerine yükledikleri kalıp yargılar, o toplumun kadın- erkek davranışlarına ilişkin tutumlarına etki etmektedir (Yumuşak, 2013). Toplumsal cinsiyet rolü beklentileri, bireyin içinde yer aldığı kültürel bağlamda benimsenen inançlara uymak için her iki cinsiyetin davranışına yön vermektedir. Çocukluk döneminde gerçekleşen sosyalleşme sürecinde, ebeveynler ve diğer sosyalleştirme araçları bu beklentileri çocuklara aktarmaya ve yaşla ilgili davranışları teşvik etmeye çalışmaktadır. Bireyler, benlik kavramlarına toplumsal cinsiyet rollerini dâhil ettikleri ölçüde davranışlarını toplumsal cinsiyet normlarına göre düzenlerler. Hem erkekler hem de kadınlar, kişisel cinsiyet standartlarına uydukları ölçüde kendilerini olumlu ve onlardan saptıkları ölçüde olumsuz olarak değerlendirebilmektedir (Eagly ve Wood, 2016). Toplumsal öğrenmenin bir alt türü olan cinsiyet rolü teorisi, erken cinsiyet rolü sosyalleşmesinin erkek çocuklara baskın olmayı, en büyük ücret alan kişi olmayı, aile reisi olmayı ve gerekirse güç ve kontrolü kullanmayı öğrettiğini öne sürmektedir. Kadınlar, erkeklerin egemen olduğu ilişkileri kabul edecek şekilde sosyalleştirilmekte, eş ve anne olarak başkalarının ihtiyaçlarını karşılamının temel görevleri olduğu mesajını almaktadırlar. Bu roller, erkekleri ve kadınları şiddet uygulamaya ve şiddete maruz kalmaya karşı savunmasız bırakabilmektedir (Mihalic ve Elliott, 1997).

2.1.8 Flört Şiddeti İle İlgili Yapılan Yurt İçi Araştırmalar

Üniversite öğrencilerinde bilişsel duygu düzenleme, öz şefkat ve flört şiddeti arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya katılan 623 öğrenciden %7,8'inin flört ilişkisinde partner şiddetine uğradığı, %5,7'sinin ise partnerine şiddet uyguladığı bildirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bilişsel duygu düzenleme ve kadın cinsiyete sahip olmak flört şiddetinde artışa neden olurken, öz şefkat ve şiddete başvurma flört şiddeti üzerinde azaltıcı etkiye sahip olmaktadır (Birlik, 2019).

Çocukluk çağı istismarı, ebeveynler arası şiddete tanıklık etmek ile flört ilişkisinde saldırgan ve kurban olmak arasındaki ilişkide psikolojik sıkıntının rolünü inceleyen bir araştırmada çocukluk çağı istismarına uğrama ve ebeveynler arası şiddete tanık olmanın, ilişkide saldırgan ve kurban olmayı yordadığı bulunmuştur. Bunun yanı sıra ilişkide saldırgan ve kurban olma durumunun da psikolojik sıkıntıyı yordadığı görülmüştür. Ayrıca, çocukluk çağı istismarının erkeklere kıyasla kadınlar için daha

güçlü bir yordayıcı olduğu, erkeklerde ebeveynler arası şiddete tanık olmanın, ilişkide saldırgan veya kurban rolünde olmayı yordadığı, kadınlarda ilişkide saldırgan ve kurban olmanın psikolojik sıkıntıyı yordadığı ortaya çıkmıştır (Salman, 2015).

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları ile çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, çocukluk çağı travma yaşantıları ile flört şiddeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Sarıhan, 2019).

Flört şiddetinin bağlanma stilleri ve anne-babadan algılanan çocuk yetiştirme stilleriyle ilişkisinin incelendiği araştırmada, güvensiz bağlanma değişkeni ile yaralama ve yaralanma arasında pozitif korelasyon bulunmuştur. Bunun yanı sıra açıklayıcı/otoriter ve izin verici/sımartan baba çocuk yetiştirme stilleri ile güvenli bağlanma pozitif yönlü, açıklayıcı/otoriter anne çocuk yetiştirme stili ile de güvensiz bağlanma pozitif yönlü ilişki vermiştir. Cinsel şiddet kurbanı olma durumu kabul/ilgi boyutunda annelere ve babalara sahip olmakla negatif yönde; otoriter annelere sahip olmak ile pozitif yönde ilişkili bulunurken, cinsel şiddet faili olma durumunun babanın sıkı denetim/kontrol içeren stili ile pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur (Uysal Venema, 2018)

Yumuşak (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları ile toplumsal cinsiyetçilik tutumları ve narsisistik kişilik özellikleri üzerine yapılan araştırmada; üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları ve çelişik duygulu cinsiyetçilik düzeyleri arasında pozitif yönlü ilişkiler bulunurken, erkeklere ilişkin çelişik duyguları ile flört şiddetine ilişkin tutumları arasında da pozitif ilişkiler olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumları ile narsisistik kişilik özellikleri arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının; cinsiyet, öğrenim gördükleri fakülte, flört ilişki durumu, flört döneminde şiddete maruz kalma ve flört döneminde şiddete başvurma durumuna göre farklılaştığı görülmüştür.

Baltarlı (2020), flört şiddetine yönelik tutum ile algılanan anne- baba ebeveynlik biçimleri ve şema alanları arasındaki ilişkileri incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen verilere göre; duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, aşırı izin verici /sınırsız anne ve aşırı izin verici /sınırsız baba ebeveynlik algısı ile flört şiddetine yönelik tutum arasında anlamlı ilişkili görülmüştür. Ayrıca flört şiddetine yönelik tutum

ile kopukluk, zedelenmiş otonomi, diğerleri yönelimlilik ve yüksek standartlar şema alanları arasında ilişki tespit edilirken, zedelenmiş sınırlar şema alanı arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Algılanan ebeveynlik stilleri ve flört şiddetine yönelik tutum arasındaki ilişkide şema alanlarının aracılığına yönelik analiz sonuçlarında ise; aşırı izin verici/ sınırsız anne ve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik algısı ile flört şiddeti arasındaki ilişkide zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar alanı aracı rolündeyken, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne ebeveynlik algısı ile flört şiddeti arasındaki ilişkide zedelenmiş otonomi alanının aracılık rolü olduğu saptanmıştır.

Ayhan (2020)'ın yaptığı araştırmada; flört şiddeti, flört şiddetine yönelik tutumun, algılanan benzerlik ölçeği ve anne babaya güvenli bağlanma ile ilişkisine bakılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda; ebeveyne benzerlik algısı düşük olan kadın ve erkeklerin flört şiddet puanları ve flört şiddeti tutum puanlarının yüksek olduğu tespit edilmiş, flört şiddetine yönelik tutum azaldıkça ebeveyne benzerlik algısı puanlarının arttığı görülmüştür. Ek olarak, bireylerin flört şiddet puanları ile flört şiddetine yönelik tutum puanları arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğu saptanırken, flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutum puanları arttıkça ebeveynlerine güvenli bağlanma puanlarının azaldığı tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça flört şiddeti ve flört şiddeti tutum puanlarında azalma olduğu bulunurken bireylerin aylık gelirlerine göre flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Yolcu (2019)'nın yaptığı araştırmada; üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları ile benlik saygısı, algılanan ilişki özyeterliği ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; flört şiddeti ile saplantılı bağlanma biçimi arasında pozitif yönde korelasyon saptanırken, flört şiddeti ile algılanan ilişki özyeterliği ve benlik saygısı arasında negatif yönde korelasyon olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının algılanan ilişki özyeterliği, benlik saygısı ve saplantılı bağlanma biçimi tarafından yordandığı görülmüştür. Algılanan ilişki özyeterliğinin flört şiddetini en çok yordayan değişken olduğu belirlenmiştir.

Yıldırım (2016) yaptığı araştırmada; üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik tutumlarına etkisini değerlendirmiştir. Yapılan analizlere göre; kadın öğrencilerin flört şiddeti tutumu ile

toplumsal cinsiyet rolleri tutumları puanları arasında pozitif yönde ilişkiler bulunurken, erkek öğrencilerin flört şiddeti tutumu ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında da yüksek düzey pozitif yönlü ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca erkek öğrencilerin flört şiddeti tutumu ile benlik saygısı arasında negatif yönlü ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Cinal (2018)'in flört şiddeti, flört şiddetine yönelik tutumun, depresyon ve anksiyete ile ilişkisi üzerine yaptığı araştırmadan elde edilen verilere göre; flört şiddetine maruz kalan kadınların depresyon ve anksiyete puanlarının, flört şiddetine maruz kalmayan kadınların depresyon ve anksiyete puanlarına oranla yüksek olduğu saptanırken, flört şiddetine yönelik tutum ile depresyon ve anksiyete düzeyleri arasında pozitif yönde korelasyon olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerde, flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutum puanları arttıkça depresyon ve anksiyete seviyelerinin de arttığı sonucuna varılmıştır.

Fidan ve Yeşil (2018), flört şiddeti üzerine odak grup görüşmesi tekniğiyle nitel bir araştırma yapmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; flört şiddeti türlerinden fiziksel ve cinsel şiddetin daha fazla yaşandığı belirtilmiştir. Fiziksel şiddet eylemlerinin tokat atma, yumruk atma, tartaklama, sürüklenme, saçını çekme, itme kakma ve tekmele şeklinde yaşandığı görülürken; cinsel şiddet eylemlerinin ise partnerin bireyi rızası olmadan öpmek istemesi, özel bölgelere dokunması, aynı evde yaşama konusunda baskı yapması, zorla cinsel birlikteliğin gerçekleşmesi şeklinde yaşandığı bildirilmiştir. Sosyal ve psikolojik şiddet açısından; partnerin yaşamını kısıtlama, sürekli beraber olunması yönünde baskı kurma, kıyafetine müdahale etme, okula devam etmesine engel olma, küçümseme, küfretme, konuşma veya tavırlar aracılığıyla alay etme, partneri terk etmeye yönelik tehdit savurma, kontrol etme, sosyal medyada takip etme şeklinde davranışlar olduğu ortaya çıkmıştır.

2.1.9 Flört Şiddeti İle İlgili Yapılan Yurt Dışı Araştırmalar

Kanada'da 116 kadın ve 50 erkek lisans öğrencisi arasında flört şiddeti üzerine yapılan bir araştırmada 52 kadın ve 24 erkek şu anki veya en son flört ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kaldığını bildirmiştir. Flört şiddetini bildiren öğrencilerde, flört şiddetini bildirmeyenlere göre daha fazla ilişki bağlılığı, daha uzun ilişki süreleri ve daha yüksek akıl yürütme ve sözlü saldırganlık stratejileri görülmüştür. Kadınlar fiziksel ve sözlü saldırgan çatışma çözme taktiklerini erkeklerden daha sık ifade ettiklerini bildirirken erkeklerin partnerlerinin sözlü ve fiziksel saldırganlığının hedefi

olduklarını söyleme olasılığının kadınlardan daha fazla olduğu görülmüştür (Pedersen ve Thomas, 1992).

Ergen flört şiddetinin yaygınlığını, flört şiddeti ile davranışsal ve ruhsal sağlık arasındaki ilişkileri inceleyen bir araştırmada 3533 gençten kızların% 17'si ve erkeklerin % 9'u ergen flört şiddeti yaşadıklarını belirtmiştir. Daha düşük sosyoekonomik geçmişe sahip ergenlerin, daha yüksek sosyoekonomik geçmişe sahip gençlere göre flört şiddetini bildirme olasılığı daha yüksek olarak bulunmuştur. Flört şiddeti, diyet yapma, yeme bozuklukları, sigara içme, alkol tüketimi, uyuşturucu kullanımı, intihar düşünceleri, depresyon ve her iki cinsiyet için daha zayıf öz saygı ile ilişkilendirilmiştir. Hem fiziksel hem de cinsel flört şiddetini bildiren kız ve erkeklerin yaklaşık % 50'si fiziksel zarar görme korkusuyla ilişkilerde kaldıklarını bildirmiştir (Ackard vd.,2003).

Cava vd. (2020)'nin çevrimdışı flört şiddet mağduriyetive romantik mitlerin siber kontrolve siber saldırganlık mağduriyetini yordaması ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; çevrimdışı flört şiddet mağduriyeti ve romantik mitlerin hem erkek hem de kızlar için siber kontrol ve siber saldırganlık mağduriyeti için önemli yordayıcılar olduğu ortaya konmuştur.

Flört ilişkisinde şiddet uygulayan ve uygulamayan erkek ergenler üzerinde yapılan bir çalışmada şiddet uygulayan ergenlerin uygulamayanlarla kıyaslandığında daha düşük benlik saygısına sahip oldukları, kadına yönelik şiddette erkek egemenliğini haklı buldukları ve çatışma çözümünde saldırganlığı onayladıkları görülmüştür. Ayrıca şiddet uygulayan ergenlerin aile ortamlarında daha fazla baskınlık ve şiddet mesajları aldıkları ve kadına yönelik şiddet davranışlarını daha az önemsiz istismar olarak algıladıkları belirtilmiştir (Diaz-Aguado ve Martinez, 2015).

Üniversite öğrencisi erkeklerde güvensiz bağlanma, yakın partner şiddetini kabul tutumları ve erkeklerin cinsiyet rolü stresi üzerine yapılan bir araştırmada sonuçlar, yetişkin güvensiz bağlanma boyutlarının, katı bir şekilde içselleştirilmiş geleneksel erkek rolü normlarının ihlallerinden kaynaklanan stres yaşama eğilimleriyle ilişkili olduğunu ve bunun da yakın partner şiddeti kabulüyle ilişkilendirildiğini göstermiştir (McDermott ve Lopez, 2013).

Shorey vd. (2011), aile içi şiddet nedeniyle tutuklanan kadınlar üzerinde fiziksel ve psikolojik yakın partner şiddeti ile genel saldırganlık, sürekli öfke ve

dürtüsellik konusunda araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, hem sürekli öfke hem de dürtüsellğin saldırganlık suçlamasıyla anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu ve dürtüsellik ve saldırganlık suçlaması arasındaki ilişkiye sürekli öfkenin aracılık ettiği görülmüştür.

Latin üniversite öğrencileri ile cinsiyet, maçoluk ve flört şiddeti konusunda toplam 305 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada cinsiyetler arasında flört şiddeti tutumlarında önemli farklılıklar görülmüştür. Erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı yapılan regresyon modellerinde, maçoluğun geleneksel cinsiyet rolünü onaylama modelinin, erkekler ve kadınlar için flört şiddetine yönelik toleranslı tutumu öngörmüştür. Çalışmadan elde edilen bulgular, flört şiddetine yönelik programlarda toplumsal cinsiyet rollerinin kültürel temelli anlayışları ve bunların flört şiddetine yönelik tutumlar ile ilişkilerini ele alma ihtiyacını vurgulamıştır (Terrazas Carrillo ve Sabina, 2019).

Ergenlerde ebeveynlik uygulamaları ve flört şiddeti ilişkisinde benlik saygısının aracılık rolünü inceleyen bir çalışmada düşük benlik saygısının, ebeveynlik süreçleri ile flört şiddeti arasındaki bağlantıya kısmen aracılık ettiği ortaya çıkmıştır. Düşük sosyo ekonomik statüye sahip gençlerde düşük benlik saygısı, yakınlık, destek ve flört şiddeti davranışları arasındaki ilişkiye aracılık ederken, yüksek sosyo ekonomik statüye sahip gençlerde sadece anne desteği ile flört şiddeti tutumları arasındaki ilişkiye aracılık etmiştir (Pflieger ve Vazsonyi, 2006).

Latin gençlerde flört şiddetiyle ilgili tutum ile kültürleşme, cinsiyet stereotipleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada erkeklerin kızlara oranla flört şiddetini kabul etme konusundada yüksek tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Kadınlar, kalıplaşmış cinsiyet rollerine erkeklerden daha az inandıklarını bildirirken, hiyerarşik regresyon analizleri ile diğer değişkenler kontrol edildikten sonra flört şiddetine ilişkin tutumlar üzerinde cinsiyetin önemli bir yordayıcı olduğu ortaya çıkmıştır (Ulloa vd., 2008).

Flört deneyimi olan 918 kişiyle yapılan bir çalışmada ebeveynler arası şiddete tanık olma, flört şiddetine ilişkin tutumlar ve fiziksel ve psikolojik ergen flört şiddeti mağduriyeti arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma sonucunda ebeveynler arası şiddete tanık olmak ve flört şiddetini kabul etmek flört şiddetimağduriyeti için önemli

yordayıcı olarak bulunmuştur. Flört şiddetinin kabulü aynı zamanda ebeveynler arası şiddete tanıklık etmek ile flört şiddeti mağduriyeti arasında kısmi bir arabulucu olarak ortaya çıkmıştır (Karlsson vd., 2016).

Ergenlerde flört şiddetinin boylamsal yordayıcılarına ilişkin yapılan bir araştırmada, alkol kullanımı, beyaz ırkın dışında bir ırka sahip olmak ve şiddet mağduru olan arkadaşlara sahip olmak, kadınlarda flört şiddetinin yordayıcısı olarak görülürken, flört şiddetini kabul eden tutumların erkeklerde flört şiddetini öngördüğü tespit edilmiştir (Foshee vd., 2001).

Ergenler flört şiddeti ve demografik farklılıklar konusunda yapılan bir çalışmada yıkıcı iletişim becerileri, flört şiddetinin kabulü, cinsiyet ve aile içi şiddete maruz kalmanın azınlık statüsü ile orta ve yüksek düzeyde fiziksel flört şiddeti uygulama seviyeleri arasındaki ilişkiye aracılık ettiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca flört şiddeti kabulü, cinsiyet klişesi ve aile içi şiddete maruz kalma, ebeveyn eğitimi ile orta düzeyde fiziksel flört şiddeti uygulaması arasındaki ilişkiye aracılık etmiştir (Foshee vd., 2008).

Dardis vd. (2013) genç erkeklerin ve genç kadınların fiziksel, cinsel ve psikolojik flört şiddetine yönelik yaptıkları araştırmada, türlerinin anne ya da babanın çocuklara yönelik istismarının flört şiddeti ve flört şiddeti mağduriyetine yönelik tutumlara etkisini incelemiştir. Hiyerarşik regresyon sonuçları, çocukluktaki anne ihmali deneyimlerinin erkeklerde fiziksel flört şiddetini yordadığını, çocukluk çağı cinsel istismarının kadınlarda cinsel flört şiddeti ve erkeklerde psikolojik flört şiddeti yordadığını göstermiştir. Ayrıca flört şiddetine yönelik olumlu tutumlar, kadınlarda fiziksel, psikolojik ve cinsel flört şiddetinin, erkeklerde ise cinsel flört şiddetinin güçlü belirleyicisi olarak bulunmuştur.

Ebeveynler arası şiddete maruz kalma ile ergen flört şiddeti arasındaki ilişkide cinsiyetin ve şiddete ilişkin tutumun önemini araştıran bir çalışmada ergen kızlar için, babadan anneye ve anneden babaya yöneltilen ebeveynler arası şiddete maruz kalma ile fiziksel şiddet ve psikolojik şiddet uygulama arasında anlamlı ilişkiler görülmüştür. Ergen erkekler için, yalnızca anneden babaya yöneltilen şiddetin flört şiddetinin gerçekleştirilmesiyle ilişkisi olduğu bulunmuştur. Ayrıca, hem kız hem de erkek ergenler için, anneden babaya şiddet ile flört şiddetinin gerçekleştirilmesi

arasındaki ilişkiye şiddeti kabul eden tutumlar tamaracı etki göstermiştir (Temple vd., 2013).

Erkek üniversiteöğrencilerindeaile içi şiddet ile flört şiddeti arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada, çocukken ebeveynler arası şiddete tanık olmak, ebeveynlerin fiziksel şiddetine maruz kalmak ve flört ilişkilerinde şiddet uygulamak arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Ebeveynler arası şiddete tanık olmak, üniversiteli erkeklerde fiziksel flört şiddetinin işlenmesini öngörürken cinsel saldırganlığa etki etmemiştir. Bunun yanı sıra, yakın partner şiddetini destekleyen tutumların cinsel saldırganlığın yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir (Carr ve VanDeusen, 2002).

Güney Afrika'da yapılan bir araştırmada erkek ideolojisini ve şiddeti destekleyen düşüncelere sahip olmanın daha yüksek düzeyde yakın partner şiddeti oranları ile ilişkili olduğu görülürken, yoğun alkol kullanımının hem kızlar hem de erkekler arasında daha yüksek yakın partner şiddeti oranları ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca çatışmayı çözme stillerinden negatif çatışma çözme stillerinin yakın partner şiddeti üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir (Russell vd., 2014).

2.2 DÜRTÜSELLİK

2.2.1 Dürtüselliğin Tanımı

Dürtüsellik konusu psikoloji alanında uzun yıllardır çalışılmasına rağmen, mevcut kavramsallaştırmalarının çeşitliliği ve aralarındaki tutarsızlıklar literatürde şaşırtıcı bir şekilde yer almakta (Whiteside ve Lynam, 2001) ve dürtüselliğe ilişkin ortak tanım ve kategorik yapılanmadan bahsedilmemektedir.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2000) dürtüselliği bir kişiye veya başkalarına karşı zararlı bir eylemi gerçekleştirmeye yönelik dürtü, güdü veya cezbedici isteğe direnememe olarak tanımlamaktadır. Dürtüsellik olumsuz sonuçlarına bakılmaksızın iç veya dış uyaranlara karşı hızlı, planlanmamış tepkilere yönelik bir yatkınlık olarak (Moeller vd., 2001) da ifade edilmiştir. Bir başka tanımda dürtüsellik, kendine veya başkalarına zararlı olan bir dürtü, güdü veya istek uyandıran bir şeye karşı koymada başarısızlık olarak betimlenmiştir (Hollander ve Berlin, 2008). Dürtüsellik, çoğunlukla arzu edilmeyen sonuçlara ve uygun olmayan durumlara sebep olan, zamansız ifade edilmiş, risk içeren yaygın bir davranış olarak da belirtilmiştir (Özdemir vd., 2012). En temel modelde dürtüsellik, davranışsal tepkiyi engelleme kapasitesinin azalmasıdır.

Diğerlerinde ise dürtüsellik risk alma davranışının artması, planlamama, gelecekteki sonuçları göz ardı etme veya anında tatmin olma tercihi olarak tanımlanır (Siever ve Kuluva, 2012).

Daruna ve Barnes (1993) dürtüsel davranışlarla ilgili olarak erken, riskli, planlanmamış veduruma uygun olmayan davranışlara dikkat çekmektedir. Dürtüsel çocuk, istediğini o an elde etmek istemekte, ihtiyaçlarını temin etmede beklemeye dayanamamakta ve ihtiyaçlarının reddedilmesine tahammül gösterememektedir. Bu çocuklar, otorite figürleriyle çatışma içine girmekte, konulan sınırlara ilişkin adaletsizlik, keyfilik ve cezalandırıcılık olduğunu düşündüklerinde engellenme ve kırgınlık duyguları yaşamaktadır (Rafaeli vd., 2012).

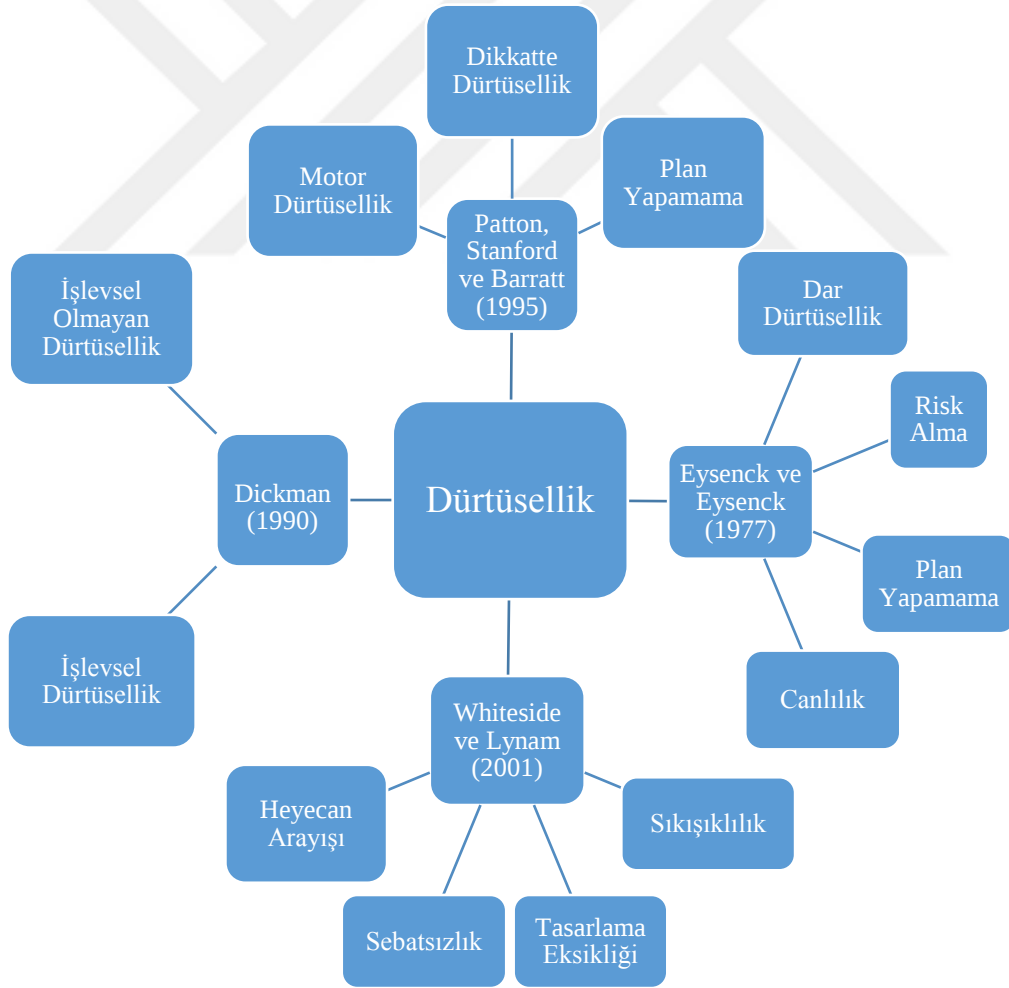
Dürtüsellikle ilişkili davranışların gelecekteki bir yönelime, kurallara uyma eğilimine veya daha uzak ve çok değerli ödüllere ulaşma gibi durumlarda anlık hazzın geciktirilmesine güçlü bir şekilde bağlantılı olabileceği ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra dürtüsel davranışların kategorize edilmesinde aşırı iştah uyandırıcı davranış, etkili davranış kontrolü, yaşantısal kaçınma, kural kontrolünde eksiklikler, zayıf baskılama becerileri, ayırt etmede ve uygunsuz uyaran kontrolünde zayıflık, gecikme ile baş edememe gibi özelliklerin bulunduğu belirtilmiştir (Farmer ve Golden, 2009). Dürtüsel davranışın duruma özgü ya da yaygın olup olmaması yeterince ayırtılamamıştır. Bir kimse sadece patolojik kumar oynarken dürtüsel olabilir ama yaşamının geri kalanında dürtüsel olmayabilir. Ya da bir kişi, yaşamın tüm alanlarında dürtüsel davranışı yaygın olarak sergiliyor olabilir. Bunun pratikteki anlamı şudur; bu tarz dürtüsel davranış insanın uyuma yönelik bir özelliği olabilir. Yaygın, amaçsız daha bünyesel şekillenen ve davranışı üzerinde kontrolü olmayan tipi ise ayırtırmak gerekir. Bu durum kişinin rahatsızlığın kendisinde yarattıklarından ıstıraplı bir biçimde kurtulma çabası içinde oluşla ifadesini bulur (Konuk, 2015). Bir dürtüyü patolojik kılan, o dürtüye karşı konulamayışı ve dürtünün uygun olmayan bir ortamda ifade edilmesidir (Hollander ve Berlin, 2008).

Dürtüsellikle ilgili tek bir kavramsal tanımdan ziyade, "dürtüsel" etiketi ile genellikle biçim ve işlev açısından önemli ölçüde farklılık gösteren heterojen bir davranışlar koleksiyonu anlaşılmakta olup, dürtüsellik kavramsallaştırmaları, bazı koşullar altında dürtüsel eylemlerle ilişkili uyarlanabilir nitelikleri vurgulamaktadır (Farmer ve Golden, 2009). Dürtüsellik üzerinde uzlaşılmış ortak bir tanımlamanın

olmamasının yanı sıra dürtüsellik ile ilişkin sınıflandırmalarda da farklı yapılandırmaların olduğu görülmektedir. Bu sınıflandırmalara yönelik açıklayıcı bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

2.2.2 Dürtüsellikle İlgili Sınıflandırmalar

Literatürde dürtüsellik ele alan başlıca modeller incelendiğinde; Eysenk ve Eysenk (1977) dürtüsellik dar dürtüsellik, risk alma, plan yapamama ve canlılık olmak üzere dört boyutta ele alırken, Dickman (1990) dürtüsellik ile ilgili fonksiyonel ve fonksiyonel olmayan olarak iki boyutlu bir yapı dile getirmektedir. Patton vd. (1995) plan yapmama, motor dürtüsellik ve dikkat dürtüsellik olarak üç boyutlu bir yapıyı vurgularken, Whiteside ve Lynam (2001) sıkışıklık, tasarlama eksikliği, sebatsızlık ve heyecan arayışı olarak dört faktörlü bir model ortaya koymaktadır. Alan yazında en çok kullanılan dürtüsellik sınıflandırmaları Şekil 1' de gösterilmiştir.

Şekil 1. Yaygın Görülen Dürtüsellik Sınıflandırmaları

Eysenk ve Eysenk (1977) dürtüsellığı dört boyutta ele almıştır. Dar dürtüsellik kategorisinde davranış ve canlılık olmak üzere dört boyutta ele almıştır. Dar dürtüsellik kategorisinde davranış ve düşünce parametrelerine dürtüsellığe genel eğilim durumları; risk alma kategorisinde cesaret, heyecan ihtiyacı ve risk içeren tehlikeli eylemlere yönelim; plan yapmama kategorisinde bir işi ya da eylemi dikkatle planlama; canlılık kategorisinde ise hızlı karar alma, hızlı ve telaşlı hareket etme gibi özellikler değerlendirilmektedir.

Dickman (1990) dürtüsellığe yönelik fonksiyonel ve fonksiyonel olmayan iki alt boyut ifade etmektedir. Disfonksiyonel dürtüsellikle ilgili olarak herhangi bir zorluk yaşandığında benzer nitelikteki çoğu insandan daha az önsezi ile hareket etme eğilimi olarak belirtirken, fonksiyonel dürtüsellığın ise ideal durumların olduğu zaman diliminde görece az miktarda öngörü ile hareket etme eğiliminden söz etmiştir. Dickman (1993) işlevsel dürtüsellikle ilgili davranışları patolojik perspektiften uzak olarak nitelendirmekte ve bireylerdeki bu özelliği, hayat dolu, maceracı, riskli, hızlı karar veren bir yapıda değerlendirmektedir.

Whiteside ve Lynam (2001) dürtüsellığı dört alt boyutta sınıflandırmıştır. Bu alt boyutlar; sıkışıklık, tasarlama eksikliği, sebatsızlık ve heyecan arayışı olarak belirtilmiştir. Sıkışıklık boyutu stres ve negatif duygulanımın getirdiği sıkıntıyı tolere etmek için dürtüsel davranışa meyletmeyi ifade etmektedir. Tasarlama eksikliği boyutu uzun vadeli sonuçları yeterince hesaba katmadan düşüncesizce hareket etmeyi; sebatsızlık boyutu sıkıcı veya zorlayıcı görevlere odaklanmada ve dikkat sürdürmede güçlüğü; heyecan arayışı ise risk içeren tehlikeli yaşantılara eğilim ile heyecan ve macera aramayı içermektedir.

Patton vd. (1995) dürtüsellikle ilgili olarak plan yapmama, motor dürtüsellik ve dikkat dürtüsellığı şeklinde üç boyutlu bir yapı kategorize etmiştir. Plan yapmama alt boyutu bireyin şimdiki zamana olan yönelimini ölçen görevlerin geciktirilmesiyle ilgili kısmı oluştururken dikkatte dürtüsellik boyutu bireyin günlük aktivitelere odaklanabilme yeteneğini ölçmektedir. Motor alt boyutu ise bireyin önceden düşünmeksizin yanıt verme eğilimini belirtmektedir (Chowdhury vd., 2017). Bu boyutların kombinasyonu göz önüne alındığında dürtüsel davranış, değişken çevresel şartlar altında, belli bir hedefe yönelim esnasında durumsal değerlendirmede ve bu duruma esnek şekilde yanıtlama yeteneğinde güçlükleri, davranışsal baskılamadaki yetersizlikleri ve hazzı

odaklanarak acileci bir şekilde hazırlıksız yapılan seçimleri belirtmekte ve sıklıkla olumsuz sonuçlanan durumlara sebep olmaktadır (Balcıoğlu, 2020).

2.2.3 Dürtüselliğin Etiyolojisi İle İlişkili Faktörler

İnsan kişiliğine ilişkin psikolojik araştırmalardan elde edilen kanıtlar, dürtüselliğin birkaç bağımsız faktörden oluşabileceğini öne sürse de, bu durum dürtüselliğin biyolojik çalışmaları üzerinde büyük bir etki yapmamıştır. Bunun nedeni, bu faktörlerin hangileri olduğu konusunda çok az fikir birliği bulunması olabilir (Evenden, 1999). Kişilikteki öneminin yanı sıra dürtüsellik, çeşitli psikopatoloji biçimlerinin anlaşılması ve teşhisinde de önemli bir rol oynamaktadır (Whiteside ve Lynam, 2001). Mani, kişilik bozuklukları, madde kullanım bozuklukları ve dikkat eksikliği / hiperaktivite bozukluğu gibi pek çok akıl hastalığı türünde olduğu kadar, normal davranışta da patolojik bir biçimde önemli bir rol oynar (Evenden, 1999). Dürtüselliğin cinsiyet, zekâ balansı, eğitim durumu, doğum zamanı gibi demografik değişkenlerle ilişkisinin (Karakuş, 2015) yanı sıra beyin kimyası, kişilik özellikleri ve erken dönem çocukluk yaşantıları gibi değişkenlerle ilişkisi (Dorfman vd., 2013; Whiteside ve Lynam, 2001; Oas, 1985; Liu, 2019; Şen, 2019) de irdelenmiştir. Sosyalleşme ve ebeveynliğin farklı dürtüsellik düzeyleri oluşturduğunu öne süren araştırmalar bulunduğu gibi yaşamın erken dönemlerinde bilişsel veya motor bozuklukların dürtüselliğin kaynağı olabileceğini öne süren araştırmalar da görülmektedir (Chapple ve Johnson, 2007). Dürtüselliği açıklayan faktörlerle ilgili detaylı bilgilere aşağıdaki başlıklar altında yer verilmiştir.

2.2.3.1 Nörobiyolojik Açıdan Dürtüsellik

Dürtüselliğin bilişsel işlevlerdeki bozukluklarla, özellikle beynin frontal lobundaki anormallikle ilişkili olduğu ileri sürülmektedir. Bilişsel işlevler, dikkat, dikkat değiştirme, konsantrasyonun sürdürülmesi, kontrol ve müdahale, uzay ve zaman bütünlüğü, düzenleme, çalışma belleği, mantıksal düşünme ve problem çözme gibi geniş bir süreç yelpazesidir (Foroozandeh, 2017). Elektrofizyolojik ve nöropsikolojik parametrelerle ilişkisi incelendiğinde orbitofrontal işlevlerle bağlantılı olan prefrontal alana duyarlılık görülürken (Tamam vd., 2013), frontal lob hasarının dikkat ve planlama üzerine etkileri olduğu ve kişilik bozukluklarına yol açtığı (Özdemir vd., 2012) belirtilmektedir.

Lezyon ve nöro görüntüleme çalışmaları, motor ve bilişsel dürtüselliikte dorsolateral ve ventromedial prefrontal kortekslerin önemine işaret etmekte ve farmakolojik çalışmalar, dürtüselliikte anahtar nörotransmitterler olarak dopamin ve serotoninin önemini vurgulamaktadır (Arce ve Santisteban, 2006). Serotoninin etkisinin dürtülerin engellenmesindeki en iyi rolünün, duyguların düzenlenmesi ve sosyal işlevsellik, saldırganlıkla yakından bağlantılı alanların değerlendirilmesini içeren daha geniş bir çerçeve içinde analiz edildiği ifade edilmektedir (Krakowski, 2003). Hem nöro görüntülemeyi hem de en son farmakolojik teknikleri birleştiren çalışmaların, dürtüselliğin ayırt edici özelliği olduğu bozuklukların tedavisi bakımından daha fazla bilgi sağlayacağı belirtilmiştir (Arce ve Santisteban, 2006).

2.2.3.2 Cinsiyet Açısından Dürtüsellik

Erkekler ve kızların dürtüsellik konusunda önemli ölçüde farklılık gösterdiği belirtilmekte ancak cinsiyetteki bu farklılığın neden meydana geldiğine ilişkin belirsizlik bulunmaktadır (Chapple ve Johnson, 2007). Cinsiyet ile dürtüselliğin boyutlarından sıkışıklık, tasarlama eksikliği, sebatsızlık ve heyecan arayışına yönelik farklılıkların incelendiği araştırmada, kızlarda sıkışıklık erkeklerde ise heyecan arama yönünde farklılaşmalar olduğu belirtilmiştir (d'Acremont ve Van der Linden, 2005). Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu tanısı alan kız ve erkeklerde dürtüselliğe ilişkin bir karşılaştırmada ise kızların dikkat dürtüselliği ve motor dürtüsellik bakımından erkeklerden daha yüksek puan aldıkları ancak plan yapmama bakımından kızlarla erkekler arasında farklılaşma olmadığı görülmüştür (Gökce vd., 2017).

Erkekler dürtüselliği gelişen erkeksi kimliklerinin bir parçası olarak görebilirken, kızlar dürtüselliği potansiyel kurbanlaştırmanın habercisi olarak görebilirler. Büyük olasılıkla bu konu eşit olmayan bir sosyal yapı içinde yer alsa da, bireyler bu tutumu evde sosyalleştirme, ceza ve izleme yoluyla öğrenmiş olabilir. Ayrıca, biyolojik ve gelişimsel farklılıklar dikkate alındığında, motor ve bilişsel beceri gelişiminin, erkek ve kız çocukları için dürtüselliğe giden benzersiz yollar üretmek için sosyalleşmeyle birlikte değişebileceği düşünülmüştür (Chapple ve Johnson, 2007). Hormonal açıdan ele alındığında ise kolesterol ile dürtüsellik veya şiddet içeren davranış arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada cinsiyet farklılıklarına dikkat çekilmiştir. Düşük kolesterol düzeyleri ile saldırganlık arasındaki ilişki çoğunlukla erkeklerde bulunduğundan, erkekler düşük kolesterol düzeylerine daha duyarlı olduğu;

kolesterolün serotonerjik fonksiyonun bir moderatörü olarak rol oynadığı ve ilgili gen varyantları ile dürtüsellik arasında etkileşime girebileceği aktarılmıştır (Tomson-Johanson ve Harro, 2018).

2.2.4 Dürtüsellik ve Psikiyatrik Bozukluklar

Dürtü kontrol eksiklikleri ve dürtüsellik birçok psikiyatrik bozukluğun önemli semptomları olarak kabul edilmektedir (Krasowska vd., 2013; DSM-V). Dürtüsellik eşlik ettiği bozukluklarla ilişkili olarak antisosyal ve borderline kişilik bozuklukları, mani, şizofreni, bipolar bozukluk, dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, yeme bozuklukları, madde kullanım bozukluklarından bahsedilmektedir (Özdemir vd., 2012). Yıkıcı dürtü kontrolü ve davranım bozukluklarına ilişkin olarak karşıt gelme bozukluğu, aralıklı patlayıcı bozukluk, davranım bozukluğu, antisosyal kişilik bozukluğu, piromani, kleptomani, tanımlanmış diğer yıkıcı bozukluk/ dürtü denetimi ve kontrol bozukluğu ve tanımlanmamış yıkıcı bozukluk/ dürtü denetimi ve kontrol bozukluğu gibi tanılara (DSM-V) yer verildiği görülmektedir.

2.2.5 Dürtüsellik, Saldırganlık ve Şiddet

Dürtüsellik, anti-sosyal eylemler, şiddet ve suç gibi bazı anormal davranışlarla ilgilidir (Foroozandeh, 2017). Kriminolojik teoriler, sık sık suçluluğun etiyolojisinde dürtüsellik önemi vurgulamıştır. Bu yapı ister dürtüsellik, öz denetim, isterse düşük kısıtlama/olumsuz duygusallık olarak adlandırılabilir, dürtüsellik teorik önemine vurgu yapılmaktadır (Chapple ve Johnson, 2007). Suç ve kanunu çiğneme gibi riskli davranışlarda, bilişsel işlevde bozulmanın bir araya gelmesiyle oluşan riskli bir karar ve dürtüsellik görülür (Foroozandeh, 2017).

Saldırganlık, psikopatoloji yelpazesinin büyük bir kısmında mevcut görünmekte ve kriminal antisosyal davranışlarla ilgisi bulunmaktadır. İnsan saldırganlığı, karmaşık ve yetersiz tanımlanmış bir yapıdır ve bilimsel keşfi tam olarak netleşmemektedir (Dorfman vd.,2013). Saldırganlık dürtüsel-duygusal veya kontrollü-araçsal olarak iki alt türde incelenebilir (Vitiello ve Stoff, 1997). Tüm dürtüsel eylemler saldırgan değildir, ancak dürtüsellik ve saldırganlık aynı eylemde çıkışabilir. Örneğin, kendine zarar verme genellikle kendine karşı saldırgan bir şekilde hareket etme uyarısıdır. Önleme olmaksızın kendini keserek, hem dürtüsellik hem de kendine saldırganlık, tekil bir davranış içinde kesişir. Davranış aynı anda dürtüsel ve saldırgan olduğunda, buna dürtüsel saldırganlık denir (Hollander vd.,2006). Bununla birlikte özellikle dürtüsel

saldırganlığın psikiyatrik hastalıktaki saldırganlıkla ilişkili işlev bozukluğunun birçok yönünü açıkladığı görünmektedir. Dürtüsel saldırganlık önemli ölçüde kalıtsaldır ve genetik geçişi düşündürmektedir (Dorfman vd., 2013).

Saldırgan bireylerin dürtü kontrolü ve duygu düzenleme ile ilgili genel zorluklar yaşama olasılığı yüksektir ve bozulmuş sosyal biliş ve bağlılık gösterirler. Duyguların düzenlenmesi hem şiddet hem de dürtü kontrolü ile ilgilidir. Güçlü duygusal durumlar genellikle dürtüsel olarak kabul edilen şiddet eylemlerine eşlik eder. Sinirlilik, öfke patlamaları veya başkalarına karşı daha büyük bir duygusal tepki, genellikle şiddet eğilimli veya dürtüsel kişilerde mevcuttur. Bu bireylerin çoğunun duygusal bakımdan öz düzenleme ile ilgili genel sorunları bulunmaktadır (Krakowski, 2003).

Dürtüsel davranış acelecidir ve düşünmeden yoksundur. Bir dürtü başlangıçta ani ve geçici olabilmekte veya gerginlikte kademeli bir artış dürtülerin patlayıcı doruk noktasına ulaştırarak kendine veya başkalarına yönelik şiddete neden olabilmektedir (Hollander ve Berlin, 2008). İki yüz erkek suçlunun şartlı tahliye davasının incelendiği bir çalışmada şiddet içeren suçların şiddet içermeyen suçlara oranla daha az özdenetim içerdiği belirtilmiştir (Heilbrun vd., 1976). Dürtülerle özkontrol arasında dinamik etkileşim bulunmakta ve dürtüler özdenetimi düşük olan bireylerde yüksek özdenetimsahip kişilere oranla, özkontrol davranışlarını daha güçlü şekilde etkilemektedir (Friese ve Hofmann, 2009). Ergenler üzerinde yapılan bir araştırmada bireylerdeki tek bir dürtüsellik belirtisinin varlığının fiziksel şiddet uygulama, yoğun sigara içme, yoğun alkol kullanımı, madde kullanımı, kendine zarar verme eylemi, silah taşıma, çete üyeliği, ilişki sorunları, eğitsel yönden başarısızlık ve gencin şahsi ruhsal durumunu negatifdeğerlendirme riskini bariz bir şekilde arttırdığı ortaya çıkarılmıştır. Gençlerin bildirdikleri dürtüsellik belirtileri çoğaldıkça risk de yükselmektedir (Öner vd., 2013).

2.2.6 Dürtüsellikle İlgili Yurt İçi Araştırmalar

Baltacı (2021), internet bağımlılığında dürtüsellik ve yaşantısal kaçınmanın yordayıcı rolünü incelemiştir. Araştırmanın nicel bulgularına göre internet bağımlılığı ile dürtüsellik alt boyutlarından plan yapamama, motor dürtüsellik ve dikkat dürtüselligi ile pozitif yönlü ilişki görülürken, yaşantısal kaçınma alt boyutlarından baskılama/inkâr, sıkıntıdan hoşlanmama, erteleme ile de pozitif yönlü ilişkiler ortaya çıkmıştır.

Ayrıca internet bağımlılığının dürtüsellik ve yaşantısal kaçınma ölçeklerinin alt boyutları tarafından yordandığı bulunmuştur.

Ergenlerin dürtüsellik düzeyleri ile kendilik algıları arasındaki ilişki üzerine yapılan bir araştırmada dürtüsellik ile kendilik algısı arasında negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra dürtüsellüğün alt boyutlarından dikkat dürtüsellliği ile kendilik algısı arasında negatif yönde ilişki görülürken, motor dürtüsellik ve plan yapamama ile kendilik algısı arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır (Bilgin ve Taş, 2017).

89'u kız 79'u erkek olmak üzere toplam 168 lise öğrencisi üzerinde boyun eğici davranışlar, depresyon ve dürtüsellik konusunda yapılan bir araştırmaya göre; depresif kişilerin daha boyun eğici ve dürtüsel oldukları görülmüştür (Erdoğan, 2016).

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada kadınların öfke içe ve öfke dışı puanlarının erkeklerden daha düşük olduğu, 25 yaşından küçük kişilerde kendini ifade etme, motor dürtüsellik ve dürtüsellik toplam puanının 25 yaşından büyük olanlara göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Bekâr bireylerin öfke dışı ve öfke toplam puanları evli olanlara göre daha yüksek çıkarken, sigara kullanan bireylerin motor dürtüsellik ve dürtüsellik toplam puanı kullanmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Alkol kullanım sıklığında motor dürtüsellik, dikkat dürtüsellliği, dürtüsellik toplam ve öfke dışı puanlarında anlamlı farklılık olduğu anlaşılmıştır. Psikolojik destek almayan kişilerin iletişim becerileri daha yüksek çıkarken, psikolojik destek alan kişilerin ise dürtüsellik ve öfke puanları, psikolojik destek almayanlara oranla daha yüksek çıkmıştır (Yanık, 2019).

Hastanede yatarak tedavi gören, madde kullanım bozukluğu teşhisi olan 62 gönüllü katılımcı ile cinsiyet, yaş ve eğitim açısından eşleştirilmiş 62 sağlıklı gönüllü katılımcıdan oluşan örnekleme yapılan bir araştırmada, madde kullanım bozukluğu ile dürtüsellik arasında ilişki saptanmıştır. Duygu düzenleme güçlüğü olan kişilerin madde kullanım bozukluğu gösterme eğilimleri olduğu görülürken, dürtüsellik ve duygu düzenleme güçlüğü arasında da pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir (Babaç, 2018).

Yağcı vd. (2018), intihar girişiminde bulunan bireylerde D tipi kişilik, çocukluk çağı travmaları, depresyon, anksiyete ve dürtüsellik üzerine araştırma yapmıştır. Araştırma verilerine göre; intihar eden bireylerde etmeyenlere oranla depresyon, anksiyete, D tipi kişilik, dürtüsellik, çocukluk çağı travmaları daha yüksek görülürken;

çocukluk çağı travmaları ve D tipi kişilik özelliklerinin intihar riskini arttırdığı tespit edilmiştir.

Hastaneye başvuran bipolar affektif bozukluk tanısı almış 30 kişi ve kontrol grubu olarak seçilen 30 sağlıklı kişi ile yapılan bir araştırmada; bipolar bozukluk hastalarında evlilik uyumu, dürtüsellik ve öfke düzeyleri arasında anlamlı korelasyon görülmemiştir. Bipolar affektif bozukluk hastaları ile kontrol grubundaki sağlıklı bireylerin sonuçları karşılaştırıldığında hasta olan bireylerin sağlıklı bireylere göre dürtüsellik ve öfke düzeylerinin yüksek olduğu, evlilik uyumlarının da düşük olduğu bulunmuştur. Bipolar affektif bozukluk hastalarının eşleriyle evlilik uyumu düzeyleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmazken, sağlıklı kontrol grubundaki kişilerin evlilik uyum düzeyleri ile eşlerinin evlilik uyum düzeyleri arasında yüksek düzeyde korelasyon belirlenmiştir (Aktaş, 2017).

Madde kullanım bozukluğu olan 100 hasta üzerinde yapılan bir araştırmada; madde kullanım bozukluğu ile dürtüsellik seviyeleri arasında anlamlı ilişki olduğu saptanırken, madde kullanım bozukluğu ile yıkıcı davranış bozukluğu seviyeleri arasında anlamlı ilişki olmadığı belirlenmiştir. Madde kullanım bozukluğu olan kişilerin, dürtüsellik seviyeleri ile gelir seviyeleri ve eğitim düzeyleri arasında da anlamlı bir korelasyon olduğu görülmüştür. (İleri, 2019).

126 madde bağımlısı birey üzerinde dürtüsellik ve saldırganlığın incelenmesi konusunda yapılan bir araştırmada madde bağımlılığında, dürtüsellik arttıkça genel saldırganlık puanlarının da arttığı saptanmıştır (Örsel, 2015).

285'i kadın ve 285'i erkek olmak üzere toplam 570 gönüllü yetişkin birey ile yapılan araştırmada erkeklerin kadınlara oranla daha fazla sözel ve fiziksel şiddet davranışı gösterdiği belirlenmiştir. Sürekli öfke, öfke dışı vurumu ve öfke içi vurumu puanları yüksek olanlarda sözel ve fiziksel şiddet davranışı gösterme arasında pozitif yönlü ilişki görülürken, öfke kontrolü puanları ile sözel ve fiziksel şiddet davranışı gösterme arasında negatif yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Dürtüsellik alt ölçeklerinden heyecan arama ve sıkışıklık puanları ile sözel ve fiziksel şiddet davranışı gösterme arasında yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur. Ayrıca yüksek düzeyde sürekli öfke puanlarının ve düşük düzeyde tasarlama eksikliği puanlarının fiziksel ve sözel şiddeti yordadığı belirlenmiştir (Cohen, 2014).

İntihar Bilişleri, dürtüsellik ve yaşamın anlamı arasındaki ilişkinin ele alındığı bir araştırmada, İntihar Bilişleri puanları arttıkça dürtüsellik düzeyi artarken, intihar Bilişleri puanları arttıkça mevcut anlam alt boyutu puanının azaldığı ortaya çıkmıştır. Bağımsız değişkenlerin İntihar Bilişlerine ait toplam varyansın yaklaşık %22'sini açıkladığı görülmüştür (Baltacı vd., 2021).

Akınsel (2018), 15-18 yaş aralığındaki 103'ü kız, 102'si erkek toplam 205 ergenin şiddet eğilimleri ve dürtüselliklerinin ebeveynlerin sosyo-ekonomik ve okur-yazarlık düzeyi ile ilişkisini araştırmıştır. Araştırma bulgularına göre; kız öğrencilerin dürtüsellikleri ve şiddet eğilimlerinin erkek öğrencilerden düşük olduğu görülürken, kardeş sayısı ve sıralamasının şiddet eğilimi ve dürtüsellik düzeyi üzerinde anlamlı farklılaşmaya yol açmamıştır. Anne- babanın eğitim ve sosyo-ekonomik düzeyinin ergenin dürtüsellikleri ve şiddet eğilimlerinin yordayıcısı olmadığı ortaya çıkarken, ebeveynleri beraber ergenlerin şiddet eğilimlerinin ve dürtüsellik düzeylerinin, anne-babası ayrı olanlara kıyasla daha düşük olduğu bulunmuştur.

Üniversitede öğrencileri ile yapılan bir araştırmada bireylerin öfke düzeyleri ve dürtüsellik düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; genel öfke düzeyi ile dürtüsellik arasında negatif yönlü, sürekli öfke ile dürtüsellik alt boyutları arasında negatif yönlü, öfke kontrol düzeyi ile plan yapmama dürtüselligi arasında pozitif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. Ayrıca içte tutulan öfke ile dürtüsellik alt boyutları arasında negatif yönlü, dışa vurulan öfke ile dürtüsellik alt boyutlarından plan yapmama, dikkat dürtüselligi ve toplam dürtüsellik arasında negatif yönlü ilişkiler görülmüştür. Genç yetişkinlerde sürekli öfke düzeyleri ve öfke ifade tarzları ile dürtüsellik arasında anlamlı ilişkiler ortaya çıkmıştır (Semizoğlu, 2018).

370 hemşire ile yapılan bir araştırmada genel dürtüsellik düzeyinin, anksiyete düzeyinin, öfkeyle ilgili düşünceler, öfkeyle ilgili davranışlar ve kişilerarası öfke düzeyinin immatür savunmalar boyutunu arttırdığı belirlenmiştir (Çakar, 2015).

126 erkek birey ile yapılan bir çalışmada, saldırganlık düzeyleri ile uyumlu duygu düzenleme stratejilerinden plana tekrar odaklanma arasında negatif yönlü, motor dürtüsellik arasında pozitif yönlü ve uyumsuz duygu düzenleme stratejilerinden başkalarını suçlama ve felaketleştirme arasında pozitif yönlü ilişkiler görülmüştür. Yüksek düzeyde dürtüsellığe sahip olan bireylerde, işlevsel olmayan duygu düzenleme

kullanımının yanı sıra işlevsel duygu düzenleme stratejilerinin de yeteri kadar kullanılmamasının saldırganlıktaki artışı açıkladığı bulunmuştur (Bayraktar, 2018).

Üniversite öğrencisi 1102 kişi ile dürtüsellik, riskli davranışlar ve istismar arasındaki ilişki üzerine bir araştırma yürütülmüştür. Araştırma bulgularına göre;çocukluk çağı istismar öyküsü olan bireylerde daha fazla riskli davranışlar ve daha yüksek dürtüsel hareket tespit edilmiştir (Erel, 2013).

Koçak (2010), Türk üniversite öğrencileri ile riskli davranışlar, risk algısı, fayda algısı ve dürtüsellik üzerine bir çalışma yürütmüştür. Araştırma sonucunda riskli davranışların algılanan risk ile negatif ilişkili olduğu görülürken, algılanan fayda ve dürtüsellik ile pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, algılanan faydanın algılanan riske göre riskli davranışlar üzerinde daha çok yordamada gücüne sahip olduğu tespit edilmiştir

Olçay Tuna (2015)'nın 361 üniversite öğrencisi ile yaptığı araştırmada; riskli davranışlar ölçeğinin tüm alt boyutları ile toplam dürtüsellik ve dürtüsellik alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişki olduğu ortaya çıkarken; riskli davranışlar ölçeğinin alt boyutlarından intihar eğilimi alt ölçeği ile; toplam üstbiliş ve üstbiliş alt ölçeklerinden; olumlu inançlar, kontrol edilemezlik ve tehlike, bilişsel güven, düşünceleri kontrol ihtiyacı puanları arasında pozitif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Riskli davranışlar ölçeğinin alt boyutlarından okul terki ölçeği ile; toplam üstbiliş ve üstbiliş alt ölçeklerinden; kontrol edilemezlik ve tehlike, bilişsel güven alt ölçekleri arasında da pozitif yönlü ilişki saptanmıştır.

198 kadın, 134 erkek üniversite öğrencisi ile yürütülen bir çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dürtüsellik ve heyecan arama davranışları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; motor dürtüsellik, psikopati ve narsisizm tarafından pozitif yönde yordanırken, makyavelizm tarafından yordanmamıştır. Ayrıca psikopati ve narsisizm, dikkat dürtüsellliği üzerinde yordayıcı etkiye sahipken, makyavelizm dikkat dürtüsellliğini anlamlı düzeyde yordamamaktadır. Heyecan arama alt boyutu sadece psikopati tarafından negatif yönde anlamlı düzeyde yordama etkisi göstermiştir (Satıcı vd., 2019).

2.2.7 Dürtüsellikle İlgili Yurt Dışı Araştırmalar

Kadın üniversite öğrencileri ile flört şiddeti, dürtüsellik ve empati konusunda yapılan bir araştırmaya 474 kişi katılmıştır. Dürtüsellik yönlerinin flört şiddetini açıklamada farklı bir ağırlığa sahip olduğu bulunmuştur. Dürtüsellüğün alt boyutlarından aşırı pozitif duygular altında aceleci davranma eğilimini ölçen pozitif acelecilik boyutu ve aşırı olumsuz duygular altında aceleci davranma eğilimini negatif acelecilik boyutu ile psikolojik şiddet mağduriyeti arasında pozitif yönlü ilişkiler ortaya çıkmıştır. Ayrıca, pozitif acelecilik fiziksel şiddet mağduriyeti ile negatif ilişki gösterirken, negatif aciliyet yaralanma mağduriyeti ile pozitif ilişkili bulunmuştur. Dürtüsellüğün diğer alt boyutlarından yalnızca heyecan arayışı flört şiddetiyle ilişki vermiştir (Dodaj vd., 2020).

Aile içi şiddet nedeniyle tutuklanan toplam 80 kadın üzerinde yakın partner şiddeti ve genel şiddet suçu ile dürtüsellik ve sürekli öfke arasındaki ilişkiye dair bir araştırma yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, hem sürekli öfke hem de dürtüsellüğün saldırganlık suçlamasıyla anlamlı düzeyde ilişkili olduğu, ayrıca dürtüsellik ve saldırganlık suçlaması arasındaki ilişkiye sürekli öfkenin aracılık ettiği ortaya çıkmıştır (Shorey vd., 2011).

Koller vd. (2002), alkol bağımlısı bireylerin intihar girişimlerinde, dürtüsel ve saldırgan davranışların rolünü araştırmıştır. İntihar davranışı öyküsü olan alkole bağımlı kişilerin daha yüksek düzeyde dürtüsel ve saldırgan davranışlara sahip oldukları ortaya çıkarken, borderline ve antisosyal kişilik bozukluğu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. İntihar girişiminde bulunan bireylerin, daha yüksek oranda depresif bozukluklara sahip olma eğiliminde oldukları görülmüştür.

Dürtüsellik ile saldırganlık arasındaki ilişkileri ele alan bir meta-analiz çalışmasında 93 makale incelenmiştir. Verilerden elde edilen sonuçlara göre, çeşitli saldırganlık biçimlerinde dürtüsellüğün ve saldırganlığın her bir yönü arasında önemli ve küçük-orta düzeyde korelasyonlar tespit edilmiştir. Ayrıca, dürtüsellik alt boyutlarından negatif aciliyet, pozitif aciliyet ve önceden tasarlama eksikliğinin saldırganlıkla güçlü ilişkilere sahip olduğu bulunmuştur (Bresin, 2019).

Antisosyal kişilik bozukluğu olan erkek suçlularda dürtüsel ve kasıtlı saldırganlık üzerine bir çalışma yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, dürtüsel saldırganlığı olan antisosyal kişilik bozukluğu hastalarının psikopati kontrol

listesi puanlarının, önceden planlanmış saldırganlığı olan antisosyal kişilik bozukluğu hastalarına kıyasla, daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Azevedo vd., 2020).

Aleksitimi, duygu düzensizliği, dürtüsellik ve saldırganlık arasındaki ilişkileri ele alan bir araştırmaya psikiyatrik rahatsızlığı olan 257 birey ve genel örneklemde 617 birey dahil edilmiştir. Araştırma bulguları sonucunda, genel örneklemde duygu düzenleme güçlüğü ve dürtüsellik, aleksitimi ve saldırganlık arasındaki ilişkiye aracılık ettiği bulunurken, klinik örneklemde yalnızca duygu düzenleme bozukluğu aleksitimi ve saldırganlık arasındaki bağlantıyı açıklamıştır (Velotti vd., 2016).

Horeh vd. (1997), öfke, dürtüsellik ve intihar eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu amaçla intihar davranışı nedeniyle yatış yapan 30 psikiyatri hastası ve yatarak tedavi gören 30 intihara meyilli olmayan psikiyatrik hasta, 32 sağlıklı kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre, intihar grubundaki bireylerin intihar riski ölçeği, dürtüsellik ölçeği ve öfke ölçeğinde daha yüksek puan aldıklarını ortaya koymuştur. Öfke ve dürtüsellik intihar riskiyle önemli ölçüde korelasyon vermiştir. Öfke hem psikiyatrik gruptaki bireylere, hem intihar grubuna hem de intihar etmeyenlerde etkili görülürken, dürtüsellik yalnızca intihar grubu üzerinde etkili olmuştur.

Fokal frontal lob lezyonlarında dürtüsellik ve risk alma davranışı konusunda yapılan bir araştırmada dürtüsellik ve risk almayı davranışsal olarak ayırma, spesifik frontal lezyon bölgeleri ile dürtüsellik veya risk alma arasındaki olası ilişkiler ile pekiştirme ve deneme zamanlamasının her iki davranış üzerindeki etkisi anlaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonuçları, hastaların ve kontrol grubundaki bireylerin dürtüsel performans gösterme olasılıklarının eşit olduğunu göstermiştir. Ayrıca, risk alma performans stratejilerinin, sol ventrolateral ve orbital lezyon bölgeleri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra hastalar ve kontrol grubundaki kişiler ödül-zamanlama manipülasyonlarına aynı şekilde tepki vermiştir. Bu bulgular ışığında, ventrolateral ve orbital lezyonların, basit yanıt disinhibisyonundan (dürtüsellik) ziyade, karar vermenin (risk alma) ödül temelli yönleriyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Floden vd., 2008).

Yetişkin 300 ikiz erkek üzerinde dürtüsellik ile saldırganlık ilişkisinin etiyolojisinde genler ve çevrenin etkisine yönelik bir araştırma yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilere göre, dürtüsellik ile doğrudan saldırı, sözlü saldırı, dolaylı saldırı ve sinirlilik gibi saldırganlık alt ölçekleri arasındaki fenotipik ilişkilerin .22 ile .51 arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Dürtüsellik ve tepkisel saldırganlık, genetik ve çevresel varyansın büyük bir bölümünü paylaşırken, dürtüsellik ve fiziksel saldırganlığı çok az genetik ve çevresel faktör etkilediği görülmüştür (Seroczynski vd., 1999).

18-26 yaş aralığındaki bireylerle genç yetişkinlikte dürtüsellik ve risk alma ile çocuk istismarı konusunda bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmada çocuk istismarı öyküsü olan 20 kişi ile çocuk istismarı öyküsü olmayan 55 kişi laboratuara dayalı dürtüsellik ve risk alma ölçümlerini tamamlamıştır. Kötüye kullanım öyküsü olmayan bireylere kıyasla, çocuk istismarı öyküsü olan bireylerin, daha fazla sayıda cinsel partnere ve yüksek düzey dürtüsellliğe sahip olduğu tespit edilirken, risk alma eğilimi için iki grup arasında farklılaşma olmadığı görülmüştür (Sujan vd., 2014).

Borderline kişilik bozukluğu olan bireylerde davranışsal dürtüsellikteki cinsiyet farklılıkları ve fenfluramine prolaktin yanıtının incelendiği bir araştırma yapılmıştır. Borderline kişilik bozukluğu olan erkeklerde kontrol grubundaki erkeklere kıyasla prolaktin tepkilerinde önemli ölçüde azaltma olduğu tespit edilirken, dürtüsellik ve saldırganlığın prolaktin tepkilerini öngördüğü ortaya çıkmıştır. Dürtüsellik ve saldırganlık, erkekler arasında delta-prolaktin ve zirve-prolaktin tepkileri ile ters orantılı iken, kadın deneklerde böyle bir durum tespit edilmemiştir. Araştırma sonucunda santral serotonerjik işlevdeki cinsiyet farklılıklarının, borderline kişilik bozukluğunda dürtüsellikteki değişikliklere katkıda bulunabileceği belirtilmiştir (Soloff vd., 2003).

Cyders (2013), dürtüsellik ve cinsiyet arasındaki ilişkileri incelediği bir araştırmada, Dürtüsel Davranış Ölçeği alt boyutlarından negatif aciliyet, önceden tasarlanmama, sebat etmeme ve heyecan arayışı ve pozitif aciliyet alt ölçeği puanlarının kadın ve erkeklerdeki farklılaşma durumuna odaklanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre, erkekler heyecan arama ve pozitif aciliyet alt boyutunda kızlardan daha yüksek puanlar alırken, negatif aciliyet, önceden tasarlanmama ve sebat etmeme boyutlarında kadın ve erkekler arasında farklılık tespit edilmemiştir.

2.3 Ebeveynlik Biçimleri

2.3.1 Ebeveynlik ve Çocuk Gelişimi

Her çocuk, dünyaya sevgiye, ilgiye ve bakıma muhtaç şekilde doğar. Çocuk gelişiminde ana hedef temel ihtiyaçların karşılanması, çocuk yetiştirmede ana hedef ise ona ihtiyaçlarını gidermesi konusunda yardım edilmesidir (Rafaeli vd., 2012). Çocuğun içinde yetiştiği aile ortamında ebeveynler sıcak ve sevgi yüklü ya da düşmancıl ve reddedici tutum sergileyebilmekte, aşırı koruyucu ve sahiplenici davranabilmekte veya çocuklarının özgürlük ve özerklik gibi ihtiyaçlarına duyarlılık gösterebilmektedir. Ebeveynlerin çocuğa yönelttikleri davranış kalıpları çocuğun kişilik gelişimi açısından kritik etkilere sahiptir ve ebeveynler çocuklarının davranışlarına üç şekilde etki etmektedir (Baloğlu, 2016):

1. Anne babaların bireysel davranışları çocuklarında bir takım davranışları ortaya çıkarmaktadır. Örneğin, hayal kırıklıkları saldırgan davranışlara yol açabilmektedir.
2. Anne babalar kendileriyle özdeşim kuran çocuklarının rol modeli konumundadır.
3. Anne babalar çocuklarının davranışlarına yönelik seçici şekilde ödüllendirme mekanizması oluşturmaktadır.

Çocuk bakımının verildiği ilk ortam olan aile aynı zamanda çocuğun dış dünya ile birincil teması arasında önemli bir arabulucu rolünü üstlenmektedir (Valentinivd., 2013). Çocuğun kendi özdenetimini sağlayan, yüksek düzeyde benlik saygısı edinen bir kişi olarak yetişmesi, ona sunulan fırsatlara ve ebeveynlerinin yaklaşımına bağlı olarak gelişmektedir (Yavuzer, 2019). Bireylerin psikolojik olarak sağlıklı ve uyumlu yetişebilmeleri için çocuklukta evrensel bazı temel duygusal gereksinimlerin karşılanması gerekmektedir. Bu gereksinimler; diğerlerine güvenli bağlanma, otonomi, yetkinlik ve kimlik algısı, duyguların ve ihtiyaçların ifade edilmesi ile kendiliğinden olma ve oyundur (Young vd., 2003).

Ebeveynlik, bebeklikten yetişkinliğe kadar bir çocuğun fiziksel, duygusal, sosyal, finansal ve entelektüel gelişimini teşvik etme ve destekleme sürecidir. Çocuğu başkalarının bakış açısını anlamaya teşvik eden ebeveynliğin, toplum yanlısı davranışların gelişimini kolaylaştıran temel faktörlerden olduğu, dolayısıyla ebeveynlerin oynadığı rolün, toplumla uyumlu davranışların gelişimi açısından bebeklik

döneminde sıcak/duyarlı ebeveynliğin ötesine uzandığı belirtilmiştir (Farrant vd., 2012). Çocuklar pek çok davranışı model alma yoluyla edinirler. Ebeveynlerin kendi karşılaştıkları sıkıntılara yaklaşım biçimleri ve sıkıntılar karşısında kendi kendileriyle kurdukları ilişkiler çocuklar tarafından izlenmekte ve taklit edilmektedir (Yılmaz ve Kesici, 2014). Psikolojik uyumu teşvik eden ebeveynlik yaklaşımı dürüstlük, empati, kendine güven, nezaket, işbirliği, özdenetim ve neşe gibi unsurları içermektedir. Çocuk-ebeveyn ilişkisindeki iyilik çocukların okulda başarılı olmasına yardımcı olmakta; entelektüel merakın, öğrenme motivasyonunun ve başarıma arzusunun gelişmesini teşvik etmekte; çocukları antisosyal davranışlardan, suç işlemekten ve uyuşturucu ve alkol kullanımından korumakta ve çocuklarınanksiyete, depresyon, yeme bozuklukları ve diğer psikolojik sıkıntı türlerinin gelişimine karşı korunmasına yardımcı olmaktadır (Mahapatra ve Batul, 2016).

Nesne ilişkileri kuramcılarına göre çocuğun ebeveyn imgelerini içselleştirme tarzı, yetişkin ilişkilerinde karşısındaki kişiye yönelik yüklemelerinin kaynağıdır ve ebeveyne duyulan bağlılık, yetişkinlikte diğer insanlarla anlamlı ilişkiler kurma yetisini belirler (Burger, 2006). Çocukken uyumsuz yaşantıları deneyimleyen bireylerin, yetişkinliğe güvensiz bağlanma kalıpları taşıma riski altında olduğuna dikkat çekilmekte ve bağlanma ile ilgili dinamikler nedeniyle kötü muamele yapan ebeveynlerin kendi çocuklarıyla etkileşimde bulunurken duyarlılık sergileme olasılığının daha düşük olacağını vurgulamaktadır (Wilson vd., 2008).

Aile perspektifindeki çalışmalarda ebeveynler ve çocuklar arasında etkileşen iki boyut tanımlanmıştır: Ebeveynlik stilleri ve ebeveynlik uygulamaları. Ebeveynlik uygulamaları, çocuk ve ergen sosyalleşmesini hedefleyen belirli içeriklere sahip ebeveynlik davranışına atıfta bulunurken ebeveynlik stilleri ise ebeveynler ve çocuk arasındaki etkileşimlerin duygusal çevre oluşturan küresel özelliklerine atıfta bulunmaktadır. Bu duygusal ortam temelinde de ebeveynlik davranışı ifade edilmektedir (Valentini vd., 2013).

Darling ve Steinberg (1993) ebeveynlik stilini çocuğa karşı iletilen ve birlikte ele alındığında ebeveynin davranışlarının ifade edildiği duygusal iklim yaratan bir tutumlar kümesi olarak tanımlamaktadır. Bu davranışlar anne babaların ebeveyn görevlerini yerine getirirken sergiledikleri özel-amaca yönelik davranışların yanısıra jestler, ses tonundaki değişiklikler veya spontan duyguların ifade edilmesi gibi hedefe yönelik

olmayan ebeveyn davranışlarını içerir. Skinner vd. (2005) ebeveynlik biçimlerinin ebeveynliğin doğasını yakalamak için kullanılan özellikler, nitelikler ve tanımlayıcı şemalar olarak tanımlandığını belirtmişlerdir. Yılmaz (2009) ebeveynlik biçimini anne babanın yada her ikisinin kendi çocuklarına karşı duygu, düşünce ve davranışlarını önceden belirleyen hazıroluşluluğu ya da eğilimi şeklinde ifade etmiştir.

Ebeveynlik nitelikleri çocukların ruh sağlığı, davranış sorunları ve sosyo-duygusal işlevlerine etki etmektedir. Ebeveyn bakımının kalitesi dahil edildiğinde şefkatli ve duygusal yönden sıcak ebeveynliğınsosyal iyimserliğin sürdürülmesinde önemli olduğu görülmüştür (McGregor, 2010). Ebeveynler çocukların sinyallerine yanıt verir ve davranışlarını kontrol eder. Hassas, bilişsel olarak uyarıcı ve orta derecede kontrol edici bir yaklaşımla karakterize edilen yüksek kaliteli bakım, çocukların gelişimi ve güvenliği için çok önemlidir. Aslında, çocukların ilk yıllarda edindikleri becerilerin çoğu, temelde ebeveynleriyle olan etkileşimlerinin kalitesine bağlıdır. Örneğin, ebeveynler çocukların dil ve problem çözme yeteneklerinin erken öğrenimini geliştirmede ve duygu düzenleme, stres yönetimi ve özsaygı gibi sosyalduygusal becerilerini şekillendirmede önemli bir rol oynarlar (Mahapatra ve Batul, 2016). Bireyin kendisini başa birinin yerine koyarak düşünebilme ve eşduyum yapabilme becerisi olarak ifade edilen empati becerisinin gelişiminde de ebeveyn tutumlarının etkisi bulunmaktadır (Yazıcı, 2018).

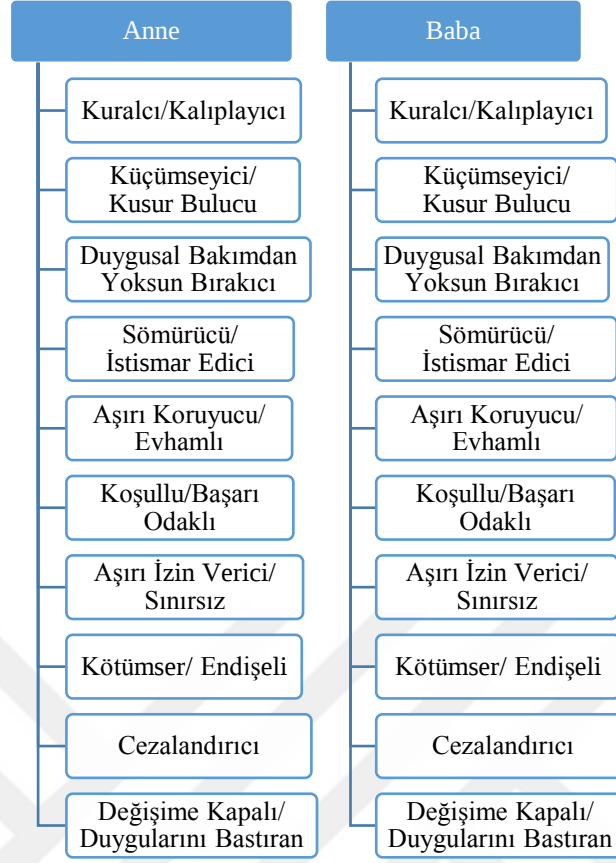
Ebeveynlere çocukların davranışlarını yönetme, çocuklarla başa çıkma becerilerive çocuklarlaolumlu zaman geçirme becerilerinin öğretildiği, çocuklara ise ebeveynlerinin depresyonuyla ilişkili stresle başa çıkmalarına yardımcı olacak becerilerin öğretildiği bir deneysel çalışmada, bu çocukların kontrol grubundaki çocuklara göre iki yıl sonrasında çok daha düşük düzeyde majör depresyon oranlarına sahip olduğu ortaya konmuştur (Schwartz vd., 2017). Psikolojik uyumdaki bireysel farklılıkları açıklayan faktörlere bakıldığında, büyük ölçüde ebeveynlik kalitesindeki ve ebeveyn-çocuk ilişkisindeki farklılıkların, ebeveynler arasındaki ilişkilerin kalitesinin ve ailenin kullanabileceği ekonomik ve sosyal kaynakların zenginliğinin psikolojik uyumu etkilediği bildirilmiştir (Lamb, 2012). Ebeveyn iletişim becerilerini geliştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlayan müdahalelerin, küçük çocukların yetişkinlikte şiddet içeren ilişkilere dahil olma riskini önlemeye veya azaltmaya yardımcı olabileceği gibi, diğer olumsuz sağlık sorunları için risk faktörlerini azaltmaya da yardımcı olabileceği ortaya konmuştur (Palazzolo vd., 2010).

2.3.2 Ebeveynlik Biçimleri

Ebeveynlik davranışlarını genel boyutları ile ele almak ebeveynlerin gelişimsel sonuçlarla ilgili tutumları, vurguları, kuralları ve endişeleri hakkında kapsamlı bir portre sunmamaktadır (Giordano vd., 2014). Başarılı ebeveynlik gelecek neslin ruh sağlığının kilit noktası olduğundan, ebeveynliğin doğası ve gelişimini iyi ya da kötü yönde etkileyen çeşitli sosyal ve psikolojik koşullar hakkında bilgi sahibi olmak gereklidir (Bowlby, 2005).

Literatürde çocukların değerlendirmeleri ile ebeveyn-çocuk ilişkileri, kültürel faktörler ve cinsiyet arasındaki karşılıklı ilişkiye yönelik bilgi eksikliğinin belirgin bir boşluk oluşturduğuna dikkat çekilmiştir (Fosco vd., 2007). Geçmişten günümüze bu boşluğu gidermek için yurt içi ve yurt dışında çocuk ebeveyn ilişkisini ele alan bir çok ölçek ve envanter geliştirilmiştir. Baumrind (1971)'in ebeveyn tutumları ile ilgili yapılandırması, ebeveynlik davranışlarına ilişkin sınıflandırmanın temelini oluşturmaktadır. Baumrind (1971) ebeveyn tutumlarını otoriter, izin verici ve demokratik olmak üzere üç ana başlıkta toplamıştır. Türkiye’de anne baba tutumları ile ilgili geliştirilen ya da uyarlanan ölçeklere bakıldığında ise demokratik, koruyucu-istekçi, baskıcı-otoriter, izin verici, hoşgörülü, sıkı denetim-kontrol, kabul-ilgi, psikolojik özerklik, kontrol-denetleme, sıcaklık-ilgi, saldırganlık-düşmanlık, ilgisiz-ihmal, reddedici tutum gibi boyutlara yer verildiği (Özyürek, 2018; Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 2005; Karabulut Demir ve Şendil, 2008; Yılmaz, 2000; Sümer ve Güngör, 1999; Erdem, 1990) görülmektedir. Farklı kavramsal alanlardaki ebeveyn otoritesi kavramlarının dikkate alınması, araştırmalarda kurulacak modellere daha fazla özgüllük katmakta ve potansiyel olarak çocuk yeterliliği ve gelişiminin öngörülmesine katkıda bulunmaktadır (Smetana, 1994).

Alan yazında anne baba tutumlarını ele alan pek çok ölçme aracı bulunmasına rağmen, ebeveynlik biçimlerine yönelik temel inanç bağına test etmek ve özellikle olumsuz temelinançların gelişiminin ebeveyn kökenlerini tespit edebilmek için tasarlanmış bir ebeveynlik ölçeğine ihtiyaç duyulmuştur. Bu amaçla Young Ebeveynlik Biçimleri Ölçeği Ana- Baba Formu geliştirilmiştir (Sheffield vd., 2005). Geliştirilen ölçekte yer alan anne ve baba ebeveynlik biçimleri ile ilgili sınıflandırma Şekil 2’ de verilmiştir:

Şekil 2: Young Ebeveynlik Biçimleri Boyutları

Yapılan araştırmalarda ebeveynlik biçimlerinin erken dönem uyumsuz şema alanları (Sheffield vd., 2005; Soygüt ve Çakır, 2009; Tökel, 2019) ile ilişkili olduğu görülmektedir. Yoğun ve yineleyici şekilde deneyimlenen olumsuz duygusal yaşantılar, tepki veren nöronların kuvvetli olarak uyarımına ve bu nöronlar arasında sıkı ağların kurulup aksiyon potansiyeli oluşmalarına yol açmaktadır. Bu tepki vermeye hazır olma durumu şema olarak adlandırılmaktadır. Şemalar, duygusal yara ya da kırılganlık şeklinde de tanımlanabilir (Roediger, 2015). Erken dönem uyumsuz şemalar çocukluk yıllarında ebeveynlerle yaşanan ilişkilerde öğrenilmiş sağlıklı olmayan düşünce kalıplarını ifade etmektedir (Karaca ve Gürsoy, 2019). Bireylerin maruz kaldıkları ebeveynlik biçimleri, çocukların duygu ve zihin dünyalarına etki etmekte, hayata ve insan ilişkilerine dair geliştirdikleri kalıp yargılarda merkezi rol üstlenmektedir. Ebeveynlik biçimlerine ilişkin detaylı açıklamalar aşağıda sunulmuştur:

2.3.2.1 Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik Biçimi:

Çocuğu duygusal yönden beslemeden mahrum bırakan ebeveynlik modeli olarak ifade edilmiştir (Sheffield vd.,2005). Bu ebeveynler çocuklarına soğuk davranmaktadır

(Taşkale ve Soygüt, 2017). Duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, sosyal izolasyon, boyun eğicilik ve duyguları bastırma şema alanları ile, duygusal yoksun bırakıcı baba ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk şema alanı ile ilişkilidir (Sheffield vd., 2005).

Ebeveynin çocuğuna yeterli ilgi, sevgi, yakınlık ve şefkati vermemesi; çocuğunun bedensel ve duygusal ihtiyaçlarına duyarsız kalması, psikolojik gelişimi olumsuz etkilemektedir. Bireyin doğumundan itibaren anne babalarının sözlü ve sözsüz mesajlarıyla kendisine değer verildiğini ve sevildiğini hissetmesi, ebeveynlerinin duygusal yönden destekleyici olması ile mümkündür (Tuzgöl Dost vd., 2019). Ebeveynlerin duygusal yakınlığı vermemesi durumunda çocukta güvensizlik duygusu, yabancılaşma ve içe kapanma örüntüleri gelişmekte ve bu çocuklar kendilerine de başkalarına da güvenememektedirler (Burger, 2006). Olumsuz aile koşullarında büyümüş, kendi başının çaresine bakmak zorunda kalan bireyler kendilerine yardım edecek bir iç ailesinin yokluğuna içerlemekte, ilgiye ve korunmaya ihtiyaç duyduklarında destek bulamamanın da etkisiyle iç dünyalarında çoğu zaman korku, üzüntü, öfke ve yalnızlık hissetmektedir (Capacchione, 2017). Ebeveynleri veya bakım verenler tarafından duygusal travma gören veya incinen çocuklar duygusal, seksüel, fiziksel saldırıya duyarlıdırlar (Yılmaz, 2020).

Duygusal bakımdan yoksun bırakan anne babatutumunun panzehiri; ilgi, şefkat, etkin dinleme ve paylaşım gibi temel ihtiyaçlarının tatmin edilmesi yönünde davranışlar sergilenmesidir (Ak vd., 2019). Temel ihtiyaçları doyuma ulaşan bireylerde güven duygusu oluşmakta, dünyanın iyi bir yer olduğu, insanlar sevecen özellik taşıdığı ve başkalarına yaklaşmanın herhangi bir tehdit oluşturmadığı inancına yönelik olumlu duygular hâkim olmaktadır (Burger, 2006). Olumlu duygular bireysel büyüme ve sosyal bağlantı kurma açısından bir araç işlevi görmektedir. Aynı zamanda olumlu duygular bireylerin kişisel ve sosyal kaynaklarını inşa ederekonları daha iyiye dönüştürmekte, gelecekte daha iyi yaşamlar sağlamaktadır (Fredrickson, 2001).

2.3.2.2 Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik Biçimi:

Ebeveynin çocuğa karşı aşırı korumacı yaklaşım sergilediği, endişe düzeyinin yüksek olduğu ve çocuğa bağımsızlık özelliğinin kazandırılmadığı ebeveynlik modelidir. Aşırı koruyucu anne ebeveynlik biçimi kuşkuculuk, tehditler karşısında dayanıksızlık ve boyun eğicilik şema alanları ile, aşırı koruyucu baba ebeveynlik biçimi

kuşkuculuk ve tehditler karşısında dayanıksızlık şema alanları ile ilişkilidir (Sheffield vd., 2005).

Çocuğun optimum düzeyde korunması, başarılı ebeveynliğin çok önemli bir özelliğidir. Çocuklar gerçek veya potansiyel tehdit zamanlarında destek arar ve bakım verenlerinin kendilerini korumasına ihtiyaç duyarlar. Çocuklarının korunma ihtiyaçlarına uygun şekilde yanıt veren ebeveynler, çocuğun kendi dünyasını bağımsız olarak keşfedecek kadar rahat hissetmesine izin vererek bir güvenlik duygusu geliştirmesine öncülük etmektedir (Ainsworth, Blehar, Waters, Wall, 1978; akt. Sherman, 2015). Düşük riskli ortamlarda aşırı korumacı tutum sergilenmesi, çocukların psikososyal gelişimleri üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir (Ungar, 2009). Aşırı koruyucu ebeveynler rutin yaşam durumları ile ilgili fobik özellik göstermekte ve çocuklarının bireyleşmeyi deneyimlemesine olanak tanımamaktadır (Taşkale ve Soygüt, 2017). Aşırı korumacı ebeveynliğin, çocukların faaliyetlerine aşırı katılım ve aşırı kısıtlama içerdiği ve bu davranışların sonuçlarının kendine güveni düşük ve önemli yaşam becerilerinden yoksun çocuklar olacağına dair endişeler dile getirilmiştir (Brussoni ve Olsen, 2013). Koruyucu ana baba tutumu arttıkça bireylerde özerklik azalmaktadır (Yılmaz ve Kesici, 2014). Aşırı koruyucu ebeveynlik tutumu sergileyen ebeveynlerin çocuklarında özgüven ve özerklik kazanımında sıkıntılar oluşabileceği, bu çocukların yaşamsal zorluklarla mücadele etmede zorluk yaşamalarının yanısıra evhamlı ve endişeli bir yapıya bürünebileceklerine dikkat çekilmektedir (Ak vd., 2019). Aşırı koruyucu/ evhamlı ebeveynler çocuklarına ilişkin yoğun endişe besler ve çocuğun narin, beceriksiz ve korunmaya muhtaç olduğuna dair irrasyonel inanca sahiptir. Bu inançlar doğrultusunda ebeveynler çocuklarının yaşına uygun kendi başına yerine getirebilecekleri aktiviteleri kısıtlayarak çocuğun bağımsız şekilde karar alması ve sorun çözmesine çok az olanak tanımakta ve bu çocuklarda bağımlı davranışlar ve yetersizlik duyguları oluşmaktadır (Epli, 2020). Çocuklara aşırı korumacı davranarak çocuğunu şımartma tehlikesi oluşturan anne baba davranışları ise yaşamın ilerleyen yıllarında çocukta kişilik sorunları oluşmasına neden olabilmektedir. Ebeveynleri tarafından şımartılarak büyütülen bireyler kendi başlarına yaşamakta, kendi kendine karar vermekte ve günlük yaşam rutininde karşılaşılan problemlerle baş etmekte zorlanabilmektedir (Burger, 2006).

2.3.2.3 Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik Biçimi:

Çocuğun ebeveyn tarafından küçümsemediği ve kendisini kusurlu hissetmesine neden olacak şekilde davranan ebeveyn modelini temsil etmektedir. Bu ebeveynlik modelinde çocuk ebeveynin eleştirel davranışlarına maruz kalmaktadır (Sheffield vd., 2005; Sheffield vd., 2006). Küçümseyici anne ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk/utanç, başarısızlık, tehditler karşısında dayanıksızlık, boyun eğcilik, duyguları bastırma ve yüksek standartlar şema alanları ile, küçümseyici baba ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk/ utanç ve boyun eğcilik şema alanları ile ilişkilidir (Sheffield vd., 2005).

Küçümseyici/ kusur bulucu ebeveynlik biçimi, çocuğun kendini ifade etme becerisi ve özgüven edinimi açısından risk oluşturmaktadır (Tökel, 2019). Psikoanalistlerden Sullivan, anne babaların çocuklarıyla dalga geçmelerinin kendilik imgesinde incinmeye sebep olduğuna dikkat çekmiştir (Burger, 2006). Bireylerde kabul edilme arttıkça mutluluk artarken, reddedilme arttıkça mutluluk azalmaktadır (Kozan vd., 2019a). Değersizleştirilen ve aşağılanan çocuklarda yetersizlik ve utanç oluşurken (Roediger, 2015), sevilen ve kişiliğine saygı gösterilen çocuklarda başkalarına yönelik sevgi ve saygı oluşmaktadır (Yavuzer, 2019). Bu ebeveynlik biçimine maruz kalan bireylerde sevgi, ait olma ve saygı ihtiyaçları giderilmemekte, anne babanın küçümseyici ve kusur bulucu tavrı sunucunda çocukta bir takım bilişsel hatalar gelişebilmektedir. Bu çocuklar duygu düzenlemede sıkıntı yaşamakta ve utanç, üzüntü ve korku duygularını yoğun şekilde hissetmektedir (Ak vd., 2019). Küçümseyici anne davranışları ile çocuklarda olumsuz benlik algısının yanısıra somatizasyon ve düşmanlık arasında anlamlı ilişkiler olduğu da bildirilmiştir (Körük vd., 2016). Ebeveynlerin çocuklarına yönelttikleri küçümsemelerinin ve eleştirel etkileşimlerinin, olumlu ilişkiler sürdürme becerilerini engellediği, ergen öfke düzensizliğini artırdığı ve bunun da zorba-kurban olmaya yol açtığı belirtilmiştir (Dickson vd., 2019).

2.3.2.4 Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik Biçimi:

Ebeveynlerin hem kendileri hem de çocukları için yüksek başarı beklentilerini yansıtan ebeveynlik modeli olarak belirtilmiştir (Sheffield vd., 2005). Bu ebeveynlik biçiminde anne babanın çocuğa yönelik olumlu saygısı başarı koşuluna bağlanmakta ve çocuğun başarı ya da başarısız olma durumuna göre şekillenmektedir (Sheffield vd.,

2006). Bu ebeveynler statü ve rekabeti önemsendiğinden çocuklarına elde ettikleri başarı ve statü ile eş değer düzeyde sevgi ve sıcaklık göstermektedir (Taşkale ve Soygüt, 2017). Koşullu anne ebeveynlik biçimi boyun eğicilik, yüksek standartlar, haklılık ve yetersiz özdenetim şema alanları ile, koşullu baba ebeveynlik biçimi kuşkuculuk, yüksek standartlar, haklılık ve yetersiz özdenetim şema alanları ile ilişkilidir (Sheffield vd., 2005).

Koşullu anne-baba tutumunun bireylerde mükemmeliyetçilik özelliğini arttırdığı, öznel iyi oluş ile benlik saygısı özelliğini ise azalttığı ve benlik gelişimine büyük oranda zarar verici etkileri olduğu bildirilmiştir (Mendi, 2015). Bu ebeveynlik biçimine maruz kalan bireylerde aşırı düzeyde içselleştirilen başarı hedefi, sürekli olarak etkin ve zamandan tasarruf etme noktasında kendini zorlayıcı bir yaşam şekline neden olmaktadır (Roediger, 2015). Bu çocuklar ebeveynlerinin takdirini kazanmak için kendilerinden beklenen başarıyı gösterme noktasında kendilerini baskı altında hissetmektedir. Bu başarıyı elde edemediğinde ise korku ve üzüntü duyguları yaşamaktadır. Başarısız olma durumunda ebeveynlerinin takdirini ya da vaat ettiği ödülü alamadığı için çocuk kendisine kızgınlık duymakta daha sonrasında ise bu kızgınlığı ailesine yöneltebilmektedir. Ayrıca bu çocuklarda başarmak için gerekli kabiliyet ve yeterliklere sahip olamadıklarını düşünerek utanç ve suçluluk duyguları oluşabilmektedir (Ak vd., 2019).

2.3.2.5 Kötümser/ Endişeli Ebeveynlik Biçimi:

Ebeveyndeki endişeli ve hayata dair karamsar bir bakış açısına sahip korkuya dayalı ebeveynlik biçimini yansıtmaktadır (Sheffield vd.,2005). Karamsar bireyler sıklıkla yaşamın olumsuz taraflarına odaklanmakta; olumlu ve güzel taraflarına karşı küçümseyici veya hiçe sayan bir tutum sergilemektedir (Günaydın, 2016). Bu ebeveynlik biçimini benimseyen anne babalar da hayatın olumsuz tarafına kitlenmekte ve kötü şeylerin olacağına dair beklenti içine girmektedir (Taşkale ve Soygüt, 2017). Kötümser/ endişeli anne ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, sosyal izolasyon, kusurluluk/ utanç, tehditler karşısında dayanıksızlık ve boyun eğicilik şema alanları ile ilişkilidir (Sheffield vd., 2005). Kötümser / endişeli ebeveynlik biçimine sahip annelik ile çocukta kaygı, olumsuz benlik algısı, somatizasyon ve düşmanlık arasında doğrusal ilişkiler (Körük vd.,2016) ortaya çıkarken, annedeki karamsarlıkla çocuktaki karamsarlık arasında pozitif yönlü ve

annedeki depresif belirtilerle çocuktaki iyimserlik arasında negatif yönlü ilişkiler (Hasan ve Power, 2002) görülmüştür. Ebeveyn kötümserliğinin, okul öncesi çocuklarda olumlu-olumsuzduygulanımla ve sosyal oyun davranışlarıyla ilişkili olduğuda ifade edilmiştir (Jones ve Lagacé- Séguin, 2006).

2.3.2.6 Kuralcı/ Kalıplayıcı Ebeveynlik Biçimi:

Kuralcı/ kalıplayıcı ebeveynler mükemmeliyetçi özelliklere sahip ve çocukları için katı kurallar belirlemektedir. Kurallara itaat etmek bu ebeveynler için, eğlence pahasına da olsa kritik öneme sahiptir (Taşkale ve Soygüt, 2017). Sheffield vd (2005) kuralcı ebeveynlik biçimini ebeveynin son derece kontrolcü yaklaşım sergilediği ve çocuğun benlik duygusunun gelişimini sınırlandıran ebeveynlik modeli olarak ifade etmektedir. Ayrıca yüksek düzeyde kuralcı ebeveynlik sergilenmesinin çocuğun engellemesi ve bağımsız hareket etmesinin kısıtlanması ile ilgili olduğu, düşük düzeyde kuralcı ebeveynlik sergilenmesinin ise çocuğun bağımsız olmasına ve kendi kararlarını vermesine izin verilmesine yol açtığı belirtilmektedir. Kuralcı/ kalıplayıcı ebeveynlik biçiminde anne babalar kendilerine has kurallar ve kalıplar belirlemekte, sıklıkla bu kalıpların dışında hareket etmeyerek çocuklarından da belirledikleri kural ve kalıplara uygundavranış göstermelerini beklemektedir (Başgün,2020). Ebeveynlerin yüksek düzey psikolojik kontrol uygulamalarının uyumsuz mükemmeliyetçi standartlarından kaynaklandığına dikkat çekilmiştir (Soenens vd., 2006).

Kuralcı/ kalıplayıcı anne ve baba ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, başarısızlık, sosyal izolasyon, terk edilme, duyguları bastırma, onay arayıcılık, yetersiz özdenetim kendini feda, cezalandırılma, kusurluluk/ utanç, şema alanları ile ilişkilidir (Baylan, 2018). Orta düzeyde kontrol sahibi olan annelerin çocuklarının yüksek iyimserlik düzeyine sahip olduğu, annelerin çocuklarına problem çözmede çok az özerklik tanınmasının ise çocuklarda yüksek depresif belirtilere neden olduğu ortaya çıkmıştır (Hasan ve Power, 2002). Çocuklarda davranışsal olarak engellenmiş mizacın ve sert ebeveynliğin, çocuklukta ve ilerleyen gelişim döneminde belirli saldırgan davranış kalıplarıyla ilişkili olduğu (Kimonis vd., 2006) dile getirmiştir.

2.3.2.7 Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik:

Bu ebeveynlik biçimi anne babaların duygularını çocuklarıyla paylaşma becerisine ilişkin modeli ifade etmektedir. Değişime kapalı/duygularını bastıran

ebeveynlik biçimini benimseyen anne babalar, çocuklarıyla duygularını paylaşmada zayıflık gösterirken, bu ebeveynlik biçimini benimsemeyen ebeveynlerin duygularını çocuklarıyla paylaşabilen bireyler oldukları görülmektedir (Sheffield vd., 2005). Değişime kapalı/ duygularını bastıran ebeveynler, yeniliklere açık olmayan, doğru bildiğinden taviz vermeyen ve çocuklarına iç dünyalarındaki gerçek duyguları dile getirme noktasında çekingen tavır sergileyen bireylerdir (Başgün, 2020). Duygularını bastıran kişilerin bireysel düşünce, davranış ve duygularını spontan bir şekilde ortaya koydukları zaman başkaları tarafından ayıplanma, kınanma ve utandırılmaya yönelik kaygı yaşamakta oldukları vurgulanmaktadır (Günaydın, 2016). Bireylerin sahip olduğu uyumsuz düşünce tarzları duygusal dışı vurumun azalmasına neden olmaktadır (Koç, 2020).

Duyguları bastıran anne ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, sosyal izolasyon, kusurluluk/ utanç, boyun eğicilik, duyguları bastırma ve yüksek standartlar şema alanları ile, duyguları bastıran baba ebeveynlik biçiminin duygusal yoksunluk ve kuşkuculuk şema alanları ile ilişkilidir (Sheffield vd., 2005). Değişime kapalı/ duygularını bastıran ebeveynlik biçimi sergilenen ve bu ebeveynlik biçimini model alan kişiler yeniliklere adaptasyonda zorluk yaşamakta, akli ve mantığı sürekli olarak ön planda tutmakta, gelişime ve yeniliğe direnç göstererek çevreleri ile inatlaşmaktadır (Ak vd., 2019).

2.3.2.8 Cezalandırıcı Ebeveynlik Biçimi:

Çocuğun hatalarını cezalandırmaya yönelik bir ebeveynlik modelini yansıtır. Bu ebeveynlik biçimini benimseyen anne babalar çocuklarına daha yüksek düzeyde cezalandırıcı davranış uygularken, cezalandırıcı ebeveynlik biçimini göstermeyen anne babaların daha düşük düzeyde cezai davranış uyguladıkları belirtilmektedir (Sheffield vd., 2005). Sıcaklık içeren, cezalandırıcı olmayan disiplin ve tutarlılıkla karakterize edilen ebeveyn davranışlarının, çocuklarda yüksek benlik saygısı, artan yaşam doyumu ve düşük düzey depresyonla ilişki olduğu bildirilmiştir (McGregor, 2010). Cezalandırıcı anne ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, kuşkuculuk, boyun eğicilik, haklılık ve yetersiz özdenetim şema alanları ile, cezalandırıcı baba ebeveynlik biçiminin duygusal yoksunluk, terk edilme, kuşkuculuk, bağımlılık/ yetersizlik, tehditler karşısında dayanıksızlık, boyun eğicilik ve haklılık şema alanları ile ilişkilidir (Sheffield vd., 2005). Cezalandırma, ceza verilen kişide öfkeli ve saldırgan davranma, inatlaşma,

umursamazlık, kendini savunuculuk, daha kötü davranışlara meyletme, ağlama, tereddüt etme ve korku gelişimi, daha yüksek soğukkanlılık, tehdit edici olma, açıktan veya gizli şekilde ceza veren kişiye hakaret/küfür etme, intikam alma gibi olumsuz duygusal ve davranışsal tepkiler ortaya çıkmaktadır (Aypay, 2017).

2.3.2.9 Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Ebeveynlik Biçimi:

Aşırı izin verici ve sınırsız ebeveynlik biçiminde anne babaların sınırlar konusunda çocuklarını yönlendirmedikleri (Tökel, 2019) ve çocuğun sergilediği her tutum ve davranışa hoşgörölü yaklaşarak sınır çizmedikleri ya da ilgisiz bir tutum sergiledikleri ifade edilmektedir (Başgün, 2020). Bu ebeveynler çocuklarının ihtiyaç duyduğu rehberliği gösterememektedir (Taşkale ve Soygüt, 2017). Çocuklarına müsamahakâr davranan ebeveynler çocuğun dürtülerine, arzularına ve eylemlerine karşı cezalandırıcı olmayan, kabullenici ve olumlu yaklaşım sergileyen, ev işleri ile ilgili sorumluluk verme ve düzenli davranış için çok az talepte bulunan tutum göstermektedir. Ayrıca çocuğun öznel faaliyetlerini düzenlemesinde kontrol uygulamaktan kaçınmakta ve onu dışarıdan tanımlanmış standartlara uymaya teşvik etmemektedir (Baumrind, 1971).

Aşırı izin verici/ sınırsız ebeveynlik biçimi kopukluk ve reddedilme ile zedelenmiş otonomi şema alanları ile ilişkilidir (Tökel, 2019). Aşırı izin verici tutumla yetiştirilen bireylerin arzu, istek ve heveslerine fazlasıyla düşkün olma, kendilerine gerçekçi sınır koyamama, isteklerini erteleyememe, eğlenceye ve yeni şeyler denemeye önem verme, yüksek düzeyde risk alma, tehlike boyutlarını düşünmeksizin anlık zevkleri deneme ve özkontrol düşüklüğü görülebilmektedir. Bu çocuklar öz disiplin becerileri zayıf, sabırsız ve sorumluluklarını yerine getirme konusunda özensiz bireyler olabilmektedir (Ak vd., 2019). Bunların yanı sıra ebeveynlerin izin verici davranışlarının ergenlerde suçluluk ve normalden sapan akranlarla ilişkiler arasında dolaylı etkileri olduğu bildirilmiştir (Hinnant vd., 2016).

2.3.2.10 Sömürücü/ İstismar Edici Ebeveynlik Biçimi:

Sömürücü/ istismar edici ebeveynler fiziksel veya duygusal olarak var olmayan ya da var olsa bile çocuklarını fiziksel, duygusal ya da cinsel olarak istismar eden kişiler olarak ifade edilmektedir (Taşkale ve Soygüt, 2017). İstismarcı ebeveynlikte anne babaların uygun ebeveynlik davranışlarını göstermede temel bilgi veya bilişsel yeteneklerde ve duygusal istikrarda yetersizlik yaşadıkları belirtilmiştir (Yılmaz, 2020).

Sömürücü/ istismar edici ebeveynlik sergileyen anne babalar çocuklarının gereksinim ve isteklerine ehemmiyet vermezken çocukları kullanarak maddi ve manevi kazanç elde etme eğilimindedir. Bu ebeveynler çocuğun eğitim alması yerine çalıştırarak aile bütçesine gelir getirmesini talep edebilmektedir.

Sömürücü/ istismar edici anne ve baba ebeveynlik biçimi duygusal yoksunluk, başarısızlık, karamsarlık, sosyal izolasyon, duyguları bastırma, yetersiz özdenetim, kendini feda, terk edilme, kusurluluk ve yüksek standartlar şema alanları ile ilişkilidir (Tökel, 2019). Bu ebeveynlik biçimine maruz kalan çocuklarda içine kapanıklık, hakkını savunamama ya da tam tersine girişimcilik ve atılganlık özelliği gelişebilmektedir (Başgün, 2020).

İstismar edici ebeveynlerin çocuklarında daha fazla dışsallaştırma sorunu olmakta ve bu ebeveynler çocuklarıyla etkileşimlerinde duygusal olarak daha kontrol edici ve daha az destekleyici davranış sergilemektedir (Lau vd.,2006). İstismarcı ebeveynlerin, çocuklarının itaatini kazanmada tutarsız ve etkisiz oldukları düşünülmektedir; bu nedenle bağırma, fiziksel açıdan olumsuz dokunuş gibi caydırıcı davranışlara daha çok başvurmakta ve çocuklarının caydırıcı tepkilerine daha fazla karşılık vermektedir (Wilson vd., 2008).

2.3.3 Ebeveynlik Biçimleri ve Şiddet

Ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkilerde çocukların duygusal ihtiyaçlarının karşılanmaması sebebiyle oluşan sağlıklı örüntüler flört döneminde de sürdürülebilmektedir (Baltarlı, 2020). Çocukların ebeveyn şiddetine tanık olduğu bağlamı anlamak önemli bir husustur. Çocuklarda şiddete ilişkin kalıcı değerlendirmelerin, şiddet içeren evlerde yaşamının kısa ve uzun vadeli sonuçlarına ilişkin içgörü sağladığı dile getirilmiştir. Tehdit, kendini suçlama, başa çıkma yeterliliği ve ebeveyn saldırganlığının haklılığı gibi değerlendirmeler, çocukların ebeveyn şiddetine karşı ani tepkilerini şekillendirebilmektedir. Çocuklar ailelerinden modelledikleri davranışlar çerçevesinde ilişkilerde saldırganlık ve duygu düzenleme kalıpları hakkında daha istikrarlı inançlar geliştirebilmektedir (Fosco vd., 2007). Şiddet teorisi döngüsü, çocuk istismarı ve ihmalinin romantik ilişkilerde hem şiddet kurbanı hem de şiddet faili olmak için bir savunmasızlık faktörü olduğunu ileri sürmektedir (Kahya, 2018). Ebeveynlerin cezalandırıcı uygulamaları, duygusal uyum eksikliği, yetersiz aileiletişimi modelleri ve sık çatışma yaşanması, şiddet içeren evlilik ilişkileri

ve çocukların fiziksel veya cinsel istismarı risk faktörleri arasında göze çarpmaktadır (Povedano vd., 2014). Yapılan bir araştırma çocukken anneleri babaları tarafından fiziksel olarak istismar edilen erkeklerin, partnerleri üzerinde yoğun psikolojik ve fiziksel kontrol eylemleri konusunda büyük risk altında olduklarını ortaya koymuştur (Ronfeldt vd., 1998).

2.3.4 Ebeveynlik Biçimleri ve Cinsiyet

Cinsiyet, ebeveyn- çocuk ilişkilerine etki eden bireysel özellikler arasında yer almakta (Smith ve Hart, 2002) ve anne-oğul, anne-kız, baba-oğul, baba-kız ilişkileri çocukluk ve ergenlik dönemi boyunca farklılaşmaktadır (Russell ve Saebel, 1997). Ebeveynlik biçimlerinin cinsiyete göre farklılaşması ile ilgili olarak; kuralcı/kalıpılayıcı anne, kuralcı/kalıpılayıcı baba ve aşırı koruyucu/evhamlı baba ebeveynlik biçimlerinin kadınlarda daha yüksek olduğu belirtilirken, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba ve aşırı izin verici/sınırsız baba ebeveynlik biçimlerinin erkeklerde daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Tortamış, 2014).

120 ebeveyn ile aile öyküleri üzerine gerçekleştirilen bir araştırmada geleneksel cinsiyet tipine sahip ebeveynlerin oğullarına daha güçlü başarı temaları içeren hikâyeler anlatırken geleneksel olmayan cinsiyet tipi ebeveynlerin kızlarına daha güçlü başarı temaları içeren hikâyeler anlattığı ortaya çıkmıştır. Hikâye teması ile ebeveyn cinsiyeti ve çocuk davranışları arasındaki ilişkileri inceleyen analizler sonucunda; babaları güçlü erkeksi tutumları destekleyen, ancak zayıf başarı temalı hikâyeler anlatan erkek çocuklarda daha yüksek düzeyde dışsallaştırma davranışları bulunurken, anneleri güçlü ilişki temaları içeren hikâyeler anlatan, ancak zayıf kadınsı tutumları destekleyen kızlarda daha yüksek düzeyde içselleştirme davranışları bulunduğu görülmüştür (Fiese ve Skillman, 2000). Erken çocukluk döneminden itibaren kendisini yok sayma gibi öğretilerle yetiştirilen kadınların ebeveyn tutumlarıyla şiddete boyun eğmeyi kabullenmeye başladıkları, erkeklerin de kendilerinden zayıf erkek ve kadınlara yönelttikleri şiddetin temellerinin aile ortamında ebeveyn tutumlarına bağlı olarak geliştiği belirtilmektedir (Duman, 2020).

2.3.5 Ebeveynlik Biçimleri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Baltalarlı (2020), flört şiddetine yönelik tutum ile algılanan ebeveynlik biçimleri ve şema alanları arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Araştırma bulgularına göre, aşırı izin verici/ sınırsız anne, aşırı izin verici/ sınırsız baba ve duygusal bakımdan yoksun

bırakıcı anne ebeveynlik algıları ile flört şiddetine yönelik tutum arasında ilişki oluşmuştur. Kopukluk, zedelenmiş otonomi, diğerleri yönelimlilik ve yüksek standartlar şema alanları ile flört şiddetine yönelik tutumun ilişkili olduğu görülürken, zedelenmiş sınırlar ilişki vermemiştir. Ayrıca aşırı izin verici/ sınırsız anne ve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik algısı ile flört şiddeti arasındaki ilişkide zedelenmiş otonomi ve zedelenmiş sınırlar alanı aracı rolündeyken, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne ebeveynlik algısı ile flört şiddeti ilişkisinde zedelenmiş otonomi şema alanı aracılık etkisine sahip olarak bulunmuştur.

Akhun (2012), üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemalar, benlik kurguları, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün psikolojik belirtilerle ilişkisini incelemiştir. Araştırma kurulan ilk model sonuçlarına göre anne modelinde de baba modelinde benlik kurgularının psikolojik belirtileri yordamadığı bulunmuştur. Araştırmada kurulan diğer modelde ise anneden ve babadan algılanan olumsuz ebeveynlik biçimi ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin tümüyle özerk ve özerk ilişkisel benlik, erken dönem uyumsuz şemalar, duygu düzenleme güçlüğü ve ayrılma bireyleşme problemi tarafından açıklandığı ortaya çıkmıştır. Algılanan ebeveynlik biçimlerinden kötümser/endişeli ve cezalandırıcı anne ile aşırı koruyucu, koşullu/başarı odaklı, küçümseyici ve kötümser/endişeli baba puanlarının, erken dönem uyumsuz şema alanlardan zedelenmiş otonomi ve kopukluk şema alanlarının psikolojik belirti düzeyini pozitif yönlü yordadığı bulunmuştur.

Doğum sırası, algılanan ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada şema alanlarında doğum sırasına göre farklılaşmazken, ebeveynlik biçimlerinde farklılık tespit edilmiştir. Bulgulara göre, küçük kardeşler büyük kardeşlere göre annelerinin daha korumacı ve endişeli olduğunu belirtmiştir. Regresyon analizlerine göre, anne ve babanın olumsuz ebeveynlik biçimleri Kopukluk, Zedelenmiş Otonomi ve Zedelenmiş Sınırlar Şema alanlarını yordamıştır. Ayrıca yalnızca anne ebeveynlik biçimleri Diğer Yönelimlilik ve Yüksek Standartlar Şema alanlarını yordamıştır (Gözde ve Canel Çınarbaş, 2018).

Yazıcı (2018), algılanan ana baba tutumlarının duygusal empati üzerindeki etkisi üzerine araştırma yapmıştır. Araştırma bulguları üniversite öğrencilerinde algılanan anne baba tutumları ve empatik eğilimin demografik değişkenlere göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, empatik eğilim düzeyinin demokratik anne ve demokratik baba tutumları ile pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Regresyon

analizine göre ise, üniversite öğrencilerindeki duygusal empatik eğilim anne tutumları tarafından yordanmıştır.

Yöntem (2017)' in kök ebeveynlik biçimlerinin boşanma göstergeleri üzerindeki yordayıcı gücü üzerine yürüttüğü araştırmada; hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre ise anne ve babaların her ikisinde küçümseyici, cezalandırıcı, sınırsız ve sömürücü ebeveynlik stilleri boşanma göstergelerine etki etmiştir. Ayrıca duygusal olarak yoksun bırakıcı anne ebeveynlik stili de boşanma göstergelerini etkilemiştir. Bunun yanı sıra anlaşmalı usulü evlenenlerin görücü evlenenlere göre; çocuk sahibi olmayanların olanlara göre daha düşük boşanma göstergeleri puanına sahip oldukları görülmüştür. Gelir ve eğitim düzeyi azaldıkça boşanma göstergeleri puanları da yükselmiştir.

Kaşıkçı (2019)'ın yaptığı araştırmada annelerin kendi annelerinden algıladıkları ebeveynlik biçimleri ile çocuklarınaaktardıkları ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Annelerin kendi annelerini algılayış biçimleri ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde, çocukluk yıllarında kuralcı/ kalıplı veya aşırı izin verici şekilde algılanan ebeveynlik biçiminin evlilikte eşler arası geçimsizliğe yol açtığı görülmüştür. Ayrıca annelerin kendi annelerinden algıladıkları duygusal bakımdan yoksun bırakıcı ebeveynlik biçimi yükseldikçe kendi çocuklarına demokratik tutum eğilim gösterme durumu da yükselmiştir. Annelerin kendi annelerini algılayış biçimleri ile ergenlerin annelerini algılayış biçimleri arasındaki ilişki incelendiğinde ise; annelerin kendi annelerinden algıladıkları koruyucu/ evhamlı ebeveynlik biçimi yükseldikçe, ergenlerin kendi annelerinden algıladıkları koruyucu/ evhamlı ebeveynlik biçimi de yükselmiştir. Annelerin kendi annelerinden algıladıkları koşullu/ başarı odaklı ebeveynlik biçimi azaldıkça ergenlerin kendi annelerinden algıladıkları kötümser-endişeli ebeveynlik biçimi artmıştır.

Yıldız (2016)'ın romantik ilişkilerde şiddetin ana- baba tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisi konusundayaptığı araştırmaya göre; romantik ilişkilerde şiddet, anne-baba eğitim durumu ve anne baba birliktelik durumuna göre farklılaşmıştır. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde şiddet puanları ile yaşları ve ailenin gelir durumu arasında bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Ayrıca benlik saygısı ve anne-baba tutumları ile romantik ilişkilerde şiddet davranışıyla arasında korelasyonel ilişki bulunmuştur. Regresyon analizi sonucunda ise; benlik saygısı, demokratik anne ve koruyucu baba tutumlarının romantik ilişkilerde şiddet davranışını anlamlı şekilde yordadığı ortaya çıkmıştır.

Oğuz (2020)'un romantik ilişkilerde yakınlık düzeyi ve algılanan ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkide şema modları'nın aracı rolü konusunda yaptığı araştırma bulgularına göre; algılanan ebeveynlik biçimlerinin kaygılı ve kaçınan bağlanma düzeylerini şema modları aracılığıyla yordadığı saptanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, kuralcı/ kalıplayıcı, küçümseyici/kusur bulucu, aşırı koruyucu/ evhamlı, kötümser/ endişeli, cezalandırıcı, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı ve sömürücü anne ebeveynlik biçimleri ve kötümser/ endişeli ve duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba ebeveynlik biçimlerinin şema modları aracılığı ile romantik ilişkilerde yakınlık düzeylerini yordadığı ortaya çıkmıştır.

Aslan (2017) algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemalar ve kişiler arası bağımlılık eğilimi arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmadan elde edilen verilere göre, kadın ve erkeklerde zedelenmiş otonomi ve diğeri yönelimlilik şema alanlarının, kuralcı/kalıplayıcı, aşırı koruyucu/evhamlı, koşullu/başarı odaklı, kötümser/endişeli, cezalandırıcı ve değişimi kapalı/duyguları bastıran ebeveynlik biçimleri ile kişiler arası bağımlılık eğilimi arasındaki ilişkide aracı rolü olduğu ortaya çıkmıştır. Küçümseyici/kusur bulucu ebeveyn biçiminin sadece kadınlarda; aşırı izin verici/sınırsız ebeveyn biçiminin ise sadece erkek katılımcılarda zedelenmiş otonomi ve diğeri yönelimlilik şema alanları aracılığıyla kişiler arası bağımlılık eğilimini yordadığı görülmüştür.

2.3.6 Ebeveynlik Biçimleri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hesarive Hejazi (2011), otoriter ebeveynlik stili ile saldırganlık arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı rolünü araştırmıştır. 300 kadın üniversite öğrencisi ile yapılan araştırmada otoriter bir ebeveynlik tarzının benlik saygısı üzerindeki nedensel etkisinin olumlu, saldırganlık üzerindeki etkisinin ise olumsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca benlik saygısının saldırganlık üzerindeki nedensel etkisi de negatif olarak bulunmuştur.

Sheffield vd. (2009), yeme bozuklukları, telafi ve başa çıkma mekanizmaları ve ebeveynlik biçimleri konusunda bir çalışma yürütmüştür. Araştırma bulguları, yeme bozukluğu olan ve olmayan bireylerde mükemmelliyetçi anne ve baba ebeveynlik biçimi hariç duygusal yoksun bırakıcı anne ve baba ebeveynlik biçimi, aşırı koruyucu anne ve baba ebeveynlik biçimi, küçümseyici anne ve baba ebeveynlik biçimi, kötümser/ endişeli anne ve baba ebeveynlik biçimi, kontrol edici anne ve baba ebeveynlik biçimi, duyguları bastıran anne ve baba ebeveynlik biçimi, cezalandırıcı

anne ve baba ebeveynlik biçimi, koşullu/ narsistik anne ve baba ebeveynlik biçiminin telafi biçimleri, davranışsal kaçınma ve yeme bozukları açısından farklılaştığını ortaya çıkarmıştır.

Sheffield vd. (2006), genel psikopatoloji ve dürtüsellik dahil olmak üzere yeme bozukluklarında ebeveynlik biçimleri ve eş tanımlı problemler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çoklu regresyon bulgularına göre cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi, kötümser/ endişeli baba ebeveynlik biçimi, kontrol edici anne ve baba ebeveynlik biçiminin somatizasyonu, kötümser/ endişeli anne ebeveynlik biçimi, kontrolcü anne ebeveynlik biçimi ve duyguları bastıran anne ebeveynlik biçiminin aşırı miktarda dürtüsellik, aşırı koruyucu baba ebeveynlik biçimi, kontrolcü baba ebeveynlik biçimi, duyguları bastıran anne ebeveynlik biçimi ve koşullu/narsistik baba ebeveynlik biçiminin kendine zarar verme davranışını, aşırı koruyucu anne ebeveynlik biçimi, kontrolcü anne ebeveynlik biçimi, mükemmelliyetçi anne ve cezalandırıcı anne ebeveynlik biçiminin riskli cinsel davranışları yordadığı ortaya çıkmıştır.

Leaper vd.(1998), ebeveynlerin çocuklarına yönelttikleri dil üzerindeki cinsiyet etkilerini inceleyen bir meta-analiz araştırmasında anne ve babaların konuşma, destekleyici konuşma, olumsuz konuşma, yönlendirici konuşma, bilgilendirici konuşma, soru ve talep miktarları açısından karşılaştıran çalışmaları incelemiştir. Araştırmalarda annelerin babalara göre çocuklarıyla daha çok konuşma, daha fazla destekleyici ve olumsuz konuşma ve daha az yönlendirici ve bilgilendirici konuşma yaptıkları bulunmuştur. Ayrıca annelerin kızları ile oğullarından daha çok konuşma ve daha fazla destekleyici konuşma kullanma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir.

Simon vd. (2011), cinsiyet kimliği bozukluğunda işlevsiz temel inançlar, algılanan ebeveynlik davranışı ve psikopatoloji konusunda erkekten kadına, kadından erkeğe transseksüel ve transseksüel olmayan kontrol denekleri ile bir çalışma yürütmüştür. Yapılan karşılaştırma sonuçlarına göre algılanan ebeveynlik davranışlarıyla ilgili olarak, hem erkekten kadına hem de kadından erkeğe transseksüellerinin annelerini kontrol deneklerine kıyasla çocuklukları boyunca daha az şefkatli, daha az duygusal ve aynı zamanda daha kontrolcü olarak nitelendirdikleri bulunmuştur. Ayrıca erkekten kadına transseksüelleri annelerini diğer tüm deneklerden daha istismarcı ve güvenilmez olarak değerlendirmiştir. Buna ek olarak, her iki transseksüel grup da annelerini başarısız olacakları inancını aktaran biri olarak

tanımlarken, erkekte kadına transseksüelleri de annelerinin kusurlu ve kabul edilemezmiş gibi hissettirdiklerini bildirmiştir. Baba ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesiyle ilgili olarak ise, kadından erkeğe transseksüellerinin kontrol grubundakilere göre babalarını destek konusunda daha az yardımsever, daha az ulaşılabilir ve güvenilir, daha eleştirici ve aşağılayıcı olarak değerlendirdikleri ortaya çıkmıştır.

Tappel (2021), şema terapi modeli üzerine şema modları, ebeveynlik biçimleri ve kişilik bozuklukları konusunda bir araştırma yapmıştır. Araştırma bulgularına göre; küçümseyici baba ebeveynlik biçiminin dürtüsel çocuk ve disiplinsiz çocuk modu ile, mükemmeliyetçi/ kontrolcü baba ebeveynlik biçiminin kızgın çocuk ve zorba/ saldırgan çocuk modu ile, izin verici baba ebeveynlik biçiminin kırılabilir çocuk, uyumlu/ teslimiyetçi çocuk ve mutlu çocuk modu ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sağlıklı yetişkin modu ile mükemmeliyetçi/ kontrolcü baba ebeveynlik biçimi arasında anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır.

Qazi (2009), ebeveynlik stili, kontrol odağı ve öz-yeterlilik konusunda çalışma yapmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre; yetkili ebeveynlik stili ile öz yeterlilik arasında pozitif korelasyon görülürken, otoriter ve izin verici ebeveynlik tarzı ile öz yeterlilik arasında ilişki saptanmamıştır. Ebeveynlik stilleri ve kontrol odağı arasında ilişkilere bakıldığında ise; izin verici ebeveynlik stili ile yetenek, bağlam, şans, başarı ve başarısızlığın birleşiminden oluşan toplam dışsallaştırma ile pozitif yönlü ilişkiler, yetkili ebeveynlik stili ile yetenek arasında pozitif yönlü ilişkiler olduğu görülürken çaba, bağlam ve şans arasında negatif yönlü ilişkiler tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra otoriter ebeveynlik stili ile yetenek, şans, toplam dışsallaştırma ve başarısızlık puanları arasında pozitif yönlü ilişkiler olduğu saptanmıştır.

Muñiz-Rivas vd. (2019), ebeveynlik biçimi, flört şiddeti ve cinsiyet arasındaki ilişkileri incelemiştir. Ebeveynlik stili, ebeveynlerin cinsiyeti ve ergenlerin cinsiyeti bağımsız değişkenler ve flört şiddeti boyutları ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; tüm flört şiddeti boyutlarında en düşük puanlar, müsamahakâr ailelerden ergenler tarafından elde edilmiştir. Ayrıca, annenin ebeveynlik stili ile ergenin cinsiyeti arasında çevrimiçi şiddet (e-şiddet ve kontrol) ile babanın ebeveynlik stili arasında çevrimdışı şiddet (sözel-duygusal) üzerinde etkileşim olduğu gözlemlenmiştir. Bulgulara bakıldığında; otoriter annesi olan ergenler çevrimiçi

uygulanen şiddet ve kontrol konusunda en yüksek puanları alırken, sözel-duygusal şiddetten en yüksek puanları otoriter babaları olan ergen kızlar elde etmiştir. Bu bulgular, müsamahakâr tarzın ergen flört ilişkilerinde şiddete karşı koruyan ebeveynlik tarzı olduğunu ve otoriter tarzın ise flört şiddeti açısından risk içerdiği ortaya koymuştur.

Baba ve annelerin ebeveynlik tarzları ile erkek ve kadın suçluluğu arasındaki kesitsel ve uzunlamasına ilişkilerin incelendiği bir araştırmaya, 14-22 yaşları arasında oğlu ya da kızı olan 330 Hollandalı ebeveyn dâhil edilmiştir. 5 yıllık aralıklarla yapılan iki ölçüm sonucunda, anne-babaların ebeveynlik tarzlarından ihmalcî ebeveynlik stiline erkeklerde daha yüksek suçluluk seviyeleriyle ilişkili olduğu, izin verici ebeveynlik stiline ise kadınlarda suçlulukla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, kız ve erkeklerde suçluluk düzeylerinin en az bir yetkili ebeveyni olan ailelerde en düşük düzeyde olduğu ve iki ihmalkâr ebeveyni olan ailelerde en yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçları suçluluk düzeyinin anne ve babanın ebeveynlik stillerinin kombinasyonuna bağlı olduğuna dikkat çekmiştir (Hoeve vd., 2011).

Proaktif ve reaktif saldırganlık, ergenlerde suçluluk, flört şiddeti ve ebeveyn denetimi arasındaki ilişkiler üzerine yapılan bir çalışmada, ebeveyn gözetimi ile denetlemesinin hafifletici etkileri incelenmiştir. 525 beyaz ırka mensup erkekte oluşan örneklemde elde edilen sonuçlar proaktif saldırganlığın suçla ilişkili şiddeti öngördüğünü, reaktif saldırganlığın ise daha sonraki flört şiddetini öngördüğünü göstermiştir. Ayrıca, proaktif saldırganlık ile suçla ilişkili şiddet arasındaki ilişki, ebeveyn gözetimi tarafından ılımlı hale gelirken, reaktif saldırganlık ile flört şiddeti arasındaki ilişkide ise, annenin sıcaklığı ve bakım verme davranışının hafifletici etkisi olduğu saptanmıştır (Brendgen vd., 2001).

Aile işlev bozukluğunun flört şiddeti üzerine etkisine yönelik yapılan boylamsal bir çalışmada, ergenlik döneminde düşük sosyoekonomik statüdeki erkek çocuklardan oluşan bir örneklemde, geç çocuklukta işlevsiz ebeveyn davranışları ile flört şiddetine katılım arasındaki dolaylı ilişkiler araştırılmıştır. Geç çocukluk döneminde algılanan yetersiz ebeveyn denetimi ile 15 yaşında suç ve madde bağımlılığı gibi antisosyal davranışlar bildiren erkek çocukların, 16 yaşında flört şiddeti açısından risk altında oldukları bulunmuştur. Ayrıca 10-12 yaş arasında sert ebeveynlik uygulamalarına maruz kalmanın da ergenlerde flört şiddetinin habercisi olduğu ortaya çıkmıştır (Lavoie vd., 2002).

BÖLÜM 3

3 YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin çözümlemesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde geçmişte olmuş veya günümüzde devam edegelen bir durumu değiştirmeden olduğu gibi tasvir etmek amaçlanmaktadır. Araştırma konusu olan kişi, nesne veya olay kendine özgü koşullar içinde ve olduğu gibi betimlenmeye uğraşılır (Karasar, 2015). İlişkisel tarama modeli, aynı popülasyondaki iki veya daha fazla değişken arasındaki ya da iki popülasyondaki aynı değişkenler arasındaki ilişkileri inceler (Leedy vd.,2010). İki ya da daha çok değişkenin birlikte değişim düzeyinin nasıl olduğuna ya da bir olgunun belirli değişkenlere göre anlamlı farklılaşma durumuna ilişkin sorulara ilişkisel araştırma modeli ile cevap aranabilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2016).

3.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında, Konya ilinde öğrenim gören, üniversite eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı küme örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi, örneklemin araştırmanın amaç ve hedeflerine daha iyi uyması ve böylece çalışmanın titizliğini, veri ve sonuçların güvenilirliğini arttırması (Campbell vd., 2020) nedeni ile tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme tekniğinde araştırmanın çalışma grubu, araştırma problemi ile ilgili olarak belirlenen özel niteliklere sahip bireyler, olaylar, nesneler ya da durumlara dikkat edilerek belirlenmektedir (Büyüköztürk vd., 2009). Bu araştırmada ölçüt örnekleme koşulu olarak öğrencilerin aktif flört ilişkisi olması ya da geçmişte en az bir flört ilişkisi deneyimi yaşamış olması belirlenmiştir. Bu kriter baz alınarak çalışma grubu toplam 876 kişiden oluşturulmuştur.

3.3 Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama sürecinde “Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri”, "Barrat Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu" ve "Young Ebeveynlik Ölçeği" ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara ilişkin demografik bilgileri tespit etmek için oluşturulan bu formda bireylerin cinsiyeti, yaşı, sınıfı, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne- baba beraberlik durumu, flört ilişkisinde partner şiddetine maruz kalma durumu ve flörtte partnere şiddet uygulama durumu ile ilgili sorulara yer verilmiştir.

3.3.2 Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri

“Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri” orijinal hali, kız ve erkeklerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet tutumlarını belirlemek üzere Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi (1999) tarafından geliştirilmiştir. Yumuşak ve Şahin (2013) tarafından Türkçe’ye uyarlama çalışması yapılan ölçek takımı 5’li likert tipinde olup 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri’ni oluşturan alt boyutlar; “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” şeklindedir. Ölçeğin geçerliği ve güvenirliği, açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Uyarlama çalışması sonucunda; Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değeri .81, Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değeri .87, Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değeri .75, Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değerinin .82 olduğu görülmektedir. Bu çalışmada Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değeri .74, Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değeri .83, Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değeri .69, Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği’nin Cronbach Alfa değerinin .86 olarak bulunmuştur.

3.3.2 Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu (BIS-11-KF)

Patton vd. (1995) tarafından geliştirilen Barratt Dürtüsellik Ölçeği'nin kısa formu (BIS-11-KF), Spinella (2007) tarafından literatüre kazandırılmıştır. Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması ise Tamam vd. (2013) tarafından yapılmıştır. BIS-11-KF toplam 15 maddeden oluşan 4'lü likert tipi bir ölçektir ve plan yapamama, motor dürtüsellik ve dikkat dürtüsellliği olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ayrıca BIS-11-KF ölçeğinden dürtüsellik toplam puanı da elde edilmektedir. Bireylerden ölçekte yer alan sorulara yanıt olarak 'nadiren/hiçbir zaman', 'bazen', 'sıklıkla' ve 'hemen her zaman/her zaman' seçeneklerinden en uygun ifadeyi işaretlemesi istenmektedir. BIS-11-KF ölçeğinin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısının .82, plan yapamama alt boyutu için .80, motor dürtüsellik için .70 ve dikkat dürtüsellliği için ise .64 şeklinde olduğu bulunmuştur (Tamam vd., 2013). Bu çalışmada BIS-11-KF için Cronbach Alpha katsayısı .82 olarak bulunmuştur.

3.3.3 Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ)

Young (1994) tarafından geliştirilen "Young Ebeveynlik Ölçeği" nin Türkçe uyarlaması, Soygüt vd. (2008) tarafından yapılmış olup toplam 72 maddeden oluşmaktadır. Uyarlama çalışması 994 kişilik örnekleme yürütülen ve temel birleşenler analizi yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasında da ölçeğin kabul edilebilir düzeylerde geçerli ve güvenilir olduğu belirtilmektedir. Türkçe uyarlama çalışmasında, hem anne (YEBÖ-A) hem de baba (YEBÖ-B) formları için 10 faktörlü ortak bir yapıya ulaşılmıştır. Buna göre oluşan boyutlar; Kuralcı/Kalıplayıcı Anne, Kuralcı/Kalıplayıcı Baba, Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne, Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba, Sömürücü/İstismar Edici Anne, Sömürücü/İstismar Edici Baba, Aşırı Koruyucu/Evhamlı Anne, Aşırı Koruyucu/Evhamlı Baba, Koşullu/Başarı Odaklı Anne, Koşullu/Başarı Odaklı Baba, Aşırı İzin Verici/Sınırsız Anne, Aşırı İzin Verici/Sınırsız Baba, Kötümser/Endişeli Anne, Kötümser/Endişeli Baba, Cezalandırıcı Anne, Cezalandırıcı Baba, Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Anne, Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Baba Ebeveynlik Biçimi şeklinde sınıflandırılmıştır. Ölçeğin güvenirlik çalışması çerçevesinde yapılan analizler sonucunda kabul edilebilir düzeylerde anlamlı katsayılarla ulaşılmıştır. İç tutarlılık katsayıları hem anne hem baba formunda genel toplamda $\alpha=.90$ iken, alt boyutlar incelendiğinde iç tutarlılık katsayıları anne formunda $\alpha=.53-.86$, baba formunda ise $\alpha=.61-.89$ arasında değişmektedir. Ek

olarak Spearman-Brown yöntemiyle hesaplanan yarıya bölme güvenirliği anne formu için .82, baba formu için .83 olarak bulunmuştur. Anne formu ile baba formu arasındaki korelasyon .68 olarak bulunmuş ve her iki form için birleşen geçerliği incelenmiştir. Birleşen geçerliği analizleri sonucunda anne formunun YŞÖ-KF3 ile .51, YR-KÖ ile .27, YTÖ ile .29, SCL-90-R ile .51; baba formunun ise, YŞÖ-KF3 ile .47, YR-KÖ ile .23, YTÖ ile .29, SCL-90-R ile .43 düzeyinde anlamlı korelasyonlar elde edilmiştir ($p<.01$).

Bu çalışmada Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) Anne ve Baba Formu için Cronbach Alpha katsayısı değerleri kuralcı/ kalıplı anne boyutu .90, kuralcı/ kalıplı baba boyutu .90, küçümseyici/ kusur bulucu anne boyutu .91, küçümseyici/ kusur bulucu baba boyutu .91, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne boyutu .93, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba boyutu .94, sömürücü/ istismar edici anne boyutu .76, sömürücü/ istismar edici baba boyutu .76, aşırı koruyucu/ evhamlı anne boyutu .69, aşırı koruyucu/ evhamlı baba boyutu .66, koşullu/ başarı odaklı anne boyutu .74, koşullu/ başarı odaklı baba boyutu .76, aşırı izin verici/ sınırsız anne boyutu .54, aşırı izin verici/ sınırsız baba boyutu .57, kötümser/ endişeli anne boyutu .67, kötümser/ endişeli baba boyutu .67, cezalandırıcı anne boyutu .71, cezalandırıcı baba boyutu .69, değişime kapalı/duygularını bastıran anne boyutu .57, değişime kapalı/duygularını bastıran baba boyutu .60 olarak bulunmuştur.

Cronbach alfa katsayısının .70 ile .90 arasında bir değerde olması yüksek iç güvenirliği, .50 ile .70 arasında bir değerde olması orta düzeyde iç güvenirliği göstermektedir (Meyer vd., 2013). Bu bilgi ışığında, çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen Cronbach Alfa katsayısı değerlerinin kabul edilebilir sınırlarda olduğu görülmektedir.

3.4 Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi t testi, tek yönlü Anova, Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı, Spearman Rho Korelasyon ve hiyerarşik regresyon tekniğinden yararlanılarak SPSS programı aracılığı ile yapılmıştır.

“Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının

Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” puan ortalamalarının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmama durumu t testi ile incelenmiştir. Bir sonraki aşamada “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” puan ortalamalarının yaş, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşma durumu ANOVA testi ile incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinde “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasındaki doğrusal ilişkileri tespit etmek için Pearson Korelasyon ve Spearman Rho Korelasyon analizleri kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinde “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasındaki yordayıcı ilişkileri tespit etmek için Hiyerarşik Regresyon analizi tekniğinden yararlanılmıştır.

3.5 Verilerin Analizi İşlemi

İlk işlem olarak Kişisel Bilgi Formu, Dürtüsellik Ölçeği, Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri ve Young Ebeveynlik Ölçeği hazırlanmış, araştırmaya ilişkin aydınlatma metni ve onam kısmı oluşturularak araştırmaya gönüllü katılmak isteyen bireylerle paylaşılmıştır. Araştırmaya 1193 kişi katılım göstermiş olup bu kişilerden aktif flört ilişkisi bulunan ya da geçmişte en az bir kez flört ilişkisi deneyimi olan 898 kişinin puanları analize dâhil edilmiştir. Analize dâhil edilen bireylerden elde edilen verilerin işlemlenebilmesi için normal dağılım kriterinin sağlanması gerekmektedir. Bu amaçla veri setindeki uç değerlerin incelenmesi ve uç değer varsa silinmesi, yeniden puanlanması veya dönüştürülmesi tavsiye edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2015). Bu araştırmada ilk önce Q-Q grafik ve z puanı (-3,+3) değerleri baz alınarak uç değer ayıklama işlemi yapılmıştır. Z puanı, veri setinde ortalamanın üzerinde veya altında standart sapma gösteren verileri ortaya çıkarmakta ve z puanı skoru -3 ile +3 arasında olmayan değerler uç değer kabul edilmektedir (Ho, 2017). Uç

değerlerler çıkarıldıktan sonra 876 kişiden oluşan veri setinin normal dağılıma sahip olup olmadığını anlamak için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. George ve Mallery (2016) çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerinin -2 ve +2 skalası aralığında olması durumunda veri setinde yer alan değişkenlere ilişkin dağılımın normallik koşulunu karşıladığını ifade etmektedir. Bu kriter baz alındığında, "Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri"nden "Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği" ve "Young Ebeveynlik Ölçeği" boyutlarından "Sömürücü/ İstismar Edici Anne", "Sömürücü/ İstismar Edici Baba", "Küçümseyici/ Kusur Bulucu Anne", "Küçümseyici/ Kusur Bulucu Baba" alt ölçekleri hariç diğer ölçeklere ilişkin değerlerin normal dağılım sınırında olduğu görülmüştür. Verilerin pozitif çarpık dağılım göstermesi durumunda logaritmik dönüşüm uygulanarak parametrik istatistiksel analiz sağlayan normal dağılım elde edilebilmektedir (Raban ve Rabin, 2007). Bu amaçla Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği, Sömürücü/ İstismar Edici Anne, Sömürücü/ İstismar Edici Baba, Küçümseyici/ Kusur Bulucu Anne ve Küçümseyici/ Kusur Bulucu Baba değişkenlerine logaritmik dönüşüm yapılarak ilgili değişkenler normal dağılım sınırlarına yaklaştırılmaya çalışılmıştır. Bu dönüşüm sonucunda Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçeği, Küçümseyici/ Kusur Bulucu Anne ile Küçümseyici/ Kusur Bulucu Baba değişkenlerinin normal dağılım koşulunu sağlarken, Sömürücü/ İstismar Edici Anne ve Sömürücü/ İstismar Edici Baba değişkenleri normal dağılım sınırından uzakta kaldığı görülmüştür. Young Ebeveynlik Ölçeği' nin kullanıldığı yurt içi ve yurt dışındaki çalışmalara bakıldığında da, ölçeğin bazı alt boyutlarının normal dağılıma sahip olmadığı görülmektedir (Baltarlı, 2020; Baylan, 2018; Sheffield vd., 2005). Bu araştırmada Sömürücü/ İstismar Edici Anne ve Sömürücü/ İstismar Edici Baba ebeveynlik biçimi ölçeklerinde ortaya çıkan çarpık dağılımın sebebine ilişkin olarak ilgili ölçek maddelerinde yer alan ebeveyn ölümü ve ebeveyn terki maddelerine ilişkin yaşantıların, çalışma grubundaki bireylerde deneyimlenmemiş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Kişisel bilgi formunda yer alan anne vefat oranı (% 2.2), baba vefat oranı (% 6.3) ve ebeveynlerde ayrı olma durumu (% 4.1) verilerinden elde edilen frekans aralığı değerleri de bu düşüncüyü desteklemektedir.

Veri dağılımına ilişkin aritmetik ortalama, medyan, mod, çarpıklık ve basıklık katsayıları ve α değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Üniversite öğrencilerinde değişkenlere ait aritmetik ortalama, medyan, mod, çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri

Değişkenler	$\bar{x}$	Medyan	Mod	ÇK	ÇKSH	BK	BKSH	α
1. Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	26.3516	25.0000	15.00	0.934	0.083	0.641	0.165	.74
2. Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	1.1912	1.1461	1.08	1.215	0.083	0.697	0.165	.83
3. Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	25.3297	24.0000	19.00	0.947	0.083	0.881	0.165	.69
4. Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	19.4320	16.0000	12.00	1.285	0.083	1.330	0.165	.86
5. Dürtüsellik Ölçeği	28.1769	28.0000	28.00	0.533	0.083	0.098	0.165	.82
6.a. Kuralcı/ Kalıplayıcı Anne Ölçeği	30.7934	28.0000	24.00	0.750	0.083	0.022	0.165	.90
6.b. Kuralcı/ Kalıplayıcı Baba Ölçeği	31.9804	29.0000	25.00	0.697	0.083	-0.137	0.165	.90
6.c. Küçümseyici/ Kusur Bulucu Anne Ölçeği	1.1019	1.0414	0.95	1.406	0.083	1.254	0.165	.91
6.d. Küçümseyici/ Kusur Bulucu Baba Ölçeği	1.1160	1.0414	0.95	1.216	0.083	0.581	0.165	.91
6.e. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne Ölçeği	20.0011	18.0000	8.00	0.689	0.083	-0.394	0.165	.93
6.f. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba Ölçeği	23.8413	23.0000	13.00	0.429	0.083	-0.804	0.165	.94
6.g. Sömürücü/ İstismar Edici Anne Ölçeği	0.8815	0.8451	0.85	3.300	0.083	11.969	0.165	.76
6.h. Sömürücü/ İstismar Edici Baba Ölçeği	0.8442	0.7782	0.78	2.365	0.083	5.441	0.165	.76
6.i. Aşırı Koruyucu/ Evhamlı Anne Ölçeği	21.4248	21.0000	20.00	0.345	0.083	-0.233	0.165	.69
6.i. Aşırı Koruyucu/ Evhamlı Baba Ölçeği	19.2783	18.0000	17.00	0.502	0.083	0.109	0.165	.66
6.j. Koşullu/ Başarı Odaklı Anne Ölçeği	16.2227	16.0000	15.00	0.267	0.083	-0.511	0.165	.74
6.k. Koşullu/ Başarı Odaklı Baba Ölçeği	16.0526	16.0000	15.00	0.258	0.083	-0.459	0.165	.76
6.l. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne Ölçeği	9.1073	8.0000	6.00	1.323	0.083	1.212	0.165	.54
6.m. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba Ölçeği	9.3071	8.0000	6.00	1.378	0.083	1.374	0.165	.57
6.n. Kötümser/ Endişeli Anne Ölçeği	7.0148	6.0000	3.00	0.934	0.083	0.379	0.165	.67
6.o. Kötümser/ Endişeli Baba Ölçeği	6.8413	6.0000	3.00	0.986	0.083	0.509	0.165	.67
6.p. Cezalandırıcı Anne Ölçeği	10.3311	9.0000	9.00	1.010	0.083	0.878	0.165	.71
6.r. Cezalandırıcı Baba Ölçeği	10.7146	10.0000	9.00	0.893	0.083	0.476	0.165	.69
6.s. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Anne Ölçeği	8.1634	8.0000	8.00	0.681	0.083	0.206	0.165	.57
6.ş. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Baba Ölçeği	9.3913	9.0000	8.00	0.352	0.083	-0.525	0.165	.60
N= 876								

ÇK: Çarpıklık Katsayısı, BK=Basıklık Katsayısı ÇKSH: Çarpıklık Katsayısı Standart Hata, BKSH=Basıklık Katsayısı Standart Hata

BÖLÜM 4

4 BULGULAR

Bu bölümde nicel verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İlk olarak araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine ilişkin demografik bilgilere yer verilmiştir. Ardından üniversite öğrencilerinin flört ilişkilerinde kendilerinin maruz kaldığı ve partnerlerine karşı uyguladığı şiddete ilişkin frekanslar gösterilmiştir. Sonrasında üniversite öğrencilerinde “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” puan ortalamalarının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir. Bir sonraki aşamada “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” puan ortalamalarının yaş, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılaşma durumuna ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına yer verilmiştir. Bir sonraki adımda ise “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasındaki Pearson Korelasyon ve SpearmanRho Korelasyon analizleri sonuçları sunulmuştur. En son aşamada ise “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ile dürtüsellik ve ebeveynlik biçimleri arasındaki yordayıcı ilişkileri gösteren hiyerarşik regresyon analizlerine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Araştırmaya dâhil edilen katılımcıların belirttiği demografik özelliklere ilişkin değerler Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Bireylere İlişkin Demografik Özellikler

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>Frekans (n)</i>	<i>Yüzde (%)</i>
Cinsiyet	Kız	495	56.5
	Erkek	381	43.5
Yaş	18-20	337	38.5
	20-22	274	31.3
	22 ve üstü	265	30.2
Sınıf	1 sınıf	195	22.3
	2. sınıf	262	29.9
	3. sınıf	119	13.6
	4. sınıf	228	26
	Lisansüstü	72	8.2
Partnere Şiddet Uygulama	Evet	105	12
	Hayır	771	88
Partner Şiddetine Maruz Kalma	Evet	223	25.5
	Hayır	653	74.5
Anne Yaşam Durumu	Sağ	857	97.8
	Vefat etti	19	2.2
Baba Yaşam Durumu	Sağ	821	93.7
	Vefat etti	55	6.3
Anne-Baba Beraberlik Durumu	Beraber	785	89.6
	Ayrı	36	4.1
Toplam		876	100

Araştırmada çalışma grubuna dahil edilen üniversite öğrencilerinden % 56.5'i kadın (495), % 43.5'i (381) erkektir. Yaşları 18 ile 45 arasında değişen öğrencilerin % 38.5'i 18-20 yaş (337) arasında, %31.3'ü 20-22 yaş (274) arasında, % 30.2'i (265) 22 yaş ve üstündedir. Katılımcıların % 22.3'ü (195) 1. sınıf öğrencisi, % 29.9'u (262) 2. sınıf öğrencisi, % 13.6'sı (119) 3. sınıf öğrencisi, % 26'sı (228) 4. sınıf öğrencisi, %8.2'si (72) lisansüstü öğrencisidir. Katılımcıların % 12' si partnerlerine şiddet uyguladıklarını belirtirken % 25.5'i de partner şiddetine maruz kaldıklarını belirtmiştir. Katılımcıların % 2.2'si annesi vefat etmiş, % 6.3'ü babası vefat etmiş, % 89.6'sı (785) anne babaları beraber yaşayan, % 4.1'i (36) ayrı yaşayan öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinde Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri'nin cinsiyete göre farklılaşma durumunun t testi ile incelenmesi

<i>Değişken</i>	<i>Kategori</i>	<i>n</i>	<i>Ort</i>	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
1.a.Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	Erkek	381	31.2493	9.11149	16.999	<0.001*
	Kadın	495	22.5818	5.92983		
1.b.Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	Erkek	381	1.2379	0.15287	9.125	<0.001*
	Kadın	495	1.1552	0.10155		
1.c.Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	Erkek	381	27.099	5.79697	7.835	<0.001*
	Kadın	495	24.0364	5.25722		
1.d.Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	Erkek	381	21.0799	8.60721	5.340	<0.001*
	Kadın	495	18.1636	7.16658		

*** $p < .001$

Üniversite öğrencilerinde Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmama durumuna ilişkin yapılan t testi analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3'ten elde edilen bulgulara göre;

Üniversite öğrencilerinin Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma ($t = 16.999$, $p < .001$) göstermektedir. Bu bulgudan hareketle, erkek öğrencilerin Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamalarının ($\bar{x} = 31.2493$) kadın öğrencilere göre ($\bar{x} = 22.5818$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı farklılaşma ($t = 9.125$, $p < .001$) göstermektedir. Bu bulgu ışığında, erkek öğrencilerin "Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" puan ortalamalarının ($\bar{x} = 1.2379$) kadın öğrencilere göre ($\bar{x} = 1.1552$) daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı farklılaşma ($t = 7.835$, $p < .001$) göstermektedir. Bu bulgu doğrultusunda erkek öğrencilerin "Kadının Uyguladığı

Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =27.0099) kadın öğrencilere göre ($\bar{x}$ =24.0364) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma ($t= 5.340$, $p<.001$) göstermektedir. Bu bulguya göre, erkek öğrencilerin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =21.0799) kadın öğrencilere göre ($\bar{x}$ =18.1636) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Üniversite öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri'nin Yaş Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Yaş Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
1.a.Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	18-20	337	25.6499	7.89829
	20-22	274	26.5255	9.23806
	22 ve üstü	265	27.0642	8.81715
	Toplam	876	26.3516	8.62499
1.b.Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	18-20	337	1.1814	0.12477
	20-22	274	1.1915	0.13066
	22 ve üstü	265	1.2033	0.14415
	Toplam	876	1.1912	0.13287
1.c.Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	18-20	337	25.0059	5.54365
	20-22	274	25.9854	6.24586
	22 ve üstü	265	25.0633	5.21470
	Toplam	876	25.3297	5.68977
1.d.Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	18-20	337	19.6706	8.50183
	20-22	274	19.5073	7.75364
	22 ve üstü	265	19.0507	7.43569
	Toplam	876	19.4320	7.95377

* $p<.05$

Üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri puan ortalamalarının yaş düzeylerine ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4'te verilmiştir. Üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri puan ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü ANOVA (F Testi) sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri puan ortalamalarının Yaş Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin tek yönlü Anova Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
1.a.EUPŞYT	Gruplararası	308.795	2	154.397	2.081	0.125	-
	Gruplariçi	64782.913	873	74.207			
	Toplam	65091.708	875				
1.b.EUFŞYT	Gruplararası	0.071	2	0.036	2.015	0.134	-
	Gruplariçi	15.377	873	0.018			
	Toplam	15.448	875				
1.c.KUPŞYT	Gruplararası	171.932	2	85.966	2.666	0.070	-
	Gruplariçi	28154.901	873	32.251			
	Toplam	28326.832	875				
1.d.KUFŞYT	Gruplararası	59.278	2	29.639	0.468	0.626	-
	Gruplariçi	55295.350	873	63.339			
	Toplam	55354.628	875				

* $p < .05$.EUPŞYT: Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, EUFŞYT: Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum, KUPŞYT: Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, KUFŞYT: Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum.

Tablo 5'te yer alan tek Yönlü ANOVA (F Testi) sonucuna göre; üniversite öğrencilerinin yaş düzeyleri ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(2, 873)}=2.081$, $p>0.05$), Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(2, 873)}=2.015$, $p>0.05$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(2, 873)}=2.666$, $p>0.05$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(2, 873)}=.468$, $p>0.05$) puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri'nin Anne Eğitim Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
1.a.Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	41	28.3171	10.42219
	İlkokul	400	26.5525	8.74405
	Ortaokul	152	25.5921	8.36292
	Lise	151	26.0397	8.30251
	Üniversite	119	26.5882	8.61159
	Lisansüstü	13	24.3077	4.57137
	Toplam	876	26.3516	8.62499
1.b.Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	41	1.2121	0.16793
	İlkokul	400	1.1941	0.13103
	Ortaokul	152	1.1864	0.13530
	Lise	151	1.1868	0.13501

	Üniversite	119	1.1917	0.12468
	Lisansüstü	13	1.1392	0.07839
	Toplam	876	1.1912	0.13287
1.c.Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	41	26.1463	6.25924
	İlkokul	400	25.3075	5.43201
	Ortaokul	152	25.4408	5.71362
	Lise	151	25.4224	6.01115
	Üniversite	119	25.1261	6.10578
	Lisansüstü	13	22.9231	3.25222
	Toplam	876	25.3297	5.68977
1.d.Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	41	19.7317	7.36894
	İlkokul	400	18.8350	7.39083
	Ortaokul	152	20.1184	7.80807
	Lise	151	19.6849	9.03485
	Üniversite	119	20.4370	8.71745
	Lisansüstü	13	16.6923	6.61292
	Toplam	876	19.4320	7.95377

*p<.05

Üniversite öğrencilerinde anne eğitim düzeyine göre Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6’da verilmiştir. Üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri puan ortalamaları ile anne eğitim düzeyine ilişkin tek yönlü ANOVA (F testi) sonuçları, Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Üniversite öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri’nin Anne Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
1.a.EUPŞYT	Gruplararası	337.867	5	67.573	0.908	0.475	-
	Gruplariçi	64753.840	870	74.430			
	Toplam	65091.708	875				
1.b.EUFŞYT	Gruplararası	0.063	5	0.013	0.712	0.615	-
	Gruplariçi	15.385	870	0.018			
	Toplam	15.448	875				
1.c.KUPŞYT	Gruplararası	110.943	5	22.189	0.684	0.636	-
	Gruplariçi	28215.889	870	32.432			
	Toplam	28326.832	875				
1.d.KUFŞYT	Gruplararası	445.289	5	89.058	1.411	0.218	-
	Gruplariçi	54909.339	870	63.114			
	Toplam	55354.628	875				

*p<.05. EUPŞYT: Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, EUFŞYT: Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum, KUPŞYT: Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, KUFŞYT: Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum.

Tablo 7’de sunulan tek Yönlü ANOVA (F Testi) sonucuna göre; üniversite öğrencilerinin anne eğitim düzeyleri ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(5, 870)}=.908, p>0.05$), Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği($F_{(5, 870)}=.712, p>0.05$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(5, 870)}=.684, p>0.05$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(5, 870)}=1.411, p>0.05$) puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma görülmemiştir.

Tablo 8. Üniversite öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri’nin Baba Eğitim Düzeyine Göre Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek	Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss
1.a.Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	8	30.0000	11.82008
	İlkokul	236	27.0890	8.40545
	Ortaokul	148	26.1419	8.39015
	Lise	213	25.7840	9.05592
	Üniversite	237	26.1688	8.52346
	Lisansüstü	34	26.1176	8.36937
	Toplam	876	26.3516	8.62499
1.b.Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	8	1.2030	0.19241
	İlkokul	236	1.2031	0.13780
	Ortaokul	148	1.1960	0.13646
	Lise	213	1.1763	0.12769
	Üniversite	237	1.1907	0.12890
	Lisansüstü	34	1.1823	0.12596
	Toplam	876	1.1912	0.13287
1.c.Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	8	25.2500	6.34147
	İlkokul	236	25.3941	5.50449
	Ortaokul	148	25.3784	5.47027
	Lise	213	25.1445	5.60895
	Üniversite	237	25.3333	5.80352
	Lisansüstü	34	25.8235	7.56976
	Toplam	876	25.3297	5.68977
1.d.Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	Okur Yazar Değil	8	19.5000	5.65685
	İlkokul	236	19.1271	7.30962
	Ortaokul	148	20.1216	8.45147
	Lise	213	19.1569	7.43775
	Üniversite	237	19.6667	8.69801
	Lisansüstü	34	18.6176	8.43519
	Toplam	876	19.4320	7.95377

* $p<.05$

Üniversite öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri toplam puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 8’de

verilmiştir. Üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri puan ortalamaları ile baba eğitim düzeyine ilişkin tek yönlü ANOVA (F) testi sonuçları, Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Üniversite öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri’nin Baba Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Anova Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark (Tukey)
1.a.EUPŞYT	Gruplararası	319.712	5	63.942	0.859	0.508	-
	Gruplariçi	64771.996	870	74.451			
	Toplam	65091.708	875				
1.b.EUFŞYT	Gruplararası	0.088	5	0.018	0.995	0.419	-
	Gruplariçi	15.360	870	0.018			
	Toplam	15.448	875				
1.c.KUPŞYT	Gruplararası	16.977	5	3.395	0.104	0.991	-
	Gruplariçi	28309.855	870	32.540			
	Toplam	28326.832	875				
1.d.KUFŞYT	Gruplararası	144.075	5	28.815	0.454	0.810	-
	Gruplariçi	55210.553	870	63.460			
	Toplam	55354.628	875				

*p<.05. EUPŞYT: Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, EUFŞYT: Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum, KUPŞYT: Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, KUFŞYT: Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum.

Tablo 9’da verilen Tek Yönlü ANOVA (F Testi) sonucuna göre; üniversite öğrencilerinin baba eğitim düzeyleri ile Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(5, 870)}=.859, p>0.05$), Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(5, 870)}=.995, p>0.05$), Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(5, 870)}=.104, p>0.05$), Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği ($F_{(5, 870)}=.454, p>0.05$) puan ortalamaları arasında anlamlı şekilde farklılaşma bulunmamıştır.

Tablo 10. Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Dürtüsellik Ölçeği ve Young Ebeveynlik Ölçeği Anne ve Baba Formu Arasındaki Korelasyon Matrisi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1. EUPŞYTÖ	1	.077*	-.007	-.016	.020	-.004	.063	.107**	-.017	-.010	.059	.024	.006	-.023	.025	.054	.094**	.050	.035	.023
2. Dürtüsellik		1	.119**	.247**	.216**	.065	0.016	.218**	.071*	.188**	.000	.069*	.245**	.247**	.069*	-.021	.234**	.12**	.141**	.043
3. Kuralcı /Kalıplayıcı Anne			1	.651**	.168**	.432**	.648**	.203**	.558**	.641**	.470**	.582**	.388**	.041	.315**	.451**	.190**	.336**	.334**	.326**
4. Küçümseyici/ Kusur Bulucu Anne				1	.563**	.219**	.346**	.337**	.503**	.659**	.279**	.361**	.666**	.359**	.131**	.193**	.285**	.293**	.371**	.186**
5. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne					1	-.27**	-.12**	.209**	.235**	.446**	.035	.026	.379**	.680**	-.26**	-.16**	.137**	.083*	.262**	-.029
6. Aşırı Koruyucu/ Evhamlı Anne						1	.378**	.166**	.284**	.118**	.241**	.357**	.207**	-.16**	.772**	.349**	.156**	.253**	.126**	.237**
7. Koşullu/ Başarı Odaklı Anne							1	.063	.370**	.388**	.330**	.443**	.213**	-.14**	.285**	.765**	.078*	.235**	.217**	.263**
8. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne								1	.279**	.195**	.161**	.157**	.294**	.230**	.092**	.079*	.807**	.241**	.162**	.144**
9. Kötümser/ Endişeli Anne									1	.480**	.390**	.323**	.349**	.191**	.173**	.219**	.281**	.560**	.267**	.251**
10. Cezalandırıcı Anne										1	.287**	.335**	.425**	.295**	.039	.215**	.174**	.231**	.549**	.170**
11. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Anne											1	.297**	.143**	-.028	.160**	.241**	.119**	.197**	.155**	.473**
12. Kuralcı /Kalıplayıcı Baba												1	.610**	.132**	.423**	.624**	.147**	.538**	.623**	.503**
13. Küçümseyici/ Kusur Bulucu Baba													1	.580**	.169**	.250**	.387**	.471**	.653**	.305**
14. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba														1	-.29**	-.18**	.336**	.191**	.453**	.073*
15. Aşırı Koruyucu/ Evhamlı Baba															1	.392**	.055	.287**	.101**	.222**
16. Koşullu/ Başarı Odaklı Baba																1	-.007	.349**	.317**	.343**
17. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba																	1	.263**	.228**	.123**
18. Kötümser/ Endişeli Baba																		1	.422**	.382**
19. Cezalandırıcı Baba																			1	.264**
20. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Baba																				1

* $p < .05$, ** $p < .01$. EUPŞYTÖ: Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.

Tablo 10' da üniversite öğrencilerinin Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri değişkenlerine ilişkin korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Üniversite öğrencilerinin erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile dürtüsellik puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır ($r = .077$; $p < .05$). Üniversite öğrencilerinin erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile aşırı izin verici/ sınırsız anne boyutu ($r = .107$; $p < .01$) ve aşırı izin verici/ sınırsız baba boyutu ($r = .094$; $p < .01$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile kuralcı/ kalıplayıcı anne boyutu ($r = -.007$; $p > .05$), küçümseyici/ kusur bulucu anne boyutu ($r = -.016$; $p > .05$), duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne boyutu ($r = .020$; $p > .05$), aşırı koruyucu/ evhamlı anne boyutu ($r = -.004$; $p > .05$), koşullu/ başarı odaklı anne boyutu ($r = .063$; $p > .05$), kötümser/ endişeli anne boyutu ($r = -.017$; $p > .05$), cezalandırıcı anne boyutu ($r = -.010$; $p < .01$), değişime kapalı/ duygularını bastıran anne boyutu ($r = .059$; $p > .05$), kuralcı/ kalıplayıcı baba boyutu ($r = .024$; $p > .05$), küçümseyici/ kusur bulucu baba boyutu ($r = .006$; $p > .05$), duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba boyutu ($r = -.023$; $p > .05$), aşırı koruyucu/ evhamlı baba boyutu ($r = .025$; $p > .05$), koşullu/ başarı odaklı baba boyutu ($r = .054$; $p > .05$), kötümser/ endişeli baba boyutu ($r = .050$; $p > .05$), cezalandırıcı baba boyutu ($r = .035$; $p > .05$) ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba boyutu ($r = .023$; $p > .05$) arasında anlamlı ilişki görülmemiştir.

Tablo11. Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Dürtüsellik Ölçeği ve Young Ebeveynlik Ölçeği Anne ve Baba Formu Arasındaki Korelasyon Matrisi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.EUFŞYTÖ	1	.116**	.015	.016	.085*	-.016	.037	.136**	-.036	.056	.055	.011	.013	.029	.021	.022	.113**	-.003	.076*	-.030
2.Dürtüsellik		1	.119**	.247**	.216**	.065	.016	.218**	.071*	.188**	.000	.069*	.245**	.247**	.069*	-.021	.234**	.120**	.141**	.043
3. Kuralcı /Kalıplayıcı Anne			1	.651**	.168**	.432**	.648**	.203**	.558**	.641**	.470**	.582**	.388**	.041	.315**	.451**	.190**	.336**	.334**	.326**
4. Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne				1	.563**	.219**	.346**	.337**	.503**	.659**	.279**	.361**	.666**	.359**	.131**	.193**	.285**	.293**	.371**	.186**
5. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne					1	-.270**	-.120**	.209**	.235**	.446**	.035	.026	.379**	.680**	-.266**	-.162**	.137**	.083*	.262**	-.029
6. Aşırı Korumacı/Evhamlı Anne						1	.378**	.166**	.284**	.118**	.241**	.357**	.207**	-.162**	.772**	.349**	.156**	.253**	.126**	.237**
7. Koşullu/ Başarı Odaklı Anne							1	.063	.370**	.388**	.330**	.443**	.213**	-.149**	.285**	.765**	.078*	.235**	.217**	.263**
8. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne								1	.279**	.195**	.161**	.157**	.294**	.230**	.092**	.079*	.807**	.241**	.162**	.144**
9. Kötümser/ Endişeli Anne									1	.480**	.390**	.323**	.349**	.191**	.173**	.219**	.281**	.560**	.267**	.251**
10. Cezalandırıcı Anne										1	.287**	.335**	.425**	.295**	.039	.215**	.174**	.231**	.549**	.170**
11. Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Anne											1	.297**	.143**	-.028	.160**	.241**	.119**	.197**	.155**	.473**
12. Kuralcı /Kalıplayıcı Baba												1	.610**	.132**	.423**	.624**	.147**	.538**	.623**	.503**
13. Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba													1	.580**	.169**	.250**	.387**	.471**	.653**	.305**
14. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba														1	-.293**	-.187**	.336**	.191**	.453**	.073*
15. Aşırı Korumacı/Evhamlı Baba															1	.392**	.055	.287**	.101**	.222**
16. Koşullu/ Başarı Odaklı Baba																1	-.007	.349**	.317**	.343**
17. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba																	1	.263**	.228**	.123**
18. Kötümser/ Endişeli Baba																		1	.422**	.382**
19 .Cezalandırıcı Baba																			1	.264**
20. Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Baba																				1

* $p < .05$, ** $p < .01$. EUFŞYTÖ: Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.

Tablo 11’de üniversite öğrencilerinin Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri değişkenlerine ilişkin korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Üniversite öğrencilerinin erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile dürtüsellik puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır ($r = .116$; $p < .01$). Üniversite öğrencilerinin erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne boyutu ($r = .085$; $p < .05$), aşırı izin verici/ sınırsız anne boyutu ($r = .136$; $p < .01$) ve aşırı izin verici/ sınırsız baba boyutu ($r = .113$; $p < .01$), cezalandırıcı baba boyutu ($r = .035$; $p < .05$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır.

Üniversite öğrencilerinin Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile kuralcı/ kalıplayıcı anne boyutu ($r = .015$; $p > .05$), küçümseyici/ kusur bulucu anne boyutu ($r = .016$; $p > .05$), aşırı koruyucu/ evhamlı anne boyutu ($r = -.016$; $p > .05$), koşullu/ başarı odaklı anne boyutu ($r = .037$; $p > .05$), kötümser/ endişeli anne boyutu ($r = -.036$; $p > .05$), cezalandırıcı anne boyutu ($r = .056$; $p < .01$), değişime kapalı/ duygularını bastıran anne boyutu ($r = .055$; $p > .05$), kuralcı/ kalıplayıcı baba boyutu ($r = .011$; $p > .05$), küçümseyici/ kusur bulucu baba boyutu ($r = .013$, $p > .05$), duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba boyutu ($r = .029$; $p > .05$), aşırı koruyucu/ evhamlı baba boyutu ($r = .021$; $p > .05$), koşullu/ başarı odaklı baba boyutu ($r = .022$; $p > .05$), kötümser/ endişeli baba boyutu ($r = -.003$; $p > .05$), ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba boyutu ($r = -.030$; $p > .05$) arasında anlamlı ilişki görülmemiştir.

Tablo 12. Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Dürtüsellik Ölçeği ve Young Ebeveynlik Ölçeği Anne ve Baba Formu Arasındaki Korelasyon Matrisi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.KUPŞYTÖ	1	.143**	.045	.028	.006	.073*	.134**	.172**	.021	.039	.029	.057	.042	-.003	.115**	.116**	.163**	.066*	.081*	.007
2.Dürtüsellik		1	.119**	.247**	.216**	.065	.016	.218**	.071*	.188**	.000	.069*	.245**	.247**	.069*	-.021	.234**	.120**	.141**	.043
3. Kuralcı /Kalıplayıcı Anne			1	.651**	.168**	.432**	.648**	.203**	.558**	.641**	.470**	.582**	.388**	0.041	.315**	.451**	.190**	.336**	.334**	.326**
4. Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne				1	.563**	.219**	.346**	.337**	.503**	.659**	.279**	.361**	.666**	.359**	.131**	.193**	.285**	.293**	.371**	.186**
5. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne					1	-.27**	-.12**	.209**	.235**	.446**	.035	.026	.379**	.680**	-.26**	-.16**	.137**	.083*	.262**	-.029
6. Aşırı Koruyucu/Evhamlı Anne						1	.378**	.166**	.284**	.118**	.241**	.357**	.207**	-.16**	.772**	.349**	.156**	.253**	.126**	.237**
7. Koşullu/ Başarı Odaklı Anne							1	.063	.370**	.388**	.330**	.443**	.213**	-.14**	.285**	.765**	.078*	.235**	.217**	.263**
8. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne								1	.279**	.195**	.161**	.157**	.294**	.230**	.092**	.079*	.807**	.241**	.162**	.144**
9. Kötümser/ Endişeli Anne									1	.480**	.390**	.323**	.349**	.191**	.173**	.219**	.281**	.560**	.267**	.251**
10. Cezalandırıcı Anne										1	.287**	.335**	.425**	.295**	0.039	.215**	.174**	.231**	.549**	.170**
11. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Anne											1	.297**	.143**	-.028	.160**	.241**	.119**	.197**	.155**	.473**
12. Kuralcı /Kalıplayıcı Baba												1	.610**	.132**	.423**	.624**	.147**	.538**	.623**	.503**
13. Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba													1	.580**	.169**	.250**	.387**	.471**	.653**	.305**
14. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba														1	-.29**	-.18**	.336**	.191**	.453**	.073*
15. Aşırı Koruyucu/Evhamlı Baba															1	.392**	.055	.287**	.101**	.222**
16. Koşullu/ Başarı Odaklı Baba																1	-.007	.349**	.317**	.343**
17. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba																	1	.263**	.228**	.123**
18. Kötümser/ Endişeli Baba																		1	.422**	.382**
19. Cezalandırıcı Baba																			1	.264**
20. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Baba																				1

* $p < .05$, ** $p < .01$. KUPŞYTÖ: Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.

Tablo 12'de üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri değişkenlerine ilişkin korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Üniversite öğrencilerinin kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile dürtüsellik puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır ($r = .143$; $p < .05$). Üniversite öğrencilerinin kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile aşırı koruyucu/ evhamlı anne boyutu ($r = .073$; $p < .05$), koşullu/ başarı odaklı anne boyutu ($r = .134$; $p < .01$), aşırı izin verici/ sınırsız anne boyutu ($r = .107$; $p < .01$), aşırı koruyucu/ evhamlı baba boyutu ($r = .115$; $p < .01$), koşullu/ başarı odaklı baba boyutu ($r = .116$; $p < .01$), aşırı izin verici/ sınırsız baba boyutu ($r = .163$; $p < .01$), kötümser/ endişeli baba boyutu ($r = .066$; $p < .05$), cezalandırıcı baba boyutu ($r = .081$; $p < .01$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile kuralcı/ kalıplayıcı anne boyutu ($r = -.045$; $p > .05$), küçümseyici/ kusur bulucu anne boyutu ($r = .028$; $p > .05$), duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne boyutu ($r = .006$; $p > .05$), kötümser/ endişeli anne boyutu ($r = .021$; $p > .05$), cezalandırıcı anne boyutu ($r = .039$; $p > .05$), değişime kapalı/ duygularını bastıran anne boyutu ($r = .029$; $p > .05$), kuralcı/ kalıplayıcı baba boyutu ($r = .057$; $p > .05$), küçümseyici/ kusur bulucu baba boyutu ($r = .042$, $p > .05$), duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba boyutu ($r = -.003$; $p > .05$) ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba boyutu ($r = .007$; $p > .05$) arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır.

Tablo 13. Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, Dürtüsellik Ölçeği ve Young Ebeveynlik Ölçeği Anne ve Baba Formu Arasındaki Korelasyon Matrisi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.KUŞYÖTÖ	1	.224**	.064	.083*	.082*	.020	.062	.147**	.040	.083*	.014	.048	.096**	.061	.091**	.052	.153**	.062	.096**	-.010
2.Dürtüsellik		1	.119**	.247**	.216**	.065	.016	.218**	.071*	.188**	.000	.069*	.245**	.247**	.069*	-.021	.234**	.120**	.141**	.043
3. Kuralcı /Kalıplayıcı Anne			1	.651**	.168**	.432**	.648**	.203**	.558**	.641**	.470**	.582**	.388**	.041	.315**	.451**	.190**	.336**	.334**	.326**
4. Küçümseyici/Kusur Bulucu Anne				1	.563**	.219**	.346**	.337**	.503**	.659**	.279**	.361**	.666**	.359**	.131**	.193**	.285**	.293**	.371**	.186**
5. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne					1	-.27**	-.12**	.209**	.235**	.446**	.035	.026	.379**	.680**	-.26**	-.16**	.137**	.083*	.262**	-.029
6. Aşırı Koruyucu/Evhamlı Anne						1	.378**	.166**	.284**	.118**	.241**	.357**	.207**	-.16**	.772**	.349**	.156**	.253**	.126**	.237**
7. Koşullu/Başarı Odaklı Anne							1	.063	.370**	.388**	.330**	.443**	.213**	-.14**	.285**	.765**	.078*	.235**	.217**	.263**
8. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne								1	.279**	.195**	.161**	.157**	.294**	.230**	.092**	.079*	.807**	.241**	.162**	.144**
9. Kötümser/ Endişeli Anne									1	.480**	.390**	.323**	.349**	.191**	.173**	.219**	.281**	.560**	.267**	.251**
10. Cezalandırıcı Anne										1	.287**	.335**	.425**	.295**	.039	.215**	.174**	.231**	.549**	.170**
11. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Anne											1	.297**	.143**	-.028	.160**	.241**	.119**	.197**	.155**	.473**
12. Kuralcı /Kalıplayıcı Baba												1	.610**	.132**	.423**	.624**	.147**	.538**	.623**	.503**
13. Küçümseyici/Kusur Bulucu Baba													1	.580**	.169**	.250**	.387**	.471**	.653**	.305**
14. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Baba														1	-.293**	-.187**	.336**	.191**	.453**	.073*
15. Aşırı Koruyucu/Evhamlı Baba															1	.392**	.055	.287**	.101**	.222**
16. Koşullu/ Başarı Odaklı Baba																1	-.007	.349**	.317**	.343**
17. Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba																	1	.263**	.228**	.123**
18. Kötümser/ Endişeli Baba																		1	.422**	.382**
19. Cezalandırıcı Baba																			1	.264**
20. Değişime Kapalı/ Duygularını Bastıran Baba																				1

* $p < .05$, ** $p < .01$. KUŞYÖTÖ: Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.

Tablo 13'te üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri değişkenlerine ilişkin korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Üniversite öğrencilerinin kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile dürtüsellik puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır ($r = .224$; $p < .01$). Üniversite öğrencilerinin kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum puan ortalamaları ile küçümseyici/ kusur bulucu anne boyutu ($r = .083$; $p < .05$), duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne boyutu ($r = .082$; $p < .05$), aşırı izin verici/ sınırsız anne boyutu ($r = .147$; $p < .01$), cezalandırıcı anne boyutu ($r = .083$; $p < .01$), küçümseyici/ kusur bulucu baba ($r = .096$; $p < .01$), aşırı koruyucu/ evhamlı baba boyutu ($r = .091$; $p < .01$), aşırı izin verici/ sınırsız baba boyutu ($r = .153$; $p < .01$), cezalandırıcı baba ($r = .096$; $p < .01$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile kuralcı/ kalıplayıcı anne boyutu ($r = .064$; $p > .05$), aşırı koruyucu/ evhamlı anne boyutu ($r = .020$; $p > .05$), koşullu/ başarı odaklı anne boyutu ($r = .062$; $p > .01$), kötümser/ endişeli anne boyutu ($r = .040$; $p > .05$), değişime kapalı/ duygularını bastıran anne boyutu ($r = .014$; $p > .05$), kuralcı/ kalıplayıcı baba boyutu ($r = .048$; $p > .05$), ($r = .042$, $p > .05$), duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba boyutu ($r = .061$; $p > .05$), koşullu/ başarı odaklı baba boyutu ($r = .052$; $p > .05$), kötümser/ endişeli baba boyutu ($r = .062$; $p > .05$), ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba boyutu ($r = -.010$; $p > .05$) arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir.

Tablo 14. Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri ve Young Ebeveynlik Ölçeği Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik Biçimi Arasındaki İlişkilere Yönelik Spearman Rho Korelasyon Analizi

Ölçek	1	2	3
1.a. EUPŞYT	1	-.29	-.054
2. Sömürücü/ İstismar Edici Anne		1	.599**
3. Sömürücü/ İstismar Edici Anne			1
1.b.EUFŞYTÖ	1	-.016	-.031
2. Sömürücü/ İstismar Edici Anne		1	.599**
3. Sömürücü/ İstismar Edici Anne			1
1.c.KUPŞYTÖ	1	.001	.016
2. Sömürücü/ İstismar Edici Anne		1	.599**
3. Sömürücü/ İstismar Edici Anne			1
1.d.KUFŞYTÖ	1	.074*	.056
2. Sömürücü/ İstismar Edici Anne		1	.599**
3. Sömürücü/ İstismar Edici Anne			1

** $p < .05$. EUPŞYTÖ: Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, EUFŞYTÖ: Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, KUPŞYTÖ: Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği, KUFŞYTÖ: Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.

Tablo 14’ te yer alan Spearman Rho Korelasyon analizine göre üniversite öğrencilerinde;

Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile sömürücü/istimar edici anne ebeveynlik biçimi ($r = -.29$, $p > .05$) ve sömürücü/istimar edici baba ebeveynlik biçimi arasında anlamlı ilişki ($r = -.054$; $p > .05$) görülmemiştir.

Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile sömürücü/istimar edici anne ebeveynlik biçimi ($r = -.016$, $p > .05$) ve sömürücü/istimar edici baba ebeveynlik biçimi arasında anlamlı ilişki ($r = -.031$; $p > .05$) bulunmamıştır.

Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile sömürücü/istimar edici anne ebeveynlik biçimi ($r = -.001$, $p > .05$) ve sömürücü/istimar edici baba ebeveynlik biçimi arasında anlamlı ilişki ($r = .016$; $p > .05$) saptanmamıştır.

Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile sömürücü/istimar edici anne ebeveynlik biçimi arasında anlamlı ilişki ($r = .074$; $p < .05$) görülürken, sömürücü/ istimar edici baba ebeveynlik biçimi ile anlamlı ilişki ($r = .056$; $p < .01$) tespit edilmemiştir.

Dürtüsellik ve ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki yordayıcı etkilerini anlamak için hiyerarşik regresyon yöntemi kullanılmıştır. Hiyerarşik regresyon yöntemine geçmeden önce regresyon analizi varsayımlarını test etmek için Durbin-Watson testi, Tolerans değeri (TV) ve Varyans artış faktörleri (VIF) incelenmiştir. Değişkenler arasında otokorelasyon bulunmaması için Durbin Watson değerinin 2 civarında olması gerekmektedir (Nerlove ve Wallis, 1966). Bu çalışmada yer alan hiyerarşik regresyon analizlerine ilişkin Durbin Watson değerlerinin 1.760, 1.808, 1.919 ve 1.941 şeklinde olduğu görüldüğünden, otokorelasyon problemi olmadığı anlaşılmaktadır. Çoklu bağlantı probleminin olmaması için Tolerans değeri .1'den küçük olmamalı ve varyans artış faktörleri (VIF) değeri 10'dan büyük olmamalıdır (Miles, 2014). Bu çalışmada ilgili değişkenlere ait Tolerans (TV) ve Varyans artış faktörleri (VIF) değerlerinin ilgili kriterleri karşıladığı görüldüğünden çoklu bağlantı problemi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 15. Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Model	Değişkenler	B	S.E.	β	T	P	TV	VIF
I	Sabit	21.857	1.132		19.306	0.000		
	Cinsiyet	8.617	0.515	0.496	16.717	0.000***	.979	1.021
	Yaş	0.033	0.049	0.020	0.671	0.503	.979	1.021
Model I: R=.499, R²=.249								
II	Sabit	17.638	1.638		10.771	0.000		
	Cinsiyet	8.692	0.513	0.500	16.958	0.000***	.977	1.023
	Yaş	0.043	0.049	0.026	0.885	0.376	.975	1.025
	Dürtüsellik	0.140	0.040	0.104	3.544	0.000***	.994	1.006
Model II: R=.509, R²=.260								
III	Sabit	16.822	1.685		9.986	0.000		
	Cinsiyet	8.629	0.513	0.496	16.812	0.000***	.972	1.029
	Yaş	0.044	0.049	0.026	0.893	0.372	.974	1.026
	Dürtüsellik	0.120	0.041	0.089	2.955	0.003**	.936	1.068
	Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne	0.071	0.122	0.029	0.583	0.560	.347	2.884
	Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba	0.081	0.113	0.035	0.713	0.476	.345	2.896
Model III: R=.513, R²=.263								

Durbin- Watson: 1.760, cinsiyet: erkek= 1 kadın= 0, ***p<.01, **p<.01, *p<.05

Model I: R=.499, R²= .249, ΔR^2 = .247, $F_{(2-873)} = 144.622$, p<.001, R² değişimi : .249

Model II: R= .509 R²= .260, ΔR^2 = .257, $F_{(3-872)} = 101.879$, p<.001, R² değişimi: .011

Model III: R= .513 R²= .263, ΔR^2 = .259 $F_{(5-870)} = 62.102$, p<.001, R² değişimi: .003

Tablo 15'te görüldüğü üzere analiz 3 aşamada tamamlanmıştır. 1. aşamada demografik değişkenlerden cinsiyet ve yaş değişkenleri modele eklenmiştir. 2. aşamada ise Barratt Dürtüsellik Ölçeği modele eklenmiş ve .011'lik bir artışla R^2 .260 değerini almıştır. 3. aşamada ise Young Ebeveynlik Ölçeği'nden erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumla anlamlı ilişki gösteren aşırı izin verici/ sınırsız anne ve aşırı izin verici/sınırsız baba boyutları modele eklenmiştir. Bu işlemten sonra .003'lük artışla R^2 .263 şeklinde oluşmuştur. 3. aşama sonunda bağımlı değişkenin anlamlı düzeyde yordandığı görülmektedir ($R = .513$, $R^2 = .263$, $\Delta R^2 = .259$, $F_{(5-870)} = 62.102$, $p < .001$). İlgili beta değerlerine bakıldığında en güçlü yordayıcı değişkenin cinsiyet olduğu ($\beta = .496$, $p < .001$) görülmektedir. Dürtüsellik ($\beta = .089$, $p < .01$) değişkeni de yordayıcı değişken olarak bulunmuştur. Model bağımlı değişkene ilişkin toplam varyansın yaklaşık % 26'sını açıklamaktadır.

Tablo 16. Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Model	Değişkenler	B	S.E.	β	T	P	TV	VIF
I	Sabit	1.136	0.019		59.371	0.000		
	Cinsiyet	0.081	0.009	0.304	9.342	0.000***	.979	1.021
	Yaş	0.001	0.001	0.035	1.074	0.283	.979	1.021
Model I: $R = .311$, $R^2 = .097$								
II	Sabit	1.051	0.028		38.103	0.000		
	Cinsiyet	0.083	0.009	0.309	9.596	0.000***	.977	1.023
	Yaş	0.001	0.001	0.043	1.333	0.183	.975	1.025
	Dürtüsellik	0.003	0.001	0.135	4.217	0.000***	.994	1.006
Model II: $R = .339$, $R^2 = .115$								
III	Sabit	1.016	0.029		34.888	0.000		
	Cinsiyet	0.084	0.009	0.313	9.694	0.000***	.959	1.043
	Yaş	0.001	0.001	0.036	1.118	0.264	.951	1.051
	Dürtüsellik	0.002	0.001	0.099	2.966	0.003**	.900	1.111
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne	0.001	0.000	0.045	1.309	0.191	.846	1.181
	Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne	0.003	0.002	0.079	1.438	0.151	.336	2.980
	Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba	0.000	0.002	-0.005	-0.085	0.932	.333	3.005
	Cezalandırıcı Baba	0.002	0.001	0.069	2.055	0.040*	.878	1.140
Model III: $R = .361$, $R^2 = .130$								

Durbin- Watson: 1.808, cinsiyet: erkek= 1 kadın= 0, *** $p < .01$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Model I: $R = .311$, $R^2 = .097$, $\Delta R^2 = .094$, $F_{(2-873)} = 46.648$, $p < .001$ R^2 değişimi : .097

Model II: $R = .339$ $R^2 = .115$, $\Delta R^2 = .112$ $F_{(3-872)} = 37.623$, $p < .001$ R^2 değişimi: .018

Model III: $R = .361$ $R^2 = .130$, $\Delta R^2 = .130$ $F_{(7-868)} = 18.595$, $p < .001$ R^2 değişimi: .016

Tablo 16’da verildiği üzere analiz 3 aşamada tamamlanmıştır. 1. aşamada demografik değişkenlerden cinsiyet ve yaş değişkenleri modele eklenmiştir. 2. aşamada ise Barratt Dürtüsellik Ölçeği modele eklenmiş ve .018’lik bir artışla R^2 .115 değerini almıştır. 3. aşamada ise Young Ebeveynlik Ölçeği’nden erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumla anlamlı ilişki gösteren duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, aşırı izin verici/ sınırsız baba ve cezalandırıcı baba boyutları modele eklenmiştir. Bu işlemten sonra .016’lık artışla R^2 .130 şeklinde oluşmuştur. 3. aşama sonunda bağımlı değişkenin anlamlı düzeyde yordandığı görülmektedir ($R = .361$, $R^2 = .160$, $\Delta R^2 = .130$, $F_{(7-868)} = 18.565$, $p < .001$). Modele ilişkin beta değerlerine bakıldığında en güçlü yordayıcı değişkenin cinsiyet olduğu ($\beta = .313$, $p < .001$) görülmektedir. Bunu sırasıyla dürtüsellik ($\beta = .099$, $p < .01$) ve cezalandırıcı baba ($\beta = .069$, $p < .05$) izlemektedir. Model bağımlı değişkene ilişkin toplam varyansın yaklaşık % 13’ünü açıklamaktadır.

Tablo 17. Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Model	Değişkenler	B	S.E.	β	T	P	TV	VIF
I	Sabit	24.373	0.832		29.288	0.000		
	Cinsiyet	2.997	0.379	0.261	7.909	0.000***	.979	1.021
	Yaş	-0.015	0.036	-0.014	-0.423	0.672	.979	1.021
Model I: $R = .260$, $R^2 = .067$								
II	Sabit	20.169	1.196		16.858	0.000		
	Cinsiyet	3.071	0.374	0.268	8.201	0.000***	.977	1.023
	Yaş	-0.005	0.036	-0.005	-0.140	0.888	.975	1.025
	Dürtüsellik	0.140	0.029	0.157	4.835	0.000***	.994	1.006
Model II: $R = .303$, $R^2 = .092$								
III	Sabit	15.361	1.410		10.897	0.000		
	Cinsiyet	3.277	0.371	0.286	8.842	0.000***	.944	1.059
	Yaş	0.008	0.035	0.007	0.226	0.821	.958	1.044
	Dürtüsellik	0.102	0.029	0.115	3.492	0.001**	.916	1.091
	Aşırı Koruyucu/ Evhamlı Anne	-0.128	0.044	-0.152	-2.873	0.004**	.353	2.835
	Koşullu/ Başarı Odaklı Anne	0.164	0.051	0.170	3.214	0.001**	.353	2.830
	Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne	0.134	0.089	0.083	1.503	0.133	.324	3.083
	Aşırı Koruyucu/ Evhamlı Baba	0.205	0.048	0.226	4.242	0.000***	.349	2.867
	Koşullu/ Başarı Odaklı Baba	-0.045	0.054	-0.047	-0.832	0.406	.306	3.272
	Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba	0.087	0.086	0.058	1.016	0.310	.305	3.282
	Kötümser/ Endişeli Baba	-0.082	0.061	-0.050	-1.346	0.179	.702	1.425
	Cezalandırıcı Baba	0.078	0.047	0.061	1.666	0.096	.733	1.364
Model III: $R = .385$, $R^2 = .148$								

Durbin- Watson: 1.919, cinsiyet: erkek= 1 kadın= 0, *** $p < .01$, ** $p < .01$, * $p < .05$

Model I: $R=.260$, $R^2=.067$, $\Delta R^2=.065$, $F_{(2-873)}=31.543$, $p<.001$, R^2 değişimi : .067

Model II: $R=.303$, $R^2=.092$, $\Delta R^2=.089$, $F_{(3-872)}=29.360$, $p<.001$, R^2 değişimi: .024

Model III: $R=.385$, $R^2=.148$, $\Delta R^2=.137$, $F_{(11-864)}=13.659$, $p<.001$, R^2 değişimi: .056

Tablo 17’de sunulduğu üzere analiz 3 aşamada tamamlanmıştır. 1. aşamada demografik değişkenlerden cinsiyet ve yaş değişkenleri modele eklenmiştir. 2. aşamada ise Barratt Dürtüsellik Ölçeği modele eklenmiş ve .024’lük bir artışla R^2 .092 değerini almıştır. 3. aşamada ise kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumla anlamlı ilişki gösteren Young Ebeveynlik Ölçeği’nden aşırı koruyucu/ evhamlı anne, koşullu/ başarı odaklı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, aşırı izin verici/sınırsız baba, koşullu/ başarı odaklı baba, kötümser/ endişeli babave cezalandırıcı baba boyutları modele eklenmiştir. Bu işlemten sonra .056’lık artışla R^2 .148 şeklinde oluşmuştur. 3. aşama sonunda bağımlı değişkenin anlamlı düzeyde yordandığı görülmektedir ($R=.385$, $R^2=.148$, $\Delta R^2=.137$, $F_{(11-864)}=13.659$, $p<.001$). Modele ilişkin beta değerlerine bakıldığında en güçlü yordayıcı değişkenin cinsiyet olduğu ($\beta=.286$, $p<.001$) görülmektedir. Bunu sırasıyla aşırı koruyucu/ evhamlı baba ($\beta=.226$, $p<.001$), koşullu/ başarı odaklı anne ($\beta=.170$, $p<.01$), aşırı koruyucu/ evhamlı anne ($\beta=-.152$, $p<.01$) ve dürtüsellik ($\beta=.115$, $p<.01$) izlemektedir. Model bağımlı değişkene ilişkin toplam varyansın yaklaşık % 15’ini açıklamaktadır.

Tablo 18. Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Young Ebeveynlik Biçimleri Tarafından Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Model	Değişkenler	B	S.E.	β	T	P	TV	VIF
I	Sabit	18.795	1.184		15.870	0.000		
	Cinsiyet	2.960	0.539	0.185	5.489	0.000***	.979	1.021
	Yaş	-0.029	0.051	-0.019	-0.558	0.577	.979	1.021
Model I: $R=.183$, $R^2=.033$								
II	Sabit	10.012	1.676		5.974	0.000		
	Cinsiyet	3.115	0.525	0.194	5.938	0.000***	.977	1.023
	Yaş	-0.007	0.050	-0.005	-0.144	0.885	.975	1.025
	Dürtüsellik	0.292	0.041	0.234	7.210	0.000***	.994	1.006
Model II: $R=.296$, $R^2=.088$								
III	Sabit	7.409	2.407		3.078	0.002		
	Cinsiyet	3.371	0.533	0.210	6.319	0.000***	.926	1.080
	Yaş	-0.007	0.050	-0.005	-0.147	0.884	.949	1.053
	Dürtüsellik	0.240	0.043	0.192	5.646	0.000***	.883	1.133
	Küçümseyici/ Kusur Bulucu Anne	-1.684	2.797	-0.038	-0.602	0.547	.261	3.832

Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Anne	0.067	0.036	0.081	1.844	0.066	.531	1.885
Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Anne	-0.006	0.130	-0.003	-0.046	0.963	.312	3.208
Cezalandırıcı Anne	0.072	0.097	0.038	0.743	0.457	.383	2.610
Küçümseyici/ Kusur Bulucu Baba	-1.904	2.595	-0.044	-0.734	0.463	.283	3.532
Aşırı Koruyucu/ Evhamlı Baba	0.157	0.046	0.123	3.378	0.001**	.773	1.294
Aşırı İzin Verici/ Sınırsız Baba	0.198	0.123	0.094	1.613	0.107	.303	3.301
Cezalandırıcı Baba	0.098	0.091	0.055	1.080	0.280	.391	2.561

Model III: R=.338, R²=.114

Durbin- Watson: 1.941, cinsiyet: erkek= 1 kadın= 0, ***p<.01, **p<.01, *p<.05

Model I: R= .183, R²= .033, ΔR²= .033, F₍₂₋₈₇₃₎ = 15.093, p<.001 R² değişimi : .033

Model II: R= .296 R²= .088, ΔR²= .085 F₍₃₋₈₇₂₎ = 27.975, p<.001 R² değişimi: .054

Model III: R= .338 R²= .114, ΔR²= .103 F₍₁₁₋₈₆₄₎ = 10.133, p<.001 R² değişimi: .026

Tablo 18’de görüldüğü üzere analiz 3 aşamada tamamlanmıştır. 1. aşamada demografik değişkenlerden cinsiyet ve yaş değişkenleri modele eklenmiştir. 2. aşamada ise Barratt Dürtüsellik Ölçeği modele eklenmiş ve .054’lük bir artışla R² .088 değerini almıştır. 3. aşamada ise Young Ebeveynlik Ölçeği’nden küçümseyici/ kusur bulucu anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, cezalandırıcı anne, küçümseyici/ kusur bulucu baba, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, aşırı izin verici/sınırsız baba ve cezalandırıcı baba boyutları modele eklenmiştir. Bu işlemten sonra .026’lık artışla R² .114 şeklinde oluşmuştur. 3. aşama sonunda bağımlı değişkenin anlamlı düzeyde yordandığı görülmektedir (R= .338, R²= .114, ΔR²= .103, F₍₁₁₋₈₆₄₎ = 10.133, p<.001). Modele ilişkin beta değerlerine bakıldığında en güçlü yordayıcı değişkenin cinsiyet olduğu (β = .210, p<.001) görülmektedir. Bunu sırasıyla dürtüsellik (β = .192, p<.01) ve aşırı koruyucu/ evhamlı baba (β =.123, p<.01) izlemektedir. Model bağımlı değişkene ilişkin toplam varyansın yaklaşık % 11’ini açıklamaktadır.

BÖLÜM 5

5 TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, üniversite öğrencilerinde dürtüsellik ve ebeveynlik biçimlerinin flört şiddetine yönelik tutumu yordamasına ilişkin toplanan verilerden elde edilen bulgular, literatürde yer alan kuramsal bilgiler ve araştırmalar ışığında tartışılmıştır. Daha sonra araştırma bulgularına göre ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1 Tartışma

5.1.1 Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri'nin Demografik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

5.1.1.a Cinsiyet Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri'nden Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum, Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgularına göre, erkek üniversite öğrencilerinin erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum, erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum puan ortalamaları, kadınlarınkine oranla daha yüksektir. Üniversite öğrencileri üzerinde yürütülen flört şiddetine yönelik çalışmalara bakıldığında bu bulgu ile örtüşen araştırmalar olduğu gibi örtüşmeyen araştırmalar olduğu da görülmektedir (Anderson vd., 2011; Baltalarlı, 2020; İftar, 2016; Kaura ve Lohman, 2009; Pflieger ve Vazsonyi, 2006; Straus, 2004; Yolcu, 2019; Yumuşak, 2013). Çin'de üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada flört ilişkisinde erkeğin uyguladığı psikolojik flört şiddetine yönelik tutum puanlarının erkeklerde daha yüksek olduğu; erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum, kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarla ilgili olarak her iki cinsiyetin benzer tutumlara sahip olduğu bildirilmiştir (Anderson vd., 2011). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin erkeğin ve kadının uyguladığı psikolojik şiddet ile erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlara daha çok onay verirken, kadın öğrencilerin yalnızca kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumları onayladıkları görülmüştür (Yumuşak, 2013). Üniversite öğrencileri ile yapılan farklı bir araştırmada da erkek öğrencilerin flört şiddetine ilişkin destekleyici tutumlarının kadın öğrencilerden yüksek

olduğu bulunmuştur (Yolcu, 2019). Türkiye'de yapılan birçok çalışmada erkek öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutum puanlarının kadınlara oranla daha yüksek olduğunu bildiren bulgular yer almaktadır (Ayhan, 2020; Baltarlı 2020; Birlik, 2019; İftar 2016; Yıldız 2016; Yumuşak, 2013). Reyes vd. (2016), geleneksel cinsiyet rolü tutumlarının erkeklerde flört şiddeti uygulama riskini sinerjik şekilde etkilediğini bildirmiştir. Türk toplumunda kadın ve erkeklere farklı özellikler yüklenmektedir. Erkeklerin tepkilerini daha saldırgan bir şekilde ifade etmelerine müsamaha gösterilmekte ve saldırganlık içeren tavırlar erkeklik nişanesi olarak algılanmaktadır. Bu sebeple erkeklerde saldırgan davranışlar baskılanmazken, kadınlarda saldırganlığa yönelik tepkiler baskılanmaktadır (Karakayalı, 2020). Erkekler şiddeti zarar verici bir eylem ve ilişkiyi bitirme nedeni olarak görmemektedir (Molidor ve Tolman, 1998). 32 ülkeden 68 farklı üniversitede öğrenim gören toplam 13601 kadın ve erkek üniversite öğrencisinin katılımı ile partner şiddetinin etiyolojisinin cinsiyet simetrisi olup olmadığına odaklanılan bir çalışmada, erkek veya kadın partnerin egemenliğinin artan şiddet olasılığıyla ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Straus, 2008). Ataerkil kültürün hâkim olduğu coğrafyalarda kadınlardan uyumlu, duygusal ve edilgen; erkeklerden ise asi, mantıklı ve aktif rol üstlenmeleri beklenir (Savaş, 2018). Ancak toplumsal cinsiyet eşitliği açısından son yıllarda kadın hakları konusunda yapılan bilinçlendirme çalışmaları, kadınlarda flört ilişkisinde şiddeti onaylayan tutumlarla ilgili yeni bir bilişsel dizayn oluşturmuş ve şiddete yönelik toleransı azaltmış olabilir. Türkiye'de erkek egemenliğine dayalı toplumsal yapı ve kadın-erkek cinsiyete yüklenen rollerle paralel olarak, erkekler flört ilişkisinde partnerleri üzerinde hâkimiyet kurmak isteyebilir. Kadın üzerinde hâkimiyet kurma isteğinin, erkekleri şiddete yönelik tutumları kabullenici hale getirebileceği düşünülebilir.

5.1.1.b Yaş Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri'nden Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum, Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Literatürde bu araştırma bulgusunu destekleyen ve desteklemeyen çalışmalar olduğu (Baltarlı, 2020; Duman vd., 2019; Eriksson ve Mazerolle, 2014; İftar, 2006; Taşkale ve Soygüt, 2016; Tharp ve Noonan, 2011; Pflieger ve Vazsonyi, 2006; Qu vd., 2018; Yıldız, 2016) görülmektedir. Yetişkin ilişkilerinde şiddete yönelik tutumların incelendiği bir araştırmada yaş değişkenine göre farklılaşma görülmemiştir (Duman vd., 2019). Yapılan bir çalışmada kadın sığınma evinde kalan

bireylerin yaşları ile maruz kalınan şiddet boyutu arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (Taşkale ve Soygüt, 2016). Baltalarlı (2020)'nin yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumlar konusunda yaptığı çalışmada yaş değişkeni ile anlamlı ilişki bulunmamıştır. Ergenlik yıllarındaki ebeveynlik ve yetişkinlikteki yakın partner şiddetinin incelendiği beş yıllık boylamsal bir araştırmada yaş değişkeninin yakın partner şiddeti açısından yordayıcı bir etkisi olmadığı bulunmuştur (Giordano vd., 2014). Polis adayları ile yapılan çalışmada katılımcıların flört şiddetine yönelik tutumları ile yaşları arasında anlamlı ilişki bulunmazken (Qu vd., 2018), farklı bir araştırma sonuçları da üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde şiddet puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığını göstermiştir (Yıldız, 2016). Flört şiddeti tutumu üzerine yapılan farklı çalışmalarda ise yaşa göre anlamlı farklılık olduğu belirtilmiştir (Gover vd., 2011a; Millett vd., 2015; Sarıhan, 2019; Uysal Venema, 2018). Bulgular arası farklılığın sebebinin örneklem yapısındaki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Türkiye’de yapılan araştırmaların geneli baz alındığında yaş değişkeninin flört şiddeti üzerinde etkili olmadığı görülmekte olduğundan bu araştırmanın bulgularının desteklendiği söylenebilir.

5.1.1.c Anne ve Baba Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Değerlendirilmesi

Araştırma bulgularına göre üniversite öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri’nden Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum, Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ve Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaların, anne ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu bulguya benzer olan ve olmayan bulgular olduğu görülmektedir (Ayyıldız 2019; İftar, 2016; Temple vd., 2018; Özdemir, 2019). Otoriter kimlik yapısı ve flört şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada katılımcıların şiddet eğilimi puanlarının anne ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülmüştür (Özdemir, 2019). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada erkeğin ve kadının uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddete yönelik tutumların anne ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülürken (İftar, 2016), genç yetişkinler üzerine yapılan bir çalışmada ebeveyn eğitim düzeyinin fiziksel flört şiddeti ile ilişkili olduğu (Temple vd., 2018) bulunmuştur. Farklı bir çalışmada erkeğin uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddetinin anne eğitim düzeyine göre farklılaştığı, baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülürken, kadının uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddetinin anne ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır (Ayyıldız, 2019). Bulgular arası

farklılığın örneklem yapısı ve ölçme araçları arasındaki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

5.1.2 Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri ile Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Arasındaki İlişkilerin Değerlendirilmesi

5.1.2.a Üniversite Öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi

Bu çalışmadan elde edilen verilere göre; Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile dürtüsellik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde bu bulguları destekleyen araştırmalar olduğu göze çarpmaktadır (Cunradi vd., 2021; Glowacz ve Courtain, 2020; Goodman vd., 2019; Watkins vd., 2014). Genç yetişkinlerle fiziksel ve psikolojik flört şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada dürtüsellik flört şiddetini teşvik ettiği bildirilmiştir (Glowacz ve Courtain, 2020). Yaşları 18-50 arasında değişen 1037 katılımcı üzerinde yürütülen bir çalışmada bireysel psikososyal faktörlerle ilgili olarak, olumsuz çocukluk deneyimleri ile dürtüsellik, hem erkeklerde hem de kadınlarda yakın partner şiddeti sıklığı ve ağırlığı ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur (Cunradi vd., 2021). Yaşları 24-31 arasında değişen 251 erkek üzerinde yapılan bir çalışmada ise dürtüsellik ile yakın ilişkilerde şiddetle çatışma ile pozitif, müzakere temeli çatışma ile negatif ilişki bulunmuştur (Goodman vd., 2019). Dürtüsellik düzeyi yüksek bireyler öz-kontrol ile ilgili sorun yaşarlar (Whiteside ve Lynam 2001). Öz-kontrol yetersizliği dürtü kontrol ve davranış problemleri, duygusal problemler, kişilerarası ilişkilerde problemler, suç ve şiddetle ilişkilidir (Baumeister vd., 2007). Anlık bağırma gibi sözel dürtüsel eylemlerdeki artış, romantik ilişkilerde sürekli öfke ile ilişkilidir (Di Blasi ve Kassino, 2018). Dürtüsel bireylerin, flört ilişkilerinde de duygu, düşünce ve davranışlarını kontrol etmekte sıkıntı yaşayabileceği ve bu durumun bağırma, kızma gibi psikolojik şiddete yönelik eğilimleri arttırabileceği söylenebilir.

Çalışma bulgularına göre; Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile aşırı izin verici/ sınırsız anne ebeveynlik biçimi ve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik biçimi puan ortalamaları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır. Literatür incelendiğinde bu bulguları destekleyen araştırmalar olduğu göze çarpmaktadır (Baltarlı, 2020; Choe vd., 2020; Duman 2020; Pflieger ve Vazsonyi, 2006; Sandstrom, 2007; Tharp ve Noonan, 2011). Üniversite öğrencilerinde yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumla ilgili bir araştırmada aşırı izin verici anne ve aşırı izin verici baba ebeveynlik

biçiminin şiddete yönelik tutum ile pozitif ilişkili olduğu görülürken (Baltalarlı, 2020), başka bir araştırmada ebeveynin denetimi arttıkça partnerin kıskançlığını onaylamanın azaldığı (Tharp ve Noonan, 2011) ortaya çıkmıştır. Psikolojik şiddet, bağlanma ve anne babanın psikolojik kontrolü arasındaki ilişkilerin incelendiği bir araştırmada, hem anne hem de babanın uyguladığı psikolojik kontrolün yakın ilişkilerde psikolojik şiddeti yordadığı ortaya çıkarılmıştır (Choe vd., 2020). Kadına yönelik şiddet eğilimi olan ve olmayan erkekler üzerinde yapılan bir çalışmada, aşırı izin verici/ sınırsız anne ve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik biçiminin şiddet eğilimi olan erkekler lehine farklılaştığı görülmüştür (Duman, 2020). Aşırı izin verici ebeveynlik biçimi ile büyütülen bireylerde özdisiplin yetersizliğinin yanı sıra ayrıcalıklılık- haklılık şemaları gelişebilir (Ak vd., 2019). Haklılık şemasının temeli, ebeveynlerin çocukları üzerinde yeterli denetim kuramamalarından ve çocukta gerçekçi sınırlara hassasiyet oluşturulmamasından kaynaklanmaktadır. Bu ebeveynler çocuklarını aşırı serbest bırakmakta, sınır tanımayan çocuklarda da başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duymama ve öfkeyi ifade etmede kontrolsüzlük gelişebilmektedir (Young ve Klosko, 2013). Bireyin her konuda haklı olduğuna yönelik inancının, flört ilişkisinde partneri üzerinde kontrol kurmasına, partnerin duygu ve düşüncelerine saygı göstermemesine, partneri kısıtlayıcı eylemleri normalleştirmesine sebep olabilir. Erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile ilgili maddeler göz önünde bulundurulduğunda, kadın partnerin giyim şekline karışma, diğer erkek arkadaşları ile görüşmesini onaylamama gibi kıskançlıkla ilgili davranışların olduğu görülmektedir. Özellikle güçlü romantik ideallere sahip kültürlerde kıskançlık, şefkatin ve sevginin bir ifadesi olarak olumlu bir anlam kazanabilir (Vandello ve Cohen, 2008). Erkek partner tarafından kadın partnere yöneltilen kıskançlıkla ilgili davranışların, partneri koruma ve güçlü sevgi parametresi olduğuna yönelik inançların, bireylerde erkeğin uyguladığı psikolojik şiddeti kabule ilişkin tutuma yol açacağı düşünülebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile kuralcı/ kalıplayıcı anne, küçümseyici/ kusur bulucu anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, sömürücü/ istismar edici anne, aşırı koruyucu/ evhamlı anne, koşullu/ başarı odaklı anne, kötümser/ endişeli anne, cezalandırıcı anne, değişime kapalı/ duygularını bastıran anne, kuralcı/ kalıplayıcı baba, küçümseyici/ kusur bulucu baba, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba, sömürücü/ istismar edici baba, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, koşullu/ başarı odaklı baba, kötümser/ endişeli baba, cezalandırıcı baba ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde bu bulguları destekleyen araştırmalar

olduğu göze çarpmaktadır (Baltarlı, 2020; Göral Alkan, 2010; Espinoza vd., 2012; Muñiz-Rivas vd., 2019; Tortamış, 2014). Baltarlı (2020)'nın yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinde yakın ilişkilerde şiddete yönelik tutumla kuralcı/ kalıplayıcı anne, küçümseyici/ kusur bulucu anne, sömürücü/istismar edici anne, aşırı koruyucu/ evhamlı anne, kötümser/ endişeli anne, cezalandırıcı anne, değişime kapalı/duygularını bastıran anne, kuralcı/ kalıplayıcı baba, küçümseyici/ kusur bulucu baba, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba, koşullu/ başarı odaklı baba, sömürücü/istismar edici baba, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, kötümser/ endişeli baba, cezalandırıcı baba ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba boyutları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Göral Alkan (2010)'ın yaptığı çalışmada romantik ilişkilerde kıskançlık ile küçümseyici/ kusur bulucu anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, sömürücü/ istismar edici anne, kötümser/ endişeli anne, cezalandırıcı anne, değişime kapalı/ duygularını bastıran anne, küçümseyici/ kusur bulucu baba, sömürücü/ istismar edici baba, kötümser/ endişeli baba, cezalandırıcı baba ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. Ebeveynlik stilleri, cinsiyet ve flört şiddeti üzerine yapılan bir araştırmada sözel-duygusal şiddet ile anne kabul ve katılımı, anne ve babanın katı ve denetleyici tutumu arasında anlamlı ilişki ortaya çıkmamıştır (Muñiz-Rivas vd., 2019). Flört şiddeti, ataerkil inançlar ve otoriter ebeveynlik üzerine yapılan bir çalışmada, otoriter ebeveynlik ile kız ve erkeklerde flört şiddeti uygulama arasında ilişki görülmezken, erkeklerde ataerkil inançların flört şiddeti uygulamayı etkilediği görülmüştür (Espinoza vd., 2012).

5.1.2.b Üniversite Öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi

Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre; Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile dürtüsellik arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Literatür incelendiğinde bu bulguları destekleyen araştırmalar olduğu göze çarpmaktadır (Boyle vd., 2008; McMahon vd., 2018; Romero- Martínez vd., 2019; Tharp vd., 2012). Yakın partner şiddeti ile dürtüsellik, duygu düzenleme ve düşmancılık konusunda yapılan bir araştırmada fiziksel, psikolojik ve cinsel saldırganlık ile dürtüsellik arasında anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur (Tharp vd., 2012). Yakın partner şiddetinden hüküm giymiş bireylerde dürtüsellik ve dikkat değiştirme açıklarının önemi üzerine yürütülen bir araştırmada, şiddet uygulayan bireylerin yüksek düzeyde dürtüsellığe sahip oldukları görülmüştür (Romero Martínez vd., 2019). Erkeklerin rapor ettikleri dürtüsellik öz bildirimleri ve evlilikte kocanın uyguladığı şiddet arasında pozitif ilişkiler bulunmaktadır (Stuart ve Holtzworth-Munroe, 2005). Partner şiddeti nedeniyle üniversite merkezli bir tedavi merkezine

giren 73 erkek üzerinde yürütülen bir başka çalışma da yakın ilişkilerde partnere fiziksel saldırganlık, aile şiddeti ve dürtüsellik arasında anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur (Boyle vd., 2008). Dürtüsel bireylerin uygun öngörude bulunmamaları, hızlı ve zamansız eylemlere yatkın olmaları (Wang vd., 2017), etkili davranış kontrolü sağlama ve uygunsuz davranışları baskılama becerilerinde güçsüzlük çekmeleri (Farmer ve Golden, 2009) flört ilişkilerinde de duygu düzenleme yapamamalarına sebep olabilir. Öfke kontrolünü kolayca kaybetme eğilimi olan bireyler, yüksek düzeyde dürtüsellığe sahiptir (Barratt, 1991). Dürtüsel kişiler sinirlendikleri zaman partnerlerine karşı aceleci tepkiler vermekte ve güçlü saldırgan dürtüler yaşamaktadır (Watkins vd., 2014). Bu bilgiler göz önüne alındığında, dürtüsel bireylerin yeterince öz düzenleme yapamamalarının partnerlerine yönelik saldırganlık dürtüsünü kontrolde güçlük çekmelerine yol açarak fiziksel şiddete ilişkin eğilimlerini arttırabileceği düşünülebilir.

Bu araştırmanın bulgularına göre, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Alan yazın gözden geçirildiğinde bu bulguları destekleyen araştırmalar olduğu göze çarpmaktadır (Baltarlı, 2020; Gao vd., 2015; Körük vd., 2016; Oğuz, 2020; Simons vd., 2008). Flört şiddetinin şema terapi modelinde incelendiği bir çalışmada duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne ebeveynlik biçimi ile yakın ilişkilerde şiddet arasında pozitif ilişki ortaya çıkmıştır (Baltarlı 2020). Diğer bir araştırma sonuçlarında ise annenin sıcak ilgisini içeren bakım ve kontrolü arttıkça düşmancılığın azaldığı görülmüştür (Körük vd., 2016). Duygusal yoksun bırakıcı anne ebeveynlik biçimi arttıkça bireylerde söz dinleyen/teslimiyetçi, kopuk korungan ve cezalandırıcı ebeveyn modları artmaktadır (Oğuz, 2020). Yakın partner şiddeti ile suçlanan kadın ve erkekler üzerinde yapılan bir çalışmada, sıcak ve reddedici olmayan annelik davranışlarının şiddet davranışları üzerinde negatif ilişkisi olduğu bildirilmiştir (Simons vd., 2008). Bu bilgiler göz önüne alındığında anneleri ile yeterince sıcak ve sevgi dolu ilişki kalitesinden mahrum büyütülen bireylerin değersizlik ve sevilmemeye hissini içselleştirebilecekleri gibi bu durumun zamanla öfke duygusunun uyanmasına ve gerginliğe neden olabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu, bireylerde oluşan değersizlik ve öfke duygusunun, erkek tarafından uygulanan fiziksel şiddete yönelik tutumları kabullenmeye yol açabilmesi ile açıklanabilir.

Araştırma verilerine göre, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile aşırı izin verici/ sınırsız anne ve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik biçimleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında bu bulguları destekleyen araştırmalar olduğu görülmüştür (Başbuğ vd, 2016; Chapple, 2003; Körük vd., 2016; Lavoie vd., 2002). Yapılan bir çalışma, düşük ebeveyn denetiminin flört şiddetiyle önemli ölçüde ilişkili olduğunu (Chapple, 2003) ortaya koymuştur. Farklı bir araştırmada ise erkeklerde çocukluk yıllarındaki zayıf ebeveyn denetimi ile flört şiddeti arasında bağlantı olduğu (Lavoie vd., 2002) bildirilmiştir. Bir başka araştırmada da annenin bakım ve kontrolü arttıkça düşmancıl tutumun azaldığı ortaya konmuştur (Körük vd., 2016). Aşırı izin verici/sınırsız anne ve baba ebeveynlik biçimi, yetersizlik ve zayıf özdenetim şemaları ile bağlantılıdır ve bireylerde başkalarına ve kişilerarası ilişkilere ilişkin olumsuz tutumların oluşmasına sebep olabilmektedir (Başbuğ vd, 2016). Yetersiz özdenetim şemasına sahip bireyler duygu, düşünce ve dürtülerini kontrol güçlüğü yaşamakta ve sağlıklı yetişkin davranışları sergilemekte zorlanmaktadır. Bu bireylerin güçlük yaşadığı alanlardan biri de öfke yönetimidir (Ak vd., 2020). Aşırı izin verici anne davranışlarına maruz kalmanın sebep olduğu yetersiz özdenetimin ve öfke kontrolü ile ilgili güçlüklerin, flört sürecinde partnerlere yönelik fiziksel şiddet eğilimine yol açacağı düşünülebilir.

Bu araştırmanın bulgularına göre, Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde bu bulguları destekleyen araştırmalar olduğu bulunmuştur (Afifi vd., 2017; Gover vd., 2008; Jouriles, 2012; Simons vd., 2008; Windle ve Mrug, 2009; Wolf ve Foshee, 2003). Gençlerde yakın partner şiddeti deneyimleri üzerine yapılan bir araştırmada sert ebeveynlik davranışları flört şiddeti ile ilişki bulunmuştur (Jouriles, 2012). Yapılan bir araştırmada çocukluk döneminde anne ve baba tarafından katı fiziksel cezalandırılmanın ileri yetişkinlik yıllarında yakın partner şiddetine maruz kalma ve partnere şiddet uygulama ile ilişkili olduğu (Afifi vd., 2017) ortaya çıkarken, diğer bir çalışmada çocukluk çağında şiddete maruz kalmanın, erkekler ve kadınlar için şiddetle karakterize edilen ilişkilerdeki katılımın tutarlı bir yordayıcısı olduğu (Gover vd., 2008) tespit edilmiştir. Saldırganlık modellerine maruz kalan bireylerin, saldırganlığı bir çatışma durumuna kabul edilebilir ve uygun bir yanıt olarak görme olasılıkları daha yüksek olacaktır (O'keefe ve Treister, 1998). Bu bilgiler bazında, cezalandırıcı baba davranışlarının bireylerde şiddetin normalleştirilmesine neden olabileceği, cezalandırıcı babaları olan bireylerin saldırgan davranışları deneyim yoluyla modelleyerek fiziksel flört şiddetine yönelik kabullenici tutum sergilemelerine yol açabileceği düşünülebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları ile kuralcı/ kalıplayıcı anne, küçümseyici/ kusur bulucu anne, sömürücü/ istismar edici anne, aşırı koruyucu/ evhamlı anne, koşullu/ başarı odaklı anne, kötümser/ endişeli anne, cezalandırıcı anne, değişime kapalı/ duygularını bastıran anne, kuralcı/ kalıplayıcı baba, küçümseyici/ kusur bulucu baba, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba, sömürücü/ istismar edici baba, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, koşullu/ başarı odaklı baba, kötümser/ endişeli baba ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde bu bulgularla paralel olan ve olmayan araştırmalar olduğu (Baltarlı, 2020; Duman 2020; Taşkale 2014; Tuzgöl Dost vd., 2019) görülmektedir. Duman (2020)'ın erkeklerde kadına yönelik şiddet eğilimi konusunda yaptığı çalışmada, şiddet eğilimi olan erkeklerin olmayanlara göre kötümser/endişeli anne, değişime kapalı/ duygularını bastıran anne, kötümser/ endişeli baba, duygusal yoksun bırakıcı baba, koşullu/ başarı odaklı baba, cezalandırıcı baba, değişime kapalı/duygularını bastıran baba ebeveynlik biçimleri arasında farklılık görülmezken, diğer ebeveynlik biçimlerinin iki grup arasında farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Taşkale (2014)'nin aile içi şiddet mağduru olan ve olmayan kadınlarla yaptığı çalışmada iki grup arasında başarı odaklı anne, aşırı koruyucu anne ve değişime kapalı/duygularını bastıran anne ebeveynlik biçimleri bakımından farklılık görülmezken, diğer ebeveynlik biçimlerinde farklılaşmalar olduğu görülmüştür.

5.1.2.c Üniversite Öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile dürtüsellik puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Alan yazına bakıldığında bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu görülmüştür (Derefinko vd., 2011; Dodaj vd., 2020; Hassija vd., 2018; Schafer vd., 2004; Shorey vd., 2011; Watkins vd., 2014). Flört eden çiftler ile yürütülen bir çalışmada da dürtü kontrol güçlükleri ile kadın ve erkeklerde fiziksel ve psikolojik flört şiddeti arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Watkins vd., 2014). Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan farklı ırklardan bireylerle yapılan bir çalışmada dürtüsellik ile çiftlerin birbirlerine yönelttikleri şiddet arasında anlamlı pozitif ilişkiler görülmüştür (Schafer vd., 2004). Başka bir çalışmada kadın üniversite öğrencilerinde dürtüsellik boyutları ile flört şiddeti arasında anlamlı ilişkiler olduğu (Dodaj vd.,2020) bulunmuştur. Farklı bir çalışmada da yakın partner şiddeti ile dürtüsellik boyutu

arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir (Derefinko vd., 2011). Dürtüselliikteki artışın aceleci tepkiler vermede de artışla ilgisi göz önünde bulundurulduğunda, bireylerin duygusal tepkiler vermede de aceleci ve kontrolsüz davranabileceği ve bu durumun psikolojik şiddete eğilimi arttırabileceği söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile aşırı koruyucu/ evhamlı anne ve aşırı koruyucu/ evhamlı baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif anlamlı ilişki görülmüştür. Literatür incelendiğinde bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu tespit edilmiştir (Eldeleklioğlu, 2007; Göral Alkan, 2010; Körük vd., 2016; Tortamış, 2014; Yıldız, 2016). Yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde şiddet puanları ile koruyucu anne ve koruyucu baba tutumları arasında pozitif ilişkiler bulunmuştur (Yıldız, 2016). Birlikte yaşayan 178 çift üzerinde yapılan bir araştırmada aşırı koruyucu/ evhamlı anne ve aşırı koruyucu/ evhamlı baba ebeveynlik biçimi ile romantik ilişkide kıskançlık arasında korelasyonel ilişki tespit edilmiştir (Göral Alkan, 2010). Aşırı koruyucu tutum, özgüven ve özerklik kazanımı açısından risk oluşturabilir ve bireylerde kişilere bağımlılığın ve yetersizliğin oluşmasına neden olabilir (Ak vd., 2019). Partnere yönelik yoğun bağımlılık ile özerk davranamama sorunu romantik ilişkilerde kişisel sınırların korunması ve şiddet davranışlarını kabullenme açısından risk oluşturabilir. Bunun yanı sıra aşırı koruyucu baba tutumunun, yetişkinlikte ayrılma anksiyetesine zemin hazırlayacağı belirtilmiştir (Başbuğ vd., 2016). Aşırı koruyucu tutumla yetiştirilen bireylerde oluşan özgüven eksikliği ve bağımlılığın, flört sürecinde kendilerine zarar verici şiddet eylemlerine maruz kalmalarına rağmen ilişkiyi sonlandıramama ve şiddete karşı koyamamaya sebep olacağı, böylece kadın üniversite öğrencilerinde şiddete yönelik kabullenici tutumun artacağı öngörülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile koşullu/ başarı odaklı anne ve koşullu/ başarı odaklı baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde bu bulguya paralel olan ve olmayan araştırmalar olduğu görülmüştür (Gao vd., 2015; Kotancı, 2021; Tuzgöl Dost vd., 2019). Ebeveynlik biçimleri ile proaktif ve reaktif saldırganlık davranışları üzerine yapılan bir çalışmada ise reaktif saldırganlıkla yüksek beklenti ve sıkı denetime dayalı ebeveyn davranışları arasında negatif yönlü ilişkiler (Gao vd., 2015) bulunmuştur. 18 yaş ve üzerindeki bireylerle yapılan bir araştırmada koşullu/ başarı odaklı anne ve koşullu/ başarı odaklı baba ebeveynlik biçimi ile antisosyal kişilik arasında pozitif yönlü ilişki görülürken (Kotancı, 2021); bir başka araştırmada koşullu/ başarı odaklı

anne ve koşullu/ başarı odaklı baba ebeveynlik biçimi ile duygusal dengesizlik/ nevrotizm ile pozitif yönlü, yumuşak başlılık kişilik özelliği ile negatif yönlü ilişkiler (Tuzgöl Dost vd., 2019) olduğu ortaya çıkmıştır. Koşullu/ başarı odaklı ebeveyn tutumu ile yetiştirilen çocukların gerçekçi sınır koyma, sevgi ve ait olma ihtiyacı karşılanmamıştır. Bu çocuklar her alanda en iyisini, en mükemmelini yapmak zorunda hissederler. Bu durum bireylerde hem incinmiş hem de kızgın çocuk modunu tetikleyebilir ve bireyler uygun olmayan başa çıkma tepkileri geliştirebilir. Sürekli başarılı ve mükemmel olma baskısına tahammül edemeyen bireylerde zamanla inatçılık oluşur ve bu inatlaşma başarılı olma beklentisine cevap verme yerine kurallara aykırı davranma ve saldırgan davranışlar sergileme şeklinde sürdürülebilir (Ak vd., 2019). Koşullu/ başarı odaklı baba ebeveynlik biçimi arttıkça öfkeli çocuk ve söz dinleyen/teslimiyetçi çocuk modları artmaktadır (Oğuz, 2020). Bu bilgiler ışığında, öfkeli çocuk modunun flört ilişkisinde şiddet uygulamaya yönelik tutumu besleyebileceği, söz dinleyen/ teslimiyetçi çocuk modunun da flört ilişkisinde şiddete maruz kalmaya yönelik risk oluşturabileceği düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile aşırı izin verici/ sınırsız anneve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Alan yazına bakıldığında bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu bulunmuştur (Baltarlı 2020; Muñiz-Rivas vd., 2019; Pflieger ve Vazsonyi, 2006; Sandstrom, 2007; Taşkale, 2014). Ebeveynlik stilleri, cinsiyet ve flört şiddeti üzerine yapılan bir araştırmada ilişkisel şiddet ile anne kabul ve katılımı, anne ve babanın katı ve denetleyici tutumu arasında anlamlı ilişki ortaya çıkmıştır (Muñiz-Rivas vd., 2019). Bir başka çalışmada kızlarda ilişkisel saldırganlıkla izin verici anne ebeveynlik stili arasında anlamlı ilişki ortaya çıkarken (Sandstrom, 2007), farklı bir araştırmada aile içi şiddet mağduru olan ve olmayan kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada iki grup arasında aşırı izin verici anne ebeveynlik biçimi arasında farklılık görülmüştür (Taşkale, 2014). Aşırı izin verici tutumla yetiştirilen bireyler üzerinde hiçbir denetim yoktur ve özgürce istedikleri gibi hareket etmektedirler (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Ebeveynlerin yeterince sınır koymaması sebebiyle bireyler, yetişkinlik döneminde yakın ilişkilerde sınırları korumayı öğrenemeyebilir (Baltarlı, 2020). Aşırı izin verici tutum arttıkça bireylerde kontrol ihtiyacı da artmaktadır (Kömürcü, 2014). Bireysel dürtü ve isteklerini frenleyemeyen, her istediğinin yapılmasını alışkanlık haline getirmiş bireyler, flört ilişkilerinde de partnerlerinden kendi isteklerini koşulsuz biçimde yerine getirmesini bekleyebilir. Bireysel istekleri yerine getirilmediğinde ise öz kontrol sağlayamayarak öfkelenebilirler. Bu gibi durumlarda kadın üniversite öğrencilerindeki duygu ve davranış

kontrolüne ilişkin özdenetim eksikliğinin flört ilişkisinde şiddet eğilimine yol açacağı düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile kötümser/ endişeli baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Literatüre bakıldığında bu bulguya paralel olan ve olmayan araştırmalar olduğu tespit edilmiştir (Baltarlı 2020; Taşkale 2014; Tuzgöl Dost vd., 2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin şema terapi modeli ile incelendiği bir çalışmada kötümser baba ebeveynlik biçimi ile flört şiddeti arasında anlamlı ilişki çıkmamıştır (Baltarlı 2020). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada kötümser/ endişeli baba ebeveynlik biçimi ile duygusal dengesizlik/ nevrotizm arasında pozitif yönlü, yumuşak başlılık kişilik özelliği arasında negatif yönlü ilişkiler olduğu görülmüştür (Tuzgöl Dost vd., 2019). Kötümser endişeli ebeveynlik biçimi sergileyen ebeveynler hayata ilişkin kaygılı ve karamsar yüklemelere sahiptir (Sheffield vd., 2005). Sosyal öğrenme teorisi göz önüne alındığında, ebeveyndeki kaygılı ve karamsar bakış açısını modelleyen bireylerin flört ilişkilerinde de kaygılı olmaları ve her an kötü bir olay yaşama korkusu ile gerginlik yaşadıkları düşünülebilir. Bu gerginliği kontrol etmede yaşanan güçlüklerin flört ilişkisinde psikolojik şiddete eğilime yol açacağı söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu görülmüştür (Fulu vd., 2017; Temple vd., 2018; Windle ve Mrug, 2009; Wolf ve Foshee, 2003). 18- 49 yaşları arasındaki bireylerle yapılan bir araştırmada çocukluk çağında yaşanan duygusal, fiziksel ve cinsel kötü muamelenin kadın ve erkeklerde fiziksel ve cinsel partner şiddeti ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Fulu vd., 2017). Başka bir çalışmada babaların sert ebeveynlik uygulamalarının rahatsız edici davranışlara ve flörtte çatışmalara yol açtığı (Windle ve Mrug, 2009) ortaya çıkarken; şiddete tanık olan bireylerin olumsuz öfke ifade tarzlarını benimseme eğiliminde olduklarını ve bunun daha sonra şiddete yol açabileceğini göstermiştir (Wolf ve Foshee, 2003). Cezalandırıcı anne davranışlarına maruz kalan bireylerde kırılgan çocuk, öfkeli çocuk ve hiddetli çocuk modları aktive olmaktadır (Oğuz, 2020). Sosyal öğrenme kuramına göre bireylerin tutum ve davranışları, doğrudan deneyimleme ya da başkalarının davranışlarını ve sonuçlarını gözlemleyerek gerçekleşmektedir (Bandura ve McClelland, 1977). Cezalandırılan bireyler, sağlıklı sorun çözme yöntemlerini öğrenemeyecek, kendileri de cezalandırıcı davranışları problem çözme

stratejisi olarak modelleyebilecektir. Cezalandırılan bireylerde flört ilişkilerinde partnerlerini cezalandırmaya ilişkin eğilimlerin, flörtte şiddete yönelik kabullenici tutuma yol açabileceği düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile kuralcı/ kalıplayıcı anne, küçümseyici/ kusur bulucu anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, kötümser/ endişeli anne, cezalandırıcı anne, değişime kapalı/ duygularını bastıran anne, kuralcı/ kalıplayıcı baba, küçümseyici/ kusur bulucu baba, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba boyutu ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Alan yazına bakıldığında bu bulgularla paralel olan ve olmayan bulgular olduğu görülmektedir (Baltarlı 2020; Foshee vd., 2001; Hassija vd., 2018; Taşkale, 2014; Tortamış, 2014; Yıldız, 2016). Kadın üniversite öğrencilerinde ebeveyn bağlanması ve yakın ilişkilerde şiddet üzerine yapılan bir çalışmada, aşırı koruyucu anne tutumu ile yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma ve şiddet uygulama arasında ilişki görülmezken, annenin ilgisi arttıkça yakın ilişkilerde şiddete maruz kalma ve şiddet uygulamanın azaldığı (Hassija vd., 2018) ortaya çıkmıştır. Tortamış (2014)'ın yaptığı çalışmada kadınlarda romantik kıskançlık ile küçümseyici/ kusur bulucu anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, kötümser/ endişeli anne, değişime kapalı/ duygularını bastıran anne, kuralcı/ kalıplayıcı baba, küçümseyici/ kusur bulucu baba, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı baba, sömürücü/ istismar edici baba, aşırı izin verici/ sınırsız baba, kötümser/ endişeli baba, cezalandırıcı baba ve değişime kapalı/ duygularını bastıran baba boyutları arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. Kadın ve erkeklerde flört şiddetine yönelik yapılan boylamsal bir çalışmada, anne denetimi ve anne tarafından darp edilme durumunun kadınlarda flört şiddeti ile ilişki göstermediği (Foshee vd., 2001) ortaya çıkmıştır.

5.1.2.d Üniversite Öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumun Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimleri Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi

Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile dürtüsellik puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Alan yazına bakıldığında bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu görülmektedir (Caetano vd., 2008; Johnson ve Moore, 2020; Mair vd., 2012). Yakın partner şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada, şiddet uygulayan kadın ve erkeklerin dürtüsellik düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur (Caetano vd., 2008). 18-50 yaş arası bireylerle yapılan bir araştırmada dürtüsellik, kadın ve erkeklerde çocukluk çağı yaşantıları ve yakın partner şiddeti arasında

aracı rolde olduğu bulunmuştur (Mair vd., 2012). Kadınlar üzerinde yapılan bir çalışmada yakın partner şiddeti ölçeğinin alt boyutları psikolojik saldırganlık ve fizyolojik saldırganlık ile dürtüsellik arasında anlamlı pozitif ilişki bulunmuştur (Shorey vd., 2011). Bilinçli farkındalık, dürtüsellik ve yakın partner şiddeti ile yapılan bir çalışmada, dürtüsellik yakın partner şiddetini yordamaktadır (Johnson ve Moore, 2020). Kadın üniversite öğrencilerinde yetersiz öz kontrol arttıkça yakın partner şiddetinin de arttığı (Hassija vd., 2018) bulunmuştur. Buradan hareketle, dürtüsellik arttıkça bireylerde kontrol güçlüğünün de artmasının flört ilişkisinde fiziksel şiddete eğilimi arttıracağı düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile küçümseyici/ kusur bulucu anne ve küçümseyici/ kusur bulucu baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif anlamlı ilişki görülmüştür. Alan yazın incelendiğindebu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu bulunmuştur (Choe vd., 2020; Dickson vd., 2019; Giordano vd., 2014; Körük vd., 2016; Lu vd., 2020; Şamatacı, 2013; Teicher vd.,2006). Ebeveyn çocuk arasındaki riskli iletişimin flört şiddeti üzerindeki etkisine ilişkin bir çalışmada ebeveynlerin sözlü düşmanlık ifadelerinin şiddete yönelik tutuma ve flört şiddetine yol açtığı (Lu vd, 2020) ortaya çıkmıştır. Çocukluk döneminde sözel istismara uğrayanlarda uğramayanlara oranla öfke ve düşmanlık duygusunun %58 daha fazla görüldüğü bildirilmiştir (Teicher vd.,2006). Ebeveynlerin çocuklarına yönelttikleri küçümsemelerin ve eleştirel etkileşimlerin, olumlu ilişkiler sürdürme becerilerini engellediği, öfke düzensizliğini artırdığı ve bunun da zorba- kurban olmaya yol açtığı belirtilmiştir (Dickson vd., 2019). Türkiye'de romantik ilişkilerde affetme konusunda yapılan bir çalışmada eleştirel ebeveyn ego durumu algısı arttıkça intikam tepkileri verme ve ilişkiyi sonlandırma tepkilerinin de arttığı ortaya çıkarken (Şamatacı, 2013), başka bir çalışmada küçümseyici/kusur bulucu anne ebeveynlik biçiminin negatif benlik ve düşmancılıkla ilişkisi olduğu bildirilmiştir (Körük vd., 2016). Kendine saygı duymak, kendini şiddetten korumanın önemli bir bileşenidir. Tersine, özsaygısı olmayan bireyler kendilerini korumak için harekete geçememekte ve şiddete maruz kalmaya açık hale gelebilmektedir (Haglund vd., 2012). Aşağılanma ve utanç gibi duygular benlik saygısı sorunları ile birlikte saldırganlık, öfke ve şiddetle ilişkilendirilmiş olup şiddet için temel tetikleyiciler ve savunmasızlıklar olarak görülmektedir (Walker ve Knauer, 2011). Ebeveynleri tarafından aşağılanan bireylerde oluşan düşük benlik saygısının, kendilerine yöneltilen duygusal şiddeti benimsemelerine yol açarak şiddeti kabullenmelerine sebep olabileceği gibi küçümsemenin bireylerin küçümseyici davranışları modelleyeceği düşünülecek olursa kendilerinin de partnerlerine küçümseyici bir

iletişim yansıtabilecekleri öngörülebilir. Her iki durumda da bireylerde, flört ilişkilerinde şiddeti kabullenici ya da uygulayıcı tutumlara eğilim gelişebileceği düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, koşullu/ başarı odaklı anne ebeveynlik biçimi arasında pozitif anlamlı ilişki görölmüştür. Alan yazın incelendiğinde bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu görölmüştür (Baltarlı 2020; Kumcağız vd., 2018; Tussey vd., 2021). Flört şiddeti uygulama konusunda yapılan bir çalışmada, anne ve çocuk arasındaki ilişki kalitesi arttıkça flört şiddeti uygulamanın azaldığı ortaya çıkmıştır (Tussey vd., 2021). Üniversite öğrencilerinin anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlarının romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordaması üzerine yapılan bir araştırmada, algılanan kabul edici ve ilgili anne ve baba tutumu arttıkça romantik ilişkilerde algılanan istismarın azaldığı (Kumcağız vd., 2018) görölmüştür. Duygusal bakımdan yoksun bırakıcı ebeveynlik biçimi, bireyin diğer bireylerle ilişki kurma ihtiyacını tehdit eder (Tökel, 2019). İlişki kurma ihtiyacı giderilmeyen bireylerde değersizlik duygusu artmaktadır (İnci, 2019). Bireyin kendine verdiği değer, anne babasının ona verdiği değere bağlı bir şekilde gelişir. Anne babası tarafından itilen, değer verilmeyen ve önemsenmeyen birinin kendine saygı duyması beklenmemektedir (Yörükoğlu, 1990). Anneleri tarafından kabul görmeyen ve seilmeyen bireylerde oluşan değersizlik duygusu, kendilerinin seilmeye ve saygı gösterilmeye layık olmayacakları yönünde inanç geliştirmelerine sebep olabilir. Bireylerde özsaygı ve benlik değeriindeki düşüşün, flört ilişkisinde şiddete ilişkin kabullenici tutumlara yol açabileceği söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile sömürücü/ istismar edici anne ebeveynlik biçimi arasında pozitif anlamlı ilişki görölmüştür. Literatür incelendiğindebu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu tespit edilmiştir (Afifi vd., 2017; Eriksson ve Mazerolle, 2014; Kim vd., 2013; Teicher vd., 2006; Zurbriggen vd., 2010). Üniversite ikinci sınıf öğrencileriyle yapılan bir çalışmada çocukluk yıllarında yaşanan duygusal istismarın, hem kadın hem erkeklerde cinsel saldırganlık mağduriyeti ve işkencesi ile pozitif yönde ilişkili olduğu (Zurbriggen vd., 2010) belirtilmiştir. Bir başka çalışmada ise sömürücü/ istismar edici çocukluk çağında fiziksel istismara ve ebeveynler arası şiddete maruz kalmanın yakın partner şiddetine maruz kalma açısından yordayıcı etkisi olduğu görölmüştür (Eriksson ve Mazerolle, 2014). Çocuklukta fiziksel, duygusal ve cinsel istismar öyküsünün yetişkinlikte sürekli öfke ve

düşmanlık duyguları üzerinde önemli derecede etkisi olduğu (Teicher vd., 2006); farklı bir araştırmada da çocukluk döneminde anne ve babadan fiziksel, cinsel ve duygusal ihmal ve istismara uğramanın yakın partner şiddeti ile ilişkili olduğu (Afifi vd., 2017) bildirilmiştir. Ebeveyn istismarına maruz kalan bireyler, şiddete ilişkin inançları normalleştirmekte ve kendileri de şiddet uygulayabilmektedir (Kim vd., 2013). İstismara uğramış çocuklarda antisosyal davranışlar gelişebilmekte, sosyal bilgiyi işlemede sapkın kalıplar edinme eğilimi görülmekte ve bu durum saldırgan davranışın gelişmesine sebep olabilmektedir (Dodge vd., 1990). Sömürücü/ istismar edici ebeveynlik biçimine maruz kalan bireylerin çocukluk döneminde yaşadıkları istismar yaşantılarını normalleştirilerek flört sürecinde de devam ettirilebileceği ve bu durumun bireylerde flört ilişkisinde şiddeti kabullenici tutuma yol açacağı öngörülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile aşırı izin verici/ sınırsız anne ve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Alan yazına bakıldığında bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu bulunmuştur (Baltarlı 2020; Espelage vd., 2019; Pflieger ve Vazsonyi, 2006; Tuzgöl Dost vd., 2019). Yakın partner şiddetinde koruyucu faktörlerle ilgili yapılan bir araştırmada, partner şiddeti uygulayan bayanlarda ebeveyn gözetimi ile sözel ve fiziksel partner şiddeti arasında negatif ilişki olduğu tespit edilmiştir (Espelage vd., 2019). Bir başka araştırmada ise anne gözetimi, yakınlığı ve desteği ile flört şiddetine yönelik tutum arasında negatif ilişkiler olduğu saptanmıştır (Pflieger ve Vazsonyi, 2006). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada aşırı izin verici/ sınırsız anneve aşırı izin verici/ sınırsız baba ebeveynlik biçimi ile duygusal dengesizlik/ nevrozizm arasında pozitif yönlü, yumuşak başlılık kişilik özelliği arasında negatif yönlü ilişkiler olduğu görülmüştür (Tuzgöl Dost vd., 2019). Bu bilgiler ışığında, aşırı izin verici ebeveynlik biçimine maruz kalan bireylerin hiçbir kontrol mekanizmasına sahip olmamalarının, davranış kontrolünde de sorun yaşamalarına yol açacağı ve bu durumun fiziksel şiddete olan eğilimi arttıracığı öngörülebilir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile cezalandırıcı anne ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Literatüre bakıldığında bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu görülmüştür (Makin-Byrd ve Bierman, 2013; Simons vd., 1998; Simons vd., 2008; Temple vd., 2018; Tussey vd., 2021). Flört şiddeti uygulama üzerine yapılan bir çalışmada, çocuklukta fiziksel şiddete maruz kalma ile flört

şiddetinin pozitif ilişkili olduğu görülmüştür (Tussey vd., 2021). Farklı bir araştırmada çocuklukta uygulanan bedensel cezanın flört şiddeti uygulanmasıyla ilişkili olduğu görülmüştür (Temple vd., 2018b). Başka bir çalışmada katı cezalandırılmanın yetişkinlik döneminde agresif davranışlarla ve flört şiddeti ile ilişkili olduğu (Makin-Byrd ve Bierman, 2013); ebeveynlerden şaplak atma, tokat atma veya bir nesneyle vurma gibi fiziksel cezaya maruz kalmanın yaşamın ilerleyen döneminde flört şiddeti ile ilişkisi olduğu saptanmıştır (Simons vd., 2008; Simons vd., 1998). Ebeveynler tarafından yöneltilen şiddet ve katı uygulamalar sebebiyle çocuklar sözlü ve fiziksel saldırganlığın yakın ilişkilerin normal bir parçası olduğunu öğrenirler. Bu inanç da, çocuğun büyüyünce flört şiddetine maruz kalmasına hem şiddet uygulama hem de tahammül etme olasılığını artırır (Simons vd., 2012). Cezalandırılarak büyütülen bireyler şiddete dayalı eylemlerin problem çözme yöntemi olarak kullanılacağını modelledikleri için, flört ilişkisinde fiziksel şiddete başvurma ve uygulamayı kabullenici tutum sergileyebilecekleri düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencilerinin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puan ortalamaları ile aşırı koruyucu/ evhamlı baba ebeveynlik biçimi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki görülmüştür. Literatüre bakıldığında bu bulguyu destekleyen araştırmalar olduğu bulunmuştur (Eldeleklioğlu, 2007; Körük vd., 2016; Tuzgöl Dost vd., 2019; Yıldız 2016). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada aşırı koruyucu baba tutumu ile düşmancılık arasında pozitif ilişki görülürken (Körük vd., 2016), farklı bir çalışmada koruyucu ebeveyn tutumunun saldırganlık üzerinde yordayıcı etkisi olduğu saptanmıştır (Eldeleklioğlu, 2007). Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir araştırmada aşırı koruyucu/ evhamlı baba ebeveynlik biçimi ile duygusal dengesizlik/ nevrotizm arasında pozitif yönlü, yumuşak başlılık kişilik özelliği arasında negatif yönlü ilişkiler olduğu görülmüştür (Tuzgöl Dost vd., 2019). Aşırı koruyucu ebeveynlik tutumuna maruz kalan bireylerde kendine güven ve özerklik edinmede güçlük çektebilmektedir (Ak vd., 2019). Bu bilgilerden hareketle, düşük özgüven ve bağımsız olamamanın partner tarafından bireylere yöneltilen fiziksel şiddeti kabullenme açısından risk oluşturacağı söylenebilir.

5.1.2.e Üniversite Öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum İle İlgili Yordayıcı İlişkilerin Değerlendirmesi

Üniversite öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ile ilgili yürütülen hiyerarşik regresyon sonuçlarına göre; cinsiyet değişkeninin Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum üzerinde yordayıcı etkisi olduğu görülmüş olup erkek cinsiyete sahip olmanın Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum üzerinde

pozitif yönde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Literatür incelendiğinde bu bulgularla örtüşen bulgular olduğu görülmektedir (Anderson vd., 2011; Gover vd., 2011b; Russell vd., 2014). Yakın partner şiddeti üzerine yapılan bir araştırmada, flört istismarını onaylayan erkeklerde fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet uygulamanın daha yüksek olduğu (Russell vd., 2014) görülürken, üniversite öğrencileri ile yapılan farklı bir çalışmada da flört ilişkisinde erkeğin uyguladığı psikolojik flört şiddetine yönelik tutumların erkeklerde daha yüksek olduğu bulunmuştur (Anderson vd., 2011). Erkeğin uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun erkek cinsiyet tarafından yordanması toplumsal cinsiyet teorisi ile açıklanabilir. Geleneksel ve katı erkeklik rollerini benimseyen erkekler, geleneksel erkeksi rolleri benimsemeyen erkeklere göre daha sık fiziksel ve cinsel şiddet uygulamanın yanı sıra kadın partnerlerini kontrol etmeye çalışma eğilimindedir (Casey vd., 2016). Bu bilgilerden hareketle, toplumun erkeklere yüklediği baskın olmaya yönelik rolleri benimsemenin, erkeklerde psikolojik şiddete yönelik tutum üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma bulgularına göre; dürtüsellik değişkeninin Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum üzerinde yordayıcı etkisi olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde bu bulgularla örtüşen bulgular olduğu görülmektedir (Cohen ve Yavuz, 2018; Giordano vd., 2014; Gover vd., 2011b; Johnson ve Moore, 2020; Tharp vd., 2012). Fiziksel-sözel şiddet davranışı dürtüsellik ve öfke konusunda yapılan bir araştırmada, fiziksel ve sözel şiddet davranışları sergileme ile dürtüsellik arasında anlamlı pozitif ilişki olduğu ve dürtüsellikğin öfkeyi tetikleyerek fiziksel ve sözel şiddeti etkilediği ortaya konmuştur (Cohen ve Yavuz, 2018). Yakın partner şiddeti üzerine yürütülen bir çalışmada erkeklerde dürtüsellikğin psikolojik ve cinsel yakın partner şiddeti uygulamada yordayıcı etkisi olduğu (Tharp vd., 2012) açığa çıkarılmıştır. Dürtüsellik sıklıkla anlık hâkim duygunun oluşturduğu baskıyı elimine etmeye yönelik, olası diğer sonuçları düşünmeden davranmaya yol açar (Cohen ve Yavuz, 2018). Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, dürtüsellikteki artışın âni olumsuz duyguları yönetmede güçlüğü neden olmasının şiddet eğilimini arttırarak erkeğin flörtte uyguladığı sözel ve duygusal şiddete yönelik davranışları kabullenmeye yol açacağı düşünülmektedir.

5.1.2.f Üniversite Öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum İle İlgili Yordayıcı İlişkilerin Değerlendirmesi

Üniversite öğrencilerinde Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ile ilgili yürütülen hiyerarşik regresyon sonuçlarına göre; cinsiyet değişkeni Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu yordamaktadır. Bulgulara göre, erkek öğrencilerin Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puanlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek

olduğu bulunmuştur. Alan yazına bakıldığında bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Gover vd., 2011b; Lichter ve McCloskey, 2004; Yolcu, 2019). Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Kore üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada cinsiyet ve yetersiz öz kontrolün psikolojik ve fiziksel flört şiddetini yordadığı tespit edilmiştir (Gover vd., 2011b). Üniversite öğrencileri ile yapılan farklı bir araştırmada da erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha çok flört şiddetine ilişkin destekleyici tutumlara sahip olduğu bulunmuştur (Yolcu, 2019). Erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun erkek cinsiyet tarafından yordanması güç kuramı çerçevesinde açıklanabilir. Eril ideoloji ne kadar yüksekse, kadın partnere uygulanan psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddetin sıklığı da o kadar yüksektir (Adiningsih vd.,2020). Araştırma bulgusu, erkeklerin kadınlardan daha fazla güce sahip olmalarının, erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu daha fazla onaylamalarına sebep olacağını düşündürmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum dürtüsellik değişkeni tarafından pozitif yönde yordanmaktadır. Literatüre bakıldığında bu bulgunun desteklendiği görülmektedir (Garofalo vd., 2018; Gover vd., 2011b; Johnson ve Moore, 2020; McMahon vd., 2018). Şiddet suçundan hüküm giyen erkeklerle yapılan çalışmada aleksitimi ve saldırganlık arasındaki ilişkide, dürtüsellik ve duygu düzenleme bozukluğunun aracı rolde etkisi olduğu bildirilmiştir (Garofalo vd., 2018). Bilinçli farkındalık, dürtüsellik ve yakın partner şiddeti ile yapılan bir çalışmada, dürtüsellik yakın partner şiddetini yordamaktadır (Johnson ve Moore, 2020). Bir başka çalışmada hem kadınlarda hem de erkeklerde dürtüsellik, kişiler arası şiddetin anlamlı bir yordayıcısıdır (McMahon vd., 2018). Dürtüsel eylemlerde uygunsuz bir davranışı baskılayamama veya uygun olmayan bir yanıt vermekten kaçınamama güçlüğü bulunmaktadır (Winstanley vd., 2006). Dürtüsellikteki artışın bireylerin partnerlerine yönelik kontrolsüz biçimde davranma riskini arttıracak ve bu durumun bireyleri erkeklerin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik davranışlara eğilimli hale getireceği düşünülebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu pozitif yönde yordamaktadır. Literatür incelendiğinde bu bulgu ile örtüşen bulgular olduğu görülmektedir (Button, 2008; Lavoie vd., 2002; Schwartz vd., 2006; Simons vd., 2012). Yakın partner şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada fiziksel cezalandırmaya dayalı ebeveynlik uygulamalarının ve ebeveyn ihmalinin yakın partner şiddetinin nesiller arası aktarımına yol açtığı (Schwartz vd., 2006) bulunurken, farklı bir araştırmada da sert ebeveynlik davranışlarının flört şiddetini yordadığı bulunmuştur (Lavoie vd., 2002) belirtilmiştir. Ebeveyn yaklaşımları ve flört şiddeti üzerine yapılan bir

çalışmada, erkeklerde partnere şiddet yönelimi ve partner şiddetine maruz kalmanın anne ve baba sıcaklığı ile negatif ilişkili olduğu, anne ve babanın düşmanca tutumunun flört şiddetine yol açtığı bulunmuştur (Simons vd., 2012). Bir başka çalışmada fiziksel cezanın, yakın partner şiddetinin onaylanmasında önemli ölçüde yordayıcı değişken olduğu ve çocukken kendisine vurulan bireylerin şiddet görmeyenlere göre partnerler arası saldırganlığa daha fazla destek verdiği bildirilmiştir (Button, 2008). Erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi tarafından yordanması beklendik bir bulgudur, çünkü bireyler ebeveynlerinin uyguladıkları davranışları modeller ve bu davranışları tutumsal olarak da kabullenebilir. Sosyal öğrenme teorisine göre, şiddet uyguladığı gözlemlenen ebeveynin cinsiyeti, aynı cinsiyetten biri için daha güçlü bir modelleme etkisi oluşturmaya açısından önemli bir husustur (Jackson, 1999). Cezalandırıcı babaları olan bireylerin sağlıklı ilişkiler geliştirme noktasında dezavantajlı oldukları, cezalandırıcı baba davranışlarının modellenmesinin diğer insanlara yönelik cezalandırma isteğinin oluşmasına zemin hazırladığı ve cezalandırıcı baba davranışlarına maruz kalma durumunun erkeklerin uyguladığı şiddetin kanıksanmasına yol açacağı düşünülmektedir. Bu durumun flört ilişkilerinde partnerlerle yaşanan iletişime de olumsuz şekilde yansımalarının olacağı ve erkeğin uyguladığı fiziksel şiddete yönelik onaylayıcı tutumu arttıracakı söylenebilir.

5.1.2.g Üniversite Öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum İle İlgili Yordayıcı İlişkilerin Değerlendirmesi

Üniversite öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ile ilgili yürütülen hiyerarşik regresyon sonuçlarına göre; Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum cinsiyet değişkeni tarafından yordanmaktadır. Hiyerarşik regresyon sonucunda erkek öğrencilerin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde bu bulgu ile paralel bulguların olduğu görülmektedir (Gover vd., 2011b; Lichter ve McCloskey, 2004; Russell vd., 2014; Ybarra ve Langhinrichsen- Rohling, 2019). Cinsiyet rolü inançları, çocukluk çağında evlilik içi şiddete maruz kalmanın etkileri ve flört şiddeti üzerine yapılan bir araştırmada cinsiyetin flört şiddetini yordayıcı etkisi olduğu görülmüştür (Lichter ve McCloskey, 2004). Erkek ve kadınlarda fiziksel, psikolojik ve cinsel flört şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada erkek cinsiyete sahip olmanın psikolojik ve cinsel şiddet uygulama ve maruz kalmada yordayıcı etkisi olduğu bulunmuştur (Ybarra ve Langhinrichsen- Rohling, 2019). Erkekler şiddeti zarar verici bir eylem ve ilişkiyi bitirme nedeni olarak görmemektedir (Molidor ve Tolman, 1998). Kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun erkek cinsiyet tarafından yordanması, erkeklerin psikolojik şiddetin zararlarına yönelik düşük düzey

farkındalığa sahip olmaları ve ikili ilişkilerde psikolojik şiddeti sorun olarak görmemeleri ile açıklanabilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum dürtüsellik tarafından pozitif yönde yordanmaktadır. Literatüre bakıldığında bu bulguyu destekleyen bulguların olduğu görülmektedir (Cohen vd., 2003; Goodman vd., 2019; Gover vd., 2011a). Güney Kore’de üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada erkek ve kadınlarda yetersiz öz kontrolün psikolojik flört şiddetini yordadığı tespit edilmiştir (Gover vd., 2011a). Farklı bir araştırma sonucuna göre de sözel ifade yetersizliği ve dürtüsellik aile içi şiddet üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir (Cohen vd., 2003). Dürtüsellik bireylerde yeterince düşünmeksizin hareket etmeyi ve riskli davranışlar sergilemeyi içerir (Whiteside ve Lynam, 2003). Dürtüsellik bireylerde etkili davranış kontrolü, zayıf baskılama becerileri, ayırt etmede ve uygunsuz uyaran kontrolünde zayıflık örüntülerini barındırır (Farmer ve Golden, 2009). Dürtüsellik bireyler üzerindeki bu etkileri düşünüldüğünde, dürtüsel bireylerin partnerlerine yönelik olumsuz davranışlarda otokontrol güçlüğü yaşayacağı ve kontrol dışı şiddete yönelik davranışları da baskılama güçlüğüne, kadının flört sürecinde fiziksel şiddet içeren davranışlarını da onaylamaya eğilimli hale getireceği söylenebilir.

Bu çalışmadan elde edilen verilere göre; Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun aşırı koruyucu/ evhamlı anne ebeveynlik biçimi tarafından negatif yönde yordandığı tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde bu bulgu ile zıt yönde bulguların olduğu görülmektedir (Tortamış, 2014; Yıldız 2016). Romantik ilişkilerde şiddet ve ebeveynlik biçimleri konusunda yapılan bir araştırmada, aşırı koruyucu/ evhamlı anne tutumu ile romantik ilişkilerde yaşanan şiddet arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (Yıldız, 2016). Farklı bir araştırmada da kadınlarda romantik kıskançlık ile aşırı koruyucu/ evhamlı anne ebeveynlik biçimi arasında pozitif anlamlı ilişki görülmüştür (Tortamış, 2014). Spokas ve Heimberg (2009)’e göre ebeveynlik uygulamaları ile ilgili olarak bireylerin sahip olduğu bilişlerini değerlendirmek önemlidir. Ebeveynlik uygulamalarının değerlendirilmesinde belirli ebeveynlik tarzlarının mevcudiyetinin yanı sıra çocuğun bu ebeveynlik uygulamalarını nasıl yorumladığı da etkili olabilir. Örneğin, ebeveynin çocuğu için endişelenmesi ve aşırı korumacı olması, bireylerde olumlu bir his uyandırabilir. Annenin aşırı korumacılığına yönelik olumlu hisler de bireylerde olumlu değerlendirmelere yol açabilir. Türk kültüründe anneliğe yüklenen işlevlere bakıldığında “koruyuculuk ve savunuculuk” özelliklerine de yer verildiği, Türk destanlarında ve mitlerinde, annenin her daim “koruyucu-gözetleyici” bir varlık olarak nitelendirildiği görülmektedir. Türk kültüründe annenin koruyucu tutumu şefkat

duygusunu da beraberinde getirmektedir (Küçük, 2020). Sosyal öğrenme teorisi de göz önünde bulundurulduğunda, annenin şefkat içeren davranışlarının deneyimlenmesinin, bireylerin iç dünyasında kadın rollerine ilişkin pozitif değerlendirmelerin oluşmasına zemin hazırlayacağı öngörülebilir ve böylece aşırı koruyucu/ evhamlı anne ebeveynlik biçiminin kadının uyguladığı psikolojik tutum üzerinde negatif yordayıcı etki oluşturduğu söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, aşırı koruyucu/ evhamlı baba ebeveynlik biçiminin Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu pozitif yönde yordadığı görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde bu bulgu ile benzer yönde olan bulgular olduğu görülmektedir (Göral Alkan 2010; Tortamış, 2014; Yıldız 2016). 178 kadın ve 178 erkekten oluşan çiftlerle yürütülen bir çalışmada aşırı koruyucu baba tutumu ile kıskançlık, ayrılma bireyselleşme ve bölünme arasında anlamlı pozitif ilişki olduğu görülmüş ve aşırı koruyucu baba tutumunun zedelenmiş özerklik şema alanını yordadığı tespit edilmiştir (Göral Alkan, 2010). Farklı bir çalışmada da aşırı koruyucu baba tutumunun, kadınlarda romantik kıskançlığı yordadığı ortaya çıkmıştır (Tortamış, 2014). Aşırı koruyucu baba tutumu sosyal destek sağlayabileceği gibi bu tutumu model alarak içselleştiren bireyler flört ilişkisinde partnerine karşı korumacı bir tarzı benimseyerek sorunların üstesinden gelmeye çalışabilir (Yıldız, 2016). Örneğin, partnerler tarafından birbirlerine yöneltilen kıskançlıkla ilgili kısıtlayıcı davranışlar koruyucu davranış olarak algılanabilir. Puente ve Cohen (2003)'in, bireylerin kıskançlığın güvensizlik kadar sevginin de bir göstergesi olduğuna yönelik inanca sahip olduklarını belirtmesi bu görüşü destekler niteliktedir. Özellikle güçlü romantik ideallere sahip kültürlerde kıskançlık, şefkatin ve sevginin ifadesi olarak olumlu bir anlam kazanabilir (Vandello ve Cohen, 2008). Aşırı koruyucu tutumla yetiştirilen üniversite öğrencilerinin partnerleri tarafından kendilerine yöneltilen kıskançlığa ilişkin korunma ve güçlü sevgi parametresi yükleyen inançlarının, kadının uyguladığı psikolojik şiddeti kabule ilişkin tutuma yol açacağı düşünülebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, koşullu/ başarı odaklı anne tarafından pozitif yönde yordanmaktadır. Literatür incelendiğinde bu bulgularla benzer olan ve olmayan bulgular olduğu görülmektedir (Baltarlı, 2020; Göral Alkan, 2010; Tortamış, 2014). Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada koşullu/ başarı odaklı anne ebeveynlik biçimi ile flört şiddeti arasında anlamlı ilişki görülmemiştir (Baltarlı 2020). Çiftler arası ilişkilerde yansıtma özdeşim, kişilik yapıları ve ebeveynlik biçimleri üzerine yapılan bir çalışmada koşullu/ başarı odaklı anne ebeveynlik biçimi ile kıskançlık arasında anlamlı pozitif ilişki olduğu tespit edilmiş ve koşullu/ başarı odaklı anne ebeveynlik biçiminin yüksek standartlar şema alanını yordadığı görülmüştür

(Göral Alkan, 2010). Araştırmalardaki bulgular arası farklılığın sebebinin çalışma grubunun özelliklerinden ve ölçme aracından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca koşullu anne baba tutumu bireylerde mükemmeliyetçilik gelişimine neden olmakta (Mendi, 2015) ve mükemmelliyeçi bireylerde hatalara duyarlılık görülmektedir (Rice ve Preusser, 2002). Koşullu/ başarı odaklı ebeveyn tutumuna maruz kalan bireylerden her şeyi mükemmel bir şekilde yerine getirmesi beklenmektedir. Bu baskının etkisiyle bireyler kendilerinden istenileni yapamadığı zaman başarısızlık ve güvensizlik duygusu yaşamaktadır (Aydoğdu ve Dilekmen, 2016). Bireyler başarılı ve mükemmel olma baskısını yaşamın her alanına genelleyerek duygusal ilişkilerine de yansıtabilir. Mükemmeliyetçiliğin temelinde kusursuzluk beklentisi yer aldığından (Özteke, 2015), birey partnerinden de kusursuz davranmasını bekleyebilir. Romantik ilişkilerde mükemmeliyetçilik beklentisi, bireylerin birbirlerinin hatalarına olan toleransı düşürebilir. Koşullu/ başarı odaklı anne tutumuna maruz kalan bireyler başarısız olduklarında ya da hata yaptıklarında, anneleri tarafından kendilerine yeterince saygı sunulmamaktadır (Sheffield vd., 2006). Sosyal öğrenme teorisi açısından düşünüldüğünde, anneleri tarafından saygı görememe davranışının deneyimlenmesinin, anne temsilinde kadın cinsiyetin uyguladığı psikolojik şiddetin normalleştirilmesi ve kabulüne zemin hazırlayabileceği düşünülebilir.

5.1.2.h Üniversite Öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum İle İlgili Yordayıcı İlişkilerin Değerlendirmesi

Üniversite öğrencilerinde Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ile ilgili yürütülen hiyerarşik regresyon sonuçlarına göre; cinsiyet değişkeninin yordayıcı etkisi olduğu tespit edilmiş olup erkek öğrencilerin Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puanlarının kadın öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde benzer araştırma sonuçlarına rastlanılmıştır (Gover vd., 2011b; Makin-Byrd, ve Bierman, 2013; Pflieger ve Vazsonyi, 2006). Ebeveynlik uygulamaları ve flört şiddeti arasındaki ilişkilerde düşük ve yüksek benlik saygısının aracılık etkisinin araştırıldığı bir çalışmada cinsiyet değişkeninin flört şiddetine yönelik tutumlar üzerinde yordayıcı etkileri olduğu bulunmuştur (Pflieger ve Vazsonyi, 2006). Flört şiddeti uygulama ve maruz kalma ile ilgili yürütülen bir çalışmada da cinsiyetin yordayıcı etkileri olduğu tespit edilmiştir (Makin-Byrd ve Bierman, 2013). Erkeklerin kadın partnerleri tarafından şiddete maruz kalması ciddi bir toplumsal sorundur ancak toplum tarafından büyük ölçüde görmezden gelinmektedir (Tsui vd., 2010). Kadınlar doğası gereği erkeklere göre daha yumuşak başlı, daha duygusal ve fiziki kuvvet bakımından daha güçsüz (Sevim ve Ataş, 2015) olduklarından kadının erkeğe yönelttiği şiddet yeterince önemsenmeyebilir. Bu durumun, erkeklerde kadının uyguladığı

fiziksel şiddeti tehdit unsuru olarak görülmeyle onaylayıcı bir tutum sergilenmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırma bulgularına göre; dürtüsellik Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu pozitif yordamaktadır. Alan yazın incelendiğinde bu bulguyu destekleyen bulguların olduğu görülmektedir (Goodman vd., 2019; Gover vd., 2011a; McMahon vd., 2018). Güney Kore’de üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada yetersiz öz kontrolün kadının uyguladığı fiziksel ve psikolojik flört şiddetini yordadığı tespit edilmiştir (Gover vd., 2011a). Yakın partner şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada dürtüsellik ve yakın partner şiddeti arasında pozitif ilişki olduğu saptanmış ayrıca dürtüsellik ve kolektif benlik saygısının, hatırlanan çocukluk deneyimleri ile mevcut şiddet uygulamaları arasındaki ilişkilere önemli ölçüde aracılık ettiği tespit edilmiştir (Goodman vd., 2019). Deneysel bir çalışmada, düşük öz-kontrole sahip bireylerin, ilişkide şiddet uygulama olasılığının daha yüksek olduğunu, öz-düzenleme kaynakları azaltılan deneklerin azaltılmayanlara oranla partner provokasyonlarına şiddetle tepki verme olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Finkel vd., 2009). Dürtüsellik, kişilerin çeşitli durum ve olaylar karşısında uyumlu davranış sergilemelerini olumsuz etkilediğinden şiddete yönelik davranışların oluşmasında kilit role sahiptir (Cohen ve Yavuz, 2018). Dürtüsel bireylerde uyumsuz davranışlara yönelik kontrol güçlüğünün şiddet eğilimlerinde artışa ve kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumun normalleştirilerek onaylanmasına yol açacağı düşünülebilir.

Bu çalışmadan elde edilen verilere göre; aşırı koruyucu/ evhamlı baba ebeveynlik biçimi Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu pozitif yönde yordamaktadır. Alan yazına bakılınca bu bulguyu destekleyen bulgular mevcuttur (Körük vd., 2016; Tuzgöl Dost vd., 2019; Yıldız, 2016). Romantik ilişkilerde şiddet, benlik saygısı ve ebeveyn tutumları üzerinde yapılan bir çalışmada, koruyucu anne ve koruyucu baba tutumunun romantik ilişkilerde şiddeti yordadığı ortaya çıkmıştır (Yıldız, 2016). Bir başka araştırmada ise aşırı koruyucu/evhamlı baba tutumunun düşmancılık üzerinde yordayıcı etkisi olduğu bulunmuştur (Körük vd., 2016). Kişilik özellikleri, benlik saygısı ve ebeveynlik biçimleri üzerine yapılan bir çalışmada, aşırı koruyucu baba ebeveynlik biçimi duygusal dengesizlik/ nevrozizm boyutunu yordayıcı etkiye sahiptir (Tuzgöl Dost vd., 2019). Aşırı koruyucu/ evhamlı ebeveynler, günlük yaşam durumları hakkında fobiktir; çocuklarının kendileri ile ilgili karar almalarına ve özerk bir benlik geliştirmelerine fırsat vermezler (Taşkale ve Soygüt, 2017). Arslan (2017), aşırı koruyucu/evhamlı ebeveynlik algısı ile kişiler arası bağımlılık eğilimi arasındaki ilişkide zedelenmiş otonomi ve diğeri yönelimlilik şema alanlarının aracı rolde olduğunu ortaya çıkarmıştır. Babaları tarafından aşırı korumacı biçimde yetiştirilen

bireyler flört ilişkilerinde partnerlerine bağımlılık geliştirebilir, partnerlerinden de benzer şekilde koruyucu davranışlar bekleyebilir, romantik ilişkide partnerin varlığından güç alarak kendilerini daha güvende hissedebilir. Bunun yanı sıra aşırı koruyucu tutumla yetiştirilen bireylerde oluşan özgüven eksikliği ve bağımlılığın, flört sürecinde kendilerine zarar verici şiddet eylemlerine maruz kalmalarına rağmen ilişkiyi sonlandıramama ve şiddete karşı koyamamaya sebep olacağı, böylece kadının uyguladığı fiziksel şiddete yönelik kabullenici tutumun da artacağı öngörülebilir.

5.2 Sonuç

1. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumlar cinsiyete göre farklılaşmış olup erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre flört şiddetine yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür.
2. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumlar yaşa göre anlamlı farklılaşmamıştır.
3. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumların, anne ve baba eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.
4. Bu araştırmada Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ile dürtüsellik, aşırı izin verici/sınırsız anne ve aşırı izin verici/sınırsız baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki görülmüştür.
5. Bu araştırmada Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ile dürtüsellik, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, aşırı izin verici/ sınırsız baba ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki tespit edilmiştir.
6. Bu araştırmada Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ile dürtüsellik, aşırı koruyucu/ evhamlı anne, koşullu/ başarı odaklı anne, aşırı izin verici/ sınırsız anne, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, koşullu/ başarı odaklı baba, aşırı izin verici/ sınırsız baba, kötümser/ endişeli baba ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki bulunmuştur.
7. Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ile dürtüsellik, küçümseyici/ kusur bulucu anne, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı anne

boyutu, aşırı izin verici/ sınırsız anne, cezalandırıcı anne, küçümseyici/ kusur bulucu baba, aşırı koruyucu/ evhamlı baba, aşırı izin verici/ sınırsız baba ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimleri arasında anlamlı pozitif ilişki görülmüştür.

8. Bu araştırmada Erkeğin Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun cinsiyet ve dürtüsellik değişkenleri tarafından pozitif yönde yordandığı ortaya çıkmıştır.
9. Bu araştırmada Erkeğin Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum cinsiyet, dürtüsellik ve cezalandırıcı baba ebeveynlik biçimi tarafından pozitif yönde yordanmıştır.
10. Bu araştırmada Kadının Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum, cinsiyet, dürtüsellik, aşırı koruyucu/ evhamlı baba ve koşullu/ başarı odaklı baba ebeveynlik biçimi tarafından pozitif yönde, aşırı koruyucu/ evhamlı anne ebeveynlik biçimi tarafından negatif yönde yordanmıştır.
11. Kadının Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum cinsiyet, dürtüsellik ve aşırı koruyucu/sınırsız baba ebeveynlik biçim tarafından pozitif yönde yordanmıştır.

5.3 Öneriler

5.3.1 Araştırmaya Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma üniversite öğrencileri ile yürütülmüştür. Bundan sonraki araştırmalarda ergenlik dönemindeki kız ve erkeklerden oluşan çalışma gruplarıyla dürtüsellik, ebeveynlik biçimleri ve flört şiddetine yönelik tutum üzerine yeni çalışmalar yapılabilir.
2. Bu araştırmada nicel araştırma tekniklerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlerleyen araştırmalarda flört şiddetine yönelik tutuma ilişkin nitel araştırma, karma yöntem araştırması ve deneysel araştırma yöntemleri kullanılabilir.
3. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği'nden elde edilen puanlara yönelik ilişkilere bakılmıştır. Daha sonraki

çalışmalarda fiziksel, psikolojik, duygusal, cinsel ve siber flört şiddetine yönelik tutumları spesifik olarak ele alan araştırmalar yapılabilir.

4. Bu araştırmada Flört şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği, Barrat Dürtüsellik Ölçeği Kısa Form ve Young Ebeveynlik Biçimleri Ölçeği kullanılmıştır. İlerleyen araştırmalarda ilgili konularda geliştirilmiş farklı ölçme araçları kullanılabilir.
5. Bu araştırmada erkeklerin flört şiddetine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle erkek bireylerle flört şiddetine yönelik tutumları besleyen biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve kültürel dinamiklere ilişkin yeni araştırmalar yapılabilir.
6. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutum ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Bundan sonraki araştırmalarda ergenlik dönemindeki kız ve erkeklerden oluşan çalışma gruplarıyla dürtüsellik, ebeveynlik biçimleri ve flört şiddetine yönelik tutum üzerine yeni çalışmalar yapılarak gelişim dönemleri ve yaşın etkisi detaylı şekilde araştırılabilir.
7. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde flört şiddetine yönelik tutumlar, anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşmamıştır. İlerleyen araştırmalarda farklı çalışma gruplarıyla flört şiddetine yönelik tutumun anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşma durumu yeniden kritize edilebilir.

5.3.2 Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Bu araştırmada erkek üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutum ölçeklerinden aldıkları puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle, erkeklerde flört şiddetini onaylayıcı tutumları besleyen inançları kırmaya yönelik bireysel ve grupla psikolojik danışma faaliyetleri yürütülebilir.
2. Üniversite öğrencilerinde fiziksel şiddet eğilimini azaltmak için çatışma çözme, öfke kontrolü ve baş etme becerilerine ilişkin çalışmalar yürütülebilir.
3. Üniversite öğrencilerine dürtü kontrolüne ilişkin özdenetim ve sabır eğitimleri verilerek dürtüselliliğin flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki etkisi azaltılabilir.
4. Anne ve babalara çocuklarına gerçekçi sınır koymanın gerekliliği ve faydalarına ilişkin bilgilendirme çalışmaları yapılarak aşırı izin verici

ebeveynlik biçiminin flört şiddetine yönelik tutumlar üzerindeki etkisi azaltılabilir.

5. Anne ve babalara sağlıklı iletişim, duygu düzenleme, öfke kontrolü, bilişsel esneklik konularında eğitim verilerek kuralcı/ kalıplayıcı, küçümseyici/ kusur bulucu, koşullu/başarı odaklı, cezalandırıcı, sömürücü/ istismar edici ebeveynlik biçiminin flört şiddetine yönelik tutumlar üzerindeki etkisinin azalması sağlanabilir.
6. Duygusal yoksun bırakıcı ebeveynliğin flört şiddetine yönelik tutumlar üzerindeki etkisini azaltmak için anne ve babalara sevgi, ilgi ve şefkat göstermeye yönelik davranışçı tekniklere ilişkin eğitimler verilerek çocuklarıyla sıcak iletişim kurmaları sağlanabilir.
7. Aşırı koruyucu ebeveynliğin flört şiddetine yönelik tutum üzerindeki besleyici etkisini indirmek için, anne ve babalara çocuklarına ilişkin gerçekçi olmayan fobik eğilimlere dair farkındalık eğitimleri verilerek içgörü kazandırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abay, E., & Tuğlu, C. (2000). Şiddet ve agresyonun nörobiyolojisi. *Klinik Psikiyatri*, 3, 21-26.
- Ackard, D. M., Eisenberg, M. E., & Neumark-Sztainer, D. (2007). Long-term impact of adolescent dating violence on the behavioral and psychological health of male and female youth. *The Journal of pediatrics*, 151(5), 476-481. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2007.04.034>
- Ackard, D. M., Neumark-Sztainer, D., & Hannan, P. (2003). Dating violence among a nationally representative sample of adolescent girls and boys: associations with behavioral and mental health. *The journal of gender-specific medicine: JGSM: the official journal of the Partnership for Women's Health at Columbia*, 6(3), 39-48. <https://europepmc.org/article/med/14513575>
- Adak, N. (2013). Madalyonun öteki yüzü: Erkeğe yönelik şiddet. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 16(2), 1-27. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TVRZM09EQTRPQT09>
- Adiningsih, H. B., Dannisworo, C. A., & Christia, M. (2020). Dating violence perpetration: Masculine ideology and masculine gender role stress as predictors. *HUMANITAS: Indonesian Psychological Journal*, 17(1), 12-22.
- Afifi, T. O., Mota, N., Sareen, J., & MacMillan, H. L. (2017). The relationships between harsh physical punishment and child maltreatment in childhood and intimate partner violence in adulthood. *BMC public health*, 17(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s12889-017-4359-8>
- Ahonen, L., & Loeber, R. (2016). Dating violence in teenage girls: Parental emotion regulation and racial differences. *Criminal behaviour and mental health*, 26(4), 240-250. <https://doi.org/10.1002/cbm.2011>
- Ak, M., Kesici, Ş., Yalçın, S. B., & Kavaklı, M. (2019). *Çocuğum bağımlı olmasın*. Nobel Yayınları.

- Ak, M., Kırpınar, İ., Atmaca, M., Erkan Yüce, A., Güler, Ö., Kesici, Ş. & Akkişi Kumsar, N. (2020). *Klinik uygulamada Bilişsel Davranışçı Terapi*. Nobel Yayıncılık.
- Akhun, M. (2012). *Üniversite öğrencilerinde, algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemaları, benlik kurguları, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlüğünün psikolojik belirtilerle ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akın, A ve Eker, H. (2012). Duyarlı sevgi ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 75-85. <https://dergipark.org.tr/en/pub/uefad/issue/16695/173539>
- Akın, A. ve Mihçioğur, S. (2015). Flört Şiddeti-“Şiddetli Sevgi”. *Sağlık ve Toplum*, 25(2), 9-15.
- Akınsel, G. (2018). *15-18 yaş arasındaki ergenlerin şiddet eğilimleri ve dürtüselliklerinin ebeveynlerin sosyo-ekonomik ve okur-yazarlık düzeyi arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aktaş, N. (2017). *Bipolar affektif bozukluk tanısı almış ve almamış insanların evlilik uyumu, dürtüsellik ve öfke kavramlarının bağlantısallığı açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Amanor-Boadu, Y., Stith, S. M., Miller, M. S., Cook, J., Allen, L., & Gorzek, M. (2011). Impact of dating violence on male and female college students. *Partner Abuse*, 2(3), 323-343.
- American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Fourth edition. DSM-IV-TR*. American Psychiatric Association.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-V), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı* (E. Köroğlu Çev.) Hekimler Yayın Birliği.
- Anderson, J. R., Chen, W. C., Johnson, M. D., Lyon, S. E., Lee, C. Y. S., Zheng, F., Ratcliffe, G. C., & Peterson, F. R. (2011). Attitudes toward dating violence among college

- students in mainland China: An exploratory study. *Violence and victims*, 26(5), 631-647.
- Arce, E.,& Santisteban, C. (2006). Impulsivity: a review. *Psicothema*, 18(2), 213-220.
<https://reunido.uniovi.es/index.php/PST/article/view/8495>
- Arslan, R. (2017). *Algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemalar ve kişiler arası bağımlılık eğilimi arasındaki ilişkiler: Şema terapi modeli çerçevesinde bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atak, H. (2016). Kişiliğin biyolojik temelleri. M. Baloğlu (Ed.), *Kişilik Psikolojisi Kuram ve Araştırma* içinde (s. 301-350). Nobel Yayıncılık.
- Aydoğdu, F.,& Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/28762/307860>
- Ayhan, Y. (2020). *Flört Şiddeti ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Güvenli Bağlanma ve Anne Babaya Benzerlik İlişkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aypay, A. (2017). Ergen gözüyle ceza ve etkileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 249-268.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59268/851432>
- Ayyıldız, A. B. (2019). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları: Sakarya Üniversitesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Azevedo, J., Vieira-Coelho, M., Castelo-Branco, M., Coelho, R., & Figueiredo-Braga, M. (2020). Impulsive and premeditated aggression in male offenders with antisocial personality disorder. *Plos one*, 15(3), 1-18.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229876>

- Babaç, A. B. (2018). *Madde kullanım bozukluğu tedavisi alan hastalarda dürtüsellik ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Back, M. D., Penke, L., Schmukle, S. C., Sachse, K., Borkenau, P., & Asendorpf, J. B. (2011). Why mate choices are not as reciprocal as we assume: The role of personality, flirting and physical attractiveness. *European Journal of Personality*, 25(2), 120-132. <https://doi.org/10.1002%2Fper.806>
- Balcıoğlu, Y.H. (2020). *Kasten Öldürme Suçu İşleyen Şizofreni Hastalarında Risk Faktörleri, Yapısal Dürtüsellik Ve Saldırganlık Özellikleri, Periferik İnflamasyon Belirteçleri Ve Cinayet Davranışının Niteliğinin Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Ve Adli Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baloğlu, M. (2016). Kişilik kuramı: Günlük gözlemlerden sistematik kuramlara. M. Baloğlu (Ed.), *Kişilik Psikolojisi Kuram ve Araştırma* (s. 2-32) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Baltacı, U. B. (2021). *İnternet bağımlılığında dürtüsellik ve kaçınmanın yordayıcı rolünün karma yöntemle incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Baltacı, U. B., Traş, Z., Ak, M., & Kesici, Ş. (2021). Investigation of the Relationship between Suicide Cognitions, Impulsivity and Meaning of Life. *Journal of Cognitive-Behavioral Psychotherapy and Research*, 1(10), 155-164. <http://dx.doi.org/10.5455/JCBPR.94848>
- Baltalarlı, N. (2020). *Flört şiddetinin şema terapi modelinde incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Şehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bandura, A., & McClelland, D. C. (1977). *Social learning theory* (Vol.1). Prentice Hall: Englewood cliffs.
- Barratt, E.S. (1991). Measuring and predicting aggression within the context of a personality theory. *Journal of Neuropsychiatry and Clinical Neurosciences*, 3, 35-39.

- Başbuğ, S., Cesur, G., & Durak-Batıgün, A. (2016). Algılanan ebeveynlik biçimi ve yetişkin ayrılma anksiyetesi: kişilerarası bilişsel çarpıtmaların aracı rolü. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 27, 1-13.
- Başgün, N. (2020). *Ergen öğrencilerde internet bağımlılığı, ebeveynlik ve bağlanma tarzları ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Baumeister, R. F., Vohs, K. D., & Tice, D. M. (2007). The strength model of self-control. *Current directions in psychological science*, 16(6), 351-355. <https://doi.org/10.1111%2Fj.1467-8721.2007.00534.x>
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4(1, Pt.2), 1–103. <https://doi.org/10.1037/h0030372>
- Baylan, B. (2018). *Çiftlerin algılanan ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyum bozucu şemaların romantik ilişki bileşenleri ile ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayraktar, H., İ. (2018). *Madde kullanımı olan ve denetimli serbestlik tedbiri ile tedavi kararı verilen erkek bireylerin saldırganlık seviyeleri ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve dürtüsellik düzeyleri arasındaki ilişki* (Tıpta uzmanlık tezi). Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim Kliniği, İstanbul.
- Bennett, D. C., Guran, E. L., Ramos, M. C., & Margolin, G. (2011). College students' electronic victimization in friendships and dating relationships: Anticipated distress and associations with risky behaviors. *Violence and victims*, 26(4), 410-429. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21882666/>
- Bilgin, O., & Taş, İ. (2017). Ergenlerin dürtüsellik düzeyi ve kendilik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(13), 373-390.
- Birlik, T. (2019). *Üniversite öğrencilerinde bilişsel duygu düzenleme, öz şefkat ve flört şiddeti arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce.

- Bonomi, A. E., Anderson, M. L., Nemeth, J., Rivara, F. P. ve Buettner, C. (2013). History of Dating Violence and the Association with Late Adolescent Health. *BMC Public Health*, 13(1), 821. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-821>
- Bowen, E., Holdsworth, E., Leen, E., Sorbring, E., Helsing, B., Jaans, S., & Awouters, V. (2013). Northern European adolescent attitudes toward dating violence. *Violence and victims*, 28(4), 619-634.
- Bowlby, J. (2005). *A secure base: Clinical applications of attachment theory* (Vol. 393). Taylor & Francis.
- Boyle, D. J., O'Leary, K. D., Rosenbaum, A., & Hassett-Walker, C. (2008). Differentiating between generally and partner-only violent subgroups: Lifetime antisocial behavior, family of origin violence, and impulsivity. *Journal of Family Violence*, 23(1), 47-55. <https://doi.org/10.1007/s10896-007-9133-8>
- Braithwaite, S. R., Delevi, R., & Fincham, F. D. (2010). Romantic relationships and the physical and mental health of college students. *Personal relationships*, 17(1), 1-12. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01248.x>
- Brendgen, M., Vitaro, F., Tremblay, R. E., & Lavoie, F. (2001). Reactive and proactive aggression: Predictions to physical violence in different contexts and moderating effects of parental monitoring and caregiving behavior. *Journal of abnormal child psychology*, 29(4), 293-304. <https://doi.org/10.1023/A:1010305828208>
- Bresin, K. (2019). Impulsivity and aggression: A meta-analysis using the UPPS model of impulsivity. *Aggression and violent behavior*, 48, 124-140. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.08.003>
- Brownridge, D. A. (2006). Intergenerational transmission and dating violence victimization: Evidence from a sample of female university students in Manitoba. *Canadian Journal of Community Mental Health*, 25(1), 75-93. <https://doi.org/10.7870/cjcmh-2006-0006>
- Brussoni, M., & Olsen, L. L. (2013). The perils of overprotective parenting: fathers' perspectives explored. *Child: care, health and development*, 39(2), 237-245. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2011.01361.x>

- Burger, J.M. (2006). *Kişilik psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri* (1. Baskı). (İ.N. Erguvan Sarıoğlu, Çev.). Kaknüs Psikoloji. (Orijinal eserin basım tarihi 2004).
- Button, D. M. (2008). Social Disadvantage and Family Violence: Neighborhood Effects on Attitudes about Intimate Partner Violence and Corporal Punishment. *American Journal of Criminal Justice*, 33(1), 130–147. <https://doi.org/10.1007/s12103-008-9033-3>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (4. Baskı). Pegem Akademi.
- Caetano, R., Vaeth, P. A. C., & Ramisetty-Mikler, S. (2008). Intimate Partner Violence Victim and Perpetrator Characteristics Among Couples in the United States. *Journal of Family Violence*, 23(6), 507–518. <https://doi.org/10.1007/s10896-008-9178-3>
- Caetano, R., Vaeth, P. A., & Ramisetty-Mikler, S. (2008). Intimate partner violence victim and perpetrator characteristics among couples in the United States. *Journal of family violence*, 23(6), 507-518. <https://doi.org/10.1007/s10896-008-9178-3>
- Callahan, M. R., Tolman, R. M., & Saunders, D. G. (2003). Adolescent dating violence victimization and psychological well-being. *Journal of adolescent research*, 18(6), 664-681. <https://doi.org/10.1177%2F0743558403254784>
- Campbell, S., Greenwood, M., Prior, S., Shearer, T., Walkem, K., Young, S., Bywaters, D. & Walker, K. (2020). Purposive sampling: complex or simple? Research case examples. *Journal of Research in Nursing*, 25(8), 652-661. <https://doi.org/10.1177%2F1744987120927206>
- Cankardaş, S. (2019). Kadın ve Erkeklerde Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Belirlenmesinde Algılanan Ebeveyn Tutumları ve Benlik Saygısının Rolü. *Psikoloji Çalışmaları*, 39(1), 79-97.
- Capacchione, L. (2017). *Sanat Terapisiyle İyileşmek* (D. Özen, Çev.). Kaknüs Psikoloji. (1991).
- Carlson, B. E. (1987). *Dating violence: A research review and comparison with spouse abuse*. Social Casework.

- Carr, J. L., & VanDeusen, K. M. (2002). The relationship between family of origin violence and dating violence in college men. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(6), 630-646. <https://doi.org/10.1177/0886260502017006003>
- Carroll, J. L., Volk, K. D., & Hyde, J. S. (1985). Differences between males and females in motives for engaging in sexual intercourse. *Archives of sexual behavior*, 14(2), 131-139. <https://doi.org/10.1007/BF01541658>
- Casey, E. A., Masters, N. T., Beadnell, B., Wells, E. A., Morrison, D. M., & Hoppe, M. J. (2016). A latent class analysis of heterosexual young men's masculinities. *Archives of Sexual Behavior*, 45(5), 1039–1050. <https://doi.org/10.1007/s10508-015-0616-z>
- Cauffman, E., Feldman, S. S., Jensen, L. A., & Arnett, J. J. (2000). The (un) acceptability of violence against peers and dates. *Journal of adolescent research*, 15(6), 652-673. <https://doi.org/10.1177%2F0743558400156003>
- Cava, M. J., Martínez-Ferrer, B., Buelga, S., & Carrascosa, L. (2020). Sexist attitudes, romantic myths, and offline dating violence as predictors of cyber dating violence perpetration in adolescents. *Computers in Human Behavior*, 111, 106449, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106449>
- Centers for Disease Control and Prevention. (2006). Physical dating violence among high school students--United States, 2003. *MMWR: Morbidity and mortality weekly report*, 55(19), 532-535.
- Chapple, C. L. (2003). Examining intergenerational violence: Violent role modeling or weak parental controls?. *Violence and Victims*, 18(2), 143-162. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12816401/>
- Chapple, C. L., & Johnson, K. A. (2007). Gender differences in impulsivity. *Youth violence and juvenile justice*, 5(3), 221-234. <https://doi.org/10.1177%2F1541204007301286>
- Choe, S. Y., Lee, J. O., & Read, S. J. (2020). Psychological intimate partner violence, insecure attachment, and parental psychological control from adolescence to emerging adulthood. *Journal of interpersonal violence*, 0886260520957974, 1-20. <https://doi.org/10.1177%2F0886260520957974>

- Chowdhury, N. S., Livesey, E. J., Blaszczynski, A., & Harris, J. A. (2017). Pathological gambling and motor impulsivity: A systematic review with meta-analysis. *Journal of gambling studies*, 33(4), 1213-1239. <https://doi.org/10.1007/s10899-017-9683-5>
- Cinal, B. (2018). *Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun anksiyete ve depresyon düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cohall, A., Cohall, R., Bannister, H., & Northridge, M. (1999). Love shouldn't hurt: Strategies for health care providers to address adolescent dating violence. *Journal of the American Women's Medical Association*, 5(3), 144-148.
- Cohen, R. A., Brumm, V., Zawacki, T. M., Paul, R., Sweet, L., & Rosenbaum, A. (2003). Impulsivity and verbal deficits associated with domestic violence. *Journal of the International Neuropsychological Society: JINS*, 9(5), 760.
- Cohen, Z. P. (2014). *Fiziksel ve sözel şiddet davranışı ile öfke düzeyi ve dürtüsellik arasındaki ilişkinin irdelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Cohen, Z. P., & Yavuz, M. F. (2018). Fiziksel-Sözel Şiddet Davranışı ve Dürtüsellik Arasında Öfkenin Aracılık Etkisinin İncelenmesi. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 4(2), 99-125. <https://dergipark.org.tr/en/pub/aitdergi/issue/43705/536161>
- Cowan, P. A., Cowan, C. P., & Kerig, P. K. (1993). Mothers, fathers, sons, and daughters: Gender differences in family formation and parenting style. In P. A. Cowan, D. Field, D. A. Hansen, A. Skolnick, & G. E. Swanson (Eds.), *Family, self, and society: Toward a new agenda for family research* (pp. 165-195). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Cross, C. P., Copping, L. T., & Campbell, A. (2011). Sex differences in impulsivity: a meta-analysis. *Psychological bulletin*, 137(1), 97. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0021591>
- Cunradi, C. B., Ponicki, W. R., Caetano, R., & Alter, H. J. (2021). Frequency of intimate partner violence among an urban emergency department sample: a multilevel analysis. *International journal of environmental research and public health*, 18(1), 222. <https://doi.org/10.3390/ijerph18010222>

- Cyders, M. A. (2013). Impulsivity and the sexes: Measurement and structural invariance of the UPPS-P Impulsive Behavior Scale. *Assessment*, 20(1), 86-97. <https://doi.org/10.1177%2F1073191111428762>
- Çakaloz, D. K., Çoban, A., & Irmak, A. (2020). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Öğrencilerinin Flört Şiddet Kapsamındaki Davranışlara İlişkin Görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(2), 100-106. <https://doi.org/10.46237/amusbfd.621497>
- Çakar, B. (2015). *Hemşirelerin dürtüsellik, anksiyete ve öfke düzeyleri ile savunma biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çırakoğlu, O. C., & Tezer, E. (2010). Kontrol odağı ve eleştirel düşünmenin üniversite öğrencilerinin ilişki doyumsuzluklarına verdikleri tepkiler üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 29-41.
- d'Acremont, M., & Van der Linden, M. (2005). Adolescent impulsivity: Findings from a community sample. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(5), 427-435. <https://doi.org/10.1007/s10964-005-7260-1>
- Dalley, J. W., Everitt, B. J., & Robbins, T. W. (2011). Impulsivity, compulsivity, and top-down cognitive control. *Neuron*, 69(4), 680-694. <https://doi.org/10.1016/j.neuron.2011.01.020>
- Dardis, C. M., Edwards, K. M., Kelley, E. L., & Gidycz, C. A. (2013). Dating violence perpetration: The predictive roles of maternally versus paternally perpetrated childhood abuse and subsequent dating violence attitudes and behaviors. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 22(1), 6-25. <https://doi.org/10.1080/10926771.2013.743948>
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological bulletin*, 113(3), 487-496.
- Daruna, J. H., & Barnes, P. A. (1993). A neurodevelopmental view of impulsivity. In W. G. McCown, J. L. Johnson, & M. B. Shure (Eds.), *The impulsive client: Theory, research, and treatment* (p. 23-37). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10500-002>

- Del Toro, M. (2012). The influence of parent-child attachment on romantic relationships. *McNair Scholars Research Journal*, 8(1), 1-6. https://scholarworks.boisestate.edu/mcnair_journal/vol8/iss1/5
- Demir, Y., Atlı, A. & Kış, A. (2016). Empathy based on gender in dissertations submitted in Turkey: A meta-analysis study. *Eurasian Journal of Educational Research*, 16(64), 69-90. <http://dx.doi.org/10.14689/ejer.2016.64.4>
- Demirtaş-Madran, H. A. (2020). Cinsiyet ve Saldırganlık İlişkisi: Görgül ve Kuramsal Çalışmalara Güncel Bir Bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(45), 97-114.
- Derefinko, K., DeWall, C. N., Metze, A. V., Walsh, E. C., & Lynam, D. R. (2011). Do different facets of impulsivity predict different types of aggression?. *Aggressive behavior*, 37(3), 223-233. <https://doi.org/10.1002/ab.20387>
- Di Blasi, T. & Kassinove, H. (2018). Relationships among Anger, Revenge, and Impulsivity in College-Aged Romantic Relationships. *Psychology & Psychological Research International Journal*, 3(9), 1-7.
- Diaz-Aguado, M. J., & Martinez, R. (2015). Types of adolescent male dating violence against women, self-esteem, and justification of dominance and aggression. *Journal of interpersonal violence*, 30(15), 2636-2658. <https://doi.org/10.1177%2F0886260514553631>
- Dickman, S. J. (1990). Functional and dysfunctional impulsivity: personality and cognitive correlates. *Journal of personality and social psychology*, 58(1), 95. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.58.1.95>
- Dickman, S.J. (1993). Impulsivity and information processing. In W.G. McCown, J.L. Johnson and M.B. Shure (Eds.), *In The impulsive client* (pp. 151-184). American Psychological Association.
- Dickson, D. J., Laursen, B., Valdes, O., & Stattin, H. (2019). Derisive parenting fosters dysregulated anger in adolescent children and subsequent difficulties with peers. *Journal of youth and adolescence*, 48(8), 1567-1579. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01040-z>

- Diette, T. M., Goldsmith, A. H., Hamilton, D., Darity, W., & McFarland, K. (2014). Stalking: Does it leave a psychological footprint? *Social Science Quarterly*, 95(2), 563–580. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12058>
- Diyarbakirli, H. (2007). *Ergen ve Yetişkin Kadınların Ergenlik Dönemlerindeki Flört İlişkilerinin Karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dodaj, A., Sesar, K., & Šimić, N. (2020). Impulsivity and Empathy in Dating Violence among a Sample of College Females. *Behavioral Sciences*, 10(7),117. <https://doi.org/10.3390/bs10070117>
- Dodge, K. A., Bates, J. E., & Pettit, G. S. (1990). Mechanisms in the cycle of violence. *Science*, 250(4988), 1678-1683.
- Doğan, S. (2018). *Erkeklik rollerini kabullenmenin ve erkekliğe yönelik tehdit algısının üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Dorfman, H. M., Meyer-Lindenberg, A., & Buckholtz, J. W. (2013). Neurobiological mechanisms for impulsive-aggression: the role of MAOA. *Neuroscience of aggression*, 297-313.
- Duman, N., Bridge, E. N., & Dağ, B. (2019). Yetişkin ilişkilerinde şiddete yönelik tutumların incelenmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12(28), 1210-1222. <https://doi.org/10.12981/mahder.613934>
- Duman, M. (2020). *Erkeklerde erken dönem uyumsuz şemalar ve ilişki bağımlılığının kadına yönelik şiddet eğilimine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Dutton, D. (1995). Male abusiveness in intimate relationships. *Clinical Psychology Review*, 15(6), 567–581. [https://doi.org/10.1016/0272-7358\(95\)00028-N](https://doi.org/10.1016/0272-7358(95)00028-N)
- Eagly, A. H., & Wood, W. (2016). Social role theory of sex differences. *The Wiley Blackwell encyclopedia of gender and sexuality studies*, 1-3. <https://doi.org/10.1002/9781118663219.wbegss183>

- Edwards, K. M., Sylaska, K. M., Barry, J. E., Moynihan, M. M., Banyard, V. L., Cohn, E. S., Walsh, W. A. & Ward, S. K. (2015). Physical dating violence, sexual violence, and unwanted pursuit victimization: A comparison of incidence rates among sexual-minority and heterosexual college students. *Journal of interpersonal violence*, 30(4), 580-600. <https://doi.org/10.1177%2F0886260514535260>
- Eker, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin öz-duyarlık ve duyarlı sevgi düzeylerinin ebeveyn tutumları açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi)., Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Eldeleklioğlu, J. (2007). The relationships between aggressiveness, peer pressure and parental attitudes among Turkish high school students. *Social Behavior & Personality: an international journal*, 35(7), 975–986. <https://doi.org/10.2224/sbp.2007.35.7.975>
- Epli, H. (2020). Bağımlı çocuklar/ aşırı koruyucu ebeveyn. M. Yılmaz (Ed.), *Ebeveynlik becerileri tedavi planlayıcısı* (s. 103-112) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Erdem, T. (1990). *The validity study of Turkish form of Parental Acceptance-Rejection Questionnaire* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul.
- Erdoğan, D. (2016). *Lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlarında depresyon ve dürtüsellik düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erel, Ö. (2013). *Üniversite öğrencilerinde dürtüsellik, riskli davranışlar ve istismar arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Eriksson, L., & Mazerolle, P. (2014). A cycle of violence? Examining family-of-origin violence, attitudes, and intimate partner violence perpetration. *Journal of interpersonal violence*, 30(6), 945-964. <https://doi.org/10.1177%2F0886260514539759>
- Espelage, D. L., Leemis, R. W., Niolon, P. H., Kearns, M., Basile, K. C., & Davis, J. P. (2019). Teen Dating Violence Perpetration: Protective Factor Trajectories from Middle to High School among Adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, 30(1), 170-188. <https://doi.org/10.1111/jora.12510>

- Espinoza, G., Hokoda, A., Ulloa, E. C., Ulibarri, M. D., & Castaneda, D. (2012). Gender differences in the relations among patriarchal beliefs, parenting, and teen relationship violence in Mexican adolescents. *Journal of aggression, maltreatment & trauma*, 21(7), 721-738. <https://doi.org/10.1080/10926771.2012.703289>
- Evenden, J. L. (1999). Varieties of impulsivity. *Psychopharmacology*, 146(4), 348-361. <https://doi.org/10.1007/PL00005481>
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J., & Rothman, E. (2012). Longitudinal Associations Between Teen Dating Violence Victimization and Adverse Health Outcomes. *Pediatrics*, 131(1), 71–78. <https://doi.org/10.1542/peds.2012-1029>
- Eysenck, S. B., & Eysenck, H. J. (1977). The place of impulsiveness in a dimensional system of personality description. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 16(1), 57-68. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8260.1977.tb01003.x>
- Fagan, A. A. (2005). The Relationship Between Adolescent Physical Abuse and Criminal Offending: Support for an Enduring and Generalized Cycle of Violence. *Journal of Family Violence*, 20(5), 279–290. <https://doi.org/10.1007/s10896-005-6604-7>
- Farmer, R. F., & Golden, J. A. (2009). The forms and functions of impulsive actions: Implications for behavioral assessment and therapy. *International Journal of Behavioral Consultation and Therapy*, 5(1), 12-30. <http://dx.doi.org/10.1037/h0100870>
- Farrant, B. M., Devine, T. A., Maybery, M. T., & Fletcher, J. (2012). Empathy, perspective taking and prosocial behaviour: The importance of parenting practices. *Infant and Child Development*, 21(2), 175-188. <https://doi.org/10.1002/icd.740>
- Fidan, F., & Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 16-24.
- Fiese, B.H., Skillman, G. (2000). Gender Differences in Family Stories: Moderating Influence of Parent Gender Role and Child Gender. *Sex Roles*, 43, 267–283. <https://doi.org/10.1023/A:1026630824421>

- Finkel, E. J., DeWall, C. N., Slotter, E. B., Oaten, M., & Foshee, V. A. (2009). Self-regulatory failure and intimate partner violence perpetration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(3), 483–499. <https://doi.org/10.1037/a0015433>
- Floden, D., Alexander, M. P., Kubu, C. S., Katz, D., & Stuss, D. T. (2008). Impulsivity and risk-taking behavior in focal frontal lobe lesions. *Neuropsychologia*, 46(1), 213-223. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2007.07.020>
- Follingstad, D. R., Bradley, R. G., Helff, C. M., & Laughlin, J. E. (2002). A model for predicting dating violence: Anxious attachment, angry temperament, and need for relationship control. *Violence and victims*, 17(1), 35-47.
- Forke, C. M., Myers, R. K., Catallozzi, M., & Schwarz, D. F. (2008). Relationship violence among female and male college undergraduate students. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 162(7), 634-641.
- Foroozandeh, E. (2017). Impulsivity and impairment in cognitive functions in criminals. *Forensic Res Criminol Int J*, 5(1), 232-233.
- Fosco, G. M., DeBoard, R. L., & Grych, J. H. (2007). Making sense of family violence: Implications of children's appraisals of interparental aggression for their short-and long-term functioning. *European psychologist*, 12(1), 6-16. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.12.1.6>
- Foshee, V. A. (1996). Gender differences in adolescent dating abuse prevalence, types and injuries. *Health education research*, 11(3), 275-286. <https://doi.org/10.1093/her/11.3.275-a>
- Foshee, V. A., Bauman, K. E., Linder, F., Rice, J., & Wilcher, R. (2007). Typologies of adolescent dating violence: Identifying typologies of adolescent dating violence perpetration. *Journal of interpersonal violence*, 22(5), 498-519. <https://doi.org/10.1177%2F0886260506298829>
- Foshee, V. A., Karriker-Jaffe, K. J., Reyes, H. L. M., Ennett, S. T., Suchindran, C., Bauman, K. E., & Benefield, T. S. (2008). What accounts for demographic differences in trajectories of adolescent dating violence? An examination of intrapersonal and

- contextual mediators. *Journal of Adolescent Health*, 42(6), 596-604. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2007.11.005>
- Foshee, V. A., Linder, F., MacDougall, J. E., & Bangdiwala, S. (2001). Gender differences in the longitudinal predictors of adolescent dating violence. *Preventive medicine*, 32(2), 128-141. <https://doi.org/10.1006/pmed.2000.0793>
- Foshee, V. A., Reyes, H. L. M., Chen, M. S., Ennett, S. T., Basile, K. C., DeGue, S., Vivolo-Kantor, A. M., Moracco, K.E., & Bowling, J. M. (2016). Shared risk factors for the perpetration of physical dating violence, bullying, and sexual harassment among adolescents exposed to domestic violence. *Journal of youth and adolescence*, 45(4), 672-686. (2016). <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0404-z>
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American psychologist*, 56(3), 218. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.218>
- Frieze, M., & Hofmann, W. (2009). Control me or I will control you: Impulses, trait self-control, and the guidance of behavior. *Journal of Research in Personality*, 43(5), 795-805. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2009.07.004>
- Fulu, E., Miedema, S., Roselli, T., McCook, S., Chan, K. L., Haardörfer, R., ... Warner, X. (2017). Pathways between childhood trauma, intimate partner violence, and harsh parenting: findings from the UN Multi-country Study on Men and Violence in Asia and the Pacific. *The Lancet Global Health*, 5(5), 512–522. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(17\)30103-1](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(17)30103-1)
- Gao, Y., Zhang, W., & Fung, A. L. C. (2015). The associations between parenting styles and proactive and reactive aggression in Hong Kong children and adolescents. *International journal of psychology*, 50(6), 463-471. <https://doi.org/10.1002/ijop.12104>
- Garofalo, C., Velotti, P., & Zavattini, G. C. (2018). Emotion regulation and aggression: The incremental contribution of alexithymia, impulsivity, and emotion dysregulation facets. *Psychology of Violence*, 8(4), 470–483. <https://doi.org/10.1037/vio0000141>
- George, D., & Mallery, P. (2016). *IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference* (13th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315545899>

- Giordano, P. C., Johnson, W. L., Manning, W. D., & Longmore, M. A. (2014). Parenting in adolescence and young adult intimate partner violence. *Journal of Family Issues*, 37(4), 443-465. <https://doi.org/10.1177%2F0192513X13520156>
- Glowacz, F., & Courtain, A. (2020). Perpetration of dating violence among Belgian youth: impulsivity, verbal skills, and empathy as risk and protective factors?. *Violence and victims*, 36 (1), 110-131. <https://doi.org/10.1891/vv-d-19-00016>
- Golding, J. M. (1999). Intimate partner violence as a risk factor for mental disorders: A meta-analysis. *Journal of family violence*, 14(2), 99-132. <https://doi.org/10.1023/A:1022079418229>
- Goodman, M., Wangamati, S. A., Maranga, F. K., Gitari, S., Seidel, S., & Keiser, P. (2019). Childhood experiences and intimate partner violence among Kenyan males: mediation by self-esteem and impulsivity. *Journal of interpersonal violence*, 0886260519862278, 1-25. <https://doi.org/10.1177%2F0886260519862278>
- Gover, A. R., Jennings, W. G., Tomsich, E. A., Park, M., & Rennison, C. M. (2011b). The influence of childhood maltreatment and self-control on dating violence: A comparison of college students in the United States and South Korea. *Violence and victims*, 26(3), 296-318.
- Gover, A. R., Kaukinen, C., & Fox, K. A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of interpersonal violence*, 23(12), 1667-1693. <https://doi.org/10.1177%2F0886260508314330>
- Gover, A. R., Park, M., Tomsich, E. A., & Jennings, W. G. (2011a). Dating violence perpetration and victimization among South Korean college students: A focus on gender and childhood maltreatment. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(6), 1232-1263. <https://doi.org/10.1177%2F0886260510368161>
- Gökce, S., Yusufoglu, C., Akın, E., ve Ayaz, M. (2017). Dikkat-eksikliği/hiperaktivite bozukluğu tanısı konan ergenlerde cinsiyet farklılıklarının dürtüsellik üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 379-386.
- Göral Alkan, F. S. (2010). *Coupling through projective identification: bridging role of projective identification in the associations among early parenting experience*,

personality constructs and couple relationship (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gözde, N., & Canel Çınarbaş, D. (2018). Doğum sırası, algılanan ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyumsuz şemalar arasındaki ilişki. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 25, 125–139. <https://hdl.handle.net/11511/86501>

Gray-Little, B., Baucom, D. H., & Hamby, S. L. (1996). Marital power, marital adjustment, and therapy outcome. *Journal of Family Psychology*, 10(3), 292–303. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.10.3.292>

Gustafsson, H. C., Cox, M. J., & Blair, C. (2012). Maternal parenting as a mediator of the relationship between intimate partner violence and effortful control. *Journal of Family Psychology*, 26(1), 115. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0026283>

Gustavson, K., Røysamb, E., Borren, I., Torvik, F. A., & Karevold, E. (2016). Life satisfaction in close relationships: Findings from a longitudinal study. *Journal of Happiness Studies*, 17(3), 1293–1311. <https://doi.org/10.1007/s10902-015-9643-7>

Günaydın, H. D. (2016). *Psikolojik danışmanların ve danışman adaylarının erken dönem uyum bozucu şemalarının durumluk ve sürekli kaygı düzeylerine etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Haglund, K., Belknap, R. A., & Garcia, J. T. (2012). Mexican American female adolescents' perceptions of relationships and dating violence. *Journal of Nursing Scholarship*, 44(3), 215–222. <https://doi.org/10.1111/j.1547-5069.2012.01452.x>

Hasan, N., & Power, T. G. (2002). Optimism and pessimism in children: A study of parenting correlates. *International Journal of Behavioral Development*, 26(2), 185–191. <https://doi.org/10.1080%2F01650250114300003>

Hassija, C. M., Robinson, D., Silva, Y., & Lewin, M. R. (2018). Dysfunctional parenting and intimate partner violence perpetration and victimization among college women: The

- mediating role of schemas. *Journal of family violence*, 33(1), 65-73.
<https://doi.org/10.1007/s10896-017-9942-3>
- Heilbrun, A. B., Knopf, I. J., & Bruner, P. (1976). Criminal impulsivity and violence and subsequent parole outcome. *The British Journal of Criminology*, 16(4), 367-377.
<https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.bjc.a046767>
- Henningsen, D. D., Braz, M., & Davies, E. (2008). Why do We Flirt? Flirting Motivations and Sex Differences in Working and Social Contexts. *Journal of Business Communication*, 45(4), 483–502. <https://doi.org/10.1177%2F0021943608319390>
- Hesari, N. K. Z., & Hejazi, E. (2011). The mediating role of self esteem in the relationship between the authoritative parenting style and aggression. *Procedia-social and behavioral sciences*, 30, 1724-1730. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.10.333>
- Hinnant, J. B., Erath, S. A., Tu, K. M., & El-Sheikh, M. (2016). Permissive parenting, deviant peer affiliations, and delinquent behavior in adolescence: The moderating role of sympathetic nervous system reactivity. *Journal of abnormal child psychology*, 44(6), 1071-1081. <https://doi.org/10.1007/s10802-015-0114-8>
- Ho, R. (2017). *Understanding statistics for the social sciences with IBM SPSS*. CRC Press.
- Hoeve, M., Dubas, J. S., Gerris, J. R., van der Laan, P. H., & Smeenk, W. (2011). Maternal and paternal parenting styles: Unique and combined links to adolescent and early adult delinquency. *Journal of adolescence*, 34(5), 813-827.
<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2011.02.004>
- Hollander, E., Baker, B.R., Kahn, J., Stein, D.J. (2006). Conceptualizing and assessing impulse-control disorders. E. Hollander & D.J. Stein (Eds), *In Clinical Manual of Impulse-Control Disorders* (pp. 1–18). American Psychiatric Publishing.
- Hollander, E., & Berlin, H. A. (2008). Neuropsychiatric aspects of aggression and impulse-control disorders. S. C. Yudofsky & R. E. Hales (Eds.), *In The American Psychiatric Publishing textbook of neuropsychiatry and behavioral neurosciences* (pp. 535–565). American Psychiatric Publishing.

- Horesh, N., Rolnick, T., Iancu, I., Dannon, P., Lepkifker, E., Apter, A., & Kotler, M. (1997). Anger, Impulsivity and Suicide Risk. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 66(2), 92–96. <https://doi.org/10.1159/000289115>
- İftar, M. (2016). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutum ve davranışları*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- İleri, İ. Y. (2019). *Madde bağımlılığı nedeni ile hastanede yatarak tedavi gören bireylerde dürtüsellik ve yıkıcı davranış bozukluklarının incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İnci, R. (2019). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik ihtiyaçları, erken dönem uyumsuz şemalarının sosyal kaygılarını yordaması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Jackson, S. M. (1999). Issues in the dating violence research. *Aggression and Violent Behavior*, 4(2), 233–247. [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(97\)00049-9](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(97)00049-9)
- Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: causes and prevention. *The lancet*, 359(9315), 1423-1429. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)08357-5](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)08357-5)
- Johnson, M. P.,& Ferraro, K. J. (2000). Research on domestic violence in the 1990s: Making distinctions. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 948-963. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00948.x>
- Johnson, S. J.,& Moore, T. M. (2020). The Role of Impulsivity and Stress Mind-Set in Understanding the Mindfulness–Intimate Partner Aggression Relationship. *Journal of Interpersonal Violence*, 088626052091750, 1-23. <https://doi.org/10.1177%2F0886260520917506>
- Jones, S.,& Lagacé- Séguin, D. G. (2006). I think I can't, I think I can't: associations between parental pessimism, child affect and children's well- being. *Early Child Development and Care*, 176(8), 849-865. <https://doi.org/10.1080/03004430500301295>
- Jouriles, E. N., Mueller, V., Rosenfield, D., McDonald, R., & Dodson, M. C. (2012). Teens' experiences of harsh parenting and exposure to severe intimate partner violence: Adding

- insult to injury in predicting teen dating violence. *Psychology of Violence*, 2(2), 125–138. <https://doi.org/10.1037/a0027264>
- Kahya, Y. (2018). Intimate partner violence victimization and perpetration in a Turkish female sample: Rejection sensitivity and hostility. *Journal of interpersonal violence*, 0886260518786499, 1-24. <https://doi.org/10.1177%2F0886260518786499>
- Karabulut Demir, E.& Şendil, G. (2008). Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ). *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15-25.
- Karaca, B. K.,& Gürsoy, M. (2019). Mükemmeliyetçiliği Şema Terapiyle Ele Almak: Bir Vaka Üzerinden Anlatım. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(3), 312-333. <https://doi.org/10.31682/ayna.558846>
- Karadayı, A. (2020). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısı ve çelişik duygulu cinsiyetçiliğin flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumlara etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Lisansüstü eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Karakayalı, V. (2020). *Ergenlerde anne baba tutumlarının farklı saldırganlık türleriyle ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Karakuş, G. (2015). Dürtüsellik tanımlanması, değerlendirilmesi ve diğer psikiyatrik bozukluklarla ilişkisi. L Tamam (Ed.), *Dürtüsellik dürtü kontrol bozuklukları* (s. 11-49) içinde. *Kaknüs Psikoloji*.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. basım). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karlsson, M. E., Temple, J. R., Weston, R., & Le, V. D. (2016). Witnessing interparental violence and acceptance of dating violence as predictors for teen dating violence victimization. *Violence against women*, 22(5), 625-646. <https://doi.org/10.1177%2F1077801215605920>
- Kaura, S. A.,& Lohman, B. J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of family Violence*, 22(6), 367-381. <https://doi.org/10.1007/s10896-007-9092-0>

- Kaura, S. A., & Lohman, B. J. (2009). Does Acceptability of Violence Impact the Relationship Between Satisfaction, Victimization, and Commitment Levels in Emerging Adult Dating Relationships? *Journal of Family Violence*, 24(6), 349–359. <https://doi.org/10.1007/s10896-009-9234-7>
- Kesici, Ş., Ak, M., Subaşı, E., Özteke Kozan, H. İ. (2019). *Hayat yolunda yoldaş olmak mutlu evlilik rehberi*. Nobel Yayıncılık.
- Kim, J. Y., Kim, H. J., Choi, J. W., & Emery, C. (2014). Family violence and dating violence in Korea. *Journal of family violence*, 29(1), 23-33. <https://doi.org/10.1007/s10896-013-9556-3>
- Kimonis, E. R., Frick, P. J., Boris, N. W., Smyke, A. T., Cornell, A. H., Farrell, J. M., & Zeanah, C. H. (2006). Callous-unemotional features, behavioral inhibition, and parenting: Independent predictors of aggression in a high-risk preschool sample. *Journal of Child and Family Studies*, 15(6), 741-752. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9047-8>
- Kinnally, E. L., Huang, Y. Y., Haverly, R., Burke, A. K., Galfalvy, H., Brent, D. P., Oquendo, M. A. & Mann, J. J. (2009). Parental care moderates the influence of MAOA-uVNTR genotype and childhood stressors on trait impulsivity and aggression in adult women. *Psychiatric Genetics*, 19(3), 126-133. <https://dx.doi.org/10.1097%2FYPG.0b013e32832a50a7>
- Kirtani, N. R., Tikon, B., & Likki, N. H. (2019). Assessment of Types of Dating Violence and Gender Prompting Involved in Dating Violence Among Undergraduate Students of University of Maiduguri. *Education Journal*, 8(2), 46-56.
- Koç, H. (2020). *Uyumsuz düşünce tarzları ve duygusal dışavurum arasındaki ilişkide yalnızlığın aracı rolü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Koçak, Ö. (2010). *Risk taking behaviors among Turkish university students: Perceived risk, perceived benefit and impulsivity* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Koller, G., Preuss, U. W., Bottlender, M., Wenzel, K., & Soyka, M. (2002). Impulsivity and aggression as predictors of suicide attempts in alcoholics. *European archives of psychiatry and clinical neuroscience*, 252(4), 155-160. <https://doi.org/10.1007/s00406-002-0362-9>
- Konuk, N. (2015). Dürtü kontrol bozukluklarında sınıflandırma, kavramlar ve tarihsel değişim süreci. L. Tamam (Ed.), *Dürtüsellik dürtü kontrol bozuklukları* (s. 11-49) içinde. Kaknüs Psikoloji.
- Kotancı, A. (2021). *Ebeveynlik biçimlerinin kişilik bozukluklarını yordayıcı etkisinin cinsiyet açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kozan, H. İ. Ö., Baloğlu, M., Kesici, Ş., & Kamer, Z. (2019b). Genç kızların evliliğe ilişkin görüşlerinin incelenmesi: neden evlenirim? Neden evlenmem?. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 50, 303-323. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.520263>
- Kozan, H. İ. Ö., Kavaklı, M., Ak, M., & Kesici, Ş. (2019a). Akıllı telefon bağımlılığı, genel aidiyet ve mutluluk arasındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22(4), 2152-2159.
- Kömürcü, B. (2014). *Erken dönem uyumsuz şemalar, ebeveynlik biçimleri ve psikolojik belirtiler ile psikolojik dışlanmanın tehdit ettiği ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Körük, S., Öztürk, A., & Kara, A. (2016). The Predictive Strength of Perceived Parenting and Parental Attachment Styles on Psychological Symptoms among Turkish University Students. *International Journal of Instruction*, 9(2), 215-230.
- Krakowski, M. (2003). Violence and serotonin: influence of impulse control, affect regulation, and social functioning. *The Journal of neuropsychiatry and clinical neurosciences*, 15(3), 294-305.

- Krasowska, A., Jakubczyk, A., Czernikiewicz, W. M., Wojnar, M., & Nasierowski, T. (2013). Impulsivity in sexual offenders. New ideas or back to basics? *Psychiatria Polska*, 47(4), 727–740.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The lancet*, 360(9339), 1083-1088. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)11133-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11133-0)
- Kumcağız, H., Orak, O. S., & Şahin, C. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 389-399. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mjss/issue/40519/485958>
- Kutin, J., Russell, R., & Reid, M. (2017). Economic abuse between intimate partners in Australia: prevalence, health status, disability and financial stress. *Australian and New Zealand journal of public health*, 41(3), 269-274. <https://doi.org/10.1111/1753-6405.12651>
- Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (1999). Ana baba tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 63-68.
- Küçük, M. A. (2020). İşlevsellik Bağlamında Türk Mitlerinde "Anelik Olgusu". *Milli Folklor*, 16(126), 27-39. <https://dergipark.org.tr/en/pub/millifolklor/issue/55811/766983>
- Lamb, M. E. (2012). Mothers, fathers, families, and circumstances: Factors affecting children's adjustment. *Applied Developmental Science*, 16(2), 98-111. <https://doi.org/10.1080/10888691.2012.667344>
- Lau, A. S., Valeri, S. M., McCarty, C. A., & Weisz, J. R. (2006). Abusive parents' reports of child behavior problems: Relationship to observed parent-child interactions. *Child Abuse & Neglect*, 30(6), 639-655. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2005.11.009>
- Lavoie, F., Hébert, M., Tremblay, R., Vitaro, F., Vézina, L., & McDuff, P. (2002). History of family dysfunction and perpetration of dating violence by adolescent boys: A longitudinal study. *Journal of Adolescent Health*, 30(5), 375-383. [https://doi.org/10.1016/S1054-139X\(02\)00347-6](https://doi.org/10.1016/S1054-139X(02)00347-6)

- Leaper, C., Anderson, K. J., & Sanders, P. (1998). Moderators of gender effects on parents' talk to their children: A meta-analysis. *Developmental psychology*, 34(1), 3. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0012-1649.34.1.3>
- Leedy, P. D., Ormrod, J. E., & Johnson, L. R. (2014). *Practical research: Planning and design* (p. 360). Pearson Education.
- Lehrer, J. A., Lehrer, E. L., & Zhao, Z. (2010). Physical dating violence victimization in college women in Chile. *Journal of Women's Health*, 19(5), 893-902. <https://doi.org/10.1089/jwh.2009.1583>
- Lichter, E. L., & McCloskey, L. A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology of Women Quarterly*, 28(4), 344-357. <https://doi.org/10.1111%2Fj.1471-6402.2004.00151.x>
- Liu, R. T. (2019). Childhood maltreatment and impulsivity: a meta-analysis and recommendations for future study. *Journal of abnormal child psychology*, 47(2), 221-243. <https://doi.org/10.1007/s10802-018-0445-3>
- Lloyd, S. A. (1991). The darkside of courtship: Violence and sexual exploitation. *Family Relations*, 40 (1), 14-20. <https://doi.org/10.2307/585653>
- Love, A. B., & Holder, M. D. (2016). Can romantic relationship quality mediate the relation between psychopathy and subjective well-being?. *Journal of Happiness Studies*, 17(6), 2407-2429. <https://doi.org/10.1007/s10902-015-9700-2>
- Lu, Y., Pettigrew, J., Shin, Y., Castillo, M. A., & Allsup, J. (2020). How Does Family Communication Relate to Adolescent Dating Violence and Externalizing Behaviors? The Role of Parent-adolescent Risk Communication and Attitudes toward Violence in a Nicaraguan Sample. *Health Communication*, 1-10. <https://doi.org/10.1080/10410236.2020.1750763>
- Mahapatra, S., & Batul, R. (2016). Psychosocial Consequences of Parenting [PDF]. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, 21(2), 10-17.

- Mair, C., Cunradi, C. B., & Todd, M. (2012). Adverse childhood experiences and intimate partner violence: testing psychosocial mediational pathways among couples. *Annals of Epidemiology*, 22(12), 832–839. <https://doi.org/10.1016/j.annepidem.2012.09.008>
- Makin-Byrd, K., & Bierman, K. L. (2013). Individual and family predictors of the perpetration of dating violence and victimization in late adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 42(4), 536-550. <https://doi.org/10.1007/s10964-012-9810-7>
- Mazza, D., Dennerstein, L., Garamszegi, C. V., & Dudley, E. C. (2001). The physical, sexual and emotional violence history of middle- aged women: a community- based prevalence study. *Medical Journal of Australia*, 175(4), 199–201. <https://doi.org/10.5694/j.1326-5377.2001.tb143095.x>
- McDermott, R. C., & Lopez, F. G. (2013). College men's intimate partner violence attitudes: Contributions of adult attachment and gender role stress. *Journal of counseling psychology*, 60(1), 127-136. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0030353>
- McGregor, L. M. (2010). *Expecting to be rejected or accepted: Children's optimistic and pessimistic relationship expectations, divorce, interparental conflict and parenting*. Griffith University.
- McHale, S. M., Crouter, A. C., & Whiteman, S. D. (2003). The Family Contexts of Gender Development in Childhood and Adolescence. *Social Development*, 12(1), 125–148. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00225>
- McMahon, K., Hoertel, N., Olfson, M., Wall, M., Wang, S., & Blanco, C. (2018). Childhood maltreatment and impulsivity as predictors of interpersonal violence, self-injury and suicide attempts: A national study. *Psychiatry research*, 269, 386-393. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2018.08.059>
- Mendi, E. (2015). *Koşullu anne-baba tutumunun mükemmeliyetçilik, öznel iyi oluş ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Meyer, A., Riesel, A., & Proudfit, G. H. (2013). Reliability of the ERN across multiple tasks as a function of increasing errors. *Psychophysiology*, 50(12), 1220-1225. <https://doi.org/10.1111/psyp.12132>

- Mihalic, S. W., & Elliott, D. (1997). A social learning theory model of marital violence. *Journal of family violence*, 12(1), 21-47. <https://doi.org/10.1023/A:1021941816102>
- Miles, J. (2005). Tolerance and variance inflation factor. B. S. Everitt, & D. C. Howell (Eds.), *In Encyclopedia of statistics in behavioral science* (pp. 2055–2056). Hoboken, NJ: John Wiley and Sons.
- Millett, L. S., Seay, K. D., & Kohl, P. L. (2015). A national study of intimate partner violence risk among female caregivers involved in the child welfare system: The role of nativity, acculturation, and legal status. *Children and youth services review*, 48, 60-69. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2014.12.006>
- Moeller, F. G., Barratt, E. S., Dougherty, D. M., Schmitz, J. M., & Swann, A. C. (2001). Psychiatric aspects of impulsivity. *American journal of psychiatry*, 158(11), 1783-1793. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.158.11.1783>
- Molidor, C., & Tolman, R. M. (1998). Gender and contextual factors in adolescent dating violence. *Violence against women*, 4(2), 180-194. <https://doi.org/10.1177%2F1077801298004002004>
- Moore, M. M. (1995). Courtship signaling and adolescents: “Girls just wanna have fun”? *Journal of Sex Research*, 32(4), 319-328. <https://doi.org/10.1080/00224499509551805>
- Moore, S., & Leung, C. (2002). Young people's romantic attachment styles and their associations with well-being. *Journal of adolescence*, 25(2), 243-255. <https://doi.org/10.1006/jado.2002.0464>
- Muñiz-Rivas, M., Vera, M., & Povedano-Díaz, A. (2019). Parental style, dating violence and gender. *International journal of environmental research and public health*, 16(15), 2-16. <https://doi.org/10.3390/ijerph16152722>
- Nalbant, F., & Korkmaz, T. (2019). Feminist teori temelinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin Türkiye bağlamında değerlendirilmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 165-186. <https://doi.org/10.22466/acusbd.633806>

- Nerlove, M., & Wallis, K. F. (1966). Use of the Durbin-Watson statistic in inappropriate situations. *Econometrica: Journal of the Econometric Society*, 34 (1), 235-238.
<https://doi.org/10.2307/1909870>
- Oas, P. (1985). The psychological assessment of impulsivity: A review. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 3(2), 141-156.
<https://doi.org/10.1177%2F073428298500300205>
- Offenhauer, P., & Buchalter, A. (2011). Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography. Library of Congress.
<https://doi.org/10.1177%2F0886260509336958>
- Oğuz, Z. R. (2020). *Romantik ilişkilerde yakınlık düzeyi ve algılanan ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkide şema modları'nın aracı rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- O'keefe, M., & Treister, L. (1998). Victims of dating violence among high school students: Are the predictors different for males and females?. *Violence against women*, 4(2), 195-223. <https://doi.org/10.1177%2F1077801298004002005>
- Olca Tuna, Z. (2015). *Üniversite öğrencilerinde riskli davranışların dürtüsellik ve üstbilişsel inançlar ile ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öner, Ö., Ergüder, T., Çakır, B., Ergun, U., Erşahin, M. Y., Erol, İ. N., & Özcebe, H. (2013). Ergenlerin bildirdiği dürtüsellik belirtileri ve ruhsal sorunlar: Epidemiyolojik bir çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 24 (1), 35-43.
- Örsel, E. S. (2015). *Madde bağımlılarında dürtüsellik ve saldırganlığın incelenmesi* (Tıpta uzmanlık tezi). Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Sakarya.
- Özdemir, J. (2019). *Otoriter kimlik yapısının flört şiddeti üzerine etkisi: Çukurova Üniversitesi adana örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

- Özdemir, P. G., Selvi, Y., & Aydın, A. (2012). Dürtüsellik ve Tedavisi/Impulsivity and Its Treatment. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(3), 293. <https://doi.org/10.5455/cap.20120418>
- Özteke, H. İ. (2015). *Bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliği yordaması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özyürek, A. (2018). Anne-baba çocuk yetiştirme tutumları ve üç farklı ölçek geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 659-676. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsadergisi/issue/38760/416695>
- Paiva, C. & Figueiredo, B. (2004). Abuso no relacionamento íntimo: Estudo de prevalência em jovens adultos portugueses. *Psychologica*, 36, 75-107. <http://hdl.handle.net/1822/4211>
- Palabıyık, A. F. (2019). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarına yaratıcı dramının etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Palazzolo, K. E., Roberto, A. J., & Babin, E. A. (2010). The relationship between parents' verbal aggression and young adult children's intimate partner violence victimization and perpetration. *Health Communication*, 25(4), 357-364. <https://doi.org/10.1080/10410231003775180>
- Patton, J. H., Stanford, M. S., & Barratt, E. S. (1995). Factor structure of the Barratt impulsiveness scale. *Journal of clinical psychology*, 51(6), 768-774. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(199511\)51:6%3C768::AID-JCLP2270510607%3E3.0.CO;2-1](https://doi.org/10.1002/1097-4679(199511)51:6%3C768::AID-JCLP2270510607%3E3.0.CO;2-1)
- Pedersen, P., & Thomas, C. D. (1992). Prevalence and correlates of dating violence in a Canadian university sample. *Canadian Journal of Behavioural Science / Revue canadienne des sciences du comportement*, 24(4), 490–501. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0078756>
- Pérez-Marco, A., Soares, P., Davó-Blanes, M. C., & Vives-Cases, C. (2020). Identifying Types of Dating Violence and Protective Factors among Adolescents in Spain: A

- Qualitative Analysis of Lights4Violence Materials. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7), 1-11. <https://doi.org/10.3390/ijerph17072443>
- Pflieger, J. C., & Vazsonyi, A. T. (2006). Parenting processes and dating violence: The mediating role of self-esteem in low-and high-SES adolescents. *Journal of adolescence*, 29(4), 495-512. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.10.002>
- Pico-Alfonso, M. A. (2005). Psychological intimate partner violence: The major predictor of posttraumatic stress disorder in abused women. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 29(1), 181-193. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2004.08.010>
- Polat, O. (2016). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.
- Polat, Y., İpekçi, N. N., Yurdagül, G., Öztürk, M., Tatlı, S., & Yavuzekinci, M. (2016). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde flört şiddeti prevelansının belirlenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 361-380. <https://dergipark.org.tr/en/pub/cusosbil/issue/32038/353533>
- Povedano, A., Monreal, M. C., Cuesta, P., Muñiz, M., Moreno, D., & Musitu, G. (2014). Spanish Parenting Styles and Teen Dating Violence. F. García. (Ed.), In *Parenting: Cultural Influences and Impact on Childhood Health and Well-Being* (151-162). Nova Science Publishers.
- Price, E.L; Byers, E.S; Dating Violence Research Team. (1999). The Attitudes Towards Dating Violence Scales: Development and Initial Validation. *Journal of Family Violence*. 4(14),351-375. <https://doi.org/10.1023/A:1022830114772>
- Puente, S., & Cohen, D. (2003). Jealousy and the meaning (or nonmeaning) of violence. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(4), 449-460. <https://doi.org/10.1177%2F0146167202250912>
- Qazi, T. (2009). Parenting style, locus of control and self-efficacy: A correlational study. *Revista Costarricense de Psicología*, 28(41-42), 75-84.

- Qu, J., Wang, L., & Zhao, J. (2018). Correlates of attitudes toward dating violence among police cadets in China. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 62(16), 4888-4903. <https://doi.org/10.1177%2F0306624X18801552>
- Raban, D. R., & Rabin, E. (2007). The power of assuming normality. Proceedings of European and Mediterranean Conference on Information Systems 2007 (EMCIS2007), June 24–26, 2007, Polytechnic University of Valencia, Spain.
- Rafaeli, E., Bernstein, D. P., & Young, J. E. (2012). *Şema Terapi ayırıcı özellikler*. (M. Şaşıoğlu, Çev.). Psikonet Yayınları (Orijinal eserin basım tarihi 2011, 2. Baskı).
- Reyes, H. L. M., Foshee, V. A., Niolon, P. H., Reidy, D. E., & Hall, J. E. (2016). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: Normative beliefs as moderators. *Journal of youth and adolescence*, 45(2), 350-360. <https://doi.org/10.1007/s10964-015-0278-0>
- Rice, K. G., & Preusser, K. J. (2002). The adaptive/maladaptive perfectionism scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34(4), 210-222. <https://doi.org/10.1080/07481756.2002.12069038>
- Riggs, D. S., & O'leary, K. D. (1996). Aggression between heterosexual dating partners: An examination of a causal model of courtship aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 11(4), 519-540. <https://doi.org/10.1177%2F088626096011004005>
- Roediger, E. (2015). *Şema Terapi Nedir? Şema Terapinin Temellerine, Modellerine ve Uygulanmasına Giriş* (1. Baskı). (S. Ataman, Çev.). Nobel. (Orijinal eserin basım tarihi 2015).
- Roediger, E. (2015). *Şema Terapi Nedir? Şema Terapinin Temellerine, Modellerine ve Uygulanmasına Giriş* (1. Baskı). (S. Ataman, Çev.). Nobel. (Orijinal eserin basım tarihi 2015).
- Romero- Martínez, Á., Lila, M., & Moya- Albiol, L. (2019). The importance of impulsivity and attention switching deficits in perpetrators convicted for intimate partner violence. *Aggressive behavior*, 45(2), 129-138. <https://doi.org/10.1002/ab.21802>

- Ronfeldt, H. M., Kimerling, R., & Arias, I. (1998). Satisfaction with Relationship Power and the Perpetration of Dating Violence. *Journal of Marriage and the Family*, 60(1), 70-78.
- Rothman, E. F. (2018). Theories on the causation of partner abuse perpetration. D.A. Wolfe & J. R. Tepmle (Ed.). In *Adolescent dating violence* (pp. 25-51). Academic Press.
- Russell, A., & Saebel, J. (1997). Mother-son, mother-daughter, father-son, and father-daughter: Are they distinct relationships?. *Developmental review*, 17(2), 111-147. <https://doi.org/10.1006/drev.1996.0431>
- Russell, M., Cupp, P. K., Jewkes, R. K., Gevers, A., Mathews, C., LeFleur-Bellerose, C., & Small, J. (2014). Intimate partner violence among adolescents in Cape Town, South Africa. *Prevention Science*, 15(3), 283-295. <https://doi.org/10.1007/s11121-013-0405-7>
- Sagrestano, L. M., Heavey, C. L., & Christensen, A. (1999). Perceived Power and Physical Violence in Marital Conflict. *Journal of Social Issues*, 55(1), 65-79. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00105>
- Sağkal, T., Kalkım, A., Uğurlu, E. S., & Kırmızılar, N. E. (2014). Gebelerin Eşi Tarafından Şiddete Maruz Kalma Durumları ve Şiddetle İlişkili Faktörlerin İncelenmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 13(5), 381-390.
- Salman, Y. (2015). *The role of childhood maltreatment and witnessing interperantal conflict on dating violence through psychological distress* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sandstrom, M. J. (2007). A link between mothers' disciplinary strategies and children's relational aggression. *British Journal of Developmental Psychology*, 25(3), 399-407. <https://doi.org/10.1348/026151006X158753>
- Sarıhan, B (2019). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin yordayıcıları olarak çocukluk çağı travma yaşantıları ve toplumsal cinsiyetçilik özellikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Satıcı, S. A., Kayış, A. R., Yılmaz, M. F., & Eraslan-Çapan, B. (2019). Üniversite öğrencilerinde karanlık üçlü kişilik özellikleri ile dürtüsellik ve heyecan arama

- davranışları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(54), 857-881. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tpdrd/issue/48897/623290>
- Savaş, G. (2018). Türkiye’de Yaşayan Bireylerin Toplumsal Cinsiyet Eşit (siz) liği Algısı- Gender (In) Equality Perception of Individuals Living in Turkey. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 1(2), 101-121. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ktc/issue/39906/461518>
- Schafer, J., Caetano, R., & Cunradi, C. B. (2004). A Path Model of Risk Factors for Intimate Partner Violence among Couples in the United States. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(2), 127–142. <https://doi.org/10.1177%2F0886260503260244>
- Schwartz, J. P., Hage, S. M., Bush, I., & Burns, L. K. (2006). Unhealthy parenting and potential mediators as contributing factors to future intimate violence: A review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse*, 7(3), 206-221. <https://doi.org/10.1177%2F1524838006288932>
- Schwartz, O. S., Simmons, J. G., Whittle, S., Byrne, M. L., Yap, M. B., Sheeber, L. B., & Allen, N. B. (2017). Affective parenting behaviors, adolescent depression, and brain development: A review of findings from the Orygen Adolescent Development Study. *Child Development Perspectives*, 11(2), 90-96. <https://srcd.onlinelibrary.wiley.com/journal/17508606>
- Sedikides, C., Oliver, M. B., & Campbell, W. K. (1994). Perceived benefits and costs of romantic relationships for women and men: Implications for exchange theory. *Personal Relationships*, 1(1), 5-21. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1994.tb00052.x>
- Selçuk, K. T., Avcı, D., & Mercan, Y. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi. *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 9(3), 302-308.
- Semizoğlu, A. G. (2018). *Genç yetişkinlerde sürekli öfke ve öfke ifade tarzları ile dürtüsellik arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Seroczynski, A. D., Bergeman, C. S., & Coccaro, E. F. (1999). Etiology of the impulsivity/aggression relationship: Genes or environment?. *Psychiatry research*, 86(1), 41-57. [https://doi.org/10.1016/S0165-1781\(99\)00013-X](https://doi.org/10.1016/S0165-1781(99)00013-X)
- Sevim, Y., & Ataş, S. (2015). Üniversite gençlerinde şiddet eğilimliliği ve öğrencilerin aile içi şiddete bakış açıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 285-302. <https://doi.org/10.18069/fusbed.62456>
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., & Murray, J. (2006). Is comorbidity in the eating disorders related to perceptions of parenting? Criterion validity of the revised Young Parenting Inventory. *Eating Behaviors*, 7(1), 37-45. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2005.05.009>
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J., & Meyer, C. (2005). Links between parenting and core beliefs: Preliminary psychometric validation of the Young Parenting Inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 29(6), 787-802. <https://doi.org/10.1007/s10608-005-4291-6>
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J., & Meyer, C. (2009). Do schema processes mediate links between parenting and eating pathology?. *European Eating Disorders Review: The Professional Journal of the Eating Disorders Association*, 17(4), 290-300. <https://doi.org/10.1002/erv.922>
- Sherman, A. (2015). Overprotective and Overcontrolling Parenting of Emerging Adult Survivors of Childhood Cancer: Links to Coping Styles, Anxiety, and Depression (Doctoral dissertation). University of Toronto Department of Psychology, Canada.
- Shorey, R. C., Brasfield, H., Febres, J., & Stuart, G. L. (2011). The association between impulsivity, trait anger, and the perpetration of intimate partner and general violence among women arrested for domestic violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(13), 2681-2697. <https://doi.org/10.1177/0886260510388289>
- Shorey, R. C., Cornelius, T. L., & Bell, K. M. (2008). Behavioral theory and dating violence: A framework for prevention programming. *The Journal of Behavior Analysis of Offender and Victim Treatment and Prevention*, 1(4), 1-13. <http://dx.doi.org/10.1037/h0100452>

- Siever, L. J., & Kuluva, J. E. (2012). Aggression, Impulsivity, and Personality Disorders. Grant, J. E., & Potenza, M. N. (Eds.), In *The Oxford Handbook of Impulse Control Disorders* (p. 65-79). Oxford University Press.
- Simon, L., Zsolt, U., Fogd, D., & Czobor, P. (2011). Dysfunctional core beliefs, perceived parenting behavior and psychopathology in gender identity disorder: A comparison of male-to-female, female-to-male transsexual and nontranssexual control subjects. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 42(1), 38–45. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2010.08.004>
- Simons, L. G., Burt, C. H., & Simons, R. L. (2008). A test of explanations for the effect of harsh parenting on the perpetration of dating violence and sexual coercion among college males. *Violence and victims*, 23(1), 66-82.
- Simons, L. G., Simons, R. L., Lei, M. K., Hancock, D. L., & Fincham, F. D. (2012). Parental warmth amplifies the negative effect of parental hostility on dating violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(13), 2603-2626. <https://doi.org/10.1177%2F0886260512436387>
- Simons, R. L., Lin, K. H., & Gordon, L. C. (1998). Socialization in the family of origin and male dating violence: A prospective study. *Journal of Marriage and the Family*, 2 (60), 467-478. <https://doi.org/10.2307/353862>
- Skinner, E., Johnson, S., & Snyder, T. (2005). Six dimensions of parenting: A motivational model. *Parenting: Science and practice*, 5(2), 175-235. https://doi.org/10.1207/s15327922par0502_3
- Smetana, J. G. (1994). *Parenting styles and beliefs about parental authority*. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1994(66), 21–36. <https://doi.org/10.1002/cd.23219946604>
- Smith, D. M., & Donnelly, J. (2000). Adolescent dating violence: A multi-systemic approach of enhancing awareness in educators, parents, and society. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 21(1), 53-64. https://doi.org/10.1300/J005v21n01_04

- Smith, P. H., White, J. W., & Holland, L. J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *American Journal of Public Health*, 93, 1104-1109.
- Smith, P. K., & Hart, C. H. (Eds.). (2002). *Blackwell handbook of childhood social development*. Blackwell Publishers.
- Smith, P. N., Basu, N., Wolford-Clevenger, C., Schuler, K. R., Marie, L., Kuhlman, S. T., & Boone, S. D. (2020). Unmet Interpersonal Needs Contribute to Accepting Attitudes Toward Intimate Partner Violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/10926771.2020.1821855>
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Duriez, B., & Goossens, L. (2006). In search of the sources of psychologically controlling parenting: The role of parental separation anxiety and parental maladaptive perfectionism. *Journal of Research on Adolescence*, 16(4), 539-559. <https://doi.org/10.1111/j.1532-7795.2006.00507.x>
- Solmuş, T., (2012). *Kadınlık ve Annelik Psikolojisi*. Nobel Kitabevi.
- Soloff, P. H., Kelly, T. M., Strotmeyer, S. J., Malone, K. M., & Mann, J. J. (2003). Impulsivity, gender, and response to fenfluramine challenge in borderline personality disorder. *Psychiatry Research*, 119(1-2), 11-24. [https://doi.org/10.1016/S0165-1781\(03\)00100-8](https://doi.org/10.1016/S0165-1781(03)00100-8)
- Soygüt, G., Çakır, Z. ve Karaosmanoğlu, A. (2008). Ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesi: Young ebeveynlik ölçeği'nin psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 17-30.
- Soygüt, G., & Çakır, Z. (2009). Ebeveynlik Biçimleri ile Psikolojik Belirtiler Arasındaki İlişkilerde Kişilerarası Şemaların Aracı Rolü: Şema Odaklı Bir Bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 144-152.
- Spinella, M. (2007). Normative data and a short form of the Barratt Impulsiveness Scale. *International Journal of Neuroscience*, 117(3), 359-368. <https://doi.org/10.1080/00207450600588881>

- Spokas, M., & Heimberg, R. G. (2009). Overprotective parenting, social anxiety, and external locus of control: Cross-sectional and longitudinal relationships. *Cognitive therapy and research*, 33(6), 543-551. <https://doi.org/10.1007/s10608-008-9227-5>
- Stanford, M. S., Houston, R. J., & Baldridge, R. M. (2008). Comparison of impulsive and premeditated perpetrators of intimate partner violence. *Behavioral sciences & the law*, 26(6), 709-722. <https://doi.org/10.1002/bsl.808>
- Stets, J. E., & Pirog-Good, M. A. (1987). Violence in dating relationships. *Social Psychology Quarterly*, 3(50)237-246. <https://doi.org/10.2307/2786824>
- Stoltenberg, S. F., Batien, B. D., & Birgenheir, D. G. (2008). Does gender moderate associations among impulsivity and health-risk behaviors?. *Addictive behaviors*, 33(2), 252-265. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2007.09.004>
- Straus, M. A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence against women*, 10(7), 790-811. <https://doi.org/10.1177%2F1077801204265552>
- Straus, M. A. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and youth services review*, 30(3), 252-275. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.10.004>
- Stuart, G.L., Holtzworth-Munroe, A. (2005). Testing a Theoretical Model of the Relationship Between Impulsivity, Mediating Variables, and Husband Violence. *J Fam Viol* 20, 291–303. <https://doi.org/10.1007/s10896-005-6605-6>
- Sugarman, D. B., & Hotaling, G. T. (1989). Dating violence: Prevalence, context, and risk markers. M. A. Pirog-Good & J. E. Stets (Eds.), In *Violence in dating relationships: Emerging social issues* (p. 3–32). Praeger Publishers.
- Sujan, A. C., Humphreys, K. L., Ray, L. A., & Lee, S. S. (2014). Differential association of child abuse with self-reported versus laboratory-based impulsivity and risk-taking in adulthood. *Child maltreatment*, 19(3-4), 145-155. <https://doi.org/10.1177%2F1077559514543827>

- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Çocuk yetiştirme stillerinin bağlanma stilleri, benlik değerlendirmeleri ve yakın ilişkiler üzerindeki etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(44), 35-58.
- Süzer, G. (2019). *Beliren yetişkinlik döneminde flört şiddetine yönelik tutum, sosyal onay ihtiyacı ve olumsuz değerlendirilme korkusunun incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Şamatacı, G. (2013). *Romantik ilişkilerde affetme: Transaksiyonel analiz ego durumları açısından bir inceleme*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2015). Temizlik: Analizden Önce Verilerin Taranması. M. Baloğlu (Çev. Ed.) ve M. Özer ve N. Engeç (Çev.). Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı (s. 60-116) içinde. Nobel (Orijinal eserin yayın tarihi 2013, 6. Baskı).
- Tamam, L., Güleç, H., & Karatas, G. (2013). Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu (BIS-11-KF) Türkçe Uyarlama Çalışması/Short Form of Barratt Impulsiveness Scale (BIS-11-SF) Turkish Adaptation Study. *Noro-Psikiyatri Arsivi*, 50(2), 130-134. <https://doi.org/https://doi.org/10.4274/npa.y6296>
- Tappel, E. A. J. (2021). The relationship of recalled adverse parenting styles with schema modes throughout inpatient schema therapy: A clinical sample of patients with complex personality disorders (Master's thesis). University of Twente Faculty of Behavioural, Management and Social Sciences Department of Psychology, Twente.
- Taşkale, N. (2014). *Aile içi şiddet mağduru kadınların şema modeli açısından incelenmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taşkale, N.,& Soygüt, G. (2016). Kadın Sığınma Evlerinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınlar: Demografik ve Sosyoekonomik Bir İnceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19, 3-11.
- Taşkale, N.,& Soygüt, G. (2017). Risk factors for women's intimate partner violence victimization: An examination from the perspective of the schema therapy model. *Journal of family violence*, 32(1), 3-12. <https://doi.org/10.1007/s10896-016-9855-6>

- Teicher, M. H., Samson, J. A., Polcari, A., & McGreenery, C. E. (2006). Sticks, stones, and hurtful words: relative effects of various forms of childhood maltreatment. *American Journal of Psychiatry*, 163(6), 993-1000.
- Temple, J. R., Choi, H. J., Reuter, T., Wolfe, D., Taylor, C. A., Madigan, S., & Scott, L. E. (2018). Childhood corporal punishment and future perpetration of physical dating violence. *The Journal of pediatrics*, 194, 233-237. <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2017.10.028>
- Temple, J. R., Shorey, R. C., Tortolero, S. R., Wolfe, D. A., & Stuart, G. L. (2013). Importance of gender and attitudes about violence in the relationship between exposure to interparental violence and the perpetration of teen dating violence. *Child abuse & neglect*, 37(5), 343-352. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.02.001>
- Terrazas-Carrillo, E., & Sabina, C. (2019). Dating violence attitudes among Latino college students: An examination of gender, machismo, and marianismo. *Violence and victims*, 34(1), 194-210.
- Tharp, A. T., Schumacher, J. A., Samper, R. E., McLeish, A. C., & Coffey, S. F. (2012). Relative importance of emotional dysregulation, hostility, and impulsiveness in predicting intimate partner violence perpetrated by men in alcohol treatment. *Psychology of women quarterly*, 37(1), 51-60. <https://doi.org/10.1177%2F0361684312461138>
- Tharp, A. T., & Noonan, R. K. (2011). Associations between three characteristics of parent–youth relationships, youth substance use, and dating attitudes. *Health promotion practice*, 13(4), 515-523. <https://doi.org/10.1177%2F1524839910386220>
- Theriot, M. T. (2008). Conceptual and methodological considerations for assessment and prevention of adolescent dating violence and stalking at school. *Children & Schools*, 30(4), 223-233. <https://doi.org/10.1093/cs/30.4.223>
- Tho Tran, N., Nguyen, H. T. T., Nguyen, H. D., Ngo, T. V., Gammeltoft, T., Rasch, V., & Meyrowitsch, D. W. (2018). Emotional violence exerted by intimate partners and postnatal depressive symptoms among women in Vietnam: A prospective cohort study. *PloS one*, 13(11), e0207108. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0207108>

- Tomson-Johanson, K.,& Harro, J. (2018). Low cholesterol, impulsivity and violence revisited. *Current Opinion in Endocrinology & Diabetes and Obesity*, 25(2), 103-107. <https://doi.org/10.1097/MED.0000000000000395>
- Toplu-Demirtaş, E.,& Fincham, F. D. (2020). I don't have power, and I want more: Psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among college students. *Journal of interpersonal violence*, 1-30. <https://doi.org/10.1177%2F0886260520951319>
- Tortamış, M. (2014). *Evli bireylerde romantik kıskançlık türü ve aldatma eğiliminin şema terapi modeli çerçevesinde değerlendirilmesi*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tökel, M. N. (2019). *İkizlerde Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Erken Dönem Uyumsuz Şema Yapılanmasında ve Felaketleştiren Bilişler Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Traş, Z. , Öztemel, K., Kağnıcı, E. (2019). Öğretmen Adaylarında Kendini Toparlama Gücünün Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 29-41. <https://dergipark.org.tr/en/pub/neueefd/issue/45274/544961>
- Traş, Z., Öztemel, K. & Kağnıcı, E. (2019). Öğretmen Adaylarında Kendini Toparlama Gücünün Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 29-41.
- Tsui, V., Cheung, M., & Leung, P. (2010). Help- seeking among male victims of partner abuse: Men's hard times. *Journal of community psychology*, 38(6), 769-780. <https://doi.org/10.1002/jcop.20394>
- Tuna, Zehra Olcay. (2015). *Üniversite Öğrencilerinde Riskli Davranışların Dürtüsellik Ve Üstbilişsel İnançlar İle İlişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Tussey, B. E., Tyler, K. A., & Simons, L. G. (2021). Poor parenting, attachment style, and dating violence perpetration among college students. *Journal of interpersonal violence*, 36(5-6), 2097-2116. <https://doi.org/10.1177%2F0886260518760017>
- Tuzgöl Dost, M., Aytaç, T., & Kıbrıslıoğlu Uysal, N. (2019). Ebeveynlik biçiminin kişilik özellikleri, benlik saygısı ve yaşam doyumunu yordama gücü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(71), 1146-1165. <https://doi.org/10.17755/esosder.472964>
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2019). *Flört*. <http://sozluk.gov.tr/adresinden> alınmıştır.
- Türk, B., Hamzaoglu, N., & Yayak, A. (2020). Flört Şiddeti Üzerine Bir İnceleme. *Türkiye Klinikleri J Foren Sci Leg Med*, 17(1), 73-81.
- Ulloa, E. C., Jaycox, L. H., Skinner, S. K., & Orsburn, M. M. (2008). Attitudes about violence and dating among Latino/a boys and girls. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work*, 17(2), 157-176. <https://doi.org/10.1080/15313200801941721>
- Ungar, M. (2009). Overprotective parenting: Helping parents provide children the right amount of risk and responsibility. *The American Journal of Family Therapy*, 37(3), 258-271. <https://doi.org/10.1080/01926180802534247>
- Uysal Venema, T. (2018). *Flört şiddetinin çocukluk çağı yaşantılarıyla ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Valentini, F., Alchieri, J. C., & Laros, J. A. (2013). Validity evidence for the reduced version of the Young Parenting Inventory (YPI). *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 23(56), 293-300. <https://doi.org/10.1590/1982-43272356201303>
- Vandello, J. A., & Cohen, D. (2008). Culture, Gender, and Men's Intimate Partner Violence. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(2), 652-667. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2008.00080.x>
- VandenBos, G. R. (2015). *APA dictionary of psychology*. American Psychological Association.
- Velotti, P., Garofalo, C., Petrocchi, C., Cavallo, F., Popolo, R., & Dimaggio, G. (2016). Alexithymia, emotion dysregulation, impulsivity and aggression: A multiple mediation

- model. *Psychiatry research*, 237, 296-303.
<https://doi.org/10.1016/j.psychres.2016.01.025>
- Villora, B., Yubero, S., & Navarro, R. (2019a). Associations between feminine gender norms and cyber dating abuse in female adults. *Behavioral Sciences*, 9(4), 1-13.
<https://doi.org/10.3390/bs9040035>
- Villora, B., Yubero, S., & Navarro, R. (2019b). Cyber dating abuse and masculine gender norms in a sample of male adults. *Future Internet*, 11(4), 1-11.
<https://doi.org/10.3390/fi11040084>
- Vitiello, B., & Stoff, D. M. (1997). Subtypes of aggression and their relevance to child psychiatry. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 36(3), 307-315. <https://doi.org/10.1097/00004583-199703000-00008>
- Waldeck, T. L., & Miller, L. S. (1997). Gender and impulsivity differences in licit substance use. *Journal of Substance Abuse*, 9, 269-275. [https://doi.org/10.1016/S0899-3289\(97\)90021-3](https://doi.org/10.1016/S0899-3289(97)90021-3)
- Walker, J., & Knauer, V. (2011). Humiliation, self-esteem and violence. *Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 22(5), 724-741.
<https://doi.org/10.1080/14789949.2011.617542>
- Wang, L., Tao, T., Fan, C., Gao, W., & Wei, C. (2017). The association between Internet addiction and both impulsivity and effortful control and its variation with age. *Addiction Research & Theory*, 25(1), 83-90. <https://doi.org/10.1080/16066359.2016.1206082>
- Watkins, L. E., Maldonado, R. C., & DiLillo, D. (2014). Hazardous alcohol use and intimate partner aggression among dating couples: The role of impulse control difficulties. *Aggressive Behavior*, 40(4), 369–381. <https://doi.org/10.1002/ab.21528>
- Wekerle, C., & Wolfe, D. A. (1999). Dating violence in mid-adolescence: Theory, significance, and emerging prevention initiatives. *Clinical psychology review*, 19(4), 435-456. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(98\)00091-9](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(98)00091-9)

- Whiteside, S. P., & Lynam, D. R. (2001). The five factor model and impulsivity: Using a structural model of personality to understand impulsivity. *Personality and individual differences*, 30(4), 669-689. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00064-7](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00064-7)
- Whiteside, S. P., & Lynam, D. R. (2003). Understanding the role of impulsivity and externalizing psychopathology in alcohol abuse: application of the UPPS impulsive behavior scale. *Experimental and clinical psychopharmacology*, 11(3), 210-217. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/1064-1297.11.3.210>
- WHO (2002) World Report on Violence and Health, Edited by Krug, E. G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B., Lozano, R., World Health Organization, 2002 Geneva.
- Wilson, S. R., Rack, J. J., Shi, X., & Norris, A. M. (2008). Comparing physically abusive, neglectful, and non-maltreating parents during interactions with their children: A meta-analysis of observational studies. *Child Abuse & Neglect*, 32(9), 897-911. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2008.01.003>
- Windle, M., & Mrug, S. (2009). Cross-gender Violence Perpetration and Victimization Among Early Adolescents and Associations with Attitudes Toward Dating Conflict. *J Youth Adolescence*, 38, 429-439. <https://doi.org/10.1007/s10964-008-9328-1>
- Winstanley, C. A., Eagle, D. M., & Robbins, T. W. (2006). Behavioral models of impulsivity in relation to ADHD: translation between clinical and preclinical studies. *Clinical psychology review*, 26(4), 379-395. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2006.01.001>
- Winstok, Z., & Sowon-Basheer, W. (2015). Does psychological violence contribute to partner violence research? A historical, conceptual and critical review. *Aggression and Violent Behavior*, 21, 5-16. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2015.01.003>
- Wolf, K. A., & Foshee, V. A. (2003). Family violence, anger expression styles, and adolescent dating violence. *Journal of Family Violence*, 18 (6), 309-316. <https://doi.org/10.1023/A:1026237914406>
- World Health Organization. (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against women: Taking action and generating evidence*. World Health Organization.

- Yağcı, I., Avcı, S., Taşdelen, Y., & Kıvrak, Y. (2018). İntihar girişiminde bulunanlarda D tipi kişilik, çocukluk çağı travmaları, depresyon, anksiyete, dürtüsellik. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(6), 551-558.
- Yan, F. A., Howard, D. E., Beck, K. H., Shattuck, T., & Hallmark-Kerr, M. (2010). Psychosocial correlates of physical dating violence victimization among Latino early adolescents. *Journal of Interpersonal violence*, 25(5), 808-831. <https://doi.org/10.1177%2F0886260509336958>
- Yanık, H. (2019). *Üniversite öğrencilerinde öfke ifade tarzı, dürtüsellik ve iletişim becerileri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2019). *Çocuk Eğitimi El Kitabı*(39. Basım).Remzi Kitabevi .
- Yazıcı, Y. (2018). *Algılanan ana baba tutumlarının duygusal empati üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ybarra, M. L.,&Langhinrichsen- Rohling, J. (2019). Link ages between violence- associated attitudes and psychological, physical, and sexual dating abuse perpetration and victimization among male and female adolescents. *Aggressive behavior*, 45(6), 622-634. <https://doi.org/10.1002/ab.21856>
- Yıldırım, S. (2016). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, M. (2016). *Romantik ilişkilerde şiddetin ana- baba tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Entitüsü, Bursa.
- Yılmaz, A. (2000). Anne-baba tutum ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve gençlik ruh sağlığı dergisi*, 7(3), 160-172.
- Yılmaz, M. (2020). İstismarcı ebeveynlik. M. Yılmaz (Ed.), Ebeveynlik becerileri tedavi planlayıcısı (s. 17-25) içinde. Nobel Yayıncılık.

- Yılmaz, M. T. (2009). *Üniversite öğrencilerinin öz-anlayışları (self-compassion) ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Doktora tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, M. T.,& Kesici, Ş. (2014). Anne baba tutumları ve kardeş sırasının üniversite öğrencilerinin öz-anlayışlarının gelişimine etkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 131-157.
- Yolcu, D. (2019). *Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti: Benlik saygısı, algılanan ilişki özyeterliliği ve bağlanma biçimlerinin rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Young, J. E. (1994). Young parenting inventory. *New York: Cognitive Therapy Center of New York*.
- Young, J. E., Klosko, J. S., (2013). *Hayatı yeniden keşfedin* (3. Baskı). (A. H. Karaosmanoğlu, E. Tuncer, S.Kohen ve D. Güler, Çev.). Psikonet (Orijinal eserin basım tarihi 1993).
- Young, J.E., Klosko, J.S. ve Weishaar, M.E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York. The Guilford Press.
- Yöntem, M. K.(2017). *Kök ebeveynlik biçimlerinin boşanma göstergeleri üzerindeki yordayıcı gücü* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik ruh sağlığı eğitimi ve ruhsal sorunlar*. Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Yuan, J., He, Y., Qinglin, Z., Chen, A., & Li, H. (2008). Gender differences in behavioral inhibitory control: ERP evidence from a two- choice oddball task. *Psychophysiology*, 45(6), 986-993. <https://doi.org/10.1111/j.1469-8986.2008.00693.x>
- Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.

- Yumuşak, A., & Şahin, R. (2014). Flörtte şiddete yönelik tutum ölçeklerinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 233-252. <https://doi.org/10.17755/esosder.55295>
- Zurbriggen, E. L., Gobin, R. L., & Freyd, J. J. (2010). Childhood emotional abuse predicts late adolescent sexual aggression perpetration and victimization. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(2), 204-223. <https://doi.org/10.1080/10926770903539631>
- Zweig, J. M., Lachman, P., Yahner, J., & Dank, M. (2014). Correlates of cyberdating abuse among teens. *Journal of Youth and Adolescence*, 43, 1306–1321. <https://doi.org/10.1007/s10964-013-0047-x>

EKLER

EK-1: Kişisel Bilgi Formu

Değerli katılımcılar,

Bu araştırmada yer verilen formlar dürtüsellik, ebeveynlik biçimleri ve flört şiddetine yönelik tutumlar konulu doktora tez çalışması için hazırlanmıştır. Sizlerin vereceği samimi cevaplar çalışmanın amacına ulaşmasına ışık tutacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sizlerden isteğimiz, bütün soruları eksiksiz bir şekilde, size en uygun cevapları içtenlikle verecek şekilde yanıtlamanızdır. Araştırmaya sunduğunuz katkılardan dolayı çok teşekkür ediyoruz.

Danışman: Prof. Dr. Şahin KESİCİ

Araştırmacı: Mukadder BÜYÜKESKİL

Cinsiyetiniz : K () E ()

Yaşınız:.....

Sınıfınız:.....

Anne- Baba Durumunuz: Anne Sağ () Anne Vefat Etti ()

Baba Sağ () Baba Vefat Etti ()

Anne- Baba Beraber() Anne- Baba Ayrı ()

Anne Eğitim Durumunuz:

Okur- Yazar Değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisans Üstü ()

Baba Eğitim Durumunuz:

Okur- Yazar Değil () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisans Üstü ()

İlişki Durumunuz?: Evli () Bekar () Sözlü/Nişanlı () Flört İlişkisi Var ()

Daha önce flört ilişkiniz oldu mu?: Evet () Hayır ()

Flört İlişkinizde Şiddete Maruz Kaldınız mı?: Evet () Hayır ()

Flört İlişkinizde Partnerinize Şiddet Uyguladınız mı?: Evet () Hayır ()

Ek-2: Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Form 11 Örnek Maddeleri

Açıklamalar: İnsanlar farklı durumlarda gösterdiği düşünce ve davranışları ile birbirlerinden ayrılırlar. Bu test bazı durumlarda nasıl düşündüğünüzü ve davrandığınızı ölçen bir testtir.Cevaplamak için çok zaman ayırmayınız. Hızlı ve dürüstçe cevap veriniz.

BDO Açıklamalar: İnsanlar farklı durumlarda gösterdiği düşünce ve davranışları ile birbirlerinden ayrılırlar. Bu test bazı durumlarda nasıl düşündüğünüzü ve davrandığınızı ölçen bir testtir.Cevaplamak için çok zaman ayırmayınız. Hızlı ve dürüstçe cevap veriniz.	Nadiren/ Hiçbir zaman	Bazen	Sıklıkla	Hemen her zaman/ Her zaman
1.İşlerimi dikkatle planlarım				
7. Düşünmeden bir şeyler söylerim				
10. Aklıma estiği gibi hareket ederim				
15.Geleceğini düşünen birisiyim				

Ek-3: Young Ebeveynlik Ölçeği Anne Baba Formu Örnek Maddeleri

Aşağıda anne ve babanızı tarif etmekte kullanabileceğiniz tanımlamalar verilmiştir. Lütfen her tanımlamayı dikkatle okuyun ve ebeveynlerinize ne kadar uyduğuna karar verin. 1 ile 6 arasında, çocukluğunuz sırasında annenizi ve babanızı tanımlayan en yüksek dereceyi seçin. Eğer sizi anne veya babanız yerine başka insanlar büyüttü ise onları da aynı şekilde derecelendirin. Eğer anne veya babanızdan biri hiç olmadı ise o sütunu boş bırakın.

- 1- Tamamı ile yanlış
- 2- Çoğunlukla yanlış
- 3- Uyan tarafı daha fazla
- 4- Orta derecede doğru
- 5- Çoğunlukla doğru
- 6- Ona tamamı ile uyuyor

Anne Baba

1. ____ Beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı.
17. ____ Beni aşırı korurdu.
40. ____ Yaptığım hiçbir şeyin yeterli olmadığını hissetmemi sağladı.
48. ____ Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.
65. ____ Yanlış bir şey yaptığımda beni cezalandırdığı olurdu.
72. ____ Başarılı olduğum zaman beni daha çok sever veya bana daha çok özen gösterirdi.

Ek-4: Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği Örnek Maddeleri

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği					
1. Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır					
15. Bir kız için her zaman erkek arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.					
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği					
1. Bir kız, bir erkek ona vurduğunda ondan ayrılmalıdır.					
12. Eğer hak ediyorsa, bir erkeğin kız arkadaşına tokat atması normaldir.					
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği					
1. Bir kızın erkek arkadaşına küfretmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur.					
11. Bazen kızlar, erkek arkadaşlarının onları dinlemeleri için onları tehdit etmek zorundadırlar.					
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği					
1. Eğer, hak ediyorsa, bir kızın erkek arkadaşına tokat atması normaldir.					
12. Bir erkek, kız ona tokat attığı zaman o kızdan ayrılmalıdır					

EK-5: Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onay Belgesi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Toplantı Sayısı	: 61	Toplantı Tarihi	: 13.3.2020
Karar Sayısı	: 2020/01		

Üniversitemiz Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Şahin KESİCİ'nin, danışmanı olduğu doktora öğrencisi Mukadder BÜYÜKESKİL'in "Dürtüsellik ve Ebeveynlik Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutuma Yordaması" başlıklı doktora tezi araştırma projesi ile ilgili 25.10.2019 tarihli dilekçesi ve ekleri, kurul üyesi Prof. Dr. Coşkun ARSLAN'ın 07.02.2020 tarihli ve 12270 sayılı raporu dikkate alınarak görüşüldü. Başvuru dosyası ve ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, araştırmanın gerçekleştirilmesinde etik sakınca bulunmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Zekeriya MIZIRAK
Etik Kurulu Başkanı

Ek: Rapor

Adres: Dure Aşkar Mah. Durey Sok. No:62 Merkez/KONYA
Telefon: 0332 325 20 57 Faks: Elektronik Ad: <http://www.erbakan.edu.tr>
Dahili: 4265

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile onaylanmıştır.
Etik teyidi: <https://teyid.sorgu.erbakan.edu.tr> adresinden PVDE-EAB-EETP kodu ile yapılabilir.

EK-6: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 73153712-605-E.9109
Konu : Mukadder BÜYÜKESKİL Araştırma
İzni

29/01/2020

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Doktora programı öğrencisi Mukadder BÜYÜKESKİL Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalında araştırma yapması ile ilgili Fakülte Yönetim Kurulunun 28.01.2020 tarih ve 2020/67 sayılı kararı ektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim

e-imzalıdır

Prof. Dr. Erdal HAMARTA
Dekan

Ek: Fakülte Yönetim Kurulu Kararı ve
Ekleri

Adres: Meram Yolu 38100 Meram/KONYA
Telefon: 0332 323 82 20 Faks: 0332 323 82 25

Elektronik Adı: <http://www.erbakan.edu.tr>

İmzaat : Bilgiçli Y. Yasemin
YİGİT E-Mail :
yyigiti@erbakan.edu.tr Tel No :
(332) 323 82 20 -5428

5879 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile onaylanmıştır.
Evrak teyidi: <https://bysosmga.erbakan.edu.tr> adresinden TİTD-KYRK-ÖYÜ' koda ile yapılabilir.